

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

BALMAZÚJVÁROS VÁROS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

BALMAZÚJVÁROS VÁROS
INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

2015.

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó
és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai
Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

 TRENECON COWI

 MEGAKOM
TANÁCSADÓ IRODA

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Projektvezető helyettese	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Régiós koordinátor	Hovorka János
Megyei koordinátor	Hovorka János
Felelős tervező	Gonda József
Felelős tervező helyettes	Kollár-Éri István
Településtervező	Csongrádiné Falk Judit (TT/1 01-0873)
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Auer Jolán (TK/1 01-5003) Mohácsi Sándor (K 01-5270)
Társadalompolitikai szakértő	Markó András Kollár-Éri István
Közlekedési szakági tervező	Perjés Tamás (13-3215, 13-64972) Siposs Árpád (01-9429)
Energiaközmű tervező	Dima András (01-2130)
Gazdaságfejlesztési szakértő	Bihari Zsuzsanna Kollár-Éri István
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Kollár-Éri István
Környezetvédelmi szakértő	Csóke Sándor
Műemlékvédelmi szakértő	Csongrádiné Falk Judit (TT/1 01-0873) Nagy Tibor (É 15-0085)

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Balmazújváros Város Önkormányzata

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	13
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	15
1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	15
1.1.1 A település térségi szerepe	15
1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése.....	16
1.1.3 A település dinamikai típusának meghatározása	21
1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	24
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	24
1.2.2 Kapcsolódás Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	25
1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	29
1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	32
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)	32
1.3.2 Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve	34
1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK - BALMAZÚJVÁROS TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI.....	36
1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK.....	40
1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai.....	42
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	43
1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK	44
1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	44
1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei.....	48
1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	49
1.7.1 A népesség főbb jellemzői	49
1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	58
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők	59
1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	62
1.8.1 Humán közszolgáltatások	62
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	67
1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	71
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre.....	71
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	72
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	77
1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	78
1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	80
1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE .	83
1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	83
1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	86
1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység	87
1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai	89
1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás.....	91
1.10.6 Intézményfenntartás	92
1.10.7 Energiagazdálkodás	92
1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	95
1.12 TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA.....	98
1.12.1 Természeti adottságok	98
1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet.....	103
1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek.....	108
1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése.....	114
1.13 ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	115

1.13.1	<i>A települési zöldfelületi rendszer elemei</i>	115
1.13.2	<i>A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái</i>	117
1.14	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	117
1.14.1	<i>A területfelhasználás vizsgálata</i>	117
1.14.2	<i>A telekstruktúra vizsgálata</i>	131
1.14.3.	<i>Önkormányzati tulajdonkataszter</i>	131
1.14.4	<i>Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése</i>	131
1.14.5	<i>Az épített környezet értékei</i>	132
1.14.6	<i>Az épített környezet konfliktusai, problémái</i>	139
	ÉSZAKI VÁROSRESZ:	140
1.15	KÖZLEKEDÉS	141
1.15.1	<i>Hálózatok és hálózati kapcsolatok</i>	141
1.15.2	<i>Közúti közlekedés</i>	144
1.15.3	<i>Parkolás</i>	148
1.15.4	<i>Áruszállítás</i>	148
1.15.5	<i>Közösségi közlekedés</i>	149
1.15.6	<i>Kerékpáros közlekedés</i>	152
1.15.7	<i>Gyalogos közlekedés</i>	153
1.15.8	<i>Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások</i>	153
1.16	KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG	154
1.16.1	<i>Víziközművek</i>	154
1.16.2	<i>Energia</i>	158
1.16.3	<i>Elektronikus hírközlés</i>	160
1.17	TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELLEM	162
1.17.1	<i>Talaj</i>	162
1.17.2	<i>Felszíni és felszín alatti vizek</i>	162
1.17.3	<i>Levegőtisztaság és védelme</i>	165
1.17.4	<i>Zaj, és rezgésterhelés</i>	166
1.17.5	<i>Sugárzás védelem</i>	167
1.17.6	<i>Hulladékkezelés</i>	167
1.17.7	<i>Vizuális környezetterhelés</i>	169
1.17.8	<i>Árvízvédelem</i>	169
1.17.9	<i>Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák</i>	169
1.18	KATASZTRÓFAVÉDELLEM	170
1.18.1	<i>Építésföldtani korlátok</i>	170
1.18.2	<i>Vízrajzi veszélyeztetettség</i>	171
1.18.3	<i>Egyéb katasztrófavédelmi tényezők</i>	172
1.19	ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY	173
1.20	VÁROSI KLÍMA	173
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	174
2.1	<i>A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE</i>	174
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	186
3.1	HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	186
3.1.1	<i>A folyamatok értékelése</i>	186
3.1.2	<i>A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés</i>	188
3.1.3	<i>A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei</i>	197
3.2	PROBLÉMATERKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP	201
3.3	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRESZEK	206
3.3.1	<i>A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása</i>	206
3.3.2	<i>Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése</i>	212
3.3.3	<i>Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek</i>	217

4	MELLÉKLETEK	218
4.1	MELLÉKLET: EGYEDI TÁJÉRTÉKEK	218
4.2	MELLÉKLET: BALMAZÚJVÁROSBAN MEGVALÓSULT JELENTŐSEBB BERUHÁZÁSOK	221

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Balmazújváros közlekedésben betöltött szerepének bemutatása	16
2. táblázat: A Balmazújvárosi járás települései	17
3. táblázat: A járás legfontosabb statisztikai adatainak bemutatása (2010)	18
4. táblázat: Szomszédos települések közigazgatási besorolása	37
5. táblázat: Fejlesztési célok Balmazújvárosban	41
6. táblázat Balmazújváros terület-felhasználási egységei	45
7. táblázat: Nemzetiségi összetétel alakulása Balmazújvárosban összehasonlításban (2001 – 2011)	54
8. táblázat: A 7 éves és idősebbek arányának végzettség szerinti összehasonlítása (%) – 2011	55
9. táblázat: Kiemelten kezelt bűncselekmények listája Balmazújváros területén 2009-2013	57
10. táblázat: Kiemelten kezelt bűncselekmények nyomozási eredményessége a Balmazújvárosi Rendőrkapitányság eljárásában (%) 2009-2013	57
11. táblázat: Járművek száma Balmazújvárosban (db) 2009-2014	58
12. táblázat: Balmazújvárosi civil szervezetek	60
13. táblázat: A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során beazonosított problémák, valamint fejlesztési lehetőségek Balmazújvároson	68
14. táblázat: A nők helyzetének, esélyegyenlőségének vizsgálata során beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek Balmazújvároson	69
15. táblázat: A fogyatékkal élők helyzetének, esélyegyenlőségének vizsgálata során felmerülő beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek Balmazújvároson	70
16. táblázat: Balmazújvárosi vállalkozások megoszlása a főbb gazdaság ágazatokban	72
17. táblázat: Egyéni gazdaságok és a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek adatainak változása 2000. és 2010. évi adatok tükrében Balmazújvároson	74
18. táblázat: A legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások és fő tevékenységi körük Balmazújvárosban	75
19. táblázat: Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek számának változása 2008 és 2013 között	76
20. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma (db) különböző ágazatokban 2008 – 2013 között Balmazújvárosban	76
21. táblázat: Balmazújváros 10 legnagyobb összegű elnyert pályázata	77
22. táblázat: Iskolai végzettség szerinti bontás Balmazújvárosban összehasonlítva a Magyarországi, Balmazújvárosi járási, Hajdú-Bihar Megyei járásközpontok adataival (2001-2011) (%)	79
23. táblázat: A 2011. évi népszámláláskor regisztrált adatok a lakónépességről, lakásállományról, azok komfortfokozatáról Balmazújvárosban és a települési részeken	81
24. táblázat: A lakásállomány komfortfokozatának adatai Balmazújvárosban (%) (2001-2011) ..	81
25. táblázat: Ingatlanpiaci árak Balmazújvárosban, 2011	83
26. táblázat Balmazújváros költségvetési terve az elmúlt években (eFt)	84
27. táblázat: Balmazújváros Város Önkormányzatának helyi adókból származó bevétele 2012-2013	84
28. táblázat: Az önkormányzati vagyon alakulása 2006 és 2010 között	85
29. táblázat: Balmazújváros Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatal bizottságai, szervezeti egységei	86
30. táblázat: Balmazújváros Város Intézményei 2014.	87
31. táblázat: Észak-Alföldi Operatív Program Balmazújváros Város Önkormányzatának pályázatai 2007-2013	88
32. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vettek száma Balmazújvároson	90
33. táblázat: Közmunka programok Balmazújvárosban	90

34. táblázat: A önkormányzati bérlakások száma komfortfokozat és szobaszám alapján Balmazújvárosban (db) 2014	91
35. táblázat: Intézmények fenntartói, üzemeltetői (egyeztetés szükséges + lista bővítése!).....	92
36. táblázat: Villamosenergia-szolgáltatás és villamosenergia fogyasztói és hálózati adatok Balmazújvárosban.....	93
37. táblázat: A gázfogyasztók száma és az értékesített gáz mennyisége Balmazújvárosban 2013	94
38. táblázat: DGF SUEZ Energia Magyarország Zrt. ellátási helyei Balmazújvárosban 2013-2015	94
39. táblázat: Megújuló energiával kapcsolatos KEOP projektek Balmazújvárosban 2007-2013..	95
40. táblázat: A HHG Kft. által végzett közszolgáltatási tevékenység településeinek, háztartások számának, lakosság számának és begyűjtött hulladék mennyiségének listája	97
41. táblázat: Földrészlet statisztika fekvésenként	119
42. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként.....	120
43. táblázat: Balmazújvároson megvalósult fejlesztések	127
44. táblázat: Műemlékek Balmazújvárosban.....	134
45. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap).....	142
46. táblázat: Éves napsütéses órák száma.....	159
47. táblázat: Zajtól védendő terület	166
48. táblázat: Település SWOT analízise	189
49. táblázat Balmazújváros módosító rendeletei.....	198
50. táblázat: Problémák és értékek lehatárolása	202
51. táblázat Balmazújváros város KSH által kijelölt és Balmazújváros város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a leg súlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként).....	213
52. táblázat: Egyedi tájértékek Balmazújvárosban.....	218
53. táblázat: A Balmazújvárosban megvalósult jelentősebb beruházások (2007-2015)	221

Ábrajegyzék

1. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) 2004-2012	21
2. ábra: Regisztrált vállalkozások száma (db).....	23
3. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása (%) 2002-2012.....	23
4. ábra: Balmazújváros IVS célrendszere	43
5. ábra: Természetes fogyás és szaporodás 2000-2013	50
6. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék) 2002-2012	50
7. ábra: Elvándorlási egyenleg a környező járásokban (ezrelék) 2012	51
8. ábra: Népszámszám 2000-2013 (fő).....	52
9. ábra: A 0-14 éves korúak aránya az állandó népességen belül (%) 2000-2013	52
10. ábra: A 15-59 évesek aránya az állandó népességen belül (%) 2000-2013	52
11. ábra: A 60 évesnél idősebbek aránya az állandó népességen belül (%) 2000-2013.....	53
12. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves (2000-2013	53
13. ábra: Munkanélküliségi ráta változása (%) 2002-2012.....	55
14. ábra: Munkanélküliségi ráta a Balmazújvárosi kistérség területén (%) 2012	55
15. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő) 2000-2012	56
16. ábra: Az egy főre jutó nettó jövedelem (Ft) 2000-2012	56
17. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%) 2007-2012.....	59
18. ábra: Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db) 2001-2013.....	62
19. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (fő) 2001-2013 ..	63
20. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya (%) 2008-2013.....	63
21. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (fő) 2001-2013	64
22. ábra: Más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban 2008-2013	64
23. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó páciensek száma (fő)	65
24. ábra: Regisztrált vállalkozások számának változása Balmazújvárosban (db) 2000-2013	71
25. ábra: Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem (Ft) változása Balmazújvárosban, összehasonlítva a Balmazújvárosi járási, Hajdú-Bihari megyei járásközpontok, valamint Magyarország átlagértékeivel 2002-2012	71
26. ábra: 1 lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) változása Balmazújvárosban, összehasonlítva a Balmazújvárosi járás, Hajdú-Bihari megyei járásközpontok, valamint Magyarország átlagértékeivel	72
27. ábra: Mezőgazdasági támogatások Ft-ban 2014-ben Balmazújvárosban	73
28. ábra: Lakásállomány Balmazújvárosban.....	80
29. ábra: Épített lakások aránya a lakásállományon belül összehasonlításban (%) (2000-2013)	80
30. ábra: Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) 2000-2013	82
31. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) 2000-2013.....	82
32. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%) 2008-2013	82
33. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő) 2000-2013	89
34. ábra: Összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (tonna) 2006-2012.....	98
35. ábra: Terület-felhasználási módok megoszlása Balmazújváros közigazgatási területein	107
36. ábra: Semsey kastély	136
37. ábra: Veres Péter emlékház.....	136
38. ábra: Római katolikus templom.....	136
39. ábra: Református templom.....	137
40. ábra: "Németfalusi" templom Balmazújvárosban	138
41. ábra: Városháza épülete	139
42. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása	142
43. ábra: Motorizáció alakulása.....	143

44. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (szürke) számának (db) változása Balmazújvárosban a teljes lakásállományhoz (zöld) viszonyítva	155
45. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának (kék) változása Balmazújváros a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva.....	156
46. ábra: Lakossági távhőellátásra felhasznált hőmennyiség (Gigajoule).....	158
47. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások (zöld) arányának változása Balmazújvárosban összehasonlításban járási, megyei és országos adatokkal	161
48. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva Balmazújvárosban (2001-2013)	161
49. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya	168
50. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya	168
51. ábra: A földrengések területi eloszlása Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják.....	170

Térképjegyzék

1. térkép: Hajdú-Bihar megye.....	15
2. térkép: Hajdú-Bihar megye járásai.....	16
3. térkép: A Balmazújvárosi járás térképe.....	17
4. térkép: Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban (db) 2013.....	18
5. térkép: Regisztrált vállalkozások száma a szolgáltatásokban (db) 2013.....	19
6. térkép: Balmazújváros és vonzáskörzetének térképe.....	20
7. térkép: Országos terület felhasználási kategóriák – Balmazújváros közigazgatási területe.....	32
8. térkép: Balmazújváros kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete.....	32
9. térkép: Balmazújváros jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete.....	33
10. térkép: Balmazújváros országos vízminőség-védelmi terület övezete.....	33
11. térkép: Balmazújváros országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete.....	33
12. térkép: Balmazújváros világörökségi és világörökségi várományos terület övezete.....	34
13. térkép: Országos és térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezetei a Hajdú-Bihar megyei területrendezési terv alapján (zöld kiemelés).....	35
14. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezetek A Hajdú_Bihar megyei területrendezési terv alapján (kék kiemelés).....	35
15. térkép: Balmazújvárosi kistérség.....	36
16. térkép: Balmazújváros és környéke.....	40
17. térkép: Balmazújváros városrészei.....	41
18. térkép: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Balmazújvárosi járás területén (%) – 2001.....	53
19. térkép: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Balmazújvárosi járás területén (%) – 2011.....	53
20. térkép: Balmazújváros mezőgazdasági parcellái 2014.....	74
21. térkép: Balmazújváros elhelyezkedése.....	78
22. térkép: Részlet a Kárpát-térség hegy- és vízrajza térképből.....	99
23. térkép: Település és környékének vízrajza.....	101
24. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1763-1787 között készített I. katonai felmérésen.....	104
25. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1806-1869 között készített II. katonai felmérésen.....	105
26. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1869-1887 között készített III. katonai felmérésen.....	105
27. térkép: Balmazújváros jelenlegi tájhasználatának sematikus térképe.....	108
28. térkép: Balmazújváros fejlesztési akcióterületei.....	118
29. térkép: Városközpont akcióterület.....	119
30. térkép: Magyarország funkcionális térségei.....	125
31. térkép: Balmazújváros szegregátumok.....	130
32. térkép: Magyarország védendő kulturális öröksége.....	132
33. térkép: Kunhalmok Balmazújváros területén.....	133
34. térkép: Balmazújváros környezetének országos jelentőségű főútjai.....	143
35. térkép: Balmazújváros városkörnyéki közúthálózata.....	144
36. térkép: Balmazújváros városkörnyéki közúthálózata.....	145
37. térkép: Balmazújváros városi közúthálózata.....	146
38. térkép: Balmazújváros főbb útjainak forgalmi terhelése.....	147
39. térkép: Balmazújváros főbb útjainak forgalmi terhelése.....	147
40. térkép: Személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek.....	148
41. térkép: A helyközi közösségi közlekedési megállóhelyek.....	149
42. térkép: Balmazújváros helyi autóbusz hálózata.....	150
43. térkép: Balmazújváros meglévő és tervezett kerékpárutak.....	152
44. térkép: Vízbázis védőterületének felszíni vetülete.....	155

45. térkép: Település és környékének felszín alatti vízszint térképe	164
48. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe (1. belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület, 2. belvízzel mérsékelten veszélyeztetett terület, 3. belvízzel közepesen veszélyeztetett terület, 4. belvízzel erősen veszélyeztetett terület).....	172
49. térkép: Balmazújváros probléma- és értéktérképe	201
50. térkép Balmazújváros városrészei	206
51. térkép: Balmazújváros szegregátumokat bemutató térképe	212

Bevezető

A Kormány 2012-ben rendeletet alkotott a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről (314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet). A rendelet szerint az Integrált Településfejlesztési Stratégia tartalmi követelményrendszere megváltozott, így szükségessé vált a 2010-ben elkészített IVS felülvizsgálata és aktualizálása.

A felülvizsgálatot és aktualizálást természetesen nem csak a vonatkozó rendelet megjelenése tette szükségessé, hanem az időközben megváltozott külső és belső tényezők is:

1. A megváltozott külső tényezők:
  - megváltoztak a piaci, gazdasági körülmények, befektetési tendenciák (a 2008-ban kirobbant gazdasági világválság hatásai),
  - előtérbe kerültek korábban kisebb jelentőséggel kezelt szempontok, mint pl. az energiahatékonyság, a fenntarthatóság, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás kérdése,
  - megújult az EU kohéziós politikája („Európa 2020”, amely az Európai Unió 2010-ben útnak indított növekedési és foglalkoztatási stratégiája), ezzel (részben) összefüggésben megújult a nemzeti szintű területfejlesztési koncepció (Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció, amelyet az Országgyűlés az 1/2014 (I.3.) OGY határozatával elfogadott), új területi (megyei) és ágazati tervezési dokumentumok készültek el.
2. A megváltozott belső tényezők:
  - a válság és a kormányzati politika hatására megváltoztak a társadalmi (demográfiai), gazdasági folyamatok,
  - jelentősen változott az önkormányzatok feladatköre (intézményfenntartás, közművelődés stb.),
  - szükségessé vált az elmúlt években megvalósult fejlesztések eredményeinek, az elmúlt időszak tapasztalatainak kiértékelése.

Időközben megjelentek a Központi Statisztikai Hivatal feldolgozott és hivatalos adatai a 2011-es népszámlálás településenkénti eredményeiről. Ez azt jelenti, hogy most jóval frissebb adatok alapján lehet tervezni, mint ahogyan az 2010-ben lehetséges volt (akkor a 2001. évi népszámlálási adatok álltak rendelkezésre). A települési statisztikai adatokon túlmenően jelen felülvizsgálat keretében elsősorban Balmazújváros Város Önkormányzatánál rendelkezésre álló adatokra és a TEIR ITS modulban elérhető adatokra támaszkodtunk, így elsősorban:

- TEIR adatok,
- önkormányzati vagyonkataszter és vagyongazdálkodási adatok,
- szociális és oktatási adatok,
- közlekedési adatok,
- infrastrukturális adatok.

A jelen munka keretében készülő ITS (Integrált Településfejlesztési Stratégia) a 2010-ben készült IVS felülvizsgálata és aktualizálása. Ez azt jelenti, hogy az ITS:

- változtatás nélkül, vagy kis változtatással átemelte a 2010. évi IVS mindazon részeit, melyek továbbra is érvényesnek tekinthetők,
- aktuális adatokkal felfrissítette a 2010. évi IVS mindazon részeit, melyek elavult, régi adatokon alapultak, vagy nem kerültek kifejtésre megfelelő részletettséggel,
- kiegészült mindazon új fejezetekkel, amelyeket a 314/2012. (XI. 8.) számú Kormányrendelet írt elő tartalmi követelményként.

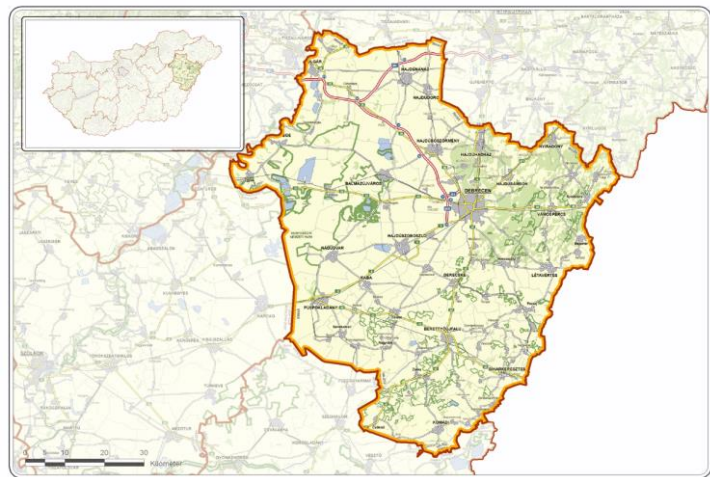
1 Helyzetfeltáró munkarész

1.1 Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

1.1.1 A település térségi szerepe

Balmazújváros az Észak-alföldi régióban, azon belül a Hajdú-Bihar megyében található. Az Észak-alföldi régió egész területe az Alföld nagytájhoz tartozik. A táj egyedi növény-, illetve állatvilága, Közép-Európa legnagyobb füves pusztája, az élővizek mentén kialakult különleges növénytakaságok miatt a régió területének nagy része természetvédelmi oltalom alatt áll.

1. térkép: Hajdú-Bihar megye

A Balmazújvárosi járás 827 km² kiterjedésű

Forrás: www.terport.hu, 2015

területének legnagyobb része a füves pusztán, a Hortobágyon fekszik, de a nyugati pereme a Borsodi-ártér és a Tiszafüred-Kunhegyesi- sík, keleti szegélye a Hajdúhát területére is átnyúlik.

A Balmazújvárosi járást öt település – Balmazújváros, Egyek, Hortobágy, Tiszacsege és Újszentmargita – alkotja.

A járás közvetlenül határos a Debreceni, Hajdúböszörményi, Hajdúnánási, Hajdúszoboszlói Hajdú-Bihar megyei, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Mezőcsáti és Mezőkövesdi, illetve a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Tiszafüredi járásokkal.

Balmazújváros körzetében három nagyobb település – Debrecen, Hajdúszoboszló és Hajdúböszörmény – található.

Az Észak-alföldi régió közlekedési rendszerének állapota, kiépítettsége egyenetlen, a hálózat fejlett és fejletlen arányai miatt további fejlesztésekre van szükség. A hiányzó hálózati elemek folyamatos kiépítésével és a meglévők rekonstrukciójával azonban kedvezőbb feltételek biztosíthatók a járás gazdasági fejlődéséhez, a regionális, az országos és a nemzetközi gazdasági vérkeringésbe való integráción keresztül.

Balmazújvárost az alábbi táblázatban felsorolt útvonalak kötik össze a szomszédos településekkel. Az adatok ismeretében kijelenthető, hogy a megyén keresztül haladó forgalom többnyire elkerüli a települést. Ennek hátterében az áll, hogy a járást északon és délen is nagy forgalmú utak szegélyezik Kelet-Nyugat irányban. Délen húzódik a 33-as főútvonal, míg Északon kerültek kiépítésre az M35-ös és M3-as útvonalak.

1. táblázat: Balmazújváros közlekedésben betöltött szerepének bemutatása

Kiindulópont	Útvonalak	Közbeeső települések	Szomszédos városok
Balmazújváros	3316 és 33	Nagyhát, Nagymacs, Kismacs	Debrecen
	3316	Újszentmargita	Polgár
	3316 és 3315	-	Tiszacsege
	3318	-	Hajdúböszörmény
	3318 és 3323	-	Hajdúnánás
	3321	Nagyhegyes	Hajdúszoboszló

Forrás:saját szerkesztés, 2015

Az M3-as és M35-ös autópályák új szakaszai (Görbeháza-Nyíregyháza, Görbeháza-Debrecen, a két megyeszékhely körüli elkerülő gyűrű), javítják az járási települések megközelíthetőségét, a hazai gazdasági körforgásba való bekapcsolódást. Balmazújváros az M35-ös autópálya átadását követően, Budapestről már 2 óra alatt megközelíthető az autópályán. Debrecenből, Hajdúszoboszlóról egyaránt 30 perc alatt érhető el a város közútton.

A járás vasúthálózat tekintetében fejletlennek tekinthető. Budapest a 100-as és 108-as számú vasúti vonalon érhető el körülbelül három és fél óra alatt, míg Debrecenbe, a régió központjába vasúton nagyságrendileg 30 perc alatt lehet eljutni. Balmazújvárosi járás minden települése számára elérhető a vasúti közlekedés. A Debrecent Füzesabonnyal összekötő 108-as vonalon helyezkedik el Balmazújváros, Hortobágy, illetve Egyek Pusztakócs. A fő útvonalat kiegészíti az Ohat-Pusztakócsot Görögszálláson keresztül, Nyíregyházával összekötő 117-es vonal. Ez utóbbi vonalon helyezkedik el Tiszacsege és Újszentmargita.

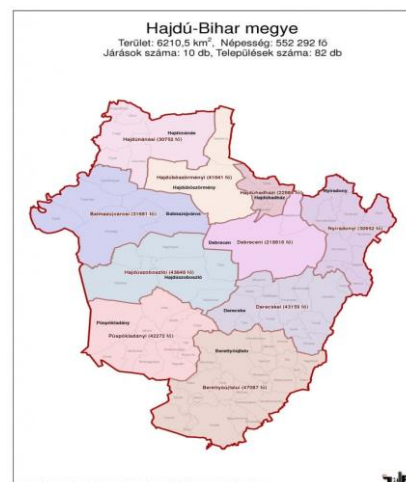
A légi közlekedés szempontjából kiemelkedő jelentőséggel rendelkezik a körülbelül 20 km-es távolságban található debreceni nemzetközi repülőtér, amely 2003 áprilisától napjainkig állandó kereskedelmi repülőtérként működik. A reptérről London Luton és Eindhoven repülőtérre lehet eljutni.

1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

Balmazújváros Hajdú-Bihar megye központjától, Debrecenről Észak-nyugatra helyezkedik el. Ebben a térségben fejlett kis és középvárosok találhatóak, amelyek gazdaságának nagy részét a primer szektorba tartozó mezőgazdaság jellemzi. Az agrárgazdálkodás alapját kiváló termőterületek és hosszú távú hagyományok képezik.

Az 2012. évi XCIII. törvény a járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról törvény értelmében 2013. január 1.-től a Balmazújvárosi járáshoz öt település tartozik, melyek közül kettő bír városi ranggal. Az 1989-ben városi rangra emelkedett Balmazújvároson kívül, Tiszacsege nyerte el a városi címet 2000-ben.

2. térkép: Hajdú-Bihar megye járásai

Forrás: www.terport.hu, 2015

A járás második legnépesebb települése – Egyek – nagyközségi ranggal bír. Hortobágy egyedi településszerkezeti sajátossága, hogy népességének 40%-a külterületi tanyaközpontokban él. A községhez a következő településrészeknek számító tanyák, tanyaközpontok tartoznak: Kónya, Borsós, Szásztelek, Árkus, Hortobágyi halastó, Kungyörgy és Mátá.

3. térkép: A Balmazújvárosi járás térképe

Forrás: <http://www.jaras.info.hu/lap/balmazujvarosi-jaras>

2. táblázat: A Balmazújvárosi járás települései

Település	jogállás	terület (ha)	népesség (fő)
Balmazújváros	Város	20.545	17.496
Egyek	Nagyközség	10.477	5.113
Hortobágy	Község	28.460	1.500
Tiszacsege	Város	13.640	4.741
Újszentmargita	Község	9.621	1.503

Forrás: www.teir.hu, 2015

A járás lakossága előregedő tendenciát mutat. A természetes szaporulat visszaesése és az elvándorlás miatt egyre alacsonyabb a fiatal lakosság aránya.

A kedvezőtlen demográfiai hatások ellenére a járás minden településén rendelkezésre áll óvoda és általános iskola. A nyugdíjasok növekvő, magas aránya mellett szintén problémát jelent az álláskeresők magas száma és aránya, illetve a foglalkoztatott lakosság esetében számított egy főre jutó személyi jövedelemadó képező átlagos jövedelem alacsony összege (1.289.000 Ft).

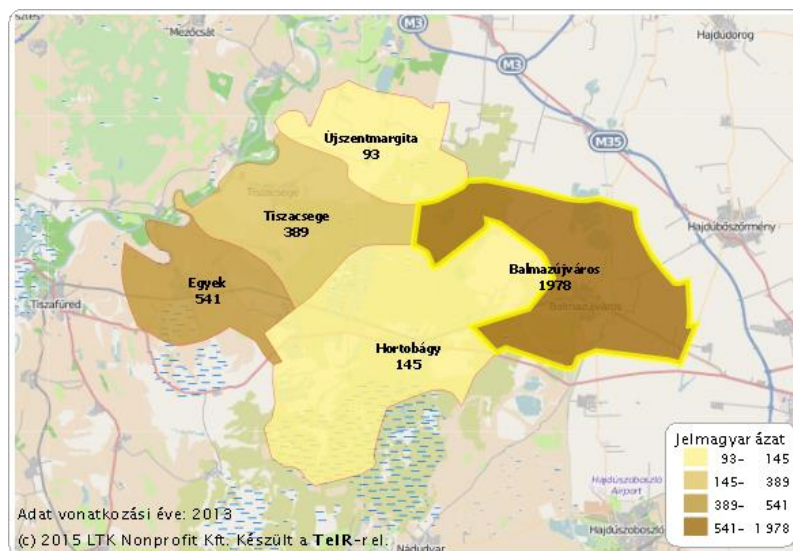
3. táblázat: A járás legfontosabb statisztikai adatainak bemutatása (2010)

Balmazújvárosi járás jellemzésének statisztikai adatai	Mutató értéke
Járáshoz tartozó települések száma	5
Terület (km ²)	827
Népsűrűség (fő/km ²)	35,9
Lakónépesség 2010 év végén (fő)	29.725
14 év alattiak aránya	16,6 %
15 – 64 évesek aránya	66,3 %
65 év felettiek aránya	17,1 %
Nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népességből	14,6 %
Egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alapot képező jövedelem (ezer Ft)	1.289
Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma ezer lakosra	291,8
Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma ezer lakosra	8,8
Óvodával rendelkező települések aránya	100 %
Általános iskolával rendelkező települések aránya	100 %
Középiskolával rendelkező települések aránya	40 %
Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra	152

Forrás: www.jaras.info.hu

Az országos tendenciától eltérően magas a járásban (63,2%) és Balmazújvárosban (61,2%) is a mezőgazdasági vállalkozások aránya. Balmazújváros járáson belüli gazdasági súlyát az alábbi ábra szemlélteti a leghatékonyabban, melyen jól látható, hogy a járási székhelyen regisztrált

4. térkép: Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban (db) 2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

mezőgazdasági vállalkozások száma (1978 szervezet) kétszer annyi, mint a járás további településein bejegyzett agrárvállalkozások száma.

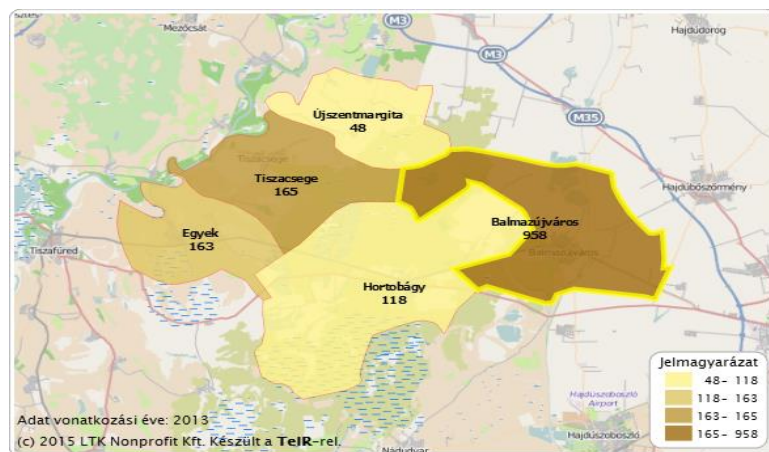
Az ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások arányát tekintve, megállapíthatjuk, hogy a járás (7,6%) jelentősen, míg a járásközpont (9,2%) enyhén elmarad az országos átlaghoz (10,1%) képest. Az fenti ábra a szekunder szférában regisztrált cégek számát mutatja be. A legutóbbi

gazdasági válság pontosan ezt a szektort sújtotta leginkább, de Balmazújvárosban az ipar stabil helyzetben van. Az ipari cégek száma háromszor annyi, mint a járás összes többi településén.

A szolgáltatóiparban regisztrált cégek számának aránya jelentős eltérést mutat az országos és megyei statisztikákhoz képest. Balmazújváros és járási települései csupán 50%-át érik el az országos és megyei színvonalnak. A járásban és Balmazújvárosban székelő tercier szektorban tevékenykedő vállalkozások aránya csupán 29,2- illetve 29,7%-os.

Balmazújvárosnak a járáson belül a járásközpont dominanciája kiemelkedő, hiszen 2:1 arányban választják a szolgáltatók Balmazújvárost Tiszacsegével, Hortobágygal, Egyekkel vagy éppen Újszentmargitával szemben. Természetesen a vállalkozások választása érthető, mivel a járási központban koncentrálódik a lakosság nagy része.

5. térkép: Regisztrált vállalkozások száma a szolgáltatásokban (db) 2013

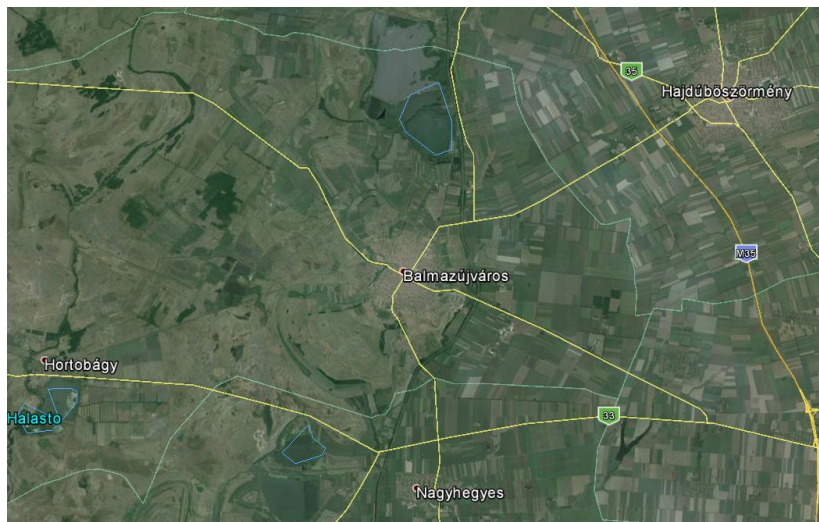

Forrás: www.teir.hu, 2015

Balmazújváros vonzáskörzete nem csak a járási illetékességi területen lévő településekre terjed ki, hanem a szomszédos járásokra is. Balmazújváros központjától számított 15 km-es sugarú körön belüli vonzáskörzetébe esik Hortobágy, Nagyhegyes és Hajdúböszörmény. Ez utóbbi városi ranggal bíró település inkább potenciális versenytársnak tekinthető.

6. térkép: Balmazújváros és vonzaskörzetének térképe

Forrás: <https://www.google.hu/maps/place/Balmazújváros>, 2015

A Balmazújvárosi járáson belüli, a vonzaskörzetbe tartozó települések:

Nagyhát: Nagyhát Balmazújváros részét képezi annak ellenére, hogy mintegy 10 km-es távolságra fekszik a várostól. A település Nagymacschoz hasonlóan a 3316-os közúton érhető el.

Hortobágy: A község központja a Debrecen és Füzesabonyt összekötő 33-as főút mellett épült ki. Közigazgatási területe viszonylag nagy, 28.000 hektár. Lakott (beépített) területe 375 hektár. A kisközség, speciális agrártelepülés, sajátos település szerkezettel rendelkezik. A lakosság nagy része korszerű községközpontban, míg másik része 5-15 km-es körzetben lévő valamikori tanyaközpontokban él. A 7 településrész neve: Árkus, Szásztelek, Halastó, Mátá, Borsós, Kónya, Kungyörgy. A tanyák közül Kónya esik a legközelebb Balmazújvároshoz.

Hajdúböszörményi Járás:

Hajdúböszörmény: Hajdúböszörmény a Nyírség és a Hajdúság találkozásánál fekszik. A járási központ közigazgatási területe önmagában 37.078 hektárt tesz ki. A lakosság 2014-ben elérte a 31.332 főt. Közúton Debrecen és Miskolc felől egyaránt a 35-ös főúton közelíthető meg. Hajdúböszörmény Kelet-Magyarország első számú regionális centrumának, Debrecennek az agglomerációjában fekszik. Hajdúböszörmény Balmazújvárostól Észak-keleti irányban 12,5 km-re található, míg Debrecentől északra, mintegy 15 km-es útvonalon érhető el.

Debreceni járás:

Debrecen Nagymacs: Debrecenhez tartozó falu. A község lakói jellemzően mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak. A település Debrecentől 14,7 km-re fekszik, míg Balmazújvárostól csupán 13,4 km-es távolság választja el közúton. A lakosok száma meghaladja a 800-at.

Hajdúszoboszlói járás:

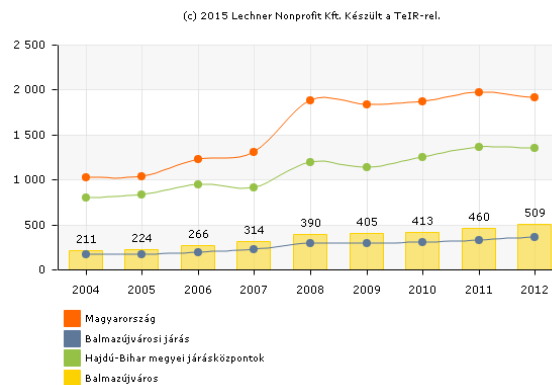
Nagyhegyes: A község a Hortobágy keleti szélén, a Hajdúság délnyugati határán, a Keleti-főcsatorna mellett, a Debrecen, Hajdúszoboszló, és Balmazújváros városok által meghatározott urbanizációs környezetben helyezkedik el. Közúton Debrecentől nyugati irányban 24, Hajdúszoboszlótól északi irányban 11, míg Balmazújvárostól pedig déli irányban 9 kilométerre található.

1.1.3 A település dinamikai típusának meghatározása

Balmazújvároson az egy főre jutó bruttó hozzáadott érték 2012-ben 509.000 Ft-ot tett ki (3. Ábra). A megyei átlagtól való eltérés oka Debrecen megye jogú város esetében kalkulált érték (1.932.000 Ft/fő), ami önmagában is jól mutatja a megyeszékhely gazdasági erejét. A gazdaság lassú, de folyamatos növekedését igazolja, a vállalkozások számának folyamatos emelkedése.

A település gazdasági mutatói és a fogyasztók vásárlóereje növekedést mutatnak a 2008-2009 utáni visszaesést követően. A város népessége a legutóbbi népszámlálási adatok alapján csökkent a természetes fogyás (46 fővel csökkent a lakosság) eredményeképp. A csökkenő tendenciát a pozitív belföldi elvándorlási különbözet (3 fővel érkezett több mint amennyi elvándorolt) igyekszik kompenzálni. A lakosság

1. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) 2004-2012

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

egyre inkább urbanizálódik. A fő problémát az jelenti, hogy az értelmiség nagy része a nagyvárosok által kínált lehetőségeket választja és elköltözik Balmazújvárosból. A jól képzett munkaerő hiányában nehéz feladatot jelent a gazdaság méretének fenntartható növekedését biztosítani az elkövetkezendő években.

Települési funkció komplexitása

Balmazújváros járásközpontként fontos szerepet tölt be az illetékességi területén, és a vonzáskörzetében a közintézmények, az oktatás, az egészségügy, és egyéb szolgáltatások területén.

Balmazújvárosban Járási Hivatal működik, amelynek kirendeltsége működik Tiszacsegén, Egyeken, Hortobágyon és Újszentmargitán. Ezek a szervek látják el a települések számára kiadott hatósági feladatok egy részét, továbbá az okmányirodai, munkaügyi, gyámhivatali kötelezettségeket.

A településen 64 fő befogadására alkalmas bölcsőde, két óvoda (6 önkormányzati fenntartású telephellyel és egy egyházi fenntartású telephellyel működő óvoda) összesen 826 férőhellyel, két (3 önkormányzati fenntartású és egy egyházi fenntartású telephellyel működő iskola) általános iskola és egy gimnázium, szakképző iskola működik. Érdemes megjegyezni, hogy a balmazújvárosi középiskolai tanulók 25%-a más településekről származik.

Az egészségügyi ellátásban 11 háziorvosi és házi gyermekorvos látja el feladatait. A városban 2011-ben 3 gyógyszertár áll a páciensek rendelkezésére. Külön kiemelandó, hogy a településen mentőszolgálat üzemel.

Balmazújvároson a közszolgáltatók közt megtalálható a helyi kirendeltséget üzemeltető NAV (Nemzeti Adó és Vámhivatal), a BALMAZ INTERCOM Kft., a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ, a Balmazújvárosi Református Egyházközösség Idősek Otthona, az E.ON – Tiszántúli Áramszolgáltató, illetve a termelők számára elengedhetetlen Falugazdász Iroda. A városban megtalálható még a Magyar Posta kirendeltsége, a Köztetési Szolgálat, több önkormányzati vonatkozású közszolgáltató, továbbá a Vöröskereszt és a Máltai Szeretetszolgálat.

A település kulturális életének szervezését jellemzően az alábbi intézmények munkatársai koordinálják: Semsey Andor Múzeum, Lengyel Menyhért Városi Könyvtár és Veres Péter Kulturális Központ és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

A városban székel Római Katolikus Plébánia és a Balmazújvárosi Református Egyházközösség is, így mindkét keresztény felekezet számára lehetőség nyílik a vallás gyakorlására.

A turizmus szempontjából kiemelkedő jelentőségűek a világörökség részét jelentő Hortobágy természeti környezete és az alföldi termásvíz által nyújtott lehetőségek, de nem szabad megfeledkezni a horgászokat messzi földről ide vonzó halastavakról sem.

A városba érkező turisták számára a Thermal Hotel Balmaz nyújtja a legmagasabb színvonalú szolgáltatást, míg az aktív kikapcsolódást kedvelő, a természeti és kulturális értékek felfedezésére vágyó turisták számára több, tájjellegű szálláshely is rendelkezésre áll. Balmazújvárosban megtalálhatóak, a helyi (népművészeti) termékeket készítő vállalkozások, amelyek egyedi portékákat kínálnak a turisták számára. A helyi vendéglátóhelyek 2013-ban 4324 vendéget láttak el 7708 vendégéjszaka forgalom mellett.

A település megközelíthetősége közúton feljavult az M3-as autópálya és az M35-ös gyorsforgalmi út átadása óta. A településről 22 perc alatt megközelíthető az autópálya, és 2 órán belül elérhető a főváros. A település lakosságának biztonságos és kényelmes közlekedését segítő önkormányzati kerékpár- és gyalogos utak, amelyek 2013-ban 7,2 kilométer hosszan álltak rendelkezésre.

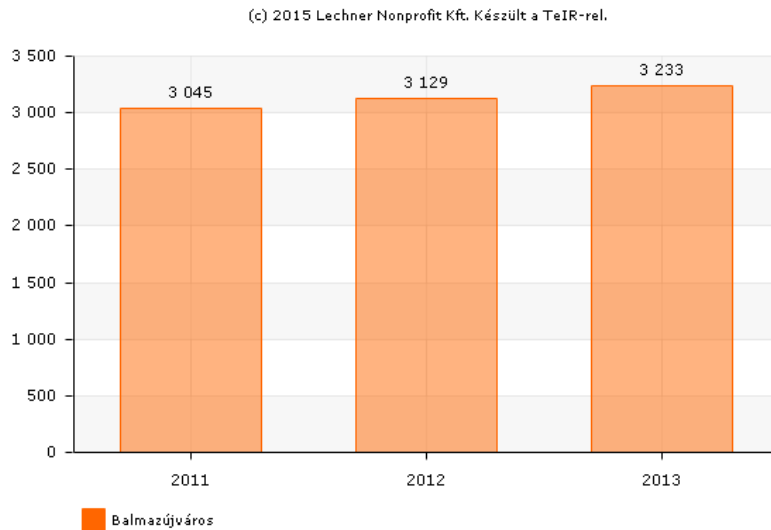
A település foglalkoztatási szerepköre

Foglalkoztatás

A Balmazújváros esetében a munkaképes korú lakosság száma évről-évre kisebb ingadozást mutat. 2014-ben 12.363 főt regisztráltak a fenti kategóriában, míg ezzel szemben a munkanélküliek száma az elmúlt években 1100 fő alá csökkent. Ezen adatok alapján a munkaképes korú lakosság körében nyilvántartott álláskeresők aránya átlagosan 8,73%-os arányt mutatott 2014-ben.

2. ábra Regisztrált vállalkozások száma (db)

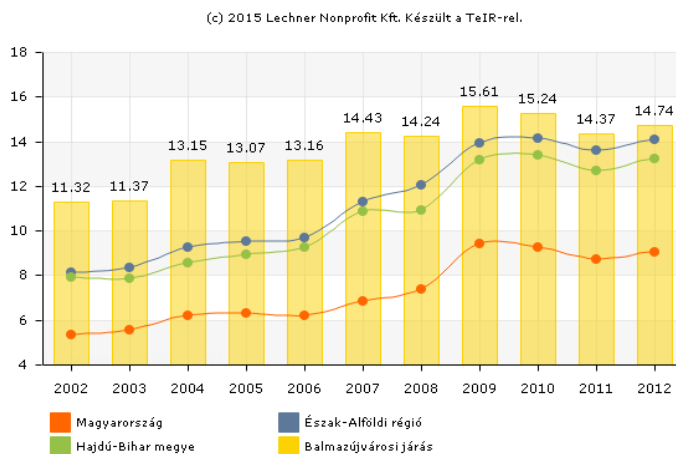
Forrás: www.teir.hu, 2015

A városban az előző évben több mint 3000 regisztrált vállalkozást tartottak számon. Az utóbbi években ismét emelkedő tendenciát mutat a vállalkozások száma. Az országos tendenciának megfelelően az 1-9 főt foglalkoztató mikro-vállalkozások száma nő, amelyek azonban nem teremtenek rövid idő alatt elegendő munkahelyet az álláskereső számára.

A balmazújvárosi vállalkozások ágazati megoszlása szerint a mezőgazdaság aránya - a megyei és országos átlagtól eltérően kiemelkedően magas – 61,2% volt 2013-ban. Az ipar részesedése ezzel szemben csupán 9,2%, míg a szolgáltatásban ugyanez az érték 29,7%-ot tett ki ugyanezen évben. Az országos arány esetében 63% a szolgáltatóipar részesedése. Azonos az ipar és építőipar országos aránya a helyi értékek mutatóihoz. A másik jelentős eltérés a mezőgazdaság esetében figyelhető meg, ahol a magyarországi átlag csupán ~27%-ot tesz ki.

A hazai foglalkoztatási mutatók szempontjából Hajdú-Bihar megye egésze kedvezőtlen helyzetben van. A megyén belül jelentős differenciák mutatkoznak: a kimagaslóan alacsony munkanélküliségi mutatóval rendelkező Debrecen, valamint a megyei átlagnál jobb helyzetben lévő Hajdúszoboszlói és Hajdúböszörményi járások „árnyékában” a Balmazújvárosi járás a legmagasabb munkanélküliségi rátával (14,74%) jellemezhető területek egyike. (Balmazújvárosban ez az érték 13,49%.) A 17. ábrán látható mutatók szerint a járás átlaga megye értékeivel arányos, de jelentősen meghaladja az országos értékeket

3. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása (%) 2002-2012

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió

Az Országgyűlés által 2014. január 3.-án elfogadott és hatályba lépett I/2014-es (I.3) OGY határozata alapján az Országos Területfejlesztési Konceptióban Balmazújváros nem került nevesítésre. Ennek oka, hogy egy kisvárosi ranggal rendelkező alföldi település önmagában nem képvisel országos szintű fejlesztési potenciált.

A településhez legközelebbi regionális szerepkörrel felruházott város Debrecen. Mivel Balmazújváros a hajdúsági főváros vonzáskörzetébe esik, ezért a település számára rendelkezésre álló lehetőségek a Debrecennel kialakított kapcsolatoktól függenek.

A két szomszédos város kölcsönhatásban áll egymással. A településeket jellemző kapcsolatban inkább a megyeszékhely dominál, mivel a debreceni fejlesztések és események nagyobb hatással vannak Balmazújvárosra. A nagyváros több lehetőséget kínál az értelmiség számára, akik vagy átköltöznek, vagy az ingázást választják. Egyre jellemzőbbé válik, hogy a debreceni városközpontból a lakosság a város peremterületeire vagy szomszédos településeire költözik. A folyamat során erősödnek az olyan szuburbanizációs folyamatok, mint a várost körülvevő úthálózatra nehezedő nyomás a személygépjárművek magas száma miatt. A legtöbb háztartás saját gépjárművel közlekedik, ezért közösségi közlekedés iránti igény csökkenése és ezekkel egy időben nő a városok zaj- és levegő-szennyezettségének a terhelése.

Az Országos Területfejlesztési Konceptióban foglaltak alapján a kedvező agrárpotenciált Magyarország nem használja ki teljes mértékben. Az elkövetkezendő évek fontos feladata lesz az alföldi települések agroökológiai adottságainak kihasználása sokoldalú és minőségi élelmiszertermelés folytatása. A tevékenységhez kiváló alapot nyújtanak az erős agrárhagyományok és a lakosság kötődése a mezőgazdasághoz. A jövőben a monokultúras gazdálkodás helyett célszerű lenne előnyben részesíteni a termőhelyi feltételeknek megfelelően specializált növénytermesztést.

Az élelmiszer a lakosság egészségét és életminőségét leginkább befolyásoló tényező, stratégiai cikk. Magyarország jelenleg is mintegy 120%-os önellátásra képes az alapvető élelmiszerekből. Ez a szint a termelési potenciál ésszerű és fenntartható fejlesztésével 150%-ra növelhető, ami a globális élelmiszerigény várható jelentős emelkedésével komoly nemzetgazdasági előnyt jelent az ország számára. Az élelmiszergazdaság hazai piacvesztését szemlélteti az élelmiszeripari termékek importjának dinamikus növekedése az önellátással szemben. A magasabb hatékonyságú önellátás a helyi termelők megfelelő támogatása mellett, csökkentheti az alapvető élelmiszerek importját.

A vidéki települések egyik legfontosabb kitérési pontját a helyi termékek előállításának kellene, hogy jelentse az elkövetkezendő években. A helyben termelt termékek feldolgozása és értékesítése helyi és nemzetgazdasági szinten is kedvező lehetőségeket jelent. A folyamat elősegítése érdekében azonban a helyi termékek értékesítését adókedvezményekkel kellene támogatni, ahhoz, hogy a kisvállalkozók számára nyereséges legyen a tevékenységük és lehetőségük nyíljon gyarapodásra és a növekedéshez szükséges fejlesztések finanszírozására.

1.2.2 Kapcsolódás Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

Hajdú – Bihar Megye Területfejlesztési Konceptiója és Programja

Hajdú-Bihar megye jövőképe alapján 2030-ban a megye és települései 2010-től számítva, már két évtizede a fenntartható fejlődés útján halad előre és folyamatosan gyarapodik. Egy ilyen környezetben jelentős javulás érhető el a gazdasági teljesítmény mutatóiban, a foglalkoztatottak számának emelkedése mellett.

A megye kedvező földrajzi fekvését, természeti és kulturális értékeire alapozva növeli gazdaságban betöltött szerepét. Az alábbi célkitűzések lehetnek relevánsak Balmazújváros esetében.

- A megye **agrár- és élelmiszergazdasága** megerősödik, nő az exportban és a megye gazdaságában betöltött szerepe, hozzájárul a fenntartható gazdasági növekedéshez, valamint a vidéki térségek fejlődéséhez és a foglalkoztatás növeléséhez.
- A megyében jelentősen nő az **innováció és a tudás szerepe**. Kiemelt figyelmet kap a nyelvtanulás és a szakmai képzés megerősítése, a tanulható kompetenciák fejlesztése, a piacképes tudást közvetítő oktatási intézmények fejlesztése, hiszen a jól képzett és kreatív ember a legfontosabb erőforrása a gazdasági fejlődésnek. Ennek elengedhetetlen részét képezi a lakosság és elsősorban a fiatalok szemléletváltozása, az innováció társadalmi elterjesztése.
- A megye kedvező természeti adottságait megőrzi és kihasználja a társadalmi együttműködések nyújtotta lehetőségeket, melyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a megye kiegyensúlyozottan fejlődjön, valamint minden lakosa számára élhető környezet legyen.
- A megye teljes területén egészséges települési környezet kerül kialakításra, megőrizve a meglévő természeti értékeket, így minőségi szinten élhető, természeti, épített környezet jön létre, amely hozzájárul a térség népességmegtartó erejének növeléséhez is.
- A **társadalom megújítása** terén fontos szerepet kapnak a helyi közösségek, ezáltal hozzájárulva a társadalmi tőke, az állampolgári részvétel és civil szektor, valamint a közösségi művelődés intézményeinek megerősítéséhez, a közösségfejlesztés módszertanának alkalmazásához.
- A gazdasági megújulással, az elérhetőség, a közlekedési kapcsolatrendszer javulásával nem nő a különbség a megye központi és elsősorban határ menti települései között és ezen **leszakadó térségek** bekapcsolódnak a járási vérkeringésekbe. Ehhez a fejlett és aktív határon átnyúló kapcsolatok is hozzájárulnak, melyek gazdasági – társadalmi – szociális és közösségi vetületekre térnek ki, kiteljesítve a megyében működő európai területi együttműködési csoportosulás (ok) (EGTC) tevékenységét.
- A **vidéki területek** olyan értékekkel rendelkező élettérre válnak, ahol a fiatalok és idősek egyaránt megtalálják jövőjüket, boldogulásukat.

A megye jövőképeinek megvalósításának érdekében az alábbi, Balmazújváros számára releváns elemeket tartalmazó célrendszer került megfogalmazásra.

Átfogó cél 1

Hajdú-Bihar megye természeti adottságaira, hagyományaira és kutatási potenciáljára alapozott gazdaságfejlesztés, mely növeli a foglalkoztatást és erősíti a megye kelet-magyarországi innovációs központ funkcióját

Hajdú-Bihar megye gazdasága hagyományosan a mezőgazdaságra és az élelmiszeriparra épült. Ez a terület a jövőben is erőteljesen megjelenik majd a megye gazdasági szerkezetében. A mező-gazdaság számára előnyös természeti adottságok magas hozzáadott értékű,

nemzetközileg is versenyképes, egészséges élelmiszerek előállítását teszik lehetővé, amelyet a megfelelő kutatás-fejlesztés támogat.

A megye gazdasága és kutatás-fejlesztése erősen Debrecen központú, a város Kelet-Magyarországon meghatározó szerepet tölt be ezeken a területeken. Ezt a regionális pozíciót meg kell erősíteni, és a kisugárzó hatás növelésével, új város-vidék kapcsolatokra építve a megye településeit be kell kapcsolni a gazdasági vérkeringésbe. Gazdasági és innovációs területeken a megye- és országhatárokon átnyúló kapcsolatokra támaszkodva fejlődik a megye versenyképes termelése, ezáltal növelve a foglalkoztatást.

Átfogó cél 2

A **szegénység és társadalmi kirekesztés csökkentéséhez**, valamint a munkaképes korú lakosság piacképes képzettségi szintjének növeléséhez szükséges szolgáltatási, népegészségügyi és köz-igazgatási funkciók erősítése

Hajdú-Bihar megyében cél a szegénység elleni küzdelem, különösképpen a mélyszegénységben élők számának csökkentése. A társadalmi kirekesztettség elleni fellépés részeként elérendő cél a társadalom önszerveződő, öngondoskodó erejének helyreállítása, egészségének fejlesztése, építve a helyi kulturális és vallási értékekre, erősítve a helyi közösségeket, fejlesztve a civil társadalmat és növelve az állampolgári aktivitást és az egészség-tudatosságot. A munkaképes korú lakosság képzettségi szintjének növelését elsősorban a szakképzésre és a felsőfokú képzésre támaszkodva kell elérni, segítve az első átfogó célban megfogalmazott gazdasági fejlődést. A fenti célokat az ügyfélbarát, mindenki számára elérhető és hozzáférhető közszolgáltatás és közigazgatás, valamint államigazgatás kialakítása segíti, amely javítja a lakosság egészségi állapotát és a közbiztonságot.

Átfogó cél 3

A hatékony víz- és energiagazdálkodás, valamint a **fenntartható környezetgazdálkodás** feltételeinek megteremtése és fejlesztése a Tiszántúlon az éghajlat- és klímaváltozás negatív hatásainak csökkentése

Hajdú-Bihar megye páratlan természeti értékeinek sokféleségét megőrizve hosszútávon fenntartható környezetbarát gazdaságot kell kialakítani. A megyét (hasonlóan a tiszántúli megyékhez) is érintik a klímaváltozás hatásai; az aszály, belvíz és árvíz problémáinak megoldása a fenntartható vízgazdálkodás fejlesztésével már rövidtávon segítheti a megye gazdaságának fejlődését.

A megye energiatartósságának csökkentése érdekében kiemelt cél a megújuló energiák széleskörű alkalmazásának elterjesztése, illetve az energiahatékonyság növelése.

A fenntartható fejlődés elveit figyelembe kell venni a megyei stratégia és program kialakításakor és megvalósításakor. Ezen elvek a kedvezőtlen környezeti és társadalmi hatások csökkentésében kínálnak alternatívát. Ezen alapelvek – többek között – a következők:

Figyelem és gondoskodás az életközösségekről

- Az ember életminőségének javítása
- A Föld életképességének és diverzitásának a megőrzése
- A meg nem újuló erőforrások használatának minimalizálása
- Meg kell változtatni az emberek attitűdjét és magatartását
- Lehetővé kell tenni, hogy a közösségek gondoskodjanak a saját környezetükről
- Biztosítani kell az integrált fejlődés és természetvédelem nemzeti kereteit
- Globális szövetséget kell létrehozni

Stratégiai területi cél 2

Járasközpontok és járási szintű kisvárosok, mint a helyi közösségek együttműködéseinek centrumai

A járásközpontok és járási szintű kisvárosok a járások szintjén a közigazgatás és egyben a gazdaság centrumai, mindamelllett, hogy a hajdú városok és a bihari térség városai és térségeik jelentős mértékben különböznek egymástól, melyeket a fejlesztéseknél figyelembe javasolt venni. A megye (Debrecenen kívüli) nagyobb vállalatai közül a legtöbb ezeken a településeken található. Ezen vállalatok esetében cél a helyi beszállítók, a beszállítói hálózatok erősítése, illetve a helyi, térségi foglalkoztatás növelése a vállalatok innovációra épülő fejlesztésével. Különös figyelmet kell fordítani az élelmiszeripari vállalkozások fejlesztésére, letelepítésére.

A foglalkoztatás növeléséhez elengedhetetlen a megfelelő képzettségű munkaerő rendelkezésre állása. A szakképző intézmények, illetve szakiskolák képzésének harmonizálása szükséges a megye gazdasági struktúrájával, illetve közös, gyakorlat-orientált (duális) képzési rendszer kialakítása indokolt a vállalatokkal együttműködve.

A járási központok a térségi közigazgatás központjai, ezért ezeken a településeken biztosítani kell a járás települései számára a minőségi, elérhető és egyenlő esélyű hozzáférést a közszolgáltatásokhoz és közigazgatáshoz, különös tekintettel az egészségügyi, népegészségügyi és szociális szolgáltatásokra.

Célunk a járási központokban működő, főként integrált feladatokat ellátó kulturális intézmények (városi könyvtárak, múzeumok, stb.) feladatellátását támogató IKT infrastruktúrájának és belső tereinek megújítása a közösségi programok és az innovatív tudásátadás érdekében.

E településeken kezelni kell a lakásállományhoz kapcsolódó energetikai problémákat is.

A felsőoktatási képzés becsatornázása a megyei gazdaságba a gyakorlati, duális képzések kiszélesítésén, a munkaerőpiac és a felsőoktatás képzési, továbbképzési kapacitásainak szervezeti szinten történő összehangolásán, valamint a start-up ökoszisztéma továbbfejlesztésén keresztül

Horizontális elv 2

A társadalom és a gazdaság önszerveződő folyamatainak újraélesztése

A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni fellépés, valamint az elöregedő társadalom okozta problémák megoldása továbbra is nagy kihívást jelent az Európai Unió és tagállamai számára. A társadalmi integráció területén tett lépések pozitív eredménye, hogy egyértelműbbé váltak a szegénység és a társadalmi kirekesztés kezelésére szolgáló szakpolitikai elsőbbségek, ami egyébként a tagállamok által elfogadott szakpolitikai megközelítésekben is megmutatkoznak.

A fenti problémák kezelését hatékonyan képes segíteni a társadalom különböző szereplői között megvalósuló partnerség, valamint a közösségi munka, amely egy olyan, a társadalmi integrációt elősegítő tevékenység, amely hatékonyan képes fokozni a társadalom kezdeményező- és cselekvőképességét, segíteni a szociális intézményrendszer átalakulási és újraalakulási folyamatait, összehozni a társadalom különböző szereplőit és partnerségi kapcsolatokat kiépíteni térségi és társadalmi szinten, és képes fokozni a társadalom demokratikus önszerveződését.

Ezen horizontális elv érvényesítésének – és ezáltal a legnagyobb hatás elérésének – módja az, ha a közösségek, civil szervezetek bevonásra kerülnek a társadalomra gazdasági vagy szociális értelemben hatással bíró beruházások kapcsán, lehetőséget adva az önszerveződő folyamatok elindulására.

Horizontális elv 3

Az életminőség javítása az öregedő társadalom kihívásaira válaszolva

A társadalom öregedése, azaz az idősebb korosztályok arányának növekedése az utóbbi évtizedek egyik meghatározó társadalmi jelensége. A 65 éven felüliek aránya az elkövetkező évtizedekben – kisebb hullámzásokkal – az eddigieknél is erőteljesebben fog növekedni. 2050-re Magyarország népességének közel 30 százaléka lesz 65 éves vagy idősebb.

A társadalom idősekről alkotott képe ellentmondásos. Bizonyos vonatkozásokban azt lehet mondani, hogy a fiatalabb generációk toleránsabbak az idősebbekkel, ugyanakkor például az idősek munkatapasztalata a korábbi évekhez képest leértékelődött.

Mindamellettt egyre növekvő trendet jelent az időseket megcélzó termékek és szolgáltatások fejlesztése, melynek alapját az általános fogyasztásnövekedésen túl például az idősek egy jelentős csoportjának növekvő igénye képezi a pénzügyi szolgáltatások iránt, átalakulnak továbbá a táplálkozási szokások, nő az egészségügyi és rekreációs szolgáltatások jelentősége, de például a nyugdíjbiztosítási szolgáltatások iránti igény is. A megye lakosságának életminőség javítása szorosan összefügg az egészségügyi prevencióval is.

A fenti folyamatok természetesen Hajdú-Bihar megyére is vonatkoznak, ezért az öregedő társadalom kihívásaira válaszoló és azokra megoldást kínáló beruházások előnyt kell, hogy élvezzenek a fejlesztések között.

Horizontális cél 2

A foglalkoztatás növelése a megye munkaképes korú lakossága körében

A Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program keretében finanszírozott minden újonnan megvalósuló gazdasági célzatú beruházásnak, szolgáltatás-fejlesztésnek hozzá kell járulnia a horizontális célhoz, azaz új munkahelyeket kell teremtenie. E cél elérésének elsődleges előnyt kell jelenteni azon beruházásokkal szemben, amelyek a célhoz nem járulnak hozzá.

Nem tartoznak a cél hatálya alá azon fejlesztési, beruházási programok, melyek oktatási-nevelési, társadalom-fejlesztési, közszolgáltatási, közigazgatási, államigazgatási vagy szakigazgatási célokkal valósulnak meg.

A cél elérését a Hajdú-Bihar megyében foglalkoztatottak számának munkaképes korú lakosságra vetített arányának növekedése is mutatja, amelyhez a Hajdú-Bihar Megyei Területfejlesztési Program közvetett módon járul hozzá.

Horizontális cél 3

A megye lakosságának és gazdaságának bekapcsolása az információs társadalomba

Napjainkban kiemelt fontossággal bír az információs társadalomba való bekapcsolódás mind a lakosság, mind a gazdasági szereplők számára, ezért ehhez kötődően a közösség-fejlesztési és közigazgatási fejlesztések során ezen horizontális célhoz való hozzájárulást előnyként kell megjeleníteni. Ezért a 3. horizontális cél elérését az alábbi, KSH-tól éves szinten bekérhető, indikátorok teljesülésével lehet mérni:

- Az internet-előfizetések száma hozzáférési szolgáltatások szerint.
- Az információs és kommunikációs technológiák használatának aránya a vállalkozásoknál.
- Az internetet használó vállalkozások internetkapcsolatának típusai.
- Az internet igénybevétele a közigazgatási ügyek intézésére az internethasználó vállalkozások arányában.
- Háztartások infokommunikációs eszközellátottsága és egyéni használat jellemzői.

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Országos Területrendezési Terv

Országos
Területrendezési terv

A környezeti vizsgálatok referencia rendszere, a környezeti célok és prioritások összhangja, helyessége az országos és térségi területrendezési tervek, koncepciók és programok összevetésével készült.

Magyar Növekedési Terv:

Magyar Növekedési
terv

Nemzetgazdasági Minisztérium megbízásából készült el a Magyar Növekedési Terv, amelynek célja a hazánkkal szembeni befektetői bizalom megerősítése, és a gazdasági környezet kiszámíthatóságának növelése. Ennek érdekében kiemelt fontosságot kap, hogy jövőképünk, és céljaink eléréséhez szükséges eszköztár megismerhető legyen.

A Hajdú-Bihar Megye Területfejlesztési Koncepció célrendszere nagymértékben épít a helyi erőforrások fenntartható használatára (azaz gyakorlatilag az importfüggetlenségre), mely az élelmiszer- és az energia-termelésben, a helyi alapanyag előállításában, feldolgozásában, illetve helyi vagy regionális szintű értékesítésében nyilvánulhat meg.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia (NFFK):

Nemzeti Fenntartható
Fejlődés Keretstratégia

Stratégiai szinten minden ágazati és stratégiai cél tartalmaz az NFFK-hoz kapcsolódó elemeket, különösen kiemelendő az 1. stratégiai cél (Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet), valamint az 1. horizontális cél (2020-ra minden új beruházásnál és fejlesztésnél biztosítva legyen a környezeti, pénzügyi és társadalmi fenntarthatóság), melyek a legszorosabb szinten kapcsolódnak az NFFK célrendszeréhez.

Nemzeti Vidékstratégia 2012-2020 program:

Nemzeti Vidékstratégia
2012-2020

Az NVS átfogó célkitűzése az ország vidéki térségeinek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, melynek elérése érdekében az alábbi 5 stratégiai célt fogalmazza meg:

1. tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése,
2. sokszínű és életképes agrártermelés,
3. élelmezési és élelmiszerbiztonság,
4. a vidéki gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése,
5. a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

EU2020 Stratégia:

EU 2020 Stratégia

Az Európa 2020 Stratégia három, egymással összefüggő és egymást kölcsönösen erősítő szakpolitikai területre épül: intelligens növekedés, azaz a tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása; fenntartható növekedés, azaz erőforrás-hatékonyabb, környezetbarát és versenyképesebb gazdaság létrehozása; és inkluzív növekedés, azaz a foglalkoztatás magas szintjét biztosító, szociális és területi kohéziót eredményező gazdaság ösztönzése.

Az előrehaladást az unió öt kiemelt célkitűzés megvalósulása alapján értékeli majd, és a tagállamok feladata lesz, hogy ezeket a célkitűzéseket lebontsák a kiindulási helyzetet is tükröző, nemzeti szintű célokra.

1. Foglalkoztatás

Magyarország a foglalkoztatási szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a 20-64 év közötti népesség foglalkoztatási arányának 75 százalékra növelését tűzte ki célul 2020-ig.

2. Kutatás-fejlesztés

Magyarország az Európa 2020 Stratégia kutatás-fejlesztési célkitűzéséhez kapcsolódva a kutatás-fejlesztési ráfordítások szintjének a bruttó hazai termék 1,8 százalékára történő növelését vállalja 2020-ig.

3. Klíma-energia

Magyarország az Európa 2020 stratégia energia és klíma céljaihoz kapcsolódva a megújuló energia-források részarányának 14,65 százalékra növelését, 10 százalékos teljes energia-megtakarítást, valamint az EU emisszió-kereskedelmi rendszerén kívül az üvegházhatású gázok kibocsátásának (2005-ös szinthez képest) legfeljebb 10 százalékos növekedését vállalta 2020-ig.

4. Oktatás

Magyarország a képzettségi szint javítására irányuló Európa 2020 célkitűzéshez kapcsolódva a felső-fokú vagy annak megfelelő végzettséggel rendelkezők arányának (a 30-34 évesek körében) 30,3 százalékra növelését és a korai iskolaelhagyók arányának (a 18-24 évesek körében) 10 százalékra csökkentését vállalja 2020-ig.

5. Társadalmi felzárkózás

Magyarország az Európa 2020 Stratégia szegénységi céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint az alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20 százalékos csökkentését vállalja 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű.

Nemzeti Vízstratégiával, Magyarország Vízyűjtő-gazdálkodási Tervével, Nemzeti Szennyvíz Programjával, valamint az Ivóvízminőség-javító Program:

A Nemzeti Vízstratégia megalkotásának célja a vizek mennyiségi és minőségi védelmének, a vízhasználatok (beleértve az ivóvízellátást, az ipari és öntözési célú vízkivételeket, az ökológiai vízigényeket) szükségleteinek, a vizek többletéből vagy hiányából eredő káros hatások csökkentésének, megelőzésének biztosítása. A stratégia az alkotmányos alapelvekre, a hazai és EU szabályozásra, a már elkészített egyéb stratégiákra, tervekre, programokra épül.

Feladata a vizek kezelésével kapcsolatos célkitűzések meghatározása, és a feladatok megoldásához szükséges intézkedések megvalósítási feltételeinek megteremtése, az öntözéses gazdálkodás lehetőségeinek megteremtése, az aszály káros hatásainak megelőzése és mérséklése. Javaslatokat tartalmaz az állami és önkormányzati, valamint a kormányzaton belüli feladatellátás módosítására, a finanszírozás feltételeinek javítására.

Új Széchenyi Terv

Új Széchenyi terv

Az Új Széchenyi Terv középpontjában a foglalkoztatás dinamikus bővítése, a pénzügyi stabilitás fenntartása, a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtése, valamint hazánk versenyképességének javítása áll. A tízéves gazdaságstratégia kijelöli azokat a kitörési pontokat és a hozzájuk kapcsolódó programokat, amelyek biztosítják Magyarország és Balmazújváros hosszú távú fejlődését. Az Új Széchenyi Terv programjai:

1. Gyógyító Magyarország – Egészségipari Program
2. Zöldgazdaság-fejlesztési Program
3. Vállalkozásfejlesztési Program
4. Közlekedésfejlesztési Program
5. Tudomány – Innováció Program
6. Foglalkoztatási Program.

Nemzeti Turizmusfejlesztési Konceptió

Nemzeti
Turizmusfejlesztési
Konceptió

Balmazújváros számára remek lehetőséget jelent Debrecen és a Hortobágy közelsége. A regionális központban zajló események alkalmával a kisváros szálláshelyei iránt is fokozott igény mutatkozik. A világörökség részét képező hortobágyi természeti táj, a puszta kulturális és természeti értékeinek megtekintése még mindig népszerű turisztikai programnak számít a belföldi és külföldi turisták számára. A térségbe érkező látogatók jellemzően egy-két napot töltenek a nemzeti park értékeinek megismerésével. A vendégéjszakák száma tovább növelhető, amennyiben további kiegészítő szolgáltatásokat tudnak nyújtani a környező települések vendéglátásban, turizmusban érdekelt vállalkozásai. A meglévő Hortobágy Halas-tavi kisvasút, a turisztikai kerékpárút és a tematikus csárdaútvonal továbbfejlesztésén túl a lovas turizmusba is érdemes lehet befektetni, amelyen keresztül a térség lovas desztinációvá válhat.

Wekerle terv

Wekerle terv

A Wekerle Terv nyomán végrehajtott intézkedések által 2020-ra egy olyan Kárpát-medencei gazdasági tér képzelhető el, amelyben a térség országai a nyugat-európai országok gazdasági integrációjának szintjét eléri, és amelyben a KKV-k a Kárpát-medencei léptékű erőforrás- és piaci tervezésen keresztül hatékonyan hozzájárulnak a munkahelyteremtéshez és az exportteljesítmény fokozásához.

Fontos, hogy szorosabb kapcsolat épüljön ki a helyi, Kárpát-medencei tulajdonú vállalkozók között, olyan módon hogy azok egymásnak beszerzési és fellelvő piaci lehessenek. A térségi összefogás által erősíthető a Kárpát-medencei helyi vállalkozók vertikális - az alapanyag termelőtől a feldolgozón és értékesítőn keresztül a fogyasztóig terjedő - integrációja.

A határon átnyúló kereskedelmi tradíciók újjáélesztése, a térségi termékek felhasználásának élénkítése révén jelentősen javul a külső egyensúly. Kiemelt elképzelés a globális és helyi gazdaság viszonyának szorosabbra fűzése, hisz a helyi és a globális gazdasági szereplők kölcsönös előnyökön alapuló együttműködésével a térség országaira jellemző duális gazdasági szerkezet egyre inkább kiegyensúlyozódik.

Cél, hogy a helyi gazdálkodó szervezetek a régióba települő fejlett vállalkozások technológiájával és menedzsment módszereivel gyarapodjanak, ezért olyan működő tőkét érdemes a régióba vonzani, mely elősegíti a térségi technológia és munkakultúra fejlődését, valamint a beszállítói hálózatok kiépülését.

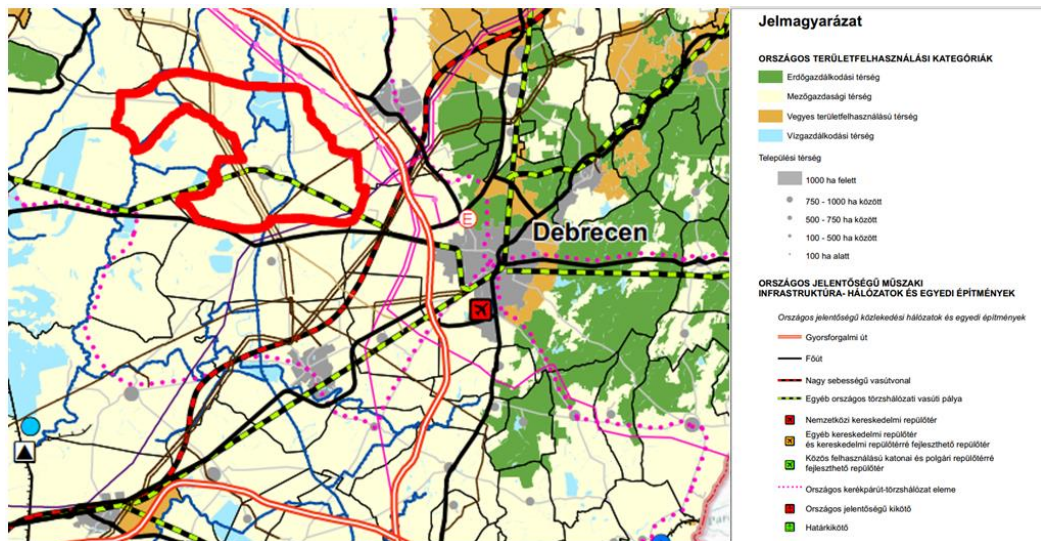
1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

Országos
 Területrendezési Terv

Az Országos Területrendezési Tervben Balmazújváros és közvetlen környezete, mint mezőgazdasági térség szerepel.

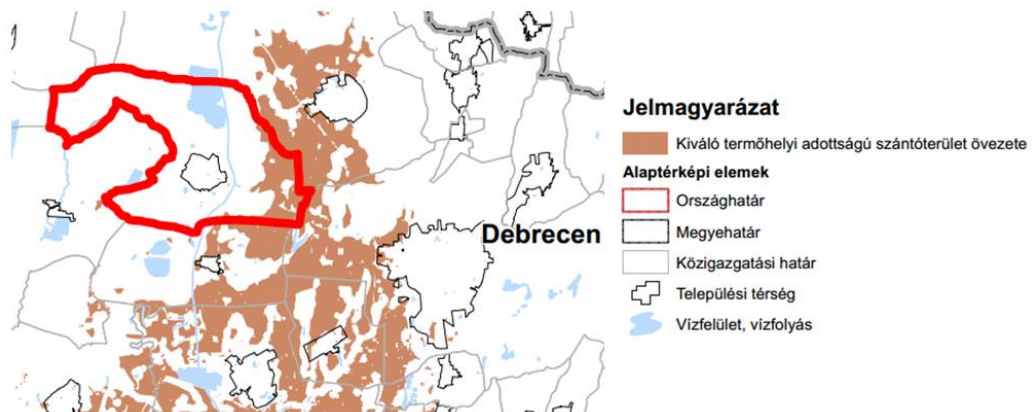
7. térkép: Országos terület felhasználási kategóriák – Balmazújváros közigazgatási területe

Forrás: Országos Területrendezési Terv – 2. számú melléklete, 2015

Közigazgatási területének keleti pereme, mint kiváló termőhelyi adottságú szántóterület szerepel az országos tervdokumentumban.

8. térkép: Balmazújváros kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

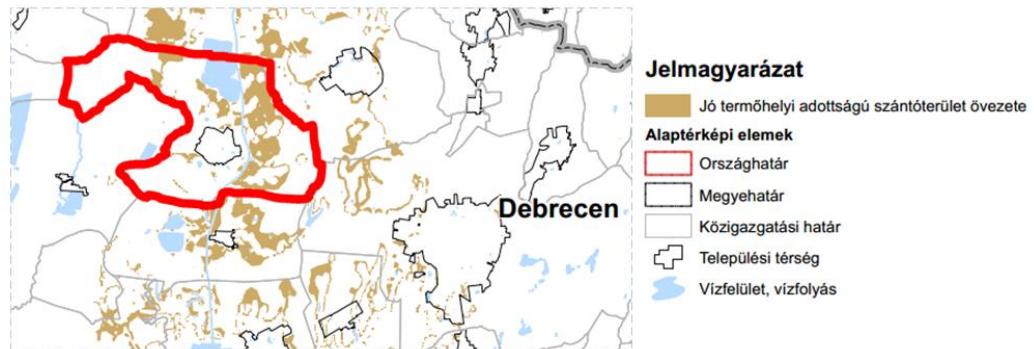
Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2015

További, jelentős kiterjedésű területei pedig jó termőhelyi adottságú szántóterületi besorolást kaptak.

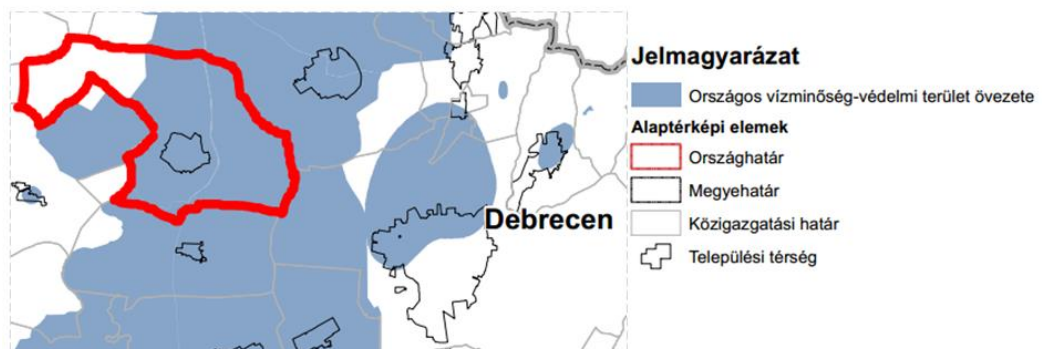
9. térkép: Balmazújváros jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2015

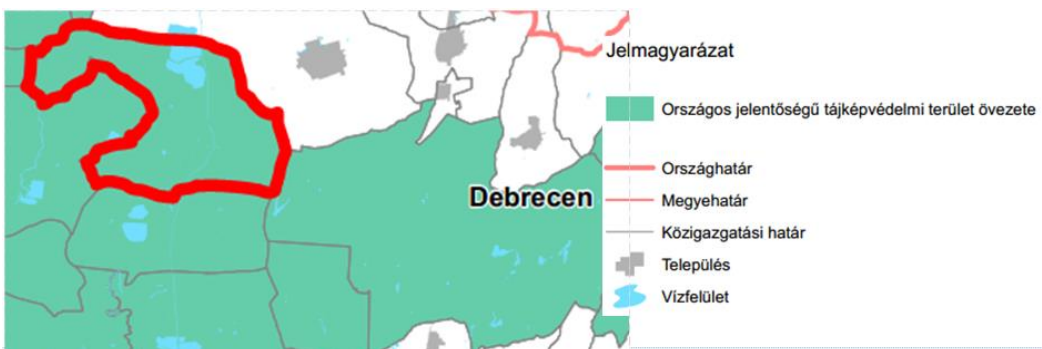
Ezen túlmenően a város vízminőség védelmi szempontból is kiemelt jelentőségű, hiszen területének legnagyobb hányada, az országos tervdokumentum meghatározásában vízminőség-védelmi terület, illetve országos jelentőségű tájképvédelmi terület is egyben. E minőségében pedig a világörökségi és világörökségi várományos területek kategóriájába esik.

10. térkép: Balmazújváros országos vízminőség-védelmi terület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2015

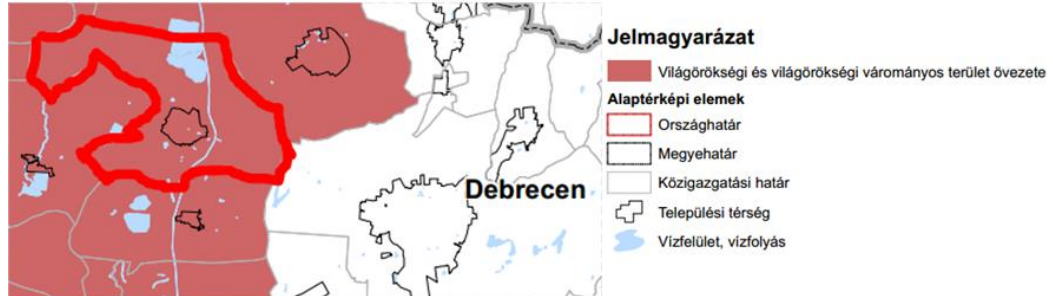
11. térkép: Balmazújváros országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv

12. térkép: Balmazújváros világörökségi és világörökségi várományos terület övezete

Forrás: Országos Területrendezési Terv, 2015

1.3.2 Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve

Hajdú-Bihar Megye
Területrendezési Terv

Az OTRT, valamint a már elkészült megyei területrendezési vizsgálatok és program alapján a Hajdú-Bihar megyei területrendezési terv a következő szempontok, és célkitűzések szerint irányozza elő a megye térségi szerkezetét:

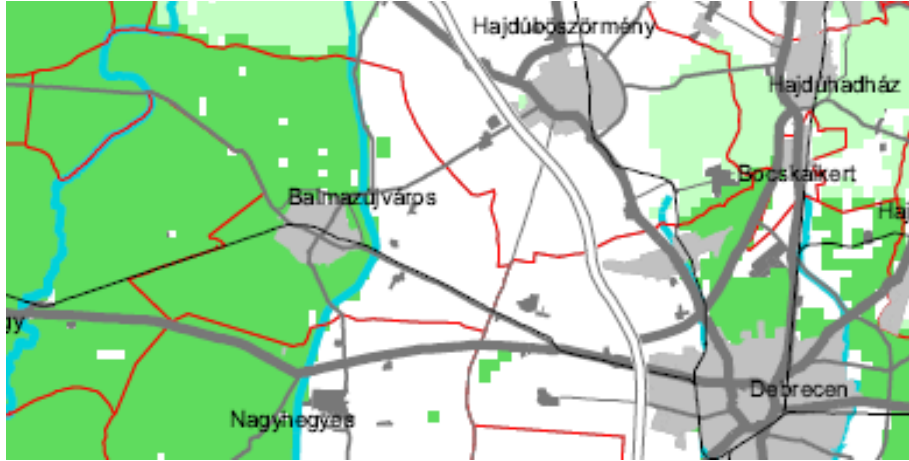
- A megye külső és belső térszerkezeti kapcsolatainak javításával kiegyensúlyozottabb területi szerkezet kialakítása; Debrecen „hub” (kerékagy, középpont, súlypont) jellegére alapozottan sugaras- gyűrűs hálózat kialakítása.
- A térszerkezeti kapcsolatok fejlesztésének infrastrukturális alapja elsődlegesen a közúti közlekedés, de fontos szerepet kap a vasúti közlekedés fejlesztése is.
- A külső térszerkezeti kapcsolatok fejlesztése érdekében meghatározó a nemzetközi folyosókhoz való kapcsolódás megteremtése, az észak-déli folyosó megteremtésének elősegítése.
- A belső kapcsolatok fejlesztése érdekében a megyerészek közötti kapcsolatok biztosítása, elkerülő utak, térségi jelentőségű mellékutak tervezése.
- A településhálózat elemeinek fejlesztése, a közúthálózat csomópontjaihoz kapcsolódóan történik.
- A természeti értékek védelme, az ökológiai hálózat fejlesztése meghatározó jelentőségű a térszerkezet alakításában.
- A térszerkezet alakítása elősegíti az országhatáron átnyúló euro régiós kapcsolatok fejlesztését
- A területi szerkezet alakítása nem veszélyeztetheti a felszíni vizek és a felszín alatti vízbázisok védelmét.

A megyei tervdokumentum az országos besorolásnak megfelelően Balmazújváros közigazgatási területét vízgazdálkodási, tájvédelmi és termőföld-minőségi szempontból is kiemelten kezeli.

A tervdokumentum országos jelentőségű tájvédelmi területként definiálja a város közigazgatási területének Keleti-Főcsatornától nyugatra eső részét.

13. térkép: Országos és térségi jelentőségi tájképvédelmi terület övezetei a Hajdú-Bihar megyei területrendezési terv alapján (zöld kiemelés)

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv, 2010

Ugyanakkor a közigazgatási területnek ezek azok a részei, melyeket rendszeresen sújtanak a belvízkárok.

14. térkép: Rendszeresen belvízjárta terület övezetek A Hajdú-Bihar megyei területrendezési terv alapján (kék kiemelés)

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv, 2010

A területrendezési terv belvízvédelmi rendszerekre vonatkozó irányelvei így Balmazújváros esetében kiemelt jelentőséggel bírnak:

- A vízkár-elhárítási (belvízvédelmi) tevékenység szervezett és koordinált végzéséhez meg kell teremteni az állami, a társulati és az önkormányzati művek szabályozott üzemeltetésének szinkronját.
- A vízrendezés távlati feladatainak megfogalmazásánál a terület érzékenységeivel, értékével, potenciálisan veszélyeztetett hozamával arányos megoldásokat indokolt szorgalmazni, kiemelve a belvíz-tározás és a vízvisszatartás kérdését. Ebben a kérdésben nagy a

jelentősége a bel-, és peremterületi mély és roncsolt területek befogadó kapacitásának, többfunkciós (zöldterületi, rekreációs, sport célú) hasznosítási lehetőségének.

- A belvíztározók többcélú használatát javasolt összehangolni a vízügyi, természet- és környezetvédelmi érdekekkel, valamint biztosítani kell a feltöltés és leürítés feltételeit.

A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetekre vonatkozóan a megyei területrendezési terv előírásai hangsúlyozzák, hogy

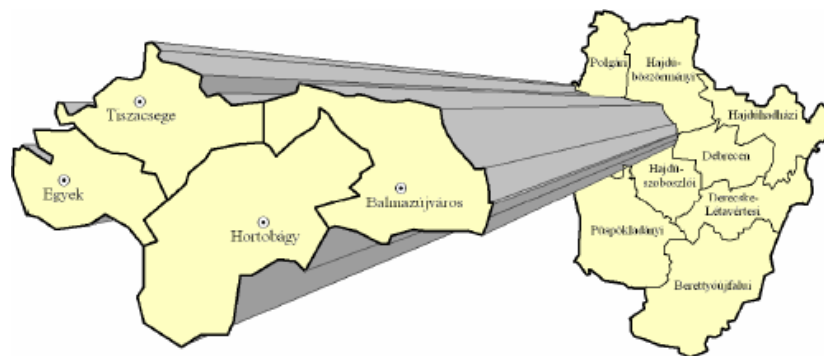
- Az övezetben kívánatos elősegíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
- Javasolt a talajdegradációt megakadályozó művelési technológiák előnyben részesítése, valamint növényvédő szerek és műtrágyák ésszerű, a feltétlenül szükséges mértéket meg nem haladó alkalmazása.

A világörökség és világörökség-várományos területek, így Balmazújváros kapcsán pedig, hogy

- A terület jövőjét meghatározó helyi tervekben a kulturális örökségi értékek védelmének prioritást kell élveznie.
- Biztosítani szükséges a világörökség-várományos területen található régészeti emlék feltárását, megőrzését, értékeiknek bemutatását.
- A világörökség-várományos területen minél előbb meg kell oldani az esetleg meglévő tájsebek rekultivációját.
- A világörökség-várományos területekkel szomszédos lehetséges beépítéseket a helyi építési szabályzatban tájvédelmi és karaktervédelmi szempontok alapján kell meghatározni.

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek - Balmazújváros település fejlesztését befolyásoló megállapításai

15. térkép: Balmazújvárosi kistérség

Forrás: www.teir.hu, 2015

4. táblázat: Szomszédos települések közigazgatási besorolása

Település	Régió	Megye	Járás	Kistérség	Szomszéd település
Balmazújváros	Észak- Alföld	Hajdú- Bihar	Balmazújvárosi	Balmazújvárosi	-
			-	Balmazújvárosi	Hortobágy
			-	Balmazújvárosi	Tiszacsege
			-	Polgári	Újszentmargita
			Hajdúnánási	Polgári	Görbeháza
			Hajdúböszörményi	Hajdúböszörményi	Hajdúböszörmény
			Debreceni	Debreceni	Debrecen
			Hajdúszoboszlói	Hajdúszoboszlói	Nagyhegyes
			-	Balmazújvárosi	Egyek

Forrás: www.teir.hu, 2015

A város és a környező települések növekedési trendjének, lehetőségeinek és korlátainak, működésének és szolgáltatásainak célszerű egymásra épülésének irányt szabó elveket kell kidolgozni.

Az egymás melletti települések területhasználata és infrastruktúrafejlesztési folyosók összhangját ezen elvek alapján kell kezelni.

Balmazújváros elhelyezkedése:

- Észak-Alföldi régió,
- Hajdú – Bihar megye,
- Balmazújvárosi járás és kistérség.

Szomszédos települések: Hortobágy, Egyek, Tiszacsege Újszentmargita, Görbeháza, Hajdúböszörmény, Debrecen, Nagyhegyes

A környező települési fejlesztések egymásra hatásainak területei:

- A közlekedési feltárhatóság: A megye egésze és a kistérségek feltárhatóságának közös eszközei:
  - Közúti gyorsforgalmi „hálózat” jelenleg az M35 Görbeháza – Debrecen, illetve az északi részt érintő M3 Polgár – Nyíregyháza egy szakasza.
  - az M40 (Püspökladány – Nyíregyháza); az M4 (Püspökladány – Biharkeresztes); az M9 (Komádi – Debrecen). nyomvonala a megye minden részének megfelelő kapcsolatot fognak biztosítani.
  - az országos elsőrendű főútvonalak (4, 42, 47, 48, 471, 33, 35) oldanak meg minden kapcsolatot
  - az alsórendű közlekedési hálózat hiányossága egyes elsősorban a kistérségek belső kapcsolatait nehezítik.
  - Vasúti közlekedés esetében távlati probléma a Debrecen - Nagyvárad kapcsolat hiánya.
  - Vízi közlekedés esetében a Keleti Főcsatornában van lehetőség
  - Légi közlekedés esetében Debrecen repülőtérének fejlődése a regionális szerepkör potenciálját növeli.

- Kínálati arculatalakítás (források, eszközök)
  - természeti adottságok,
  - a gazdálkodás lehetőségei és hagyományai;
  - a településtörténet és identitástudat,
  - az infrastruktúra, az anyagi és szellemi alapellátás településnagyságtól független követelménye, ezért szervező, szerepkörök térségi rendbe illesztése, specifikumok kialakítása,
  - a helyi érdekességek megléte, adottságokhoz kapcsolódó kínálatbővítés,
  - a kellemes településképi együttesek kialakítása.
- Hortobágyi turizmus fejlesztésének segítése, infrastrukturális fejlesztéseiben szerepvállalás, Hortobágy község szellemi központ szerepének kihasználása,
- Debrecen, mint megyeszékhely szerepének, felelősségének szem előtt tartása

Figyelemmel kell lenni a térméretre, a természet vitálkapacitására, és a települések „önmagát megújító” képességére.

A szomszédos települések a következő fejlesztésekben érdekeltek a partnerségi viszony erősítésében:

Debrecen:

- Belváros: Nagyerdő, Nagyállomás és környéke, Nagymacs, Sóház, Dobozi kert, Déli iparterület, DE-TIP, Vulkántelep...
- Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése,
- Repülőtér regionális kapcsolati rendszerének koncepcionális kidolgozása,
- Mobilitási igények és a motorizációs folyamatok,
- Multimédiás közösségi közlekedési logisztikai központ szerepkörének erősítése.

Hajdúböszörmény:

- Belváros akcióterületei,
- Regionális tudásbázis kialakítása,
- Természeti értékek védelme,
- Esélyteremtő felzárkózó régió megvalósítása,
- Regionális gazdasági rendszer fejlesztése,
- Turisztikai célú fejlesztés,
- Közlekedési feltételek javítása: városkörnyéki, vasúti, logisztika, kerékpáros közlekedés,
- Humán infrastruktúra fejlesztés,
- Város és térségfejlesztés,
- Települési koordináció fejlesztés.

Hortobágy:

- Az egyik legősibb település, az emberi tevékenység nyomai még a fiatalabb kőkorszakból kimutathatók.
- Természeti értékek védelme: Hortobágyi Nemzeti Park / Világörökség területe, pufferzónája, NATURA 2000,
- Települési koordináció erősítése

Nagyhegyes:

- Kistérségi települési együttműködés erősítése,
- Települési környezete javítása,
- Gazdasági területek fejlesztése,
- Helyi gazdaság, szolgáltatások fejlesztése,
- Közlekedés és az elérhetőség fejlesztése, minőségi fejlesztése,
- Környezetvédelmi fejlesztések.

Tiszacsege:

- Természeti értékek védelme: HNP, Nagymorotva holtág, Kácsa sziget,
- Települési környezete fejlesztése: mezőgazdasági, ipari-gazdasági területek kijelölése,
- Város, városközponti fejlesztések

Egyek (2009-2010 évi szerkezeti terv-módosítások követése):

- 3315 számú Tiszafüred-Egyek- Polgár irányú országos mellékút települést elkerülő szakaszának kijelölése,
- 3315 településről kivezető szakasz északi oldalán kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület kijelölése,
- Ipari gazdasági terület kialakítása a belterület keleti szélétől 500-800 m távolságra 35,4 ha,
- Belterület északi szélétől 600 m-re működő sertéstelep bővítése 4,8 ha mezőgazdasági üzemi területtel,
- Geotermikus erőmű és szennyvíztisztító elhelyezésének vizsgálata,
- Üdülő terület és idegenforgalmi hasznosítású terület kijelölése,

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

16. térkép: Balmazújváros és környéke

Forrás: www.teir.hu, 2015

Jövőkép, városfejlesztési célok:

Balmazújváros település arculat, a helyi gazdaság, a turisztikai attrakciók, szolgáltatások (kereskedelem, vendéglátás, egészségügy, közigazgatás, oktatás, szabadidős kikapcsolódási lehetőségek, szociális intézmények) és a közlekedési infrastruktúra fejlesztésével Hortobágy térségének elismert, megkerülhetetlen kisvárosi központja, valamint kiemelt turista központja „üdülőközpontja” kíván lenni.

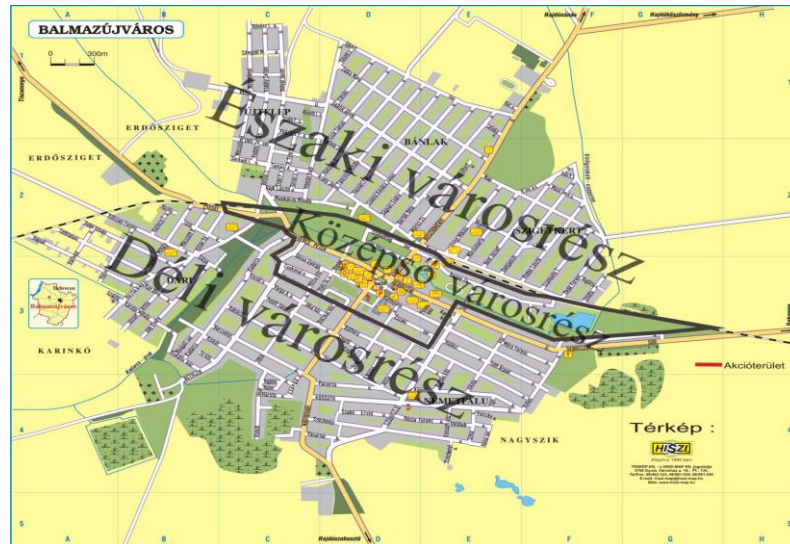
Jövőképe: „Balmazújváros, egy önálló arculatú település, bolygóváros a debreceni település együttesben”. A hatályos településfejlesztés megállapításai:

Átfogó cél: a helyi társadalmi, gazdasági és természeti feltételekhez igazodó minőségi életkörülmények és fenntartható gazdasági fejlődés kialakítása. Az átfogó cél eléréséhez négy tematikus, középtávú cél kapcsolódik:

- városi környezet és infrastruktúra fejlesztése,
- gazdasági, természeti erőforrások dinamizálása,
- humán erőforrások dinamizálása,
- a város kistérségi kapcsolatainak erősítése.
- a városrészek összehangolt fejlesztése (városközpont, északi városrész, déli városrész)

17. térkép: Balmazújváros városrészei

Forrás: www.teir.hu, 2015

A célok megvalósítását segítik a város erősségei:

Balmazújváros természetföldrajzi helyzetéből adódóan kiváló adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy a következő évtizedben gyors fejlődésnek induljon, elsősorban a turizmusban rejlő lehetőségek kihasználásával. Az Észak-Alföldi Régióban, így Balmazújváros alatt is jelentős termálvízkészlet található, valamint a Hortobágy közvetlen szomszédsága jó lehetőségeket biztosít a turisztikai termékek – egészség- és gyógy turizmus, ökoturizmus – fejlesztése terén. A város emellett rendelkezik olyan építészeti műemlékekkel, amelyek turisztikai szempontból is vonzóak lehetnek.

A gyengeségek felszámolásával, a kockázatok csökkentésével van szükség a fejlődéshez szükséges kitérési pontok megtalálására.

5. táblázat: Fejlesztési célok Balmazújvárosban

Fejlesztési célok 2017-ig	Területfejlesztési célok 2020-ig
versenyképes vidéki központ	térségi versenyképesség
városi környezet és infrastruktúra fejlesztése	kohézió jegyében területi felzárkózás, esélyegyenlőség, fenntartható fejlődés
meglévő gazdasági és természeti erőforrások dinamizálása	területi integrálódás (tudástársadalom, elérhetőség javítása, regionális, települési szintű fejlesztés)
humán erőforrások dinamizálása	környezet óvása mellett turisztikai infrastruktúra fejlesztése
a város kistérségi kapcsolatainak erősítése	

Forrás: www.teir.hu, 2015

A településfejlesztési döntések illeszkednek a régiófejlesztés kereteibe: az Észak-Alföldi régió célja olyan társadalmi-gazdasági térszerkezet létrehozása, mely biztosítja regionális versenyképességüket, kiegyensúlyozott településrendszerre épül, szervesen és hatékonyan illeszkedik az európai térbe. A közszolgáltatások és életkörülmények tekintetében a régió belül mérsékli, vagy megszünteti az elfogadhatatlan területi egyenlőtlenségeket.”

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Balmazújváros 2010-ben elkészített és elfogadott (4/2010. (I.15.) képviselő testületi határozat) integrált városfejlesztési stratégiája számos olyan kihívást azonosított, melyek leküzdésére a városnak kiemelt figyelmet kell jövéje érdekében fordítania. E kihívások az említett dokumentum elkészítésekor:

- A település népességének folyamatos csökkenése tapasztalható, a városkép javításával, a kisvárosi funkciók erősítésével és a lakófeltételek javításával kell elejét venni a további népességcsökkenésnek, vagy legalábbis lassítani kell azt.
- A város peremén tartósan szegregálódó területek körvonalazódnak, a folyamat visszafordítására van szükség a térség és a lakosság integrálásával.
- Bővíteni kell a rekreációs, szabadidős lehetőségeket, Balmazújváros pillanatnyilag nem képes kihasználni a helyzeti és helyi energiáiból adódó turisztikai adottságaiban rejlő lehetőségeket.
- Általános trend a mezőgazdasági termelés jelentőségének visszaszorulása, így a gazdasági szerkezet folyamatos átalakítására van szükség. A szolgáltató szektorban működő vállalkozások mellett az élőkommunikációs igényes könnyűipari és a magas hozzáadott értékkel bíró gyártóüzemek letelepedését kell elősegíteni, ám törekedni kell arra, hogy az új egységek környezetbarát technológiát alkalmazzanak. Ezzel egy időben újra kell értelmezni a mezőgazdasági termelést, specializálódni kell bioélelmiszerek és használati cikkek, gyógynövények stb. termesztésére.
- Szükség van a lakosság képzettségi szintjének növelésére (szakismeretek, nyelvtudás), ez ugyanis a versenyképesség növekedésének alapját képezi a XXI. században.
- A kistérségi központ funkciók és a központi szerepkör erősítésére van szükség az éleződő városversenyben betöltött pozíció javítása érdekében.
- A település bel- és külterületén is támogatni kell a természet- és környezetvédelemmel kapcsolatos projekteket, melyek alapvető részét képezik a város fenntartható fejlődésének.

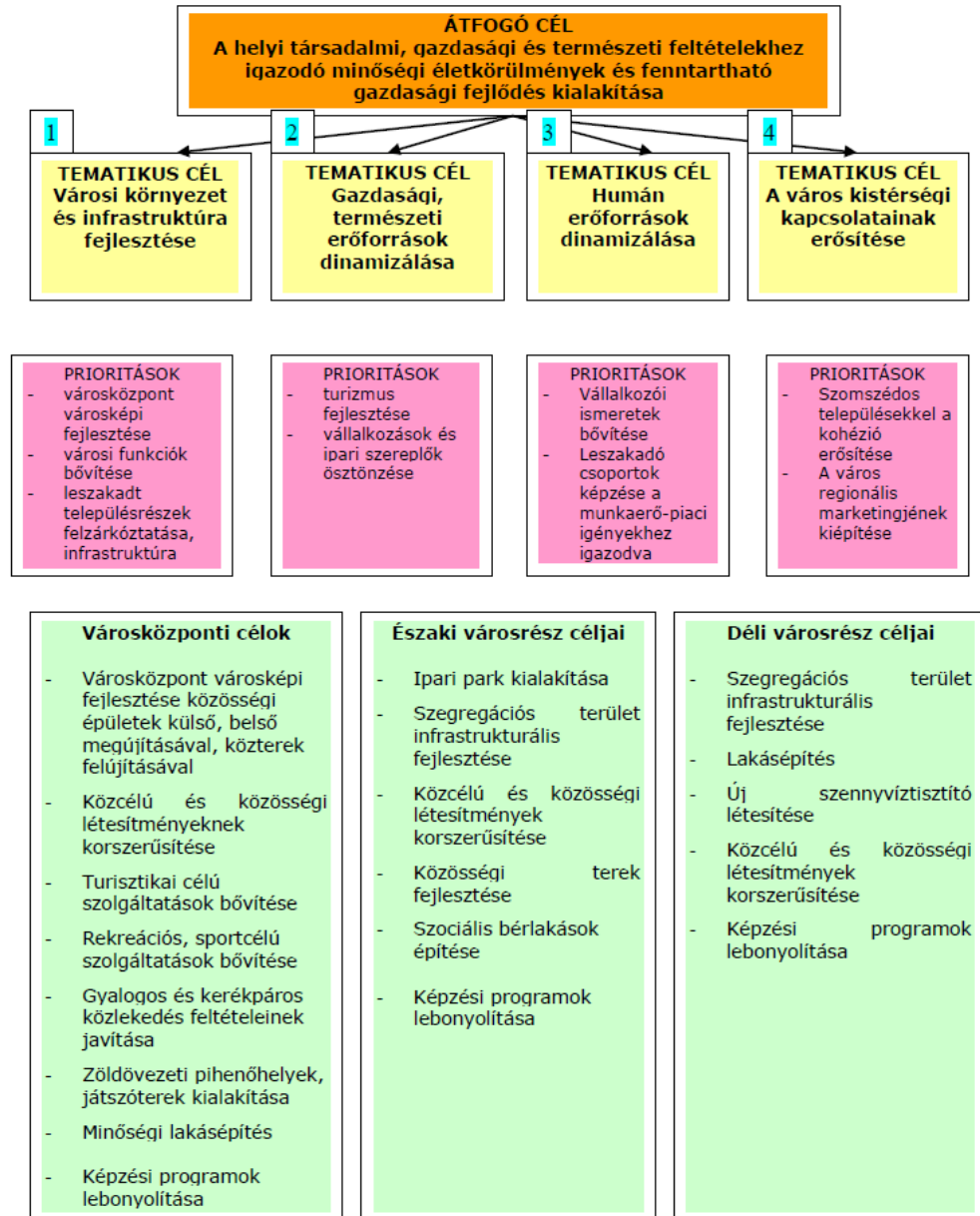
Balmazújváros Integrált Városfejlesztési Stratégiája hatályossága alatt megvalósult főbb fejlesztéseket jelen dokumentum 4.2. mellékletében szereplő „53. táblázat: A Balmazújvárosban megvalósult jelentősebb beruházások (2007-2015)” tartalmazza.

Annak érdekében, hogy a kihívásokra megfelelő választ tudjon adni a város, az alábbi célrendszer került kidolgozásra:

4. ábra: Balmazújváros IVS célrendszere

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Balmazújváros Város vonatkozásában a településrendezési szerződések témaköre a jelen és a korábbi 10 éves időszakot tekintve nem releváns. A település ez idáig nem élt a településrendezési szerződés kínálta lehetőséggel. Jelenleg nincs hatályos településrendezési szerződés, amely szerint adott fejlesztővel a város szempontjából jelentős addicionális beruházásokat végeztetnénk el.

1.6 Településrendezési Tervi előzmények

Előzményeket dokumentáló határozatok felsorolása:

Balmazújváros HÉSZ 46/2000.(XII.15) - TSZT, TRT, SZT melléklet

- módosítása 9/2001.(II.22)
- módosítása 21/2001 (IV.27)
- módosítása 2/2002.(II.01)
- módosítása 16/2002.(XII.03)
- módosítása 24/2005.(X.27)
- módosítása 26/2006.(IX.22)
- módosítása 15/2008.(V.28)
- módosítása 17/2011.(VIII.03)
- módosítása 28/2012.(XII.21)
- módosítása 3/2014.(II.13)
- módosítása 12/2014(IV.28)
- módosítása 21/2014 (XI.19)

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) Önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 171/2010.(IX.17.) Mök határozata Hajdú-Bihar megye területrendezési szabályzatához, térségi szerkezeti tervéhez és övezeteihez kapcsolódó Irányelvekről, (ajánlásokról) és intézkedésekről
- Módosított TRT hatályos 2014.04.28.
- Módosított HÉSZ egységes szerkezetbe foglalva (2002.-2014.) hatályos 2014. XII.19.
- Szabályozási Terv
- Településfejlesztési Konceptió

1.6.1.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

A Helyi Építési Szabályzat a város teljes igazgatási területére kiterjed. 253/1997. (XII. 20.) sz. Korm. Rendelete. Jelen szabályzat szerves részét képezik az igazgatási területre készített szabályozások:

- Külsőterület szabályozási terv
  - Jenő-házi major és környezete szabályozási terv
- Belterület szabályozási terv
  - Előkertek szabályozása
  - Kisméretű telkek szabályozása
  - Városközpont- lakónegyed szabályozási terv
  - Rozsa major szabályozási terv
  - Északi iparterület szabályozási terve

■ Továbbtervezésre szánt területek:

- Piactéri tömb meglévő és tervezett területe (Vörösmarty M. utca- Vasút sor- Bösörményi utca- Gabonaforgalmi vállalat és piactér északi oldala általhatárolt terület,
- Kadarcsi tó partján lévő üdülőterület,
- A Sziki horgásztó déli szomszédságában tervezett üdülőterület,
- A Keleti Főcsatorna partján lévő hétvégi házas üdülőterületek.

A város igazgatási területe a településszerkezeti terv meghatározásainak megfelelően a következő terület-felhasználási egységekre tagolódik:

6. táblázat Balmazújváros terület-felhasználási egységei

Beépítésre szánt területek	Beépítésre nem szánt területek
I. lakóterületek	V. közlekedési területek
II. vegyes területek	VI. zöldterületek
III. gazdasági területek	VII. erdőterületek
IV. különleges területek	VIII. mezőgazdasági területek

Forrás: Balmazújváros Városi Önkormányzata, 2015

A terület-felhasználási egységek építési övezetekre tagolódnak, amikre a HÉSZ előírásai érvényesek.

Balmazújváros Helyi Építési Szabályzata 2000.01.01 napján lépett hatályba, az Önkormányzat ezt a településrendezési eszközt használja és alkalmazza, az évek során fellépő megalapozott igények alapján 2006, 2008, 2010, 2012, 2013 évi elvégzett módosításokkal aktualizálja.

A TK rögzíti, hogy Balmazújváros mára társadalmi, gazdasági szerepköre alapján város, és jelen van az átlagosnál dinamikusabb fejlődéssel jellemezhető magyar településrendszer formációi között.

A fejlesztési koncepció feltérképezte a ma működési és távlati fejlődési, átstrukturálódási szükségleteket. A távlati és rövidebb távú tervei megfogalmazásakor ezen kapcsolódási pontok alapján határozta meg a konkrét érdekeit és céljait.

Az aktuális és releváns módosítások szükségességének általános okai:

- A rendszerváltoztatásnak a társadalom egészére kiható politikai és gazdasági változások következtében megfogalmazódott fejlesztési elképzelések az OTRT-ben öltönek testet, melyeket a helyi előírásokkal kell "aprópénzre váltani".
- Nagyobb súllyal jelentkezik az ökológiai szemlélet.
- Új országos közlekedési hálózat fejlesztési koncepció van.
- Módosult az építési törvény, és a végrehajtásra kiadott Kormányrendelet.
- Jelentősen megváltoztatta és korszerűsítette a tervezés korábbi rendszerét és tartalmát.

A városhoz hasonlóan a környező települések is rendelkeznek településszerkezeti tervvel. A települések számos hasonló intézkedési prioritásokkal rendelkeznek az egyes települések külön sajátosságai mellett.

Tiszacsege Város Önkormányzat Képviselő-testületének 67/2001.(X.31.) sz. határozatával jóváhagyva, és 146/2009.(VIII.26.) sz. határozatával módosította a CÍVISTERV VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA Bt. társaság által készített településrendezési tervét, benne a városközpont területét is tartalmazó szabályozási tervet, Helyi építési szabályzatot 2001 évben önkormányzati rendelettel hagyták jóvá. A városnak elfogadott Helyi értékvédelmi rendelete van. Az épített környezet értékeit nyilvántartásba vevő, helyi értékvédelmi kataszter is készült. A védelemre érdemes épületek közül több is a városközpont területén található.

Egyek Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testületének 273/2010.(VIII.26.) sz. határozattal módosította a 93/2005.(IV.14.) sz. határozattal elfogadott településszerkezeti tervét.

Településszerkezeti változások tételes felsorolása:

- Parkoló terület és kereskedelmi szolgáltató gazdasági terület kijelölése a település köztemetője közelében
- Üdülőterület és idegenforgalmi hasznosítású terület kijelölése az igazgatási terület északi részén, a Tisza folyó közelében, illetve a belterület délkeleti széle mellett kijelölt idegenforgalmi célú fejlesztési területek visszavonása
- Biogáz üzem területének kijelölése a tervezett fejlesztés és a hozzákapcsolódó mezőgazdasági üzemi területek környezetének rendezése, fejlesztése
- Iparterület, valamint geotermikus erőmű és szennyvíztisztító telep területek kijelölése
- Egyek – Ohat településrész területfelhasználásának módosítása (a gazdasági területek hasznosítatlan részeinek lakó-, különleges és zöldterületekké történő átsorolása)
- A 3315. számú országos mellékúttal kapcsolatos fejlesztésekkel összefüggő településszerkezeti módosítások
- Geotermikus erőmű elhelyezési lehetőségének vizsgálata
- Kereskedelmi szolgáltató gazdasági területnek kijelölt területek átsorolása falusias lakóterületbe
- Településközpont vegyes besorolású terület átsorolása kisvárosias felhasználásba
- A buszöböl áthelyezése
- Tervezett közpark visszasorolása településközpont vegyes felhasználásba
- Falusias lakóterület felhasználásba sorolt terület átsorolása kisvárosias területfelhasználásba
- Településközpont vegyes tömb átsorolása kisvárosias felhasználású területbe, és piactér helyének kijelölése
- Falusias lakóterület átsorolása kertvárosias felhasználású lakóterület
- Közparkot és záportározót átszelő út megszüntetése
- A település keleti részének területfelhasználásában tervezett módosítások
- Volt Attila telep terület hasznosításának módosítása

Nagyhegyes Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2013. (I. 24.) önkormányzati rendelete Nagyhegyes Község Helyi Építési Szabályzatáról és a hozzá tartozó Szabályozási Tervéről szól. E rendelet hatálya Nagyhegyes község igazgatási területére terjed ki.

Hajdúnánás Város Önkormányzatának Hajdúnánás város településrendezési terve 2012.-2013. évi felülvizsgálatát CÍVISTERV VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA Bt. társaság végezte. Hajdúnánás város önkormányzatának képviselő-testülete 22/2013. (VI.30.) önkormányzati rendelettel elfogadta Hajdúnánás Város helyi építési szabályzatát és szabályozási tervét.

Hajdúnánás jövőbeli fejlődésének esélyét a gyógyvizű strandfürdőre épülő nagyszabású fejlesztések, a meglévő és újonnan idetelepülő ipari vállalkozások, a kedvező adottságokkal rendelkező mezőgazdaság megbecsülése és még eredményesebb kihasználása, a térségi és szomszédosági kapcsolatok erősítése jelentheti.

A város számára alapvető fontosságú gazdasági ipari vállalkozások számára, vonzó lehetőségeket teremtő, megfelelő infrastruktúrával ellátott iparterületek, ipari parkok kerültek kijelölésre. A gyógyvizű strandfürdőre alapozottan jelentős üdülőtérületi fejlesztéseket tartalmaz a szerkezeti terv.

Hajdúnánás város Településrendezési terve módosításra került (2013.), melyet a 28/2014. (X.31.) önkormányzati rendelet szabályoz.

Hajdúnánás város jelenleg hatályos településrendezési terve 2013. évben került jóváhagyásra. Az önkormányzat összegyűjtötte a terv használata során felvetődött, tervmódosítást szükségessé tevő új igényeket.

Hajdúböszörmény Város Önkormányzat Képviselő Testületének 7/2010. (I. 28.), 13/2010. (III. 25.), 19/2010. (IV. 29.) 48/2012. (VI.28.), 66/2012. (XII.20.), 33/2013. (XI.04.), 30/2014. (IX.26.), 5/2015. (II.13.) Önk. rendelettel módosított 16/2008. (III. 18.) Önk. Rendelete Hajdúböszörmény helyi építési szabályzatáról szól. E rendelet hatálya Hajdúböszörmény Város közigazgatási területére terjed ki.

Hortobágy Község Önkormányzat Képviselő-testületének 20/2012. (10.31.) számú önkormányzati rendelete szól a Hortobágy Község Helyi Építési Szabályzatáról. A rendelet 2012. december 1. napján lépett hatályba.

Az egyes térségi övezetekre vonatkozó sajátos előírások

1. Magterület és ökológiai folyosó övezete

a) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.

b) Az övezetben amennyiben építés történik, az csak a tájszerkezetbe illeszkedő módon, a tájra jellemző hagyományos beépítési jellemzőkkel és anyaghasználattal valósulhat meg. Az értékvédelem követelményeit és az építési anyaghasználatot a HÉSZ 4. § tartalmazza.

c) Az övezetben új külszíni bányatelek és bánya nem létesíthető, meglévő bánya és bányatelek nem bővíthető.

2. Erdőtelepítésre alkalmas területek övezetében külszíni bányatelek megállapítása, illetve bányászati tevékenység engedélyezése a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehetséges.

3. Országos és Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete:

a) Az övezetben a belterületi határhoz csatlakozó tömbökben, csak a tájszerkezetbe illeszkedő módon, a tájra jellemző hagyományos beépítési jellemzőkkel és anyaghasználattal valósulhat meg az építés. Az értékvédelem követelményeit és az építési anyaghasználatot a HÉSZ 4.§ tartalmazza. b) Az övezetben közművezetéseket és járulékos közműépítményeket tájba illesztett

módon, a természetvédelmi célok megvalósulását nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával - beleértve a felszín alatti vonalvezetést is - kell elhelyezni.

c) Az övezetben új külszíni bányatelek és bánya nem létesíthető, meglévő bánya és bányatelek nem bővíthető.

4. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezetére vonatkozó előírások

a) Az övezet területén különös figyelmet kell fordítani a szennyvíz-elvezetés, - tisztítás és elhelyezés mielőbbi megoldására, a teljes szennyvízcsatorna - hálózat kiépítését meg kell valósítani.

b) A felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme érdekében szükséges az épületek tetővizeinek gyűjtése és hasznosítása, a települések burkolt felületeire hulló csapadékvizek késleltetéssel való elvezetése, használt vizek kezelése, tisztítást követő hasznosításának elősegítése. 6. Nagyvízi meder övezetére vonatkozó előírások. A hullámtéren - amely a folyó nagyvízi medrének része - elsődlegességet biztosítva az árvíz biztonságos levezetésének, minden használatot az árvízvédelmi szempontoknak kell alárendelni, a kialakult beépítésre szánt területeken az építési engedély kiadása előtt az illetékes vízügyi hatóság jóváhagyását be kell szerezni. □ Nagyvízi mederben új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, a mezőgazdasági területekre építési engedélyt kiadni nem lehet.

(4)Egyebekben a HÉSZ nem tesz külön előírásokat az elaprózott módosítások miatt.

Az előírások hatálya Hortobágy község közigazgatási területén a település teljes közigazgatási területére terjednek ki.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzatának a LA-URBE Építésiroda Kft. társaság készítette a településrendezési tervét. A képviselő-testülete által elfogadott 6/2012. (III.22.) önkormányzati rendelet Hajdúszoboszló város szabályozási tervéről és helyi építési szabályzatáról szól.

Hajdúszoboszló Város Önkormányzata Képviselő-testületének 24/2013. (XII.19.) önkormányzati rendelete a helyi építési szabályzat módosításáról szól.

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

A TSZT- 89/2014.(IV.28) szerint a település szerkezetét a közterületek és közlekedési területek határozzák meg az OTÉK vonatkozó előírásainak keretein belül.

Balmazújváros belterületének területhasználata:

- Beépítésre szánt terület:
  - Lakóterület,
  - Vegyes terület, Gazdasági terület,
  - Különleges terület
- Beépítésre nem szánt terület:
  - Közlekedési terület,
  - Zöldterület,
  - Erdőterület,
  - Egyéb terület,

Ezen területek a termódosítások folyamán funkciójukban megváltoztatásra kerülhetnek:

- Szántóterület, gyepes terület → ipari gazdasági terület,
- Roncsolt, hasznosítatlan terület, egyéb kijelölt terület → lakóterület, tartalék lakóterület,
- Lakóterület → (központi) vegyes terület

1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

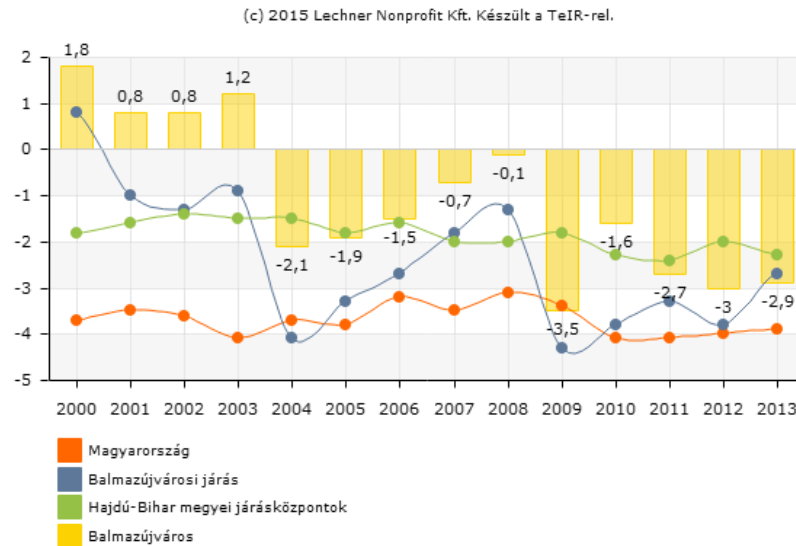
A népességet befolyásoló tényezők alakulása tekintetében megállapíthatjuk, hogy Balmazújvárosban 2000-ben az 1000 lakosra jutó halálozás és születés egyenlege 1,8 ezrelék volt mely egy természetes népesség növekedést jelentett. Ez a természetes népesség növekedés csak a 2000-es évek elején volt jellemző, és 2004-től negatív, fogyási tendenciává alakul át. A 2003 és 2004 közötti változás eredményeképpen 2004-ben hirtelen ugrásszerű ellentétes előjelű változást figyelhetünk meg, mely értéke - 2,1 ezrelék. A szaporodás és fogyás egyenlege 2004 után lassú fogyási tendenciát mutat egészen 2009-ig, amikor a folyamat felgyorsul. Összességében Balmazújváros fogyási és szaporodási egyenlege nagyban hasonlít a járási egyenleg adatai alapján kialakult képhez, ezt az eredményezi, hogy a járásban Balmazújváros szignifikánsan befolyásolja a népességi változások átlagát, mivel népesség száma nagyjából tízszerese a környező településeknek.

Az országos átlagnál azonban kedvezőbb értékeket mutat, mivel míg az országos érték 2000 és 2013 között folyamatosan népesség fogyást mutat, addig a már említett 2000-es évek elején Balmazújváros még növekedést produkált e tekintetben. Az országos átlagokhoz képest Balmazújváros jobb értékeket mutat, azonban ezt már nem mondhatjuk el a Hajdú-Bihar Megyei járásközpontok átlagához viszonyítva, mely tekintetében alkalmanként rosszabb értékeket vesz fel a város által produkált mutató.

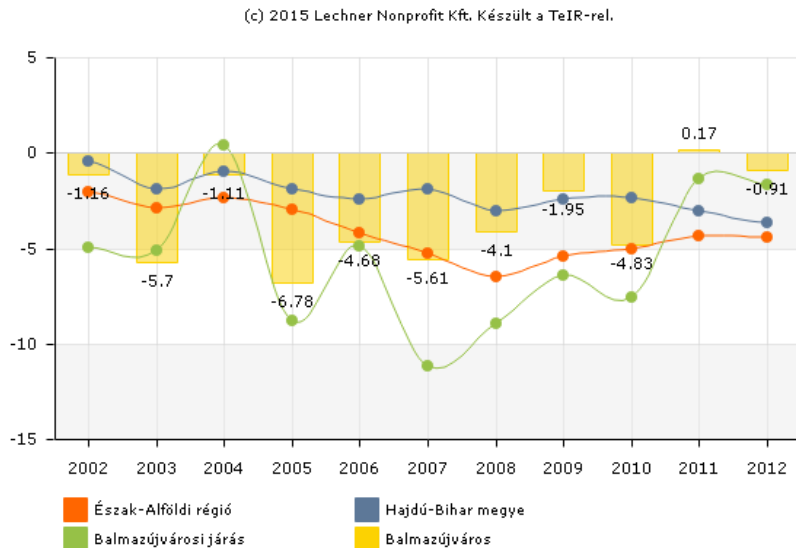
A környező települések természetes szaporodási és halálozási egyenlege tekintetében elmondható, hogy mindegyik esetben állandó csökkenést mutatnak a számok, bár a csökkenésben tendencia nem látható, értékeik fluktuálnak.

5. ábra: Természetes fogyás és szaporodás 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

6. ábra: Vándorlási egyenleg (ezrelék) 2002-2012

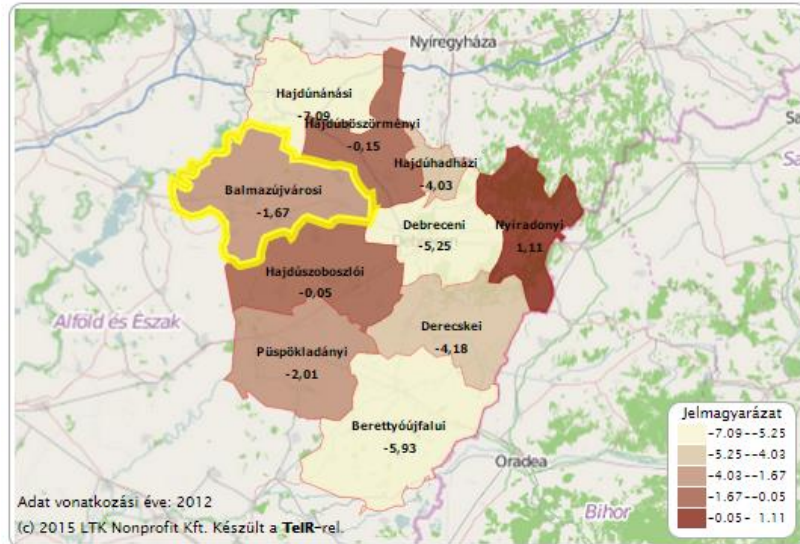
Forrás: www.teir.hu, 2015

Demográfiai szempontból hasonlóan rossz helyzetre utal a vándorlási egyenleg, mely szerint rendre többen költöznek ki Balmazújvárosból, mint ahányan be. Így az elvándorlást tekintve, a város mutatója vizsgált időszak kezdetétől folyamatos negatív értéket vesz fel szinte minden esetben. Ennek ellenére igazi tendencia nem figyelhető meg, értékei fluktuálnak. Az elvándorlás

tekintetében a Balmazújvárosra vonatkozó átlag értékek összességében nem maradnak alul a járási, megyei és régiós értékeknél.

7. ábra: Elvándorlási egyenleg a környező járásokban (ezrelék) 2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

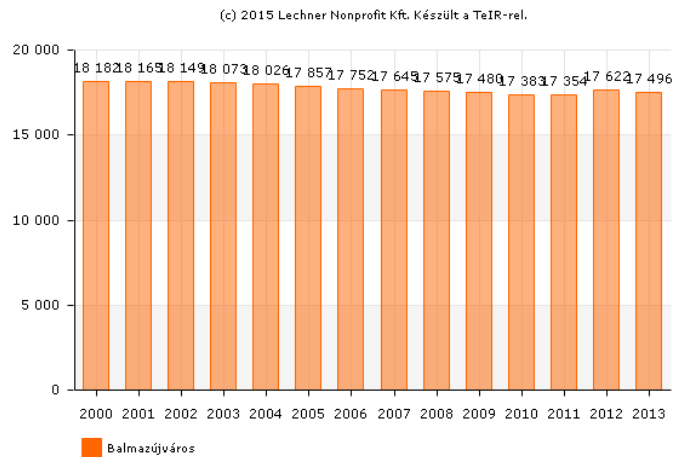
A környező települések elvándorlási mutatói szinte minden esetben negatív értékűek, azonban minden településnél van egy-egy pozitív eredménnyel záródó év is. Egyiken ez 2003-ban és 2004-ben, Tiszacsegén 2004-ben, Hortobágyon 2012-ben, Újszentmargitán 2004-ben következett be.

Balmazújvárosi járásban ugyan úgy, mint az ország keleti területén fekvő járásokban, akut probléma az elvándorlás. A megyei adatokhoz viszonyítva azonban jóval kedvezőbb a helyzet, amely valószínűsíthetően nagyban köszönhető a megyeszékhely közelségének és a városban kialakított élhető környezetnek.

Balmazújváros állandó népességszámának alakulása tekintetében elmondhatjuk, hogy követi az országos tendenciát, a település esetében is népességfogyás figyelhető meg. Ennek oka egyrészt az élve születések számát meghaladó halálozások számával, valamint a negatív vándorlási egyenleggel magyarázható. Balmazújváros lakónépessége a 2001 és 2011 között eltelt időszakban, egy eleinte lassú csökkenést mutat (10-50 fő/év), melyet 2004 után intenzívebb csökkenés vált fel (50-100 fő/év), 2012-ben 17.622 fő volt a regisztrált lakosságszám.

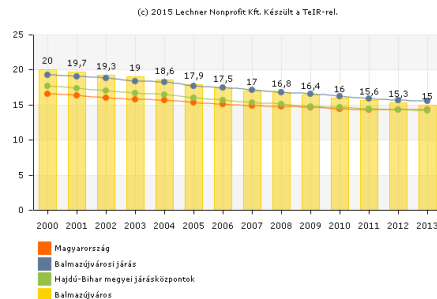
8. ábra: Népességszám 2000-2013 (fő)

Forrás: www.teir.hu, 2015

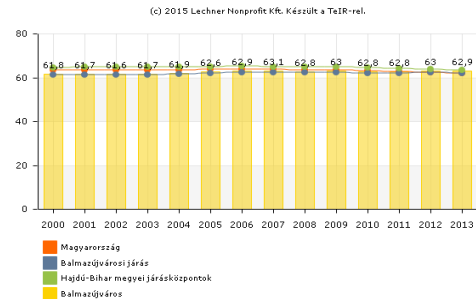
A 2013 közötti adatokat vizsgálva, a település lakosságának korcsoportok közötti megoszlása tekintetében megállapíthatjuk, hogy a 0-14 éves korosztály aránya folyamatosan csökken, amíg a 15-59 évesek csoportja nagyjából állandó (minimális ingadozás látható), és a 60-X éves korosztály folyamatos lassú emelkedést mutat. Ezek a tendenciák egy lassú előregedést rajzolnak fel, amely arányait figyelve elmondhatjuk, hogy a város tekintetében a korcsoportok értékeinek változásai igazodnak az országos és a megyei járásközpontok, valamint a Balmazújvárosi járás átlag értékeihez egyaránt.

9. ábra: A 0-14 éves korúak aránya az állandó népességben belül (%) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

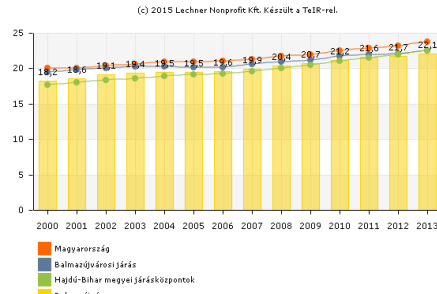
10. ábra: A 15-59 évesek aránya az állandó népességben belül (%) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

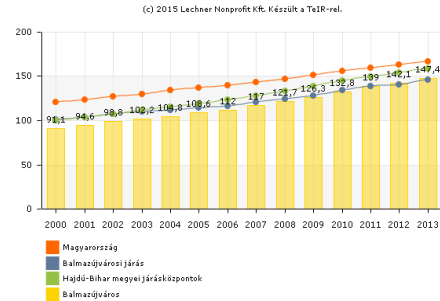

11. ábra: A 60 évesnél idősebbek aránya az állandó népességben belül (%) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

12. ábra: Öregségi mutató (száz 0-14 évesre jutó 60-x éves) (2000-2013)

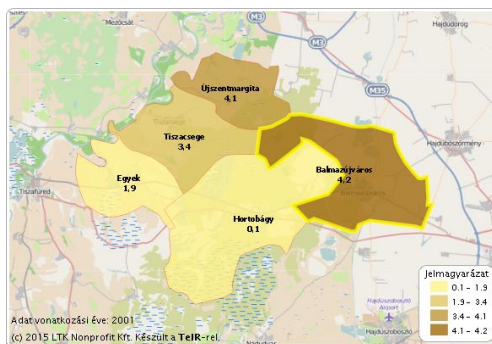
Forrás: www.teir.hu, 2015

A fenti ábrákból is látható, hogy hasonlóan az országos, megyei és járási tendenciákhoz előregedő a lakosság Balmazújvárosban is.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

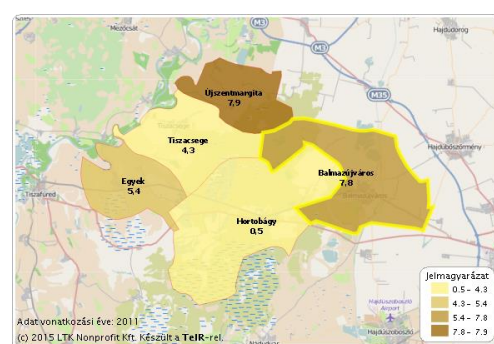
A 2011-es adatok alapján a környező települések tekintetében legnagyobb számban Balmazújvárosban (két telepen) van jelen a cigány etnikai kisebbséghez tartozó népesség, arányuk 7,8%-ot tesz ki. Ehhez az értékhez hasonló mértékű az Újszentmargitai arány, amely 7,9%. Egyeken ez az arány már csak 5,4%, Hortobágyon csak 0,5%. Emellett a 2001 és 2011 között eltelt időszak adatait összevetve elmondhatjuk, hogy Balmazújváros esetében a cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya 3,6%-os növekedést mutatott. A KSH 2011-es adatai alapján a nem roma nemzetiségek aránya szinte elhanyagolható a településen, mivel a görögök, örmények, ruszinok, szlovákok, ukránok aránya 0,0006%. Ennél valamivel magasabb arányban képviseltetik magukat a lengyelek 0,017%, románok 0,057% és a németek 0,933%.

18. térkép: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Balmazújvárosi járás területén (%) – 2001

Forrás: www.teir.hu, 2015

19. térkép: A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya a Balmazújvárosi járás területén (%) – 2011

Forrás: www.teir.hu, 2015

7. táblázat: Nemzetiségi összetétel alakulása Balmazújvárosban összehasonlításban (2001 – 2011)

Táblázat	Balmazújváros	Balmazújvárosi járás	Hajdú-Bihar Megye	Magyarország
A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2001	4,21 %	3,44 %	2,12 %	2,02 %
A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011	7,85 %	6,54 %	3,39 %	3,17 %
A német kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2001	0,09%	0,09%	0,16%	1,18%
A német kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011	0,93%	0,71%	0,43%	1,86%
A szlovák kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2001	0,01%	0,01%	0,02%	0,38%
A szlovák kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011	0,00%	0,03%	0,03%	0,35%
A román kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2001	0,03%	0,03%	0,18%	0,14%
A román kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011	0,06%	0,09%	0,47%	0,35%
A szerb kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2001	0,01%	0,00%	0,01%	0,07%
A szerb kisebbséghez tartozó népesség aránya (%) 2011	0,00%	0,00%	0,02%	0,10%

Forrás: www.teir.hu, 2015

Balmazújvárosban két nemzetiségi önkormányzat működik:

- Német Nemzetiségi Önkormányzat (4060 Balmazújváros, Kossuth tér 4-5.)
- Cigány Nemzetiségi Önkormányzat (4060 Balmazújváros, Debreceni u. 12.)

1.7.1.3 Képzettség

A rendelkezésre álló TEIR ITS rendszer által biztosított adatok alapján, a balmazújvárosi lakosság tekintetében a 7 éves és idősebb korosztályt vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők, legfeljebb általános iskolát végzettek arányában (30,1%) kedvezőtlen tendencia figyelhető meg, lévén a vonatkozó települési érték a megyei járásközpontok átlagához (23%), csakúgy, mint az országos átlaghoz (25%) viszonyítva magasabb értéket képvisel. Míg az országos és megyei adatok e tekintetben javulást mutatnak a település és a járás adatai tekintetében az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők számának emelkedése figyelhető meg. Azonos korcsoportban az érettségivel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők arányának vizsgálata esetében szintén kedvezőtlen folyamatot figyelhetünk meg, hiszen a megyei járásközpontok 28,9%-os átlaga és az országos 27,5%-os érték jelentősen magasabb Balmazújváros 19,7%-os értéktől. A középfokú végzettséggel rendelkezők arányában már kedvezőbb képet kapunk a térség szempontjából, hiszen arányuk meghaladja mind az országos, mind a megyei értékeket is, mely tekintetében elmondható, hogy a munkaerő-piaci folyamatok a lakosságot legfőképpen a szakmai képzettségek megszerzése felé irányította.

A környező települések a lakosság általános iskolai végzettségének tekintetében hasonló értékeket mutatnak, Újszentmargita 33,1%, Tiszacsege 35,4%, Egyek 39,3%, Hortobágy 29,1% értékkel rendelkezik. Ezt a hasonlóságot figyelhetjük meg területileg az érettségizettek arányában is. Újszentmargitán 13,4%, Tiszacsegén 15,3%, Egyeken 14,8%, Hortobágyon 20,01% ez az arány.

A diplomával rendelkezők arányának, jelenlétének vizsgálata kapcsán megállapíthatjuk, hogy Balmazújváros esetében 2001 és 2011 között arányuk 3,9%-ról 7,1%-ra ugrott. Ez az arány a Balmazújvárosi járás tekintetében átlagosnak tekinthető, hiszen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya átlagosan 6,2%, amely Újszentmargitánál 4,3 %, Tiszacsege esetében 4,3%, Egyeknél 4,2%, míg Hortobágy lakosságát tekintve 10,8%. Az alábbi táblázatban a 2011-es adatok kerülnek bemutatásra.

8. táblázat: A 7 éves és idősebbek arányának végzettség szerinti összehasonlítása (%) – 2011

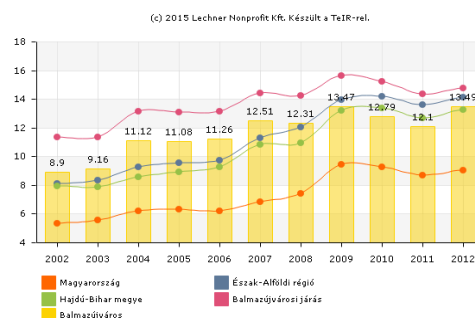
Területi lehatárolás	Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek	Érettségivel mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők	Érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők	Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel
Magyarország	25	27,5	19,5	15,5
Balmazújvárosi járás	32,6	17,9	24,3	6,2
Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	23	28,9	18,8	17
Balmazújváros	30,1	19,7	24,5	7,1

Forrás: www.teir.hu adatai alapján saját szerkesztés, 2015

1.7.1.4 Foglalkoztatottság

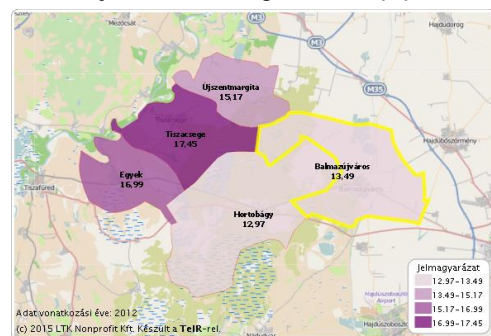
A rendszerváltás utáni években végbement gazdasági átalakulás mérlege kifejezetten negatív hatású volt a foglalkoztatás szemszögéből a régióban: tendenciaként jelent meg a munkahelyek számának csökkenése, az inaktivitás mértékének növekedése. A Balmazújvárosi járás e mutató tekintetében a közepes helyzetű járások körében foglal helyet, a település munkanélküliségi rátája 2012. évi adatok szerint 13,49%-os értékkel jellemezhető. A járáson belül magasabb gazdasági aktivitás jellemzi Balmazújvárost és Hortobágyot, alacsonyabb Egyeket és Tiszacseget, valamint Újszentmargitát.

13. ábra: Munkanélküliségi ráta változása (%) 2002-2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

14. ábra: Munkanélküliségi ráta a Balmazújvárosi kistérség területén (%) 2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

A munkanélküliségi ráta 2012-ben Balmazújvárosban 13,49%, míg Hortobágyon 12,97%, így arányuk a területi helyzethez képest minimálisan kedvezőbb csak, mivel Egyek 16,99% Tiszacsege 17,45% Újszentmargita 15,17%-os aránnyal rendelkezik. Az elmúlt évtizedben, Balmazújvárosban a munkanélküliek arányát tekintve egy lassú emelkedő tendencia rajzolódik ki. A foglalkoztatási helyzet tükrében megállapíthatjuk, hogy a járást alkotó települések társadalmi-

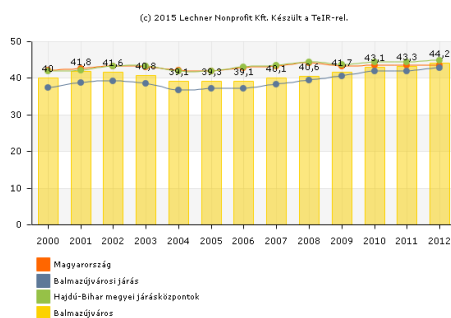

gazdasági helyzete elmaradottnak tekinthető és az országos átlag feletti értékkel rendelkezik a munkanélküliségi ráta tekintetében. A munkanélküliek aránya az országos átlaghoz képest esetenként annak duplája.

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

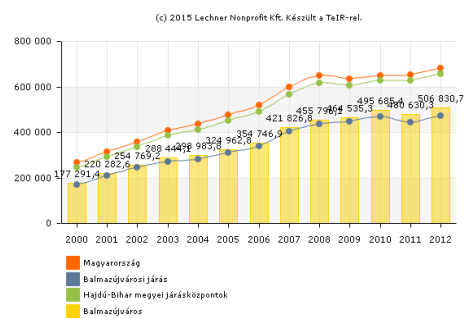
A TEIR ITS rendszere alapján a száz lakosra jutó adófizetők aránya az utolsó évtizedben, Balmazújvárosban egy lassú növekedési tendenciát mutat. Hiszen míg 2000-ben 40 volt addig a 2012-es évben már 44,2 volt. Ez a folyamat alig marad el valamivel az országos, valamint a megyei járási központok átlagától.

15. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő) 2000-2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

16. ábra: Az egy főre jutó nettó jövedelem (Ft) 2000-2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

Az egy főre jutó nettó jövedelem tekintetében azonban már nem ilyen kedvező a helyzet. Amíg a városi tendenciát tekintjük abszolút emelkedés regisztrálható ez esetben, hiszen 2000 és 2012 közötti időszakban 2,5-szeresére emelkedett az egy főre jutó nettó belföldi jövedelem. Ez az országos átlagtól jelentősen elmarad, ráadásul az országos átlag növekedését nem követi azonos ütemben Balmazújváros értékeinek változása, a két érték közötti különbségnövekedés eltart egészen 2008-ig, amikor egy körülbelüli állandó távolság áll be a két mutatószám között.

1.7.1.6 Életminőség

Az életminőséget befolyásoló tényezők közül egyik legfontosabb a település közbiztonsága. Balmazújváros Város Önkormányzat Képviselő-testületének nyilvános ülésének tett tájékoztatója alapján, a Balmazújvárosi Rendőrkapitányság 2013. évi beszámolója által rendelkezésünkre álló adatoknak köszönhetően 2009 és 2013 közötti tendenciák megismerésére is lehetőség van. Balmazújváros bűnügyi fertőzöttségéről elmondható, hogy messze elmarad az országos átlagtól és a hasonló méretű városok fertőzöttségétől is. A területre nem jellemző a lakosság biztonságérzetét súlyosan befolyásoló bűncselekmény. A városban elkövetett lopásokat figyelembe véve, megállapíthatjuk, hogy a vizsgált 5 év legjobb eredményét tudta elérni a kapitányság 2013-ban mindössze 155 lopás jellegű bűncselekmény elkövetéséről lehet beszámolni, emellett kiemelt, a lakosság biztonságérzetét jelentősen befolyásoló bűncselekményt nem követtek el a településen. A városban jelenleg nincs jelen semmilyen szervezett bűnözéssel kapcsolatos tevékenység.

9. táblázat: Kiemelten kezelt bűncselekmények listája Balmazújváros területén 2009-2013

Kiemelten kezelt bűncselekmények listája Balmazújvárosban					
	2009	2010	2011	2012	2013
Emberölés					
szándékosan befejezett emberölés	1	0	0	0	0
emberölés kísérlete	0	0	0	0	0
Testi sértés					
súlyos testi sértés	22	24	31	28	37
halált okozó testi sértés	0	0	0	1	0
Kiskorú veszélyeztetése	4	9	7	1	5
Embercsempészés	0	0	0	0	0
Garázdaság	21	32	21	12	32
Önbíráskodás	1	0	0	2	0
Visszaélés kábítószerrel	2	0	0	0	0
Lopás	166	206	218	175	155
személygépkocsi lopás	1	0	0	0	1
zárt gépjármű feltörése	2	4	1	3	0
lakásbetörés	10	4	20	2	7
Rablás	1	1	0	0	0
Kifosztás	0	0	0	0	0
Zsarolás	3	2	2	2	1
Rongálás	5	7	7	1	1
Orgazdaság	4	5	0	5	0
Jármű önkényes elvétele	0	0	0	1	4

Forrás: Beszámoló Balmazújváros 2013. évi Közbiztonsági helyzetéről ¹

A Balmazújvárosi Rendőrkapitányság eljárásaiban a kiemelt bűncselekmények tekintetében elmondhatjuk, hogy a nyomozások eredményességében jelentős emelkedés figyelhető meg a vizsgált időszak utolsó két évében, hiszen az eredményességi értékeket a 2012. évi 34,8 %-ról sikerült 51,5 %-os szintre emelni.

10. táblázat: Kiemelten kezelt bűncselekmények nyomozási eredményessége a Balmazújvárosi Rendőrkapitányság eljárásában (%) 2009-2013

Nyomozási eredményesség	2009	2010	2011	2012	2013
Kiemelten kezelt bűncselekmények összesen	31,1	38,4	37,8	34,8	51,5

Forrás: Beszámoló Balmazújváros 2013. évi Közbiztonsági helyzetéről

A településen fellelhető gépjárműveket vizsgálva elmondhatjuk, hogy a 2014-es adatok szerint 3857 személygépjármű, 6 utánfutó, 578 tehergépkocsi, 455 pótkocsi, 18 autóbusz, 50 vontató és 151 motorkerékpár volt regisztrálva. A gépjárművek számának alakulásában sok esetben javulás tapasztalható, kivéve az utánfutók számát tekintve, mely az előző évihez képest 25%-ot csökkent.

2009 és 2014 között a gépjárművek számának változásában megállapítható, hogy mind a személygépkocsik, mind a motorkerékpárok száma jelentősen emelkedett, hiszen ez a növekedés a személygépkocsik számánál nagyjából 10%-ra tehető, a motorkerékpárok esetében pedig 50%-ra.

¹<https://www.google.hu/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=balmaz%20baj%20rosi%20rend%20c5%91rkapit%20a1nys%20a1g%20c3%b6nkorm%20a1nyzat%20el%20c5%91tti%20besz%20a1mol%20c3%b3ira>

11. táblázat: Járművek száma Balmazújvárosban (db) 2009-2014

Gépjárművek számának alakulása								
Évszám	Személy gépkocsi	Utánfutó	Teher gépkocsi	Pót kocsi	Autó-busz	Vontató	Motor kerékpár	Lakó kocsi
2009	3579	127	578	324	8	45	106	0
2010	3746	37	575	433	15	65	140	1
2011	3677	20	577	443	13	57	139	2
2012	3690	13	591	438	13	52	152	1
2013	3760	8	601	440	17	54	145	1
2014	3857	6	578	455	18	50	151	1

Forrás: Beszámoló Balmazújváros 2013. évi Közbiztonsági helyzetéről 2013

Balmazújváros születési adatait nézve elmondható, hogy 2010-ben 150 élve születés történt. Az 1990-es évben ez a szám 289 fő volt. A születési létszám csökkenése elsősorban a csökkenő gyermekvállalási hajlandóság miatt következett be.

Az összes halálokok 89 %-áért az alábbi öt nagy betegségcsoport a felelős:

- szív- és érrendszeri megbetegedések 50 %
- daganatos betegségek 22 %
- erőszakos halálokok (balesetek, öngyilkosság) 9 %
- idült tüdőbetegségek 4 %
- májszuger 4 %

Látható, hogy a legfőbb halálozási okok között a keringési zavarok és a daganatos betegségek jelennek meg. A férfi nem tekintetében 45 éves kortól jellemző a keringési zavarokban elhunytak számának jelentős növekedése, amely az idő előre haladtával tovább nő. Megállapítható, hogy a férfiaknál az országos szintnél szignifikánsan magasabb a halálozás kockázata a Balmazújvárosi (SHH=139,2%) járásban. A női nem esetében hasonló a helyzet a keringési zavarokat illetően. Náluk 55 éves kor felett válik fontos halálozási tényezővé a keringési zavarok. Keringési zavarokon belül is a különféle szívbetegségek, azok amelyek főbb halálozási okok közé sorolhatóak. A daganatos betegségek mindkét nem esetében 50 éves kor felett jellemzőek számottevően.

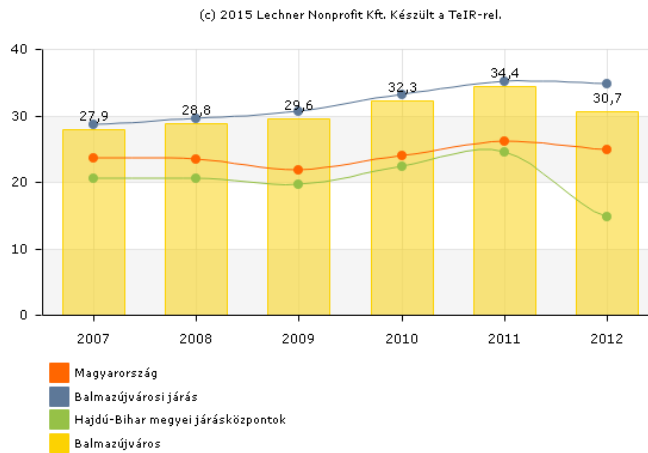
1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Megállapítható, hogy a település társadalmi különbségeit, feszültségeit, valamint az esélyegyenlőséget érintő problémák egy részét a demográfiai változásoknak köszönheti, tekintettel a már az előzőekben is bemutatásra került tényezőkre, miszerint mind az öregedési index, mind a belföldi vándorlások adatai, mind a természetes szaporodás eredményei negatív elmozdulást mutatnak.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg mégis a leginkább. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő alacsony iskolai végzettségűek, megváltozott munkaképességűek és romák. Általánosságban elmondható, hogy a munkaerő-piacra jutás fő akadályai az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, valamint a társadalmi előítélet jelenléte. Balmazújváros esetében e folyamatokhoz kapcsolódóan negatív tendenciák figyelhetők meg, ennek eredményeképpen a városban megfigyelhető problémák okai, valamint megoldási lehetőségei is ezekben a folyamatokban keresendők.

17. ábra: Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak megoszlása az aktív korúak arányában (%) 2007-2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya Balmazújváros esetén a 2009. évtől kezdődően meghaladja a 30%-ot, végig túlmutatva az országos és megyei járásközpontok értékein, azonban 2011-et követően a település esetében jelentős csökkenés következett arányukat tekintve.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

A mai Balmazújváros környéke már ősidők óta lakott terület. Az Árpád-házi királyok idejében több kisebb helység alakult ki a határában, nevüket egy-egy határrész vagy dűlőnév még ma is őrzi (Bakóc, Cucca, Balmaz, Hímes, Darassa, Hort, stb.). Az a település, ami a honfoglalás után alakult, a tatárjáráskor teljesen elpusztult. A mai település belterületén keresendő Hímes birtokot a pápai tizedjegyzék először 1332-ben említi. Balmaz nevével – pusztabirtokként – írott forrásokban csak a XV. század elején találkozunk, amikor Zsigmond király (1411-ben) mint Debrecen tartozékát Lázárevics István szerb vajdának adományozta. A település neve 1465-től bizonyosan Újváros. Mátyás király 1465-ben kelt oklevele 3 országos vásár és egy egyheti vásár tartását engedélyezte Újvárosnak. Az oklevél a vásártartási jog mellett mezővárosi jogokkal is felruházta a települést. A Hunyadiak alatt Újváros virágzó mezővárossá fejlődött. Az állandósult hadiállapotok miatt a település 1591 és 1610 között lakatlan volt, majd csak az 1720-as évekre érte el ismét korábbi lélekszámát. Mária Terézia 1753-ban az Andrássy családnak adományozta az egész újvárosi határt. Ők alakították ki a majorsági gazdálkodást. Ekkor került sor arra, hogy a városi joggal bíró Újvárost ismét robotra kötelezhető faluvá süllyesztették vissza (1773).

A másik nevezetes akciójuk volt a német lakosság Újvárosra telepítése 1766-ban. A falu 1798-ban a Semsey család birtoka lett. A Semseyek telepítettek a faluba Kassa környékéről felszlovák katolikusokat uradalmi cselédnek. A XIX. század második felében megindult itt is a kapitalizálódás. A már korábban is differenciált lakosság rétegződése felgyorsult. Újvárosban a zsellérek száma mindig az országos átlag felett volt. Emiatt is a magyarországi agrárszocialista szervezkedések és mozgalmak egyik legerősebb bázisa és színhelye lett.

1877-ben megváltozott a település közigazgatási beosztása, Újváros Szabolcs vármegyétől Hajdú vármegyéhez került és járási székhely lett. Az I. világháborúban 600 újvárosi ember esett el. A proletárdiktatúra nem hozta meg a kívánt változásokat. A megszálló román csapatok 1919. április 23-án értek ide és csak egy év múltán vonultak ki.

1944. október 22-én ért véget a II. világháború. Ezt követően a legjelentősebb esemény a földreform volt a földnélküliséggel sújtott Újvároson. A községben, elsőként az országban, 1945. március 20-án jelentették be a földosztás megkezdését. Az 50-es évek kényszerű kollektivizálását követően 10 termelő szövetkezet alakult, amiből végül kettő maradt. A Lenin és a Vörös Csillag Termelő Szövetkezetek egészen az 1980-as évek végéig jól működtek, és a település legnagyobb foglalkoztatói voltak. Balmazújváros 1989. március 15-én ismét városi címet kapott.

A város hangulatát nagyban meghatározza történelmi értékeinek jelenléte, mint a műemlék jellegű épületei és a város központjában elhelyezkedő park, az 1786-ban épült barokk stílusú római katolikus templom, a késő barokk stílusú református templom, a klasszicista stílusú Semsey-kastély és az 1911-ben emeletesre átépített eklektikus stílusú városháza, valamint a németfalusi templom mind kiemelkedő értékeknek tekinthetők.

„A közművelődési és kulturális feladatok jó részét elsősorban a Veres Péter Kulturális Központ látja el. Jelentős a közművelődési funkciója a Lengyel Menyhért Városi Könyvtárnak és a Semsey Andor Múzeumnak. A múzeum fiilájaként működik a város szülöttének, Veres Péternek a Kadarcs utcai lakóházában berendezett emlékkiállítás. A régi hagyományok újjáéledésének köszönhetően ismét működnek az egykori népkörök. A „48-as Olvasó népkör” és a „Rákóczi Népkör” ismét a szórakozás, a kultúra, a közösségi élet színterei lettek. Balmazújváros büszke fiaira, köztük Veres Péter (1897-1970) íróra és politikusra, akinek lakóháza ma már múzeumnak funkcionál. Lengyel Menyhétre, a világhírű drámaíróra, Soós Imrére, a fiatalon elhunyt, kedvelt színészre, Sarkadi Imre drámaíróra, aki itt tanított 1953-ban. Balmazújvároson volt földbirtokos a magyar tudomány és kultúra egyik legnagyobb mecénása, Semsey Andor, aki a budapesti Földtani Intézetet építette, s akiről a semseit és az andorit ásványokat elnevezték.”²

1.7.3.2 Civil szerveződések

Balmazújvárosban jelentős a civil szerveződések kedv, kiemelkedő számú civil szervezet működik, önkormányzati adatok alapján jelenleg 50 civil szervezet tevékenykedik a városban. A szervezetek elsősorban a kultúra, a közművelődés és a sport területén működnek. A jövőben fontos feladat a civil szervezetek, valamint a köztük és az önkormányzat közötti együttműködések megerősítése, a fejlesztésekben való részvételük ösztönzése.

12. táblázat: Balmazújvárosi civil szervezetek

Szervezet	Elérhetőség
'48-as Olvasó Népkör	Árpád u. 72.
"A Balmazújvárosi Bimbó-közi Óvodáért" Alapítvány	Bimbó köz 1.
"A Balmazújvárosi Dózsa Óvodáért" Alapítvány	Bimbó köz 2.
<u>BAKCSÓ (Balmazújvárosi Környezetvédelmi Csoport) Egyesület</u>	Kiscsúr u. 7/a.
<u>Balmaz - Art Képzőművészeti Egyesület</u>	Kossuth u. 5.
Balmazújváros Sport Kft.	Sport tér 5 -7.
Balmazújvárosi Football Club	Sport tér 5 -7.
Balmazújvárosi Kyokushin Karate Klub	Dobó I. u. 43.
<u>Balmazújvárosi Kistérség Alternatív Ifjúsági Egyesület (BAKI)</u>	Batthyány u. 26.

² Balmazújvárosi helyismeretei, helytörténeti gyűjtemények / Balog Erzsébet szakdolgozat 2008

Szervezet	Elérhetőség
<u>Balmazújváros és Környéke Bűnmegelőzéséért Közalapítvány</u>	Kossuth tér 4 -5.
Balmazújváros Ifjúságáért Egyesület	Szoboszlói u. 1/a
Balmazújváros Közművelődéséért Alapítvány	Kossuth tér 18.
Balmazújvárosi Leány Kézilabda Sportegyesület	Böszörményi út 73.
Balmazújvárosi Németfalusiak Egyesülete	Kossuth u. 17.
Balmazújvárosi Bölcsődés Gyermekéért Alapítvány	Debreceni u. 12.
Balmazújvárosi Ping-Pong Klub	Semsey Andor. u. 6.
<u>Bekton Ifjúsági Fúvószenekar</u>	Bimbó köz 3.
CÉLBAKISÉR Civil Szövetség	Batthyány u. 26.
Esélyegyenlőség a gyermeknek a gyermekért (Mesevár)	Bolyai u. 59.
Fantázia Mazsorett Egyesület	Nádudvari u. 11.
Férfi Kézilabda Klub	Veres P. u. 21/D.
Galamb és Kisállattenyésztők Egyesülete	Rózsa u. 16.
Hátrányos Helyzetűek Esélyteremtő Egyesülete	Kossuth tér 14.
<u>Himes Néptáncgyűjtemény</u>	Pacsirta u. 35.
<u>Hortobágy Természetvédelmi Egyesület</u>	Esze Tamás u. 8.
Jövőnkért - a Bánlaki Óvodásokért Alapítvány	Liszt Ferenc. u. 72.
Kadarcas Hagyományörző Gazdakör Egyesület	Mikszáth K. 21.
Kalmár Zoltán Általános Iskola Diáksportjáért Egyesület	Móricz Zs. u. 1-3.
Kamilla Terápiás és Diáksport Egyesület	Kossuth u. 41.
Katrinca Néptáncsoport Egyesület	Hortobágyi u. 6.
Kyokushin Karate Klub Balmazújvárosi Tagozata	4200 Hajdúszoboszló, Szilfákajla u. 8.
Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesülete	Debreceni u. 12.
<u>Magyar Máltai Szeretetszolgálat Balmazújvárosi Csoport</u>	Debreceni u. 12.
Magyar Vöröskereszt Hajdú-Bihar Megyei Területi Szervezete	Debreceni u. 12.
Munkanélküliek és Álláskereső Egyesülete	Batthyány u. 26.
Németfalusi Óvodáért Alapítvány	Kossuth u. 19.
Női Kézilabda	Dózsa Gy. 10. fsz 1.
Balmazújváros Városi Sportegyesület Ökölvívó Szakosztály	Árpád u. 34.
<u>Önkormányzati Tűzoltóság Balmazújváros</u>	Debreceni u. 12.
<u>PONT MOST ALAPÍTVÁNY</u>	Mikszáth K.21
Polgárőrség Balmazújváros	Debreceni u. 12.
<u>Rákóczi Olvasó Nép kör</u>	Rákóczi u. 39.

Szervezet	Elérhetőség
SELLŐ Horgászegyesület	Külterület
Szigetkert Óvodáért Alapítvány	Vörösmarty u. 1/a.
Talentum Alapítvány	Batthyány u 1 -7.
<u>Tiszántúli Történezmű Társaság</u>	Debreceni u. 1.
Túzok Sport Egyesület	Nagyhát tanya 28.
Újváros Gyermeksport Közhasznú Egyesület	Nádudvari u. 18.
Városi Diáksport Bizottság	Móricz Zs. u. 1-3.
„Veréce” Hagyományőrző Egyesület és Népdalkör	Soós Imre u. 17.

Forrás: <http://www.balmazujvaros.hu/intezmenyek/civil-szervezetek>, 2015

1.8 A település humán infrastruktúrája

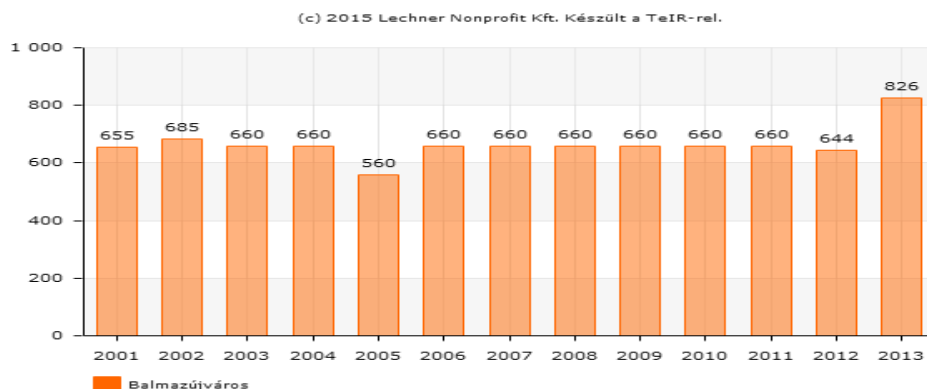
1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Óvodák

A városban található alapfokú oktatási intézményeket két nagy csoportba sorolhatjuk. Az egyik csoport a Református egyház által fenntartott intézmények, amely csoporthoz két feladat ellátási helyszín kapcsolódik. Az egyik a Balmazújvárosi Református Általános Iskola, valamint ennek Óvodai Tagintézménye. Ez utóbbi négy óvodai csoporttal végzi tevékenységét. A másik csoport az önkormányzat által fenntartott intézmények, amelyek az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény keretein belül kerültek egyesítésre. Ezen helyszínek a Csicsergő óvoda, Nyitnikék óvoda, Mesevár óvoda, Százsorszép óvoda, Napsugár óvoda és a Városi Bölcsőde. Összességében 22 óvodai csoporttal rendelkezik az intézményrendszer. Az óvodák többsége korszerű, szakmai felszereltségük jó, az óvodai férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) 2013-as adatok alapján 826 db, mely jelentős emelkedés az előző évek férőhely számokhoz viszonyítva.

18. ábra: Óvodai férőhelyek száma (gyógyypedagógiai neveléssel együtt) (db) 2001-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

Általános iskolák

A városban az általános iskolai oktatás 2011. június 20.-ig két intézmény keretében valósult meg, az egyik az Önkormányzat fenntartásában működő Bocskai István és Kalmár Zoltán Egyesített Általános Iskola, a másik a Balmazújvárosi Kistérség Többcélú Társulása által fenntartott Központi és Petőfi Sándor Kistérségi Általános Iskola, Kollégium és Nevelési Tanácsadó.

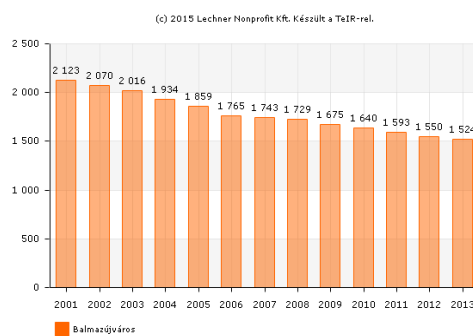
Balmazújváros Önkormányzatának Képviselő-testülete 2011. április 12-i ülésén döntött arról, hogy a Központi és Petőfi Sándor Kistérségi Általános Iskola, Kollégium és Nevelési Tanácsadó Balmazújváros tagintézményeit újra önkormányzati fenntartásba helyezi. Ezen kívül a Balmazújvárosi Kistérség Többcélú Társulásától visszavett tagintézményeket és az Önkormányzat fenntartásában működő Bocskai István és Kalmár Zoltán Egyesített Általános Iskolát egy egységesített iskolai struktúrába helyezve működteti.

2013. január 1-től a köznevelési rendszer a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a települési önkormányzati működtetés megoszlásának elve szerint alakult át, ezáltal a településen az önkormányzattól a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ vette át az intézmények fenntartó szerepét és a Balmazújvárosi Tankerülethez kerültek.

Mindezek mellett a város köznevelésében jelentős változást hozott, hogy 2011. szeptember 1-én a Református Általános Iskolában is megkezdődött a tanítás. Az új oktatási forma támogatásával az önkormányzat nagyobb kínálatot, szélesebb körű választási lehetőséget képes biztosítani a szülők számára. Az új intézményben öt évfolyamon 6 tanulócsoporthoz történik az oktatás. Az egyetemes és a magyar kultúra átörökítése, közvetítése mellett, fontos feladatuk a hátránykompenzálás is.

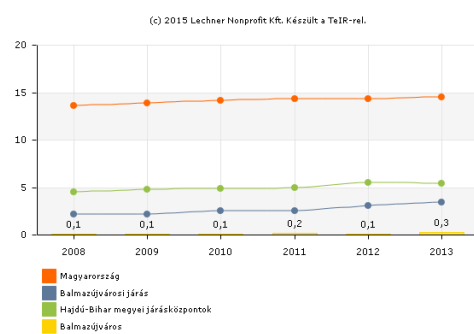
Balmazújváros általános iskolai tanulóinak számát vizsgálva megállapíthatjuk, hogy számuk folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, mely az elmúlt tizenkét évben 600 fős csökkenést jelent. Balmazújváros esetében az általános iskolások számát tekintve a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya elhanyagolható, hiszen 0,3% az arányuk mely messze alul marad mind az országos átlagtól mind a megyei járásközpontok átlagától. A tendencia annak köszönhető, hogy a Balmazújvárosi járásban az általános iskolai ellátás minden településen megoldott.

19. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógy pedagógiai oktatással együtt) (fő) 2001-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

20. ábra: Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya (%) 2008-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

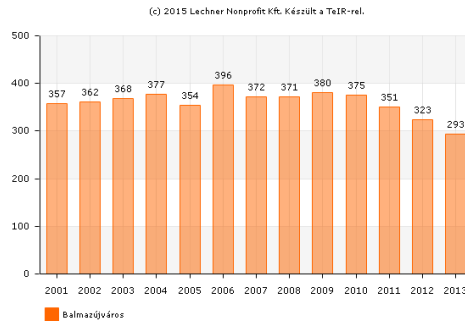
Közéiskola

A járásban csak Balmazújvárosban működik azonban középiskola (Balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium és Szakképző Iskola), mely 1999-ben egyesült két intézmény összevonásával került kialakításra. Az épületek az elmúlt években folyamatosan felújításra kerültek (épületbővítés, nyílászáró cserék, belső burkolat megújítása), mely felújítások a közelmúltban kiegészültek az intézmények teljes körű világításkorszerűsítésével. A kialakított szaktantermek, a gyarapodó könyvtári állomány, a jól felszerelt tornatermek mind a színvonalas nevelő-oktató munka megvalósítását segítik elő.

A középiskolások létszáma 2001 és 2013 között változékony átalakuláson megy végbe. Míg 2001 és 2004 között alig érzékelhető növekedés volt, addig 2009 után gyenge csökkenés rajzolódik ki az adatokból.

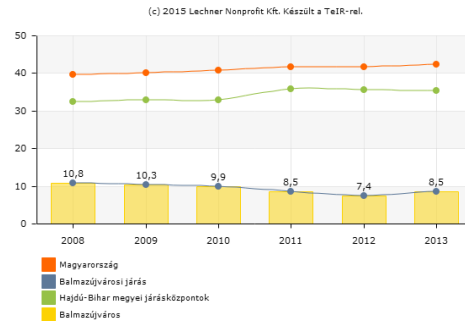

21. ábra: Nappali tagozatos középiskolai tanulók száma (fő) 2001-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

22. ábra: Más településről bejáró középiskolai tanulók aránya a nappali oktatásban 2008-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

A más településekről bejáró középiskolai tanulók arányát tekintve minimális változást tapasztalhatunk, amely számszerűsítve mindösszesen 2,3% csökkenést eredményez öt év alatt. Így a 2008-as 10,8%-hoz képest 2013-ra 8,5%-ra csökken az arány.

Felsőoktatás

A településen nincs jelen felsőoktatási intézmény, a legközelebbi lehetőséget a Debreceni Egyetem biztosítja a továbbtanulni szándékozók számára.

1.8.1.2 Egészségügy

Egészségügy

A Balmazújvárosi járás viszonylag fejlett egészségügyi hálózattal rendelkezik, annak ellenére, hogy kórház egyik településen sem található. Kórházi kezelést ezért a járás és a település lakosai csak Debrecenben kaphatnak (területileg legközelebb) a Megyei Kenézy Gyula Kórházban, illetve a Debreceni Orvostudományi Egyetemen.

A házi orvosi felnőtt és gyermekgyógyászat a településen megoldott. A sürgősségi betegellátás Balmazújváros településen működik, de készenléti ügyeleti ellátás minden településen van a rendelési idő után és a hétvégeken egyaránt.

A településen számos szakrendelés elérhető. Ilyenek például: Belgyógyászat, Bőrgyógyászat, Fizioterápia, Fogászat, Foglalkozás egészségügy, Füll-orr-gége, Gasztroenterológia, Gyógytorna, Ideggyógyászat, Kardiológia, Laboratórium, Nőgyógyászat, Nőgyógyászati Ultrahang, Ortopédia, Pszichiatria, Reumatológia, Röntgen, Sebészet, Szemészet, Ultrahang, Urológia.

Alapellátásban meglévő praxisok száma:

- háziorvosi praxisok száma 7 db
- gyermekorvosi praxisok száma 4 db
- fogászati praxisok száma 4 db
- iskolai/ifjúsági fogászat ok száma 2 db

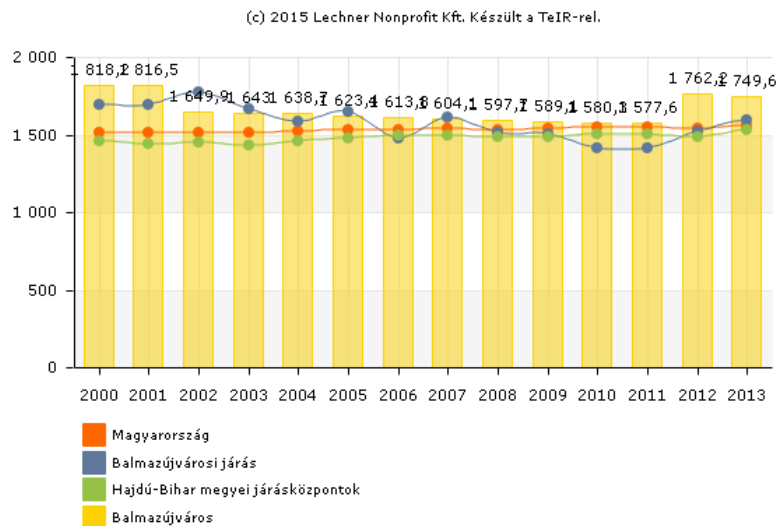
Magánorvosi ellátások

- fogászati, gyermekfogászati szakrendelés
- lézersebészet (széndioxid lézer segítségével plasztikai műtéteket végzünk bőrfelszíni és alatti elváltozások, tumorok, benőtt köröm végleges megoldására)
- manualterápia.

Az egy házi-, illetve házi gyermekorvosra jutó lakosok számát megfigyelve 2001 és 2013 között az országos átlaghoz igazodó helyzetet láthatunk, amely esetenként az orvosok némileg magasabb terheltségéről tesz tanúbizonyságot.

23. ábra: Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó páciensek száma (fő)

Forrás: www.teir.hu, 2015

Mentőállomás a járás települései közül Balmazújváros és Egyek településeken működik. A privatizációs folyamat jelentősen előrehaladott az egészségügy területén, hiszen a házi felnőtt és gyermekgyógyászat, valamint a szakorvosi rendelés szinte minden területe privatizált.

A településen három gyógyszerár működik. Ezek a következők:

- Augusztin Béla Gógyszertár
- Korona Patika
- Őrangyal Gyógyszertár

Az Őrangyal Gyógyszertár állandó ügyeleti szolgálatot lát el.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

A szociális ellátás Balmazújvárosban a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ intézményi keretén belül valósul meg. A városban elérhető szociális szolgáltatások a következők:

Étkeztetés: Az ellátást igénybe veheti az az időskorú, csökkent munkaképességű, munkaképtelen személy, aki kora és egészségi állapota miatt a napi egyszeri meleg étkezésről más módon nem tud gondoskodni.

Házi segítségnyújtás: Olyan gondozási forma, amely során szakképzett gondozó nyújt gondozást, segítséget az ellátott lakásában, lakókörnyezetében.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: A saját otthonukban élő, de egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló személyek lakásában segélyhívó nyomógombos készülék kerül elhelyezésre, melynek megnyomásával, szükség esetén bármikor segítséget tud hívni az ellátásban részesülő.

Idősek Klubja: Tagja lehet minden nyugdíjkorhatáron felüli személy, illetve azok a 18 évet betöltött személyek, akiknek egészségi állapota ezt indokoltá teszi. Szolgáltatások: étkezés

Intézmények,
szolgáltatások

igénybevétele, közösségi szabadidős programok, kirándulások, tisztálkodási-, mosási-, vasalási lehetőség, segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében, mentális segítségnyújtás, stb.

Támogató Szolgáltatás: A szolgáltatás célja a fogyatékkal élő személyeknek lakókörnyezetükben történő ellátása, a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint életvitelük önállóságának megőrzése lakáson belüli speciális segítségnyújtással.

A családsegítő szolgáltatás: A szociális alapellátás része, a településen szintén a Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ keretein belül valósul meg. A családsegítő szolgálat alapvető feladatkörébe tartozik a lakosság szociális és mentálhigiénés problémáinak megelőzése, életvezetési képességeinek megőrzése, krízishelyzetek megelőzése, illetve a kialakult krízishelyzetek megszüntetése.

Az önkormányzat szociális támogatásának formái: Ápolási díj, Átmeneti segély, Helyben tanulók utazási támogatása, Időskorúak szociális segélye, Időotthoni ellátás, étkeztetés, házi segítség-nyújtás, Lakásfenntartási támogatás, Gyógyszertámogatás, Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, Tankönyvtámogatás, Temetési segély, Alanyi közgyógyellátás, Közlekedési támogatás, Rendszeres szociális segély, Időskorúak járadéka, Spec. Utazási támogatás, Első lakáshoz jutók támogatása

Krizistámogatás: Az anyagi nehézséggel küzdők számára segítség nyújtása a különböző pénzbeli és természetbeni ellátásokhoz, szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutásban, ügyintézésben.

Ingyenes szolgáltatások: Pszichológiai tanácsadás keretében gyermekek és családok számára nyújt a pszichológus segítséget életvezetési-, gyermeknevelési-, magatartási-, tanulási problémák megoldásában, konfliktuskezelési technikák elsajátításában, pszichiátriai betegek gyógyulásának támogatásában. Heti egy alkalommal előzetes egyeztetés alapján jogi tanácsadást biztosít ügyfeleinknek, érdekérvényesítő szerepük fenntartása érdekében.

1.8.1.4 Közösségi művelődés, kultúra

Közösségi
művelődés, kultúra

A Lengyel Menyhért Városi Könyvtár állományára vonatkozó adatok 2014. 12. 31. állapot szerint. Dokumentumok száma összesen: 79.942 db. Ebből: könyv és bekötött folyóirat: 72.633 db, hangdokumentum: 3035 db, képdokumentum: 4.170 db, egyéb dokumentum.: 104 db. További gyűjtemények: Elektronikus (digitális) dokumentum: több mint 10.000 db, Folyóirat: 128 féle, Egyéb helyismereti dokumentumok.

A könyvtár rendelkezik internetes honlappal is (www.lmvk.hu).

A Veres Péter Kulturális Központ és Alapfokú Művészeti Iskola többcélú intézményként működik. A város „Balmazújváros városközpontjának fejlesztése” című és ÉAOP-5.1.1/D-09-2f-2013-0001 kódszámú – projektje keretében valósult meg a Kulturális központ akadálymentesítése, mely eredményeképp a kulturális funkciók gyarapodhatnak, hiszen a fejlesztés eredményeként lehetőség nyílik olyan előadók meghívására, illetve mozgáskorlátozott vendégek fogadására, akik eddig még nem élvezhették a létesítményben megrendezett műsorokat, bemutatókat. A külső felújítás ezen felül esztétikai funkciónövekedéssel is jár, a fejlesztések által a városkép még egységesebbé vált.

Balmazújváros sportélete igen színes: karate klubok, atlétikai edzések, kerékpárversenyek, vízi sport –és lovas táborok, aerobic, tollaslabda és más mozgásformák, találkozási lehetőségek állnak a lakosság rendelkezésére. Az önkormányzat kiemelten támogatja azokat az egyesületeket, akik az edzések mellett versenyeztetik is csapataikat, vagy egyéni sportolóikat. A kézilabda szakosztály mellett különösen fontos megemlítenünk a műfüves labdarúgó pálya kapcsán a „Balmazújvárosi FOOTBALL CLUB” –ot. Az első számú felnőtt csapat mellett hét utánpótlás korú kerete is van (Ovis, U-7, U-9, U-11, U-13, U-19, 2–U-16.) az egyesületnek, mely

jelzi, hogy a futballjátéknak van még mindig a legnagyobb vonzereje a városban. A fiatal (20-30 éves) és idősebb generációk körében igen népszerűek a kispályás focibajnokságok is. 10 -12 csapat jár rendszeresen edzésekre, illetve nevez be különböző versenyekre.

A Magyarországon egyedülálló műfüves sportpálya mind a járás, mind a nagyobb régió futballcsapatainak kiváló edzési lehetőséget jelent. A város „befektetése” a műfüves pálya elkészítésével, az edzési lehetőségek további növelését, és a csapatok egyre eredményesebb felkészülését is eredményezték. A beruházás a Regionális Fejlesztési Tanács támogatásának köszönhetően 69 millió Ft támogatással valósult meg, az összesen 128 millió forintos beruházás 2008. május 24-ével sikeresen befejeződött. A 90 x 45 méteres játéktérrel rendelkező műfüves pálya kiváló minőségű, FIFA I–star minősítéssel rendelkezik. Bajnoki és nemzetközi mérkőzések lebonyolítására egyaránt alkalmas. Megvilágítása, a pálya fekvése, elhelyezkedése kiváló lehetőség edzőtáborok, szezonális felkészülések, alapozó edzések megtartására. A 101 x 63 méteres füves pálya, futópálya és tornacsarnok, további lehetőséget jelent a csapatok teljes körű felkészülésénél. A füves pálya kiváló talajú, gondozott, több mint 1000 szurkoló befogadására alkalmas lelátóval rendelkezik. Több hazai első osztályú és külföldi csapat által kedvelt felkészülési helyként szolgál jelenleg is. A város központjában elhelyezkedő „sportlétesítmények” népszerűségét növelheti, hogy a közelükben található, 2012. június 29-én ünnepélyes keretek között átadásra került új Kamilla Gyógy-, Termál- és Strandfürdő kiváló minőségű gyógyvizet, úszó és élménymedencékkel, szaunával és masszázslehetőségekkel került kibővítésre. A kondicionálóterem, a fallabda pálya, biliárdasztalok és más kiegészítő programok egyaránt aktív pihenést biztosítanak a városba érkezőknek. A Balmazújvárosi Termál- és Strandfürdő komplex fejlesztése 2010-ben kezdődött el, mely fejlesztés vissza nem térítendő európai uniós forrásból és önkormányzati saját forrásból valósult meg.

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Balmazújváros Város 2013-ban elkészített, Helyi Esélyegyenlőségi programja szerint esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportok a településen a következők:

- A mélyszegénységben élők és a romák
- A gyermekek
- A nők helyzete
- Az idősek helyzete
- A fogyatékkal élők

A következőekben e célcsoportok szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulásának áttekintésére kerül sor, valamint az ezeken a területeken jelentkező problémák feltárására. Ezen kívül sor kerül a csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatok ismertetésére, és azon területek bemutatására, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

13. táblázat: A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során beazonosított problémák, valamint fejlesztési lehetőségek Balmazújvároson

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
<ul style="list-style-type: none"> - tartós munkanélküliség - jelentős létszámot érintő ellátatlanság 	<ul style="list-style-type: none"> - közfoglalkoztatás folytatása, kiszélesítése - egyéb foglalkoztatási lehetőségek kialakítása
<ul style="list-style-type: none"> - az aktív korúak foglalkoztatást helyettesítő támogatásában részesülő tartós munkanélküliek nehezen tudják igazolni a jogszabályban előírt minimum 30 ledolgozott munkanapot 	<ul style="list-style-type: none"> - az ellátásban részesülők részletesebb informálása - az önkéntes munka lehetőségeinek ismertetése
<ul style="list-style-type: none"> - a hátrányos helyzet generációkon keresztül öröklődik 	<ul style="list-style-type: none"> - felzárkóztatási és fejlesztési programok szervezése NRÖ bevonásával
<ul style="list-style-type: none"> - kevés a foglalkoztatást biztosító munkahely 	<ul style="list-style-type: none"> - a város hátrányos helyzetű településnek minősül, melynek folytán új ipari park létesítése esetén jelentős támogatásban részesülhet - a foglalkoztatók kiadáscsökkentésével a foglalkoztatás növelhető
<ul style="list-style-type: none"> - a 100 %-ban önkormányzati tulajdonban lévő mezőgazdasági vállalkozás által termelt zöldség és gyümölcs értékesíthetősége nem megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> - a termelési kapacitáshoz megteremteni a felhasználás lehetőségét
<ul style="list-style-type: none"> - az intézmények energia költségként jelentkező kiadásai jelentősek 	<ul style="list-style-type: none"> - megújuló energia telepítése a költségek csökkentéséhez járulnak hozzá, mely a foglalkoztatás bővítésre fordítható
<ul style="list-style-type: none"> - szűrővizsgálatok hiányosságai 	<ul style="list-style-type: none"> - egyeztető fórumok szervezése és prevenció
<ul style="list-style-type: none"> - a közvéleményben jelen van a romákkal szembeni előítéletesség 	<ul style="list-style-type: none"> - pozitív példák bemutatása a helyi médiákon keresztül

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) Balmazújváros Város Önkormányzata, 2013

A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A településen a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van. A gyermek szegénység csökkentése átfogó minden ágazatra kiterjedő intézkedést igényel.

Az önkormányzat fenntartásában működő **Egyesített Óvoda és Bölcsőde** Intézmény minden óvodás korú kisgyermeket befogad. A tudatos és hatékony gyermekvédelmi munkának köszönhetően a cigány gyermekek óvodai ellátottsága szinte 100 %-os. Az elmúlt évek céltudatos, az integrációt előtérbe helyező beóvodázásának köszönhetően a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az önkormányzat óvodáiban egyre kiegyenlítettebb. A helyi óvodák kiemelt feladatuknak tekintik a hátrányok kompenzálását és a felzárkóztatást. Jelenleg is működtetik az Integrációs pedagógiai programot, mely hatékonysága nem csupán a halmozottan hátrányos gyerekeknél, de az intézmény minden gyermekénél érzékelhető. Az intézménybe járó gyermekek egyéni differenciáló képességfejlesztésben részesülnek, s egyenlő mértékben juthatnak hozzá a kirándulások, a szervezett gyermek előadások kínálta élményekhez.

A **Református Iskola és Óvoda** óvodájában az oda járó gyerekek 16%-a HH és 5 %-a HHH. Az óvoda pedagógiai programja szerint az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében biztosítják az önazonosság megőrzését a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, továbbá sajátos feladatuknak tartják a sajátos nevelési igényű – enyhén beszéd, hallás, látásfogyatékos gyermekek integrációját. Összességében elmondható, hogy a Balmazújvároson óvodába járó gyermekek 52%-a HH, 22%-a HHH. Ezen belül az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény óvodáiba járó gyerekek 59%-a HH, míg 25,32 %-a HHH. A Református Iskola és Óvoda óvodájában az oda járó gyerekek 16% HH és az 5 %-a HHH.

Sajátos nevelési igényű 3-6 éves gyermek az Egyesített óvoda és Bölcsőde Intézmény óvodáiban kerülnek a településen ellátásra. Az SNI gyermekek száma évről évre változó. SNI szegregáció nincs az Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény óvodái között.

A **Balmazújvárosi Általános Iskola** HH aránya 54,74%, a HHH arány 26,35%. Az iskolában tanuló diákok szociális helyzete igen különböző. Vannak nagyon jó szociális és anyagi körülmények között nevelkedő gyerekek, de megtalálhatók a különböző hátrányokkal küszködő, sőt veszélyeztetett tanulók is. A többi tanulóval együtt nevelhető a sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók ellátását az önkormányzat köznevelési intézményei biztosítják. A városban biztosított továbbá a Balmazújvárosi Általános Iskola eltérő tantervű tagozatán a sajátos nevelési igényű tanulók szegregált oktatása is.

Református Általános Iskola és Óvoda iskolájának támogatásával az önkormányzat nagyobb kínálatot, szélesebb körű választási lehetőséget biztosít a szülők részére. A Református Iskola és Óvoda iskolájában tanulók HH aránya 32,04%, a HHH aránya 9,39%.

A **Balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium, és Szakképző Iskola** a 2011/2012 tanévet 709 fő tanulóval kezdte meg. A balmazújvárosi 14-20 éves korosztály közel fele jár az intézménybe. Az intézményben a 2010/2011-es tanévtől a SNI gyermekek beiskolázása miatt, már két fejlesztő pedagógus foglalkozott heti 2x24 óraszámában, a 9. szakképző évfolyamon tanulókkal teljes lefedettséggel, valamint a szakiskolai 10. évfolyamosok szociális kompetencia tanórán kívüli foglalkozásokon. A gyógypedagógus végzettséggel is rendelkező fejlesztő az SNI tanulókkal, heti három órában foglalkozott. Az IPR program keretében felzárkóztató foglalkozásokat is tartottak főleg a hátrányos helyzetű tanulók részére, hiszen közülük kerültek ki zömmel a bukások, a gyengébb teljesítmények.

A nők helyzete, esélyegyenlősége

14. táblázat: A nők helyzetének, esélyegyenlőségének vizsgálata során beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek Balmazújvároson

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
nők esetében tartós munkanélküliség a GYÁS, GYES-ről való visszatérést követően a munkaerő piacon	<ul style="list-style-type: none"> - a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körének bővítése - atipikus foglalkoztatási formák vonzóvá tétele a munkaadók és a munkavállalók részére

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program Balmazújváros Város Önkormányzata, 2013

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

A település önkormányzata „Idősbarát önkormányzat” címmel rendelkezik, ezt tükrözi, hogy a Város Képviselőtestülete kiemelten kezeli az időseket, és intézményein keresztül biztosítja az aktív bekapcsolódásukat a közéletbe.

Az 55-64 évesek foglalkoztatási rátája 2000-2011. között folyamatosan növekvő tendenciát mutat, 2011-re elérte a 36 %-ot. Ezen belül a nemek szerinti megoszlásban is megmutatkozik, hogy a nők csekélyebb számban foglalkoztatottak. Jellemző módon az egyetemi végzettségű 55-64 éves korosztály foglalkoztatott. Régiók szerint e korosztály foglalkoztatási mutatója csak Észak-Magyarországon rosszabb, mint az Észak-Alföldön.

Az idősek munkaerő piaci helyzetét nagyban befolyásolja az a tény, miszerint a jelenleg hatályos jogszabályok értelmében 2013. június 30. után a közszférában nem foglalkoztatható tovább az, aki a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte. Számukra a magánszférában, civil szervezeteken belül nyílhat lehetőség az elért egzisztenciájuk megtartására.

A településen nincs hátrányos megkülönböztetés korra való tekintettel sem a foglalkoztatás terén. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során az idősekkel kapcsolatban azonnali intézkedést igénylő probléma nem merült fel a városban.

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről. A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják.

15. táblázat: A fogyatékkal élők helyzetének, esélyegyenlőségének vizsgálata során felmerülő beazonosított problémák és fejlesztési lehetőségek Balmazújvárosban

Beazonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek
<ul style="list-style-type: none"> - az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek vagy fogyatékoszt ápoló családtagnak kevés lehetősége van kapcsolatteremtésre, önszervező csoportok szervezésére, a fórumokba való bekapcsolódásra - fogyatékkal élők feltérképezése fogyatékosági típus szerint 	<ul style="list-style-type: none"> - az internet világa, a felhasználók otthonába hozhatja a közösséget - a hatékony segítségnyújtás megszervezésének biztosítása érdekében nyilvántartás elkészítése
<ul style="list-style-type: none"> - nem 100 %-os a közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, az akadálymentes környezet aránya - fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a helyi közlekedésben 	<ul style="list-style-type: none"> - fizikai környezetben található akadályok megszüntetése, információs és kommunikációs akadályok megszüntetése, lakókörnyezet akadálymentesítését szolgáló program - a város rehabilitáció keretében pályázati forrásból a fizikális és az infokommunikációs akadálymentesítés megkezdése
<ul style="list-style-type: none"> - az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe - szükséges támogatás a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén 	<ul style="list-style-type: none"> - a fogyatékkal élők minél nagyobb számban való részvételének segítése az egészségügyi szűrővizsgálatokon
<ul style="list-style-type: none"> - a fogyatékkal élők társadalmi csoportjához tartozók fogyatékosági típusa szerint nincsenek nyilvántartva 	<ul style="list-style-type: none"> - a hatékony segítségnyújtás érdekében felmérés alapján adatbázis létrehozása

Forrás: Helyi Esélyegyenlőségi Program Balmazújváros Város Önkormányzata, 2013

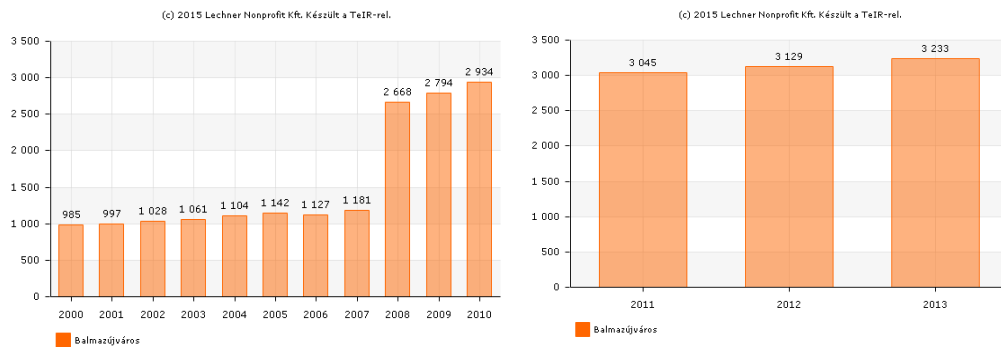
1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Balmazújváros
gazdasági súlya

A város döntően mezőgazdasági jellege, az ipar viszonylagos fejletlensége, az infrastrukturális feltételek és a szolgáltató szféra hiányosságai az 1970-es évekig csak lassú ütemű fejlődést biztosítottak Balmazújvárosnak. A hetvenes évektől viszont folyamatosan növekedett a városnak a térség társadalmi-gazdasági életében betöltött szerepe, lényegesen átalakult a helyi gazdálkodás szerkezete, s megindult a várossá válás folyamata.

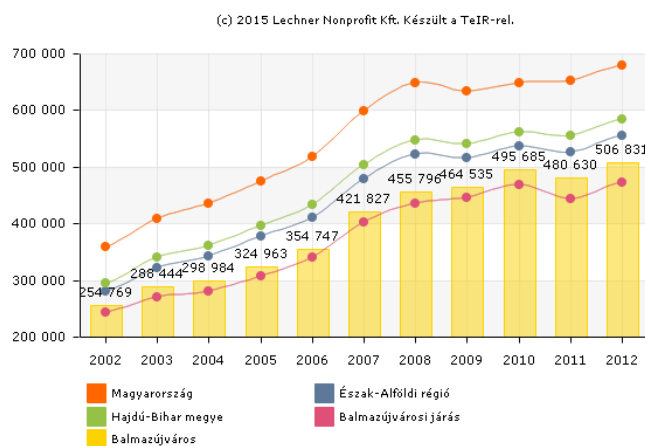
24. ábra: Regisztrált vállalkozások számának változása Balmazújvárosban (db) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

A városban működő gazdasági vállalkozások számának 2008-ban megfigyelhető jelentős megnövekedése jól láthatóan a termelési folyamatokra nem volt számottevő hatással. Ennek elsődleges oka, hogy a jellemzően kisvállalkozások többsége azóta sem tudott a fejlődés útjára lépni, így jelentős gazdasági eredményeket produkálni.

25. ábra: Egy lakosra jutó összes nettó jövedelem (Ft) változása Balmazújvárosban, összehasonlítva a Balmazújvárosi járási, Hajdú-Bihari megyei járásközpontok, valamint Magyarország átlagértékeivel 2002-2012

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

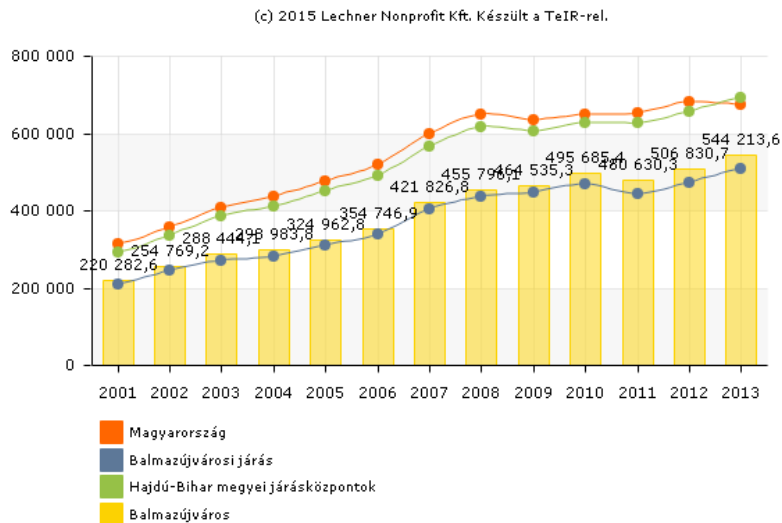
Ezt tükrözik az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem értékének változásai is, ami az országos és megyei tendenciákat követte alakulásában, azonban azoktól messze elmaradó értéket mutatott még 2012-ben is.

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

A városban a gazdasági ágazatokban képződött egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték változását nyomon követve jól látható, hogy az folyamatos, kismértékű emelkedést mutat, azonban még mindig messze elmarad az országos, ill. megyei értéktől.

26. ábra: 1 lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) változása Balmazújvárosban, összehasonlítva a Balmazújvárosi járás, Hajdú-Bihari megyei járásközpontok, valamint Magyarország átlagértékeivel

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

Balmazújváros főbb gazdasági ágazatai

A város gazdaságának ágazati szerkezetében ugyan eltérő részesedéssel, de jelen van mindhárom jelentős gazdasági ágazat: ipar, mezőgazdaság és szolgáltatás, bár mindezek közül a mezőgazdaság mondható jelentősnek.

A regisztrált vállalkozások főbb gazdasági ágak szerinti megoszlása alapján, Balmazújvárosban az országos átlaghoz viszonyítva kiemelkedő és folyamatosan emelkedő a mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya, az ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya fokozatosan csökkenő tendenciát mutat, a szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások aránya is elmarad az országos átlagtól és a Hajdú-Bihar megyei járásközpontok átlagától is

16. táblázat: Balmazújvárosi vállalkozások megoszlása a főbb gazdasági ágazatokban

Gazdasági ágazat	Mutató területi lefedettsége	Évek				
		2008	2009	2010	2011	2012
Mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)	Magyarország	24,8	25,6	25,6	26,2	26,9
	Balmazújvárosi járás	61,4	61,8	61,7	62,6	63,1
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	28,6	29,4	29,4	30,6	31,5
	Balmazújváros	58,8	59,5	59,1	60,3	60,8
Ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)	Magyarország	11,4	10,8	10,6	10,6	10,3
	Balmazújvárosi járás	8,6	8,3	8,2	8	7,7
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	9,7	9,3	9	9,1	8,8
	Balmazújváros	9,8	9,8	9,8	9,8	9,2

Gazdasági ágazat	Mutató területi lefedettsége	Évek				
	Magyarország	63,8	63,6	63,8	63,1	62,7
Szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások aránya (az összes működő vállalkozás százalékában)	Balmazújvárosi járás	30,1	29,9	17,7	29,4	29,2
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	61,7	61,3	61,5	60,3	59,7
	Balmazújváros	31,4	30,7	31	30	30

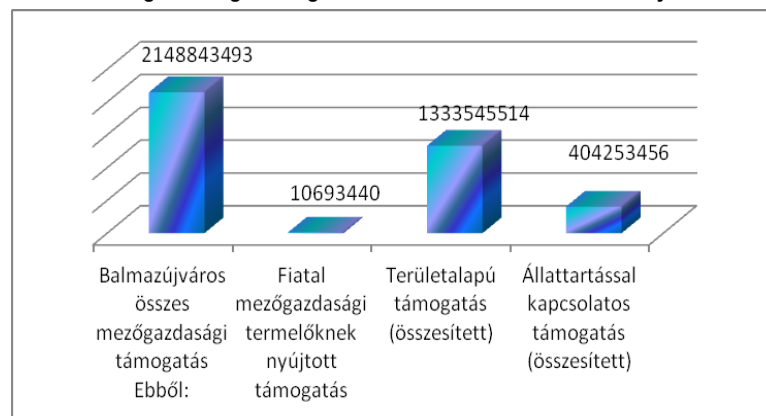
Forrás: www.teir.hu, 2015

1.9.2.1 Mezőgazdaság

Balmazújváros
mezőgazdasága

A mezőgazdasági támogatások megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a Balmazújvárosi székhelyű gazdálkodói kör különböző jogcímenen több, mint 2 milliárd Ft támogatásban részesült a 2014. évben (2.148.843.493 Ft).

27. ábra: Mezőgazdasági támogatások Ft-ban 2014-ben Balmazújvárosban

Forrás: www.mvh.gov.hu adatai alapján saját szerkesztés, 2015

Állattartással foglalkozó vállalkozások közül kiemelendő a Balmazújvárosi "Kossuth" Mezőgazdasági Szövetkezet, a Szálkahalmi Állattenyésztő és Értékesítő Kft., a Virágoskút Kertészeti Kft., SZ-T-AGRO Mezőgazdasági Termelő Kereskedő és Szolgáltató Bt., az Ónodi-Szűcs Mezőgazdasági Termelő Szolgáltató és Értékesítő Kft., a Balmaz-juh Állattenyésztő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., és a Villongó Mezőgazdasági Termelő Bt.

17. táblázat: Egyéni gazdaságok és a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek adatainak változása 2000. és 2010. évi adatok tükrében Balmazújvároson

Mutatók	Időszak	
	2000. év	2011. év
Egyéni gazdaságok száma (db)	2178	1418
Egyéni gazdaságoknál állandó alkalmazásban állók száma (db)	9	23
Egyéni gazdaságok irányítását főfoglalkozásban végzők száma (db)	279	50
Egyéni gazdaságok használatában lévő összes földterület (m ²)	68.082.554	65.132.964
Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek száma (db)	26	26
Mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdasági szervezetek használatában lévő összes földterület (m ²)	65.838.245	76.480.363

Forrás: www.ksh.hu, 2015

A 11. táblázat adatai alapján megállapíthatjuk, hogy az egyéni gazdaságok számát tekintve a településen a 2000. év adataihoz képest jelentős csökkenést figyelhetünk meg. A korábbiakban is említett jellemző tendencia figyelhető meg az egyéni gazdaságok irányítását főfoglalkozásban végzők számának alakulásában, miszerint 2010-re jelentősen lecsökkent a gazdaságok vezetését elsődleges tevékenységüként végzők száma.

20. térkép: Balmazújváros mezőgazdasági parcellái 2014

Forrás: www.mepar.hu, 2015

1.9.2.2 Ipar

Balmazújváros ipara

Az alábbi táblázatban a településen található cégek közül a legtöbb iparüzési adót fizető cégek listája, valamint azok fő tevékenységi köre olvasható.

18. táblázat: A legtöbb iparüzési adót fizető vállalkozások és fő tevékenységi körük Balmazújvárosban

Vállalkozás neve	Fő tevékenységi kör
Pusztai Konzerv Kft.	Egyéb gyümölcs-, zöldség feldolgozás-, tartósítás
König-Trade Kft.	Élelmiszer, ital, dohányáru ügynöki nagykereskedelme
Hexa Metal Kft.	Hidegen hajlított acélidom gyártása
König-Plus Kft.	Közúti áruszállítás
Balmazújváros és Vidéke Tak.szöv.	Egyéb monetáris közvetítés
AceX Acéltermékgyártó Kft.	Mezőgazdasági, erdészeti gép gyártása
Balmaz-Sütőde Kft.	Kenyér gyártása
Nagy-Nád 97 Kft.	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme
Metrinet Kft.	Műszaki vizsgálat, elemzés
Balmaz-Vas Kft.	Bányászati, építőipari gép gyártása

Forrás : önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

Az ipari vállalkozások között sikeresen indult az ACEX Acéltermékgyártó Kft. Böszörményi úti telephelyén 1950-ben alapították meg az első jelentősebb ipari létesítményt, Magyar Állami Gépállomás néven. A bekövetkezett átalakulások és változások folytán előbb MEZŐGÉP, majd Szerszámipari Művek Gyáregysége, végül a Magyar Gördülőcsapágy Művek Gyára elnevezéssel működött az üzem. 1992. március 1-jén, dolgozói kezdeményezés alapján létesült az ACEX Acéltermékgyártó Vállalat. Gazdasági társasággá történt átalakulás után, 1992. november 30-án megtörtént a privatizáció, magánszemélyek részvételével. Az ACEX Acéltermékgyártó Kft. fő profilja hegesztett acélszerkezetek és kisebb volumenben kardáncsapágyak gyártása.

Jelentősebb ipari üzem továbbá a Hexa-Metál Kft. mely 1991-ben alakult, de jogelődei révén 15 éve folytat önálló gazdálkodási és vállalkozási tevékenységet. Középhez vasszerkezeti lakatos-hegesztő munkát, forgácsolást, szerelést folytatnak és elvégzik a termékek alapozó és színrefestését. Híd- és építési acélszerkezetek, felsőpályás daruk, mérlegtartozékok, hulladékgyűjtők, állványzati elemek, erőgépkarok kerülnek ki az üzemből. A felületkezelést korszerű, 400 m²-es festőcsarnokban végzik, szemcseszóró berendezéssel. Az üzem és a hegesztők is nemzetközileg elismert minősítéssel rendelkeznek.

A gazdasági élet élénkítése és fenntartása szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak az ipari parkok, területek, övezetek. Balmazújvárosban az alábbi ipari övezetek találhatóak:

- **Böszörményi úti ipari övezet:** mintegy 1,8 hektáros önálló munkahelyteremtő beruházásra alkalmas teljes közművesítéssel rendelkező terület, önkormányzati tulajdonban áll, további 4-5 nem önkormányzati tulajdonú beépítetlen vállalkozói terület hasznosítására van mód a területén.
- **Nap utcai vállalkozó terület:** mintegy 4,7 hektáros ipari terület, mely tömbfeltárást és közművesítést igényel.
- **Bólyai úti ipari terület:** két tömbben mintegy összesen 12 hektáros területen áll rendelkezésre, melyből az északi terület napelemes erőmű létesítésére van tervezve.

Balmazújváros
szolgáltatásai

1.9.2.3 Szolgáltatások

A város összes aktív keresőjének közel egyharmada már a kereskedelmi és a szolgáltatás különböző területein dolgozik. A kiskereskedelem zömét az elmúlt évtizedekben a Balmazújváros és Vidéke ÁFÉSZ bonyolította le. A város szakboltokkal nem jól ellátott, bár több kereskedelmi és szolgáltató egység (zöldség-, gyümölcs-, virág- és divatáru üzlet, fodrászat) létesült, főként magánvállalkozásban. Ennek ellenére Balmazújváros kiskereskedelmi hálózata elmarad a környező, hasonló népességű városokban kialakult színvonaltól. Fontos pénzügyi, kiskereskedelmi és szolgáltatóegységek is hiányoznak még Balmazújvárosban. Annak ellenére is, hogy az egyéni vállalkozók közül legtöbbet a kereskedelem és a szolgáltatás foglalkoztat.

A 17. táblázat adatai alapján láthatjuk, hogy Balmazújvárosban az ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma az előzőekben megállapítottak szerint alul marad mind a megyei járásközpontok, mind az országos értékekhez viszonyítva, azonban a járás településeinek adataihoz viszonyítva, valamivel jobb értékekkel jellemezhető.

19. táblázat: Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek számának változása 2008 és 2013 között

Gazdasági ágazat	Mutató területi lefedettsége	Évek					
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db)	Magyarország	15,8	13,4	13,3	15,4	15,5	15,1
	Balmazújvárosi járás	13,1	10,5	12,9	13,1	13,1	12,5
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	17	16,6	17	17,2	17,7	16,7
	Balmazújváros	13,7	10,9	14,4	14,9	14,7	13,7

Forrás: www.teir.hu/its adatai alapján saját szerkesztés, 2015

20. táblázat: Regisztrált vállalkozások száma (db) különböző ágazatokban 2008 – 2013 között Balmazújvárosban

Vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint Balmazújvárosban							
Mutató megnevezése	2008	2009	2010	2011	2012	2013	
Regisztrált vállalkozások száma a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban (db)	1569	1662	1735	1835	1901	1978	
Regisztrált vállalkozások száma az ipar-építőiparban (szekunder szektor) (db)	261	274	288	298	289	296	
Regisztrált vállalkozások száma a feldolgozóipar nemzetgazdasági ágban (db)	84	87	90	94	95	92	
Regisztrált vállalkozások száma a szolgáltatásokban (db) (tercier szektor)	837	855	910	912	939	958	
Regisztrált vállalkozások száma az építőipar nemzetgazdasági ágban (db)	176	186	195	201	192	203	
Regisztrált vállalkozások száma a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban (db)	202	198	210	215	224	227	
Regisztrált vállalkozások száma a szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban (db)	69	65	66	61	56	52	
Regisztrált vállalkozások száma a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban (db)	58	63	65	69	67	67	
Regisztrált vállalkozások száma az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ágban (db)	18	16	14	16	17	16	
Regisztrált vállalkozások száma a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban (db)	29	29	38	38	34	29	

Vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint Balmazújvárosban						
Mutató megnevezése	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regisztrált vállalkozások száma az ingatlanügyletek nemzetgazdasági ágban (db)	180	196	205	174	185	193
Regisztrált vállalkozások száma a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység nemzetgazdasági ágban (db)	84	85	96	106	109	112
Regisztrált vállalkozások száma az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágban (db)	70	69	67	72	79	85
Regisztrált vállalkozások száma az oktatás nemzetgazdasági ágban (db)	32	31	37	39	43	43
Regisztrált vállalkozások száma a humán-egészségügyi, szociális ellátás nemzetgazdasági ágban (db)	12	16	18	19	19	19
Regisztrált vállalkozások száma a művészet, szórakoztatás, szabadidő nemzetgazdasági ágban (db)	28	29	37	37	43	53
Regisztrált vállalkozások száma az egyéb szolgáltatás nemzetgazdasági ágban (db)	55	58	57	66	63	62
Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)	55	45	39	37	41	32
Ruházati szaküzletek száma (db)	33	23	54	49	42	33
Vendéglátóhelyek száma (db)	82	80	82	84	75	75
Összes szálláshely szállásférőhelyeinek száma (kereskedelmi és magán szállásadás) (db)	166	187	133	152	155	152

Forrás: www.teir.hu/its adatai alapján saját szerkesztés, 2015

A fenti táblázatban a vállalkozások nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlását figyelhetjük meg Balmazújvárosban, a 2008 és 2013 közötti időszak adatai segítségével. Összességében megállapíthatjuk, hogy a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban, valamint a szolgáltatások területén figyelhető meg a regisztrált vállalkozások jelentősebb száma.

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Balmazújváros gazdasági szervezeti által végrehajtott fejlesztések során is jelentős volt az elmúlt időszakban a külső, jellemzően pályázati forrásokra való ráutaltság.

A település vállalkozói, vállalatai az ÚMFT kiírásaira összesen 124 pályázatot nyújtottak be, melyből 78 kapott pozitív elbírálás után forrást a projekttevékenységek megvalósítására. A gazdasági szervezetek pályázati programjai közel három milliárd forintnyi tőkével gazdagították a várost. (Az összes megítélt támogatás összege 2.726 Milliárd Forint)

A balmazújvárosi székhelyű vállalatok által benyújtott 10 legnagyobb támogatási összeget nyert projekt:

21. táblázat: Balmazújváros 10 legnagyobb összegű elnyert pályázata

Pályázati konstrukció	Pályázó neve / Projekt megnevezése
ÉAOP 1.1.1/D-10 Telephelyfejlesztés	HEXA-METAL Fémipari Szolgáltató Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság SZERELŐCSARNOK ÉPÍTÉSE
ÉAOP 1.1.1/D-10 Telephelyfejlesztés	METRINET Mérésügyi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság Komplex mérőóra hitelesítő üzemegyettes létrehozása Balmazújvárosban
GOP 1.1.1-07/1 Piacorientált kutatás-fejlesztési tevékenység támogatása	HERBÁRIA Gyógynövényfeldolgozó és Kereskedelmi Zrt. EU-konform gyógy- és fűszernövény termékek minőségi paramétereinek és biológiailag aktív hatóanyagainak innovatív kutatás-fejlesztése
GOP 2.1.1-08/B Komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	

Pályázati konstrukció Pályázó neve / Projekt megnevezése
HEXA-METAL Fémipari Szolgáltató Kereskedelmi Kft. Kapacitásbővítő beruházás a HEXA-METAL Kft-nél
GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése BALMAZ-SÜTŐDE Élelmiszeripari Feldolgozó és Kereskedelmi Kft. Sütőipari technológia és informatikai eszközbeszerzés a Balmaz-Sütőde Kft. üzemében
ÉAOP 1.1.1/D-10 Telephelyfejlesztés BALMAZ-SÜTŐDE Élelmiszeripari Feldolgozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság A Balmaz-Sütőde Kft. sütőipari üzemének bővítése és átalakítása, valamint technológiai berendezéseinek megújítása a termelési kapacitás növelése érdekében
GOP 2.1.2/B Munkalehetőség teremtő komplex beruházások támogatása a hátrányos helyzetű kistérségekben kis- és középvállalkozások számára HEXA-METAL Fémipari Szolgáltató Kereskedelmi Kft. Fémegmunkáló kapacitások bővítése a HEXA-METAL Kft-nél
TÁMOP 2.4.3/B-2-10/1 Atipikus foglalkoztatási formák támogatása Humán-Balmaz Szociális Szövetkezet "Biztos talaj" - Humán-Balmaz Szociális Szövetkezet a hátrányos helyzetű munkanélküliek képzése és foglalkoztatása érdekében
ÉAOP 1.1.1/D Telephelyfejlesztés HD-ROTATECH Tervező, Tanácsadó, Gyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság HD-ROTATECH Kft. telephelyfejlesztése
GOP 2.1.1-10/B Komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára Balmazpharm Egészségügyi Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. A balmazújvárosi Augusztin Béla Gyógyszertár versenyképességének növelése

Forrás: www.palyazat.gov.hu, 2015

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

1.9.4.1 A település külső elérhetősége, helyzete és kapcsolatai a térségben

Balmazújváros versenyképességét befolyásoló tényezők

Balmazújváros az Alföld mezővárosa, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik. A város közigazgatási területén két természetes élővíz található, a Hortobágy folyó és a belterületi főgyűjtő vizét befogadó Kadarcs-Karácsonyfok-csatorna. A várostól 3 km-re folyik az 1953-ban épített Keleti-főcsatorna. Balmazújváros Debrecentől 23 km-re, Hajdúböszörménytől 16 km-re, Hajdúszoboszlótól 21 km-re található. A vasúti közlekedés területén a 108-as számú Debrecen – Füzesabony – Eger vasútvonal biztosítja a vasúti személyszállítási igényeket. A jelentős nemzetközi utasforgalmat is lebonyolító Debreceni repülőtér a várostól 23 km-re található.

21. térkép: Balmazújváros elhelyezkedése

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

1.9.4.2 Munkaerő képzettsége

A versenyképességet jelentős mértékben meghatározza a **lakosság képzettség szerinti megoszlása**. Az adatokat vizsgálva az alábbi táblázatban látható, hogy 2001 és 2011 éveket vizsgálva Balmazújváros esetében minden mutató értékében pozitív változás következett be. Kiemelendő, hogy jelentősen nőtt az érettségizettek aránya, 2001-ben még mindössze 12,7%, 2011-ben már 19,7%-ra nőtt az arányuk. Ez a tendencia segíti a települést abban a törekvésében, hogy minél több külföldi befektetőt vonzzon a városba és képzett munkaerőt tudjon biztosítani számukra, különösen a magas szakképzettséget és tudást igénylő ágazatokban tevékenykedő cégeket, akik számára a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma mérvadó lehet. Az egyetemi, főiskolai és egyéb oklevéllel rendelkezők arányának változásában szintén pozitív tendencia figyelhető meg a mutató értékét tekintve, mind a 7 éves és idősebb (2001-ben 3,9%, 2011-ben 7,1% a mutató értéke), mind a 25 éves és idősebb népesség arányában (2001-ben 4,9%, 2011-ben 8,8% a mutató értéke).

22. táblázat: Iskolai végzettség szerinti bontás Balmazújvárosban összehasonlítva a Magyarországi, Balmazújvárosi járási, Hajdú-Bihar Megyei járásközpontok adataival (2001-2011) (%)

Iskolai végzettség megnevezése	Terület	2001	2011
Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzettek a 7 éves és idősebbek arányában (%)	Magyarország	26,3	25
	Balmazújvárosi járás	32	32,6
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	24,3	23
	Balmazújváros	29,1	30,1
Érettségivel mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában (%)	Magyarország	20,5	27,5
	Balmazújvárosi járás	11,6	17,9
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	20,6	28,9
	Balmazújváros	12,7	19,7
Érettségi nélküli középfokú végzettséggel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában (%)	Magyarország	21,1	19,5
	Balmazújvárosi járás	22,2	24,3
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	20,9	18,8
	Balmazújváros	23,6	24,5
Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel, mint legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők a 7 éves és idősebbek arányában (%)	Magyarország	9,8	15,5
	Balmazújvárosi járás	3,6	6,2
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	10,6	17
	Balmazújváros	3,9	7,1
Legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	Magyarország	88,8	95,1
	Balmazújvárosi járás	79,9	89,7
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	89,5	95,2
	Balmazújváros	80,5	89,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában (%)	Magyarország	12,7	19
	Balmazújvárosi járás	4,4	7,7
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	14,2	21,2
	Balmazújváros	4,9	8,8

Forrás: www.teir.hu/its adatai alapján saját szerkesztés, 2015

1.9.4.3 K+F helyzete

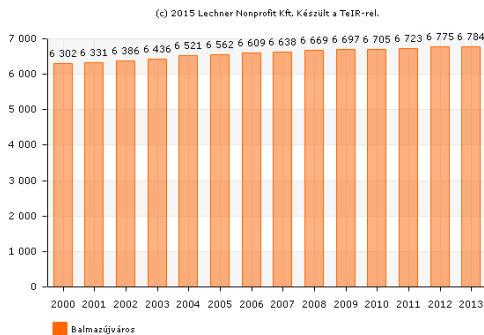
Balmazújváros város **kutatás-fejlesztési tevékenységét** a Debreceni Egyetemmel való különböző együttműködések határozzák meg, mivel klasszikus értelemben vett kutatás-fejlesztési tevékenység nincsen a városban. A város számára fontosak a Debreceni Egyetem természettudományi kutatásai (energetikai, környezetvédelmi beruházások, biomassza). Fontosak a városban a naperőmű létrehozásának lehetőségei és a fürdő területén újonnan létesített termálkútból kinyert víz magas metántartalmának kihasználása villamos energia nyerése céljából.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

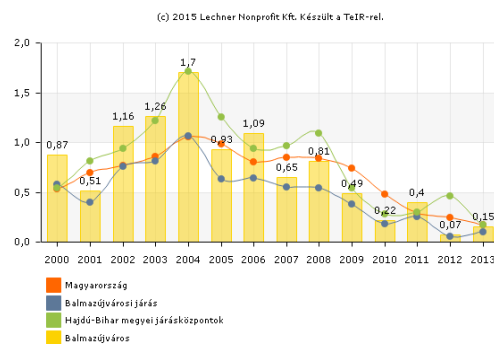
Balmazújváros ingatlanállományában a lakásállomány a meghatározó, melynek alakulását az alábbi ábra szemlélteti.

Balmazújváros
 ingatlanpiaca

28. ábra: Lakásállomány Balmazújvárosban

29. ábra: Épített lakások aránya a lakásállományon belül összehasonlításban (%) (2000-2013)

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

Az fenti ábrán jól látható, hogy a lakásállomány esetében folyamatos, kismértékű növekedés tapasztalható, 2013-ban 6.784 db lakást regisztráltak. Az új lakások arányában jelentős negatív tendencia indult meg 2008-at követően, hasonlóan a járási, megyei járásközpontok, valamint Magyarország esetében is. Azonban a 2013-as adat alapján az új lakások aránya a lakásállományon belül Balmazújvárosban 0,15% volt, míg 2012-ben csak 0,07%, így 2013 egy pozitív irányú folyamat elindulását jelzi. Távfűtéses lakás Balmazújvárosban nem található. Az 1000 lakosra jutó lakások száma 2013-ban 387,7 db volt Balmazújváros településen.

Az alábbi táblázatban a településrészenkénti bontást vizsgálva látható, hogy elsősorban a külterületi településrészekben a legmagasabb az egyszobás lakások aránya (54,2%), valamint a többi városrészhez viszonyítva a városközponti településrész is magasabb értékkel (7,2%) rendelkezik. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya szintén a külterületi településrészen a legnagyobb, valamint a déli településrészen mondható még magasnak. Megállapíthatjuk, hogy a település városrészeihez viszonyítva a külterületi településrész a város lakónépességének, valamint lakásállományának csekély részét tömöríti, azonban a településrész alacsony számú lakásállományának ellenére, annál nagyobb annak fejletlensége, valamint elmaradottsága, hiszen az itt található lakások több mint fele (56,1%) alacsony komfortfokozatúnak számít.

23. táblázat: A 2011. évi népszámláláskor regisztrált adatok a lakónépességről, lakásállományról, azok komfortfokozatáról Balmazújvárosban és a települési részekben

Mutató megnevezése	Balmazújváros összesen	1. Városközpont	2. Déli településrész	3. Északi településrész	Külterület
Lakónépesség száma (db)	17573	4076	6566	6591	335
Lakásállomány (db)	6777	1830	2431	2418	98
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)	10,8	3,5	14,1	11,1	56,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	40,1	36,8	42,2	39,9	52,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	9,2	2,8	12,1	9,5	54,2
Egyszobás lakások aránya a lakott lakosságban belül (%)	5,7	7,2	3,6	4,8	54,2

*Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (5fő) adatait

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

24. táblázat: A lakásállomány komfortfokozatának adatai Balmazújvárosban (%) (2001-2011)

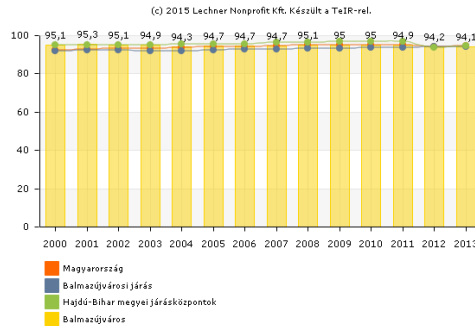
Mutató megnevezése és területi lefedettsége	2001	2011	
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás) (%)	Magyarország	20,1	9,3
	Balmazújvárosi járás	34,1	16,6
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	17,4	7,6
	Balmazújváros	29,1	10,8
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	Magyarország	21,9	10,5
	Balmazújvárosi járás	37,1	18,2
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	18,8	8,4
	Balmazújváros	30,8	11,6
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül (%)	Magyarország	13,9	11,7
	Balmazújvárosi járás	9,7	8,3
	Hajdú-Bihar megyei járásközpontok	13,3	11,7
	Balmazújváros	6,9	6,6

Forrás: www.teir.hu adatai alapján saját szerkesztés, 2015

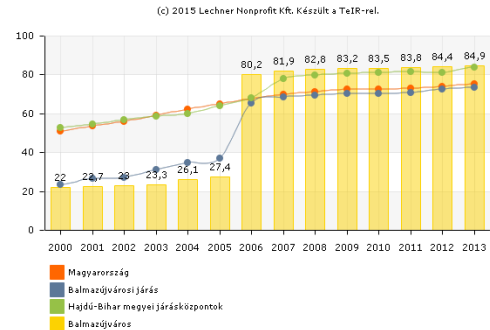
A lakásállomány komfortfokozataira vonatkozó változások tekintetében a 2001. év adatait összehasonlítva a 2011. év adataival jelentős pozitív eltérés tapasztalható. Elsősorban megállapíthatjuk, hogy az alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli lakások aránya jelentősen csökkent, valamint az egyszobás lakások száma is kis mértékben ugyan, de mérséklődést mutat. Ugyanakkor a lakások internet ellátottsága jelentősen javult, 2001-ben a legalább 30 Mbps sávszélességre képes vezeték nélküli internet-hozzáféréssel rendelkező lakosság számának tekintetében még egyáltalán nem rendelkezett adattal a település, azonban 2011-re a mutató értéke már 639 főre emelkedett.

30. ábra: Közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) 2000-2013

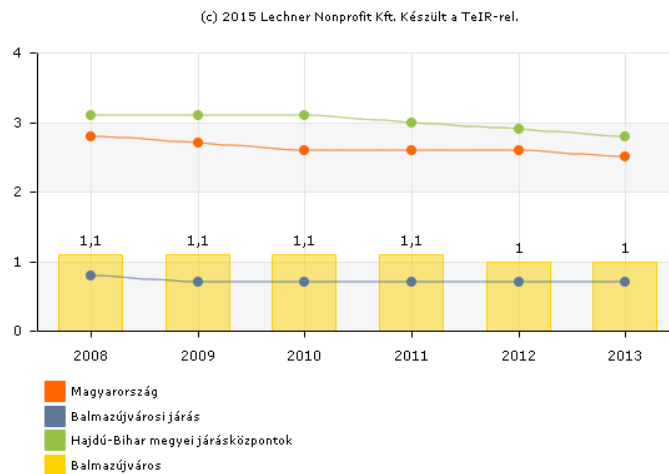
31. ábra: Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

A fent ábrákon látható, hogy a közütemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányában 2000 óta nincs jelentős változás, a mutató értéke 2013-ban 94,1% volt. A legszembetűnőbb a közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása, mely tekintetében a 2000. évi 2,2 %-ról 2013-ra elérték a 84,9 %-ot. A település esetében a pozitív tendencia 2005-től kezdődően indult el, mely a különböző szennyvízhálózat-fejlesztési programok megvalósításának köszönhető.

32. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%) 2008-2013

Forrás: www.teir.hu/its, 2015

Az önkormányzati lakásállományt vizsgálva, azok száma a teljes lakásállományhoz viszonyítva mindössze 1 %, mely 2008 óta nem változott. Az önkormányzati bérlakásállomány jellemzőit az 1.10.5. fejezetben kerülnek részletezésre.

2008 és 2014 között az **ingatlanpiaci viszonyokat**, árakat vizsgálva elmondható, hogy a telekárakban jelentős csökkenés következett be ebben az időszakban és például jelenleg van olyan városrész, ahol közműves, üres építési telek 2000 Ft/m² áron kapható (Daru településrész). A település már részein is maximum 5000 Ft/m² áron lehet telket vásárolni. Kertes házak esetében hasonló árcsökkenés következett be, a 2008-as adatokhoz képest 20-25%-os csökkenés volt tapasztalható. A 70-80-as években épült, összközműves, központi fűtéses, melléképülettel és átlagosan 1080-1200 m² telekkel rendelkező porta 12-16 millió Ft-os áron talált új gazdára. Társasházi lakások árának esetében enyhe áremelkedés volt tapasztalható 2008-

2014 között. Jellemző tendencia, hogy a jelentősen emelkedett az egyedi mérővel felszerelt lakások ára, míg a tömbfűtéses (nem egyedi mérős) lakások iránti kereslet jelentősen csökkent. Egy átlagos 58 m²-es panellakás ára 2008-ban 7-9 millió Ft körül alakult, 2014-ben 8-9,5 millió Ft körül. Az is elmondható, hogy egyes részeken, pl. a Debreceni u. 3-5 alatti lakások magas közös költsége miatt jelentős árcsökkenés tapasztalható. Szintén jelentős a csökkenés figyelhető meg a Debreceni u. 4/a alatti minigarzonok esetében is.

25. táblázat: Ingatlanpiaci árak Balmazújvárosban, 2011

Az ingatlan helye	Az ingatlan típusa						Összesítés		
	családi ház		többlakásos társasház		panel		lakások összesen		
	átlagár eFt/m ²	darab	átlagár eFt/m ²	darab	átlagár eFt/m ²	darab	átlagár eFt/m ²	darab	relatív szórás
Árpád utca	152	3	-	-	-	-	152	3	40
Bocskai utca	-	-	-	-	-	-	135	3	26
Debreceni utca	-	-	-	-	-	-	110	3	40
Kossuth tér	-	-	119	5	-	-	119	5	10
Petőfi utca	74	3	-	-	-	-	74	3	32
Veres Péter utca	-	-	164	7	-	-	163	9	13
Balmazújváros összesen	100	56	137	20	-	-	112	78	37

Forrás: www.ksh.hu, 2011

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Balmazújváros
kölségvetése

Balmazújváros Város Önkormányzatának pénzügyi és költségvetési gazdálkodásában az elmúlt négy év jelentős változást hozott. Változott az önkormányzat által ellátandó feladatok köre, átalakultak a szolgáltatások szervezésének szabályai, ami maga után vonta a finanszírozás módosulását is. Mindemellett figyelembe kell venni a 2007-2008-as gazdasági-pénzügyi válság hatásait is.

A helyi önkormányzati funkciók közül a hatósági-igazgatási feladatok átadásra kerültek a járási és más központi hivatalok részére. A humán szolgáltatások területén, az egészségügyben és a közoktatás területén jelentősen kisebb lett az ellátandó feladatkör, ami értelemszerűen nagy hatással van az önkormányzati költségvetésre. Ezen kívül a közüzemi ellátásban is csökkent a helyi mozgástér, hiszen központi díjszabályozás érvényesül.

Az egyik legfontosabb változás, ami az önkormányzatok életét befolyásolta, hogy a jelentős feladatátrendezés és forráskivonás mellett a helyi önkormányzati hitelek törlesztését átvállalta a központi költségvetés. Balmazújváros esetében ez több mint 2000 millió Ft-ot jelentett (NGM adat), ezzel jelentős tehertől mentesítve a gazdálkodást. A konszolidációval párhuzamosan szigorodtak az önkormányzati hitelfelvétel szabályai is, így 2013-tól a települések már csak kormányengedéllyel vehetnek fel hitelt. Korábban nem volt ilyen korlát.

26. táblázat Balmazújváros költségvetési terve az elmúlt években (eFt)

Balmazújváros költségvetési terve	2012	2013	2014	2015
Kiadási főösszeg	5.752.302		2.968.542	3.000.426
<i>Működési célú kiadások</i>	3.521.175		2.033.949	1.974.328
1. személyjellegű kiadások	1.215.964		632.179	477.509
2. munkaadót terhelő járulékok	298.485		154.829	139.107
3. dologi jellegű kiadások	1.220.031		577.655	605.145
4. ellátottak pénzbeli juttatásai	20.528		84.750	121.329
5. egyéb működési célú kiadások	-		584.536	631.238
6. egyéb működési célú támogatás	764.297		-	-
7. tartalékok	1.870		-	-
<i>Felhalmozott célú kiadások</i>	1.450.723		934.593	1.026.098
1. beruházások összege	704.077		573.903	860.234
2. felújítások összege	273.592		98.696	26.549
3. egyéb felhalmozási kiadások	-		261.994	139.315
4. felhalmozási célú pénzeszköz átadás	473.054		-	-
5. felhalmozási kölcsönök nyújtása	28.934		-	-
Bevételi főösszeg	5.145.204		3.486.926	3.704.401
1. működési célú bevétel	1.798.700		2.033.949	2.099.930
2. felhalmozási célú bevétel	966.892		479.894	37.473
3. finanszírozási bevételek	-		973.083	1.566.998

Forrás: Balmazújváros Önkormányzata, 2015

Balmazújváros költségvetésének bevételi forrásait tekintve, jellemzően más önkormányzat esetében is, a saját bevételen belül a helyi adók, azon belül is az iparüzési adóbevétel jelentős.

27. táblázat: Balmazújváros Város Önkormányzatának helyi adókból származó bevétele 2012-2013

Táblázat	2012. év	2013. év
Iparüzési adó	325.351.000	352.720.000
Magánszemélyek kommunális adója	58.153.000	59.384.000
Építményadó	3.295.000	46.558.000
Idegenforgalmi adó	2.441.000	2.373.000

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

Önkormányzati adatszolgáltatás szerint 2014-ben a település iparüzési adóbevétele 396.154eFt volt. A legnagyobb adózók körében megemlítendő a Bévisz Generál Kft., ACEX Acéltermékgyártó Kft., AGRO-TEAM Kft., Kossuth Mezőgazdasági Szövetkezet, HERBÁRIA Zrt. Balmazújvárosi Gyógynövény Üzem. A legnagyobb adózók között többségben vannak az építőiparban gazdálkodó vállalkozások, ami összhangban van azzal, hogy magas a regisztrált vállalkozások száma az ipar-építőiparban Balmazújvárosban. 2013-ban 125 ilyen vállalkozás működött a településen. 2015-re a tervezett helyi adó bevétel 572.544 e Ft.

Az önkormányzat költségvetésének bevételi előirányzatának döntő hányada a központi költségvetésből származik. A központi költségvetési források felét a megszerzett pályázati támogatások teszik ki. Ez az igen jelentős bevételi lehetőség a központi függést erősíti.

Balmazújváros
vagyongazdálkodása

Az önkormányzati vagyongazdálkodásához vagyontaszterter készített az önkormányzat. Az önkormányzati vagyon alakulása:

28. táblázat: Az önkormányzati vagyon alakulása 2006 és 2010 között

Mutató megnevezése	Évek				
	2006. év	2007. év	2008. év	2009. év	2010. év
Önkormányzati vagyon értéke (Ft)	8.731.877	9.097.117	10.820.879	10.799.662	10.487.725

Forrás: Balmazújváros Gazdasági programja 2011-2014

A 2008. évig az önkormányzati vagyonnövekedést mutat, ami azzal magyarázható, hogy ugyan a meglévő vagyonállomány évente különböző mértékkel amortizálódik, de az újonnan megvalósuló beruházások aktivált értéke növekedően hat az önkormányzati vagyonra és az mindenképpen kedvező, hogy a növekedés mértéke évről évre magasabb volt, mint a csökkenés.

A vagyongazdálkodás szabályozásának jogi hátterét a Képviselő-testület által megalkotott helyi rendelettel teremtették meg, melyet a jogszabály változásokra tekintettel módosítottak, így teremtve meg az önkormányzati vagyongazdálkodás mindenkor jogszerűségét. A település önkormányzata mindig törekedett arra, hogy a vállalkozói vagyon és a forgalomképes ingatlanok hasznosításából származó bevételeket csak az önkormányzati vagyon növelésére (vagyonbeszerzés, beruházás) fordítsa. Az ilyen forrásból származó bevételek nyújtanak fedezetet az önkormányzat által megvalósított beruházásokhoz, a pályázati úton elnyert fejlesztési bevételek önrészéhez. Az önkormányzat folyamatosan törekedett és törekszik arra a Gazdasági Program szerinti ciklusban is, hogy elkerülje a vagyonfelélést.

Balmazújváros
gazdasági programja

Balmazújváros Város Önkormányzata elkészítette 2010-ben az Integrált Városfejlesztési Stratégiáját, melyben meghatározásra kerültek a fejlesztési elképzelések:

Az önkormányzat elkötelezettségét a gazdaságfejlesztés és munkahelyteremtés mellett kifejtette a 2011-2014 évekre elkészített gazdasági programjában is, valamint megfogalmazásra kerültek az előző Integrált Városfejlesztési Stratégiában.

A gazdasági programban egy helyzetfelmérésre alapozva igyekeztek minden települést érintő megoldási javaslatot adni, az alábbi főbb fejlesztési lehetőségeket határozták meg:

- közszolgáltatások területén
  - vízellátás, csatornázás, energiaellátás
  - megújuló energiák használat (naperőmű, geotermikus energia)
- városüzemeltetés területe
  - belvíz problémák rendezése
  - temetőüzemeltetés fejlesztése
  - köztisztaság és hulladékkezelési problémák megoldása
- idegenforgalom fejlesztése
  - fürdőfejlesztés
  - Semsey kastély rekonstrukciója, emlékpark kialakítása
- humán infrastruktúra fejlesztése
- helyi adópolitika

- vagyongazdálkodás
- közigazgatáshoz kapcsolódó feladatok (elektronikus ügykezelés)
- foglalkoztatottság növelése

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Balmazújváros
intézményrendszere

Balmazújváros Város Önkormányzata az elfogadott Polgármesteri Hivatali Szervezeti és Működési Szabályzatának értelmében jelenleg az alábbi osztályok és bizottságok támogatásával működik, melyek segítik a képviselő testület és a polgármester munkáját és döntéshozatalát:

29. táblázat: Balmazújváros Város Önkormányzata Polgármesteri Hivatal bizottságai, szervezeti egységei

Bizottságok	Polgármesteri Hivatal Belső szervezeti egységei
Ügyrendi- és Jogi Bizottság	Szociális osztály
Pénzügyi -, Város- és Vállalkozásfejlesztési Bizottság	Helyi adócsoport
Szociális- Ifjúságvédelmi és Lakásügyi Bizottság	Építési csoport
Intézményfelügyeleti-, Oktatási- és Sportbizottság	Beruházási osztály - közterület fenntartás, városi mezőgazdász
Mezőgazdasági-, Környezetvédelmi - és Idegenforgalmi Bizottság	

Forrás: Balmazújváros Város Önkormányzata, 2015

Balmazújváros területén több, a város 100%-os tulajdonában lévő gazdasági szervezet működik:

- Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft. Főtevékenység: karbantartás
- Balmaz Intercom Kft. Főtevékenység: távközlés
- Balmaz-Kamilla Kft.

Az önkormányzati hivatali ügyek intézésének hatékonyságát hivatott növelni az intézményben 2 pályázatával:

- „ÁROP 1.A.2/A A polgármesteri hivatalok szervezetfejlesztése: A döntési mechanizmus korszerűsítése Balmazújvárosban” című pályázat keretében közvélemény kutatás zajlott a lakosság körében a közszolgáltatásokkal kapcsolatos igények és elégedettség felmérésére.
- „ÁROP 1.A.5-2013 Szervezetfejlesztés konvergencia régiókban lévő önkormányzatok számára: Szervezetfejlesztés Balmazújváros Város Önkormányzatánál”.

A projektek megvalósítása révén javul a döntési folyamatok megalapozottsága, átlátható információáramlás biztosítja a döntési folyamat szereplőinek tájékozottságát, a döntésekről a partnerek tájékoztatása gyors és érthető. Ez utóbbit szolgálja Balmazújváros Városának honlapja (www.balmazujvaros.hu, Balmazújváros Újság havi számai), ahol a várost érintő döntések kommunikálásra kerülnek a lakosság és egyéb szervezetek felé. Megvalósul a civil szervezetek minél teljesebb körű bevonása a döntéshozattól a megvalósításig. Balmazújváros intézményeit az alábbi táblázat foglalja magába:

30. táblázat: Balmazújváros Város Intézményei 2014.

Intézmény típusa		Intézmény megnevezése
Oktatási intézmény	Óvodák	Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény (Csicsergő óvoda, Mesevár óvoda, Napsugár óvoda, Nyitnikék óvoda, Százszorszép óvoda, Városi bölcsőde)
		Balmazújvárosi Református Általános Iskola és Óvoda
	Iskolák	Balmazújvárosi Alapfokú Művészeti Iskola
		Balmazújvárosi Általános Iskola
		Balmazújvárosi Református Általános Iskola és Óvoda
		Nevelési tanácsadó
	Középiszkola	Balmazújváros Veres Péter Gimnázium, és Szakképző Iskola
	Szociális intézmény	Balmazújvárosi Református Egyházközség Idősek Otthona
		Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ
	Egészségügyi Intézmény	Országos Mentőszolgálat Balmazújváros Mentőállomás
Orvosi rendelés (szakrendelésekkel)		
Vöröskereszt és Máltai Szeretetszolgálat		
Balmazújvárosi Városi Egészségügyi Szolgálat Nonprofit Kft.		
Gyógyszertárak(3 db)		
Kulturális Intézmény	Veres Péter Kulturális Központ és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény	
	Lengyel Menyhért Városi Könyvtár	
Egyházi Intézmények	Balmazújváros Római Katolikus Plébánia	
	Balmazújvárosi Református Egyházközség	
Városüzemeltetési Intézmény	Balmazújváros Közös Önkormányzati Hivatal	
	Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft.	
Közszolgáltatók	APEH (NAV) Kirendeltség	
	Balmaz Intercom Kft.	
	E.ON-Tiszántúli Áramszolgáltató	
	Falugazdász Iroda	
	Tevékeny Szeretet Közössége Szenvedélybetegek Balmazújvárosi Nappali Intézménye	
	HBM Önkormányzatok Vízmű Zrt. Balmazújvárosi Üzemegysége	

Forrás: Balmazújváros város adatai alapján saját szerkesztés

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Balmazújváros gazdaságfejlesztési tevékenysége

A 2007-2013-as időszakban kiemelkedő Balmazújváros Város pályázati aktivitása, az alábbi táblázatban az Észak-Alföldi Operatív Program Balmazújváros Város Önkormányzat által elnyert pályázatait rögzítettük, melyek hatással vannak a helyi gazdasági élet alakulására. A város összes elnyert 31 db pályázatából 16 db az Önkormányzat pályázata, ugyanakkor a BALMAZ-SÜTŐDE Élelmiszeripari Feldolgozó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, a Balmazújváros város Német Nemzetiségi Önkormányzat, Balmazújvárosi Kistérség Többcélú Társulása, a Balmazújvárosi Nagyszikért Alapítvány, a Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft., a HD-ROTATECH Tervező, Tanácsadó, Gyártó és Kereskedelmi Kft., a HEXA-METAL Fémipari Szolgáltató Kereskedelmi Kft., valamint a METRINET Mérésügyi

Szolgáltató Kft. pályázati tevékenysége is említésre méltó. Az önkormányzat a 16 pályázatával összesen 3.220.051.372 Ft támogatást kapott, ami a városban elnyert támogatási összeg 66,58 %-át jelenti.

31. táblázat: Észak-Alföldi Operatív Program Balmazújváros Város Önkormányzatának pályázatai 2007-2013

Ssz.	Konstrukció megnevezése	Pályázó	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)
1	ÉAOP 5.1.2/D2-11 Belterületi bel- és csapadékvíz-védelmi fejlesztések	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros vízelvezető rendszer rekonstrukciója	2012.04.02	304 799 998
2	ÉAOP 3.1.2/A-11 Önkormányzati tulajdonú belterületi utak fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros belterületi utak fejlesztése, rekonstrukciója	2013.09.12	268 204 714
3	ÉAOP 5.1.1/D-09-2f Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros városközpontjának fejlesztése	2013.07.23	546 242 301
4	ÉAOP 3.1.4/B Közösségi közlekedés infrastrukturális fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros helyi autóbusszközlekedésének fejlesztése	2008.11.05	37 094 827
5	ÉAOP 4.1.2/B Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése /Kistérségi járó beteg szakellátó központok fejlesztése, alap-, járóbeteg szakellátás korszerűsítése / Kistérségi önálló járóbeteg szakrendelők fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	A balmazújvárosi kistérségi komplex egészségügyi központ fenntartható fejlesztése	2009.03.10	569 036 687
6	ÉAOP 4.1.1/2F-2f Oktatási-nevelési intézmények fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	A balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző komplex módszertani és infrastrukturális megújulása	2009.05.20	279 651 432
7	ÉAOP 5.1.2/C-2f Települések korszerűtlen hulladéklerakóinak reaktivációja	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros folyékony hulladéklerakójának reaktivációja	2009.07.30	47 266 188
8	ÉAOP 3.1.3/A-09 Kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése	2009.12.11	223 567 490
9	ÉAOP 3.1.2/A-09 Önkormányzati utak fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Balmazújváros, belterületi utcák építése, felújítása	2010.02.11	351 681 646
10	ÉAOP 2.1.1/C-09 Kulturális és örökségturizmus infrastrukturális fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Semsey Kastély rekonstrukciója Balmazújváros turisztikai vonzerejének növelése érdekében	2011.02.09	405 437 463
11	ÉAOP 4.1.3/D-09 Közösségi intézmények fejlesztése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Ifjúsági és Közösségi Ház létesítése Balmazújvároson	2010.08.10	98 924 017
12	ÉAOP 4.1.3/B-2f Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények fejlesztése és kapacitásának bővítése	Balmazújváros Város Önkormányzata	Bölcsődebővítés és felújítás Balmazújvároson	2010.04.28	88 144 609

Forrás: www.palyazat.gov.hu, 2015

A 2014-2020 időszak fejlesztéseinek megvalósításában kiemelkedő szerepe lesz a Terület- és településfejlesztési operatív programnak (TOP), hiszen a város nagyszámú fejlesztési tervet fogalmazott meg a 1298/2014. (V. 5.) Korm. Határozat alapján rendelkezésre álló forrás elköltésére. A tervezés során 20 projektötlet került kidolgozásra, melyek döntő többsége gazdaságélénkítéssel, közlekedésfejlesztéssel járul hozzá a település gazdaságfejlesztéséhez. Igaz az is, hogy igen jelentős túltervezés történt a rendelkezésre álló források tekintetében (231%), valamint a projektötletek egy része más operatív program segítségével valósítható majd meg.

A projektjavaslatok sorából kiemelendő a teljesség igénye nélkül a következők:

- passzív ház gyár kialakítása
- bölcsőde és óvodafejlesztés napelemes kiserőmű kapacitás bővítésével
- belterületi vízrendezés
- városi parkok, zöldterületek rekonstrukciója
- önkormányzati épületek hőszigetelése, épületeken napelemes rendszer létesítése
- az önkormányzat közösségi közlekedési létesítményeinek rekonstrukciója
- munkahelyteremtést szolgáló belterületi ipari területek közmű és közlekedési infrastruktúra kiszolgálása
- városi fürdő rekonstrukciója
- mezőgazdasági termelő és feldolgozó üzem létesítése (1500 m², 100 fő lehetséges foglalkoztatása)

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

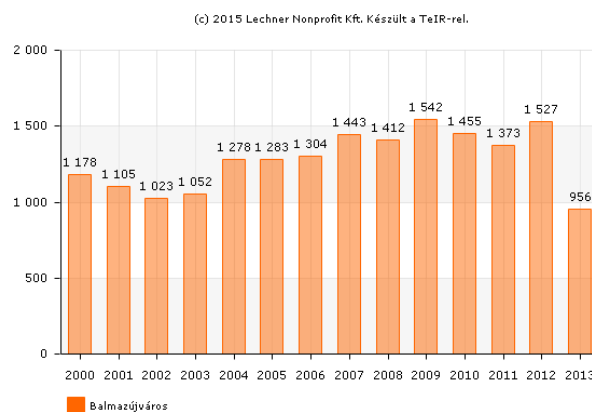
Balmazújváros
foglalkoztatáspolitikája

Általánosan elmondható, hogy az alacsony iskolázottságúak, szakképzetlenek, vagy elavult szakmával rendelkezők, fiatalok, középkorúak vagy idősebb emberek nehezen aktivizálhatók, munkavállalási motivációjuk fokozatosan csökken. Ennek a rétegnek a szervezett, támogatott foglalkoztatás adja jellemzően az utolsó megkapaszkodási lehetőséget.

Balmazújvárosban minden bizonnyal a településen folyó és országos összevetésben is nagyleptékűnek minősíthető közfoglalkoztatási programnak is

köszönhető, hogy 2013-ra sikerült a nyilvántartott álláskeresők számát 956 főre csökkenteni. Az elmúlt időszakban a közfoglalkoztatás szervezése különösen nagy hangsúlyt kapott Balmazújvárosban, mely megmutatkozik a közfoglalkoztatottak számának és a közfoglalkoztatásban résztvevő, önkormányzat gazdasági társasága részére, a munkavégzéshez szükséges, beszerzett eszközök növekedése területén is. Balmazújváros Város Önkormányzata a legnagyobb foglalkoztatóként jelenik meg a munkaerőpiacon, ezért minden évben önállóan vagy a Balmazújvárosi Kistérség Többcélú Társulásával közösen vesz részt közhasznú és közmunka programokban. Balmazújváros Város Önkormányzata 2011. évben 511 fő rövid távú és 55 fő hosszú távú közfoglalkoztatásának támogatására nyújtott be pályázatot a Szabolcs-

33. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma (fő) 2000-2013

Forrás: www.teir.hu, 2015

Szatmár-Bereg Megyei Munkaügyi Központ felé, valamint együttműködési megállapodást kötött az önkormányzat intézményeivel és gazdasági társaságával egyaránt.

32. táblázat: Közfoglalkoztatásban részt vettek száma Balmazújvároson

Évek	Közfoglalkoztatásban részt vettek száma (fő)
2009. év	591
2010. év	304
2011. év	895

Forrás: Balmazújváros Városi Önkormányzat, 2015

Balmazújváros életében is kiemelkedő jelentősége van a közmunkaprogram megvalósításának:

33. táblázat: Közmunka programok Balmazújvárosban

Sorszám	Pályázat címe	Létszám	Program kezdete	Program vége
1	Vasúttisztasági-idegenforgalmi közmunka program	100	2010-05-01	2010-10-31
2	Téli közmunka Balmazújvároson	102	2011-01-01	2011-12-31
3	Vasúttisztasági-idegenforgalmi közmunka program	100	2011-04-01	2011-12-31
4	Belvízközmunka Balmazújvároson	60	2011-11-01	2011-12-31
5	Téli közmunka Balmazújvároson	105	2012-02-01	2012-12-31
6	Biomassza kazán	6	2012-02-15	2012-12-31
7	Belvízközmunka Balmazújvároson	80	2012-02-15	2012-12-31
8	"Elamen Kert" Mezőgazdasági mintaprojekt	80	2012-03-01	2012-12-31
9	Bio és megújuló energiafelhasználás közmunka Balmazújvároson	2	2012-12-20	2013-11-30
10	Téli és egyéb értékteremtő közmunka	100	2013-03-01	2013-12-31
11	Mezőgazdasági program Balmazújvároson	90	2013-03-01	2013-12-31
12	KÖZÚT	60	2013-03-18	2013-12-31
13	Illegális hulladék lerakók felszámolása	54	2013-03-18	2013-12-31
14	Belvízközmunka Balmazújvároson	103	2013-03-18	2013-12-31
15	Bio és megújuló energiafelhasználás közmunka Balmazújvároson	18	2013-03-18	2013-12-31
16	Téli átmeneti közmunka I.	312	2013-11-01	2014-04-30
17	Téli Átmeneti közmunka II.	165	2013-12-31	2014-04-30
18	Téli átmeneti közmunka III.	65	2013-12-31	2014-03-31
19	Hosszabb időtartamú kiegészítő közmunka	250	2014-06-12	2014-07-31
20	Hosszabb időtartamú kiegészítő közmunka II.	200	2014-07-07	2014-08-31
21	Hosszabb időtartamú kiegészítő közmunka III.	50	2014-09-03	2014-10-31
22	Hosszabb időtartamú közmunka nov.-dec.	50	2014-11-07	2014-12-31
23	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	50	2015-01-12	2015-02-28
24	Hosszabb időtartamú kiegészítő közmunka IV.	116	2014-12-01	2015-02-28
25	Hosszabb időtartamú kiegészítő közmunka V.	50	2014-12-01	2015-02-28
26	Száraztészta készítő tanfolyam	20	2014-12-01	2015-03-31
27	Betanított takarító tanfolyam	20	2014-12-01	2015-03-31

Sorszám	Pályázat címe	Létszám	Program kezdete	Program vége
28	Zöldség-gyümölcs feldolgozó tanfolyam	20	2014-12-01	2015-03-31
29	Gyógynövény gyűjtő és termesztő tanfolyam	40	2014-12-31	2015-03-31
30	Belterületi közúthálózat karbantartás	80	2014-09-01	2015-02-28
31	Téli és egyéb értékteremtő - ágaprító közmunka	60	2014-09-01	2015-02-28
32	Belvízelvezetési közmunka	100	2014-08-18	2015-02-28
33	Illegális hulladéklerakók felszámolása közmunka	80	2014-08-25	2015-02-28
34	Gyógynövény gyűjtő közmunka	40	2014-05-01	2014-12-31
35	Téli és egyéb értékteremtő - betonelem gyártó közmunka	62	2014-05-12	2014-10-10
36	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	301	2015-03-09	2015-08-31
37	Helyi sajátosságú közmunka	81	2015-03-02	2016-02-29
38	Mezőgazdasági közmunka	197	2015-03-03	2016-02-29
39	Mezőgazdasági közmunka START PLUSZ	1	2015-03-01	2015-08-31

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Balmazújváros
önkormányzati
lakás- és
helyiséggazdálkodás

Balmazújvárosban a lakás- és helyiséggazdálkodás esetében a bérbeadói jogokat többségében a Polgármesteri Hivatal Városgazdálkodási Iroda gyakorolja. Jelenleg Balmazújvárosban 71 db bérlakás található az alábbi csoportokba bontva:

34. táblázat: A önkormányzati bérlakások száma komfortfokozat és szobaszám alapján Balmazújvárosban (db) 2014

Bérlakások száma komfortfokozat alapján		Bérlakások száma szobaszám alapján	
Összkomfortos	15	1 szobás	13
Komfortos	55	1,5 szobás	19
Félkomfortos	0	2 szobás	23
Szükség lakás	1	2,5 szobás	14
Komfort nélküli	0	3 szobás	2
Összesen	71	3-nál több szobás	0
-ebből szociális bérlakás	59	Összesen	71

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

A számadatokból látható, hogy többségében összkomfortos és komfortos lakásokkal lehet kalkulálni, melyből 83% azaz 59 db szociális célú bérlakás, míg 17% azaz 12 db piaci alapon kerül bérbeadásra. A bérlakások szobaszám szerinti megoszlását a 2 szobás bérlakások többsége jellemzi, mely az összes bérlakás 32%-a (23 db), 3 szobás bérlakás mindössze 2 db van a településen, 3-nál több szobás bérlakás pedig egyáltalán nincs is a településen.

Balmazújvárosban önkormányzati bérlakás fejlesztési tevékenység nem volt az elmúlt ciklusban.

Balmazújváros
intézményfenntartása

1.10.6 Intézményfenntartás

Az intézményfenntartásban jelentős átalakulás volt az elmúlt négy évben, az alábbi táblázatban került összesítésre, hogy mely intézmények esetében ki a fenntartó és ki az üzemeltető.

35. táblázat: Intézmények fenntartói, üzemeltetői (egyeztetés szükséges + lista bővítése!!)

2014. Oktatási intézmények	Telephely	Fenntartó	Üzemeltető
Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény (Csicsergő óvoda, Mesevár óvoda, Napsugár óvoda, Nyitnikék óvoda, Százszorszép óvoda, Városi bölcsőde)	6	Város	Város
Balmazújvárosi Református Általános Iskola és Óvoda	1	Egyház	Egyház
Balmazújvárosi Alapfokú Művészeti Iskola	1	KLIK	Város
Balmazújvárosi Általános Iskola	1	KLIK	Város
Balmazújvárosi Református Általános Iskola és Óvoda	1	Egyház	Egyház
Balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium, és Szakképző Iskola		KLIK	KLIK
Balmazújvárosi Református Egyházközség Idősek Otthona		Egyház	Egyház
Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ		Társulás	Társulás

Forrás: Balmazújváros Város Önkormányzata, 2015

Az intézményfenntartás kérdésében alapvetően 3 csoportot különböztethetünk meg:

- adott intézmény üzemeltetésére az önkormányzat külön, 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságot hozott létre
- önkormányzati fenntartású intézmények, melyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az önkormányzat feladata (óvoda, múzeum?)
- „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény” valamint a „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény” szerinti önkormányzati köznevelési intézmények, melyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ezen intézmények esetében a szakmai irányítás az állam feladata, míg a működtetés nem.

1.10.7 Energiagazdálkodás

Energiagazdálkodás

Az energiagazdálkodás területén az Önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik, ugyanakkor Balmazújváros Város Önkormányzata az energiagazdálkodás területén is határozott meg néhány fejlesztési elképzelést, melyek célja az önkormányzati vagy önkormányzati fenntartású épületek ágának növelése. Cél, hogy az energiafogyasztók terhei mérséklődjenek; az energiafelhasználás racionalizálásán, valamint új, alternatív energiahordozók bevonásán keresztül. Balmazújváros Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felismerve a hatékony energiagazdálkodás fontosságát, s az ezzel összefüggő energia megtakarításból eredő fenntartási költség csökkentést több önkormányzati közintézmény vonatkozásában hőszigetelést és nyílászárócserét hajtott végre (Balmazújvárosi Általános Iskola Dózsa György utcai és Móricz Zsigmond utcai tagintézménye, Balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium és Szakképző Iskola, Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Dózsa Gy. utcai tagintézménye, Bölcsőde, Balmazújvárosi Városi Egészségügyi Szolgálat Nonprofit Kft., Városi Sportcsarnok), mely megtakarítások az elkövetkezendő időszakban fogják éreztetni gazdasági hatásaikat. További fejlesztési irányvonalak napelemek felszerelése közintézményeken (nyertes pályázatok a Városháza „B” épülete és a Veres Péter Kulturális Központ épületére), illetve fűtőkorszerűsítés (Városháza „B” épület, Városi Sportcsarnok, Bölcsőde, Egyesített Óvoda és Bölcsőde Intézmény Bimbó közti tagintézménye), melyek beruházási költségeit az önkormányzat saját forrásból nem tudja vállalni, így azokra pályázati forrásokat keres. Mindezeket figyelembe véve az önkormányzati intézmények energetikai felújítása, megújuló energia-hasznosító rendszerrel, fűtéssel (geotermikus energia, távhő-

Elektromos
 energiaellátás

rendszer, napelem, napkollektor további kiterjesztése) történő ellátása mind középtávon, mind pedig hosszú távon elsődleges cél.

Az elektromos ellátást Balmazújvárosban az EON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. biztosítja és a városban található ügyfélszolgálati iroda is, mely segíti a városlakók ügyintézését. Az elektromos hálózat, a kiefeszültségű elektromos energia a város belterületének közterületein, illetve közutak mentén teljes körűen kiépített. Balmazújváros elektromos energia ellátását 20 kV-os körgyűrűs hálózat biztosítja, mely a szakszerűen elhelyezett szakaszolási pontoknak köszönhetően többirányú energiaellátást tesz lehetővé. A lakóövezeti utak közvilágítással el vannak látva, de számos helyen az útkategóriának nem megfelelő a világítási szint. A jelenlegi elektromos hálózat képes a lakossági igények kielégítésére, a leendő ipari területek ellátására további fejlesztésekre van szükség, melyet az Önkormányzat pályázati források segítségével a teljes mértékű terület előkészítés és közművesítés keretében igyekszik megoldani.

36. táblázat: Villamosenergia-szolgáltatás és villamosenergia fogyasztói és hálózati adatok Balmazújvárosban

Mutatók					
Időszak	Összes szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh)	Lakosság részére szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh)	Összes fogyasztók száma (db)	Kiefeszültségű hálózatok hossza (km)	Lakossági fogyasztók száma (db)
2008. év	34708	18833	8205	111,8	7686
2009. év	36115	20051	8225	112,2	7712
2010. év	34191	19645	8220	112,2	7710
2011. év	34397	19107	8178	112,3	7696
2012. év	33343	18410	8222	116,8	7680
2013. év	33715	18291	8220	117	7687

Forrás: KSH, 2015

A város teljes lakossága számára szolgáltatott villamos energia mennyisége 33715 kWh volt 2013-ban, melyből a lakosság részére szolgáltatott villamosenergia 18291 kWh volt. A kizárólag közvilágítási célú villamosenergia-hálózatok hossza 2001 és 2011 között mindössze 1 km-l lett hosszabb, 2011-ben 13 km.

Gázellátás

A fűtésben az elmúlt évtizedekben a földgáz használata vált meghatározóvá. A gáz árának növekedése ellenére az elmúlt években tovább bővült a városban a felhasználók köre. 2001 és 2006 között 13 536-ról 14 009-re nőtt a gázfogyasztók száma, 2011-ben pedig 14258 db volt.

A TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft. tizenegy megyében végez gázelosztó tevékenységet, a hajdúszoboszlói központ irányításával területi egységein keresztül, köztük Hajdú-Bihar megyében is. A városhoz legközelebb a Debreceni ügyfélszolgálat biztosítja a lakóknak az ügyintézését.

Balmazújvárosnak a Debreceni út mentén, Telekföld külterületen üzemelő, az 1990-es években önkormányzati beruházásban létesített, majd a MOL Rt. részére a vonatkozó jogszabályok szerint értékesített városi gázátadó kapacitása 20.000 m³/nap, mely hosszútávon biztosítja mind a lakossági, mind a vállalkozói, ipari gázigényeket. A városi gázelosztó hálózat a település belterületén mintegy 90%-ban kiépített, a bekapcsolt lakások aránya mintegy 88%-os. A város belterületén működik továbbá a Bólyai utcán, az Újvilág utca mögötti területen, továbbá a Nap utcán összesen 3 db gázfogadó állomás, mely a nagy közép nyomású gázvezeték rendszert redukálja le középnyomású 3 bar-os rendszeré. A Kossuth téri lakótelepen, illetve a Semsey

Andor utca végén működik továbbá a TIGÁZ által üzemeltetett 2 db körzeti gáznyomás szabályzó állomás.

A gázenergia költségeinek és fogyasztói árának folyamatos növekedésére figyelemmel a városban további jelentős mértékű hálózat bővítés ezen a területen nem várható. Az ipari övezetekben, amennyiben vállalásos beruházás működéséhez szükségessé válik, úgy a megfelelő gázenergia kapacitás az ipari területek határán biztosított.

37. táblázat: A gázfogyasztók száma és az értékesített gáz mennyisége Balmazújvárosban 2013

Időszak	Háztartási gázfogyasztók száma (db)	Az értékesített gáz mennyisége összesen (1000 m3)	Háztartásoknak értékesített gáz mennyisége (1000 m3)
2013. év	5175	8718,3	5735,6

Forrás: KSH, 2015

2013-ban a településen a háztartási gázfogyasztók száma 5175 db volt, az összes értékesített gáz mennyisége 8718,3 m3, melyből a háztartásoknak értékesített gáz mennyisége 5735,6 m3.

Balmazújváros Önkormányzata néhány intézmény gázellátását a GDF SUEZ Energia Magyarország Zrt.-vel 2013.06.28-án kötött szerződés alapján biztosítja 2013. 10. 16. – 2015. 07. 01. közötti időintervallum között.

38. táblázat: DGF SUEZ Energia Magyarország Zrt. ellátási helyei Balmazújvárosban 2013-2015

Ssz.	Felhasználási hely	Felhasználási hely címe
1.	Vörösmarty u. Óvoda	4060 Balmazújváros Vörösmarty u. 1/a.
2.	Bimbó köz Óvoda	4060 Balmazújváros Bimbó köz 1.
3.	Kossuth u. Óvoda (Napsugár)	4060 Balmazújváros Kossuth u. 19.
4.	Bölcsőde	4060 Balmazújváros Dózsa György u. 9.
5.	Hortobágyi úti Óvoda (Nyitnikék)	4060 Balmazújváros Hortobágyi u. 18.
6.	Általános Iskola – Hortobágy út	4060 Balmazújváros Hortobágyi u. 12.
7.	Általános Iskola – Móricz Zs. u.	4060 Balmazújváros Móricz Zs. u. 1-3.
8.	Általános Iskola Dózsa	4060 Balmazújváros Dózsa Gy. u. 17-23.
9.	Veres Péter Kulturális Központ	4060 Balmazújváros Kossuth tér 18.
10.	Balmazújváros Közös Önkormányzati Hivatal	4060 Balmazújváros Kossuth tér 4-5.

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés, 2015

Alternatív energia

Egy olyan időszakban, amikor a kiadások jelentős részét az energia költségek teszik ki, természetes, hogy az alternatív energiaforrások felhasználásának bővítése irányába mozdult el a város vezetése, mely beruházásokhoz igyekeznek, minél több európai uniós pályázati forrást elnyerni.

Balmazújvárosban az alábbi energiaforrás felhasználása lehet releváns figyelembe véve a helyi adottságokat:

- biomassza energetikai célú hasznosítása (jó mezőgazdasági alapok, biogáz hasznosítás)
- szélenergia hasznosítása
- napenergia hasznosítása

Mindamellet, hogy a település a fentiekre helyezi a hangsúlyt, nem szabad figyelmen kívül hagyni a geotermikus hasznosításában rejlő lehetőségeket sem.

A 2007-2013-as költségvetési időszakban az alábbi megújuló energia felhasználással kapcsolatos projektek kerültek megvalósításra vagy kaptak pozitív támogató döntést a településen. A táblázatban Balmazújváros Város Önkormányzatának pályázata látható. A

tablázatból kiderül, hogy a település önkormányzata több mint 200 millió Ft támogatás segítségével a közvilágítás energiatakarékos átalakítását hajtotta végre a településen. Míg városi szinten összesen 606 702 716 Forintnak megfelelő fejlesztést hajtottak / hajtanak végre a 2007-2013 forrásokból.

39. táblázat: Megújuló energiával kapcsolatos KEOP projektek Balmazújvárosban 2007-2013

KEOP projektek Balmazújvárosban 2007-2013			
Konstrukció megnevezése	Kedvezményezett	Projekt címe	Támogatás összege (Ft)
KEOP 5.5.0/K/14 Közvilágítás energiatakarékos átalakítása	Balmazújváros Város Önkormányzata	Közvilágítás energiatakarékos átalakítása Balmazújvárosban	229 430 837
KEOP 5.5.0/B/12 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Balmazújvárosi Református Egyházközség	Balmazújvárosi Református Egyházközség Idősek Otthona Komplex épületenergetikai felújítása, megújuló energia ellátás telepítése	102 843 724
KEOP 7.2.3.0 A települési szilárd hulladéklerakót érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése	Hajdúsági Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás	A Hajdúsági Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás települési szilárdhulladék-lerakóinak rekultivációja	46 362 604
KEOP 5.5.0/B/12 Épületenergetikai fejlesztések megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	Hajdúsági Szociális Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Balmazújvárosi Humán Szolgáltató Otthon fő épületének épületenergetikai fejlesztése megújuló energiafelhasználással kombinálva	92 752 171
KEOP 7.4.0. Egészségügyi intézmények energetikai racionalizálása (EgInER)	Országos Mentőszolgálat	Mentőállomások energetikai korszerűsítésének előkészítése az Észak-Alföldi Régióban	48 000 000
KEOP 1.3.0/09-11 Ivóvízminőség javítása	Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt.	Keleti-főcsatorna felszíni víz tisztítóműben végzett beruházások	87 313 380

Forrás: www.palyazat.gov.hu adatai alapján saját szerkesztés, 2015

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

Településüzemeltetés

A 2011. évi CLXXXIX. TÖRVÉNY 13. § (1) bekezdése a 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat. Ezen feladatok közé tartoznak a köztemetők kialakítása és fenntartása; helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Köztemetők kialakítása és fenntartása

Köztemetők

A Hajdú-Bihar megyei Temetkezési Vállalat (<http://www.hbmtemetkezes.hu>) a Balmazújváros Önkormányzatával kötött Kegyeleti Közszolgáltatási szerződés keretein belül több mint tíz éve üzemelteti, karban tartja a ravatalozót, a temetőt, biztosítja a kegyeletgyakorlás feltételeit és a temetkezési szolgáltatások teljes körét. A cég 8 településen végzi tevékenységét és Balmazújvároson ügyfélszolgálati irodát is működtet.

A várost sújtó belvízveszély és magas talajvízszint veszélyezteti a földbetemetések rendjét és az ezzel kapcsolatos szolgáltatásokat. Erre is figyelemmel megnövekedett a hamvasztásos, urnás temetések száma az elmúlt időszakban. A köztemető területe a település belterületének egyik

legmagasabb fekvésű részén lett kijelölve, így jelenleg más területen temető létesítésére a belterületen, illetve a rendezési tervben nincs lehetőség.

Közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása; helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása

Közparkok

A közterületek használatának, tisztántartásának rendjéről, valamint a reklámtevékenység, reklámkihelyezések és választási hirdetések elhelyezésének szabályozásáról” szóló 49/2005. (X. 27.) Önk. rendelet és azok módosításai szerint az Önkormányzat tulajdonában levő területek tulajdonosi jogait a Polgármester gyakorolja a Balmazújvárosi Polgármesteri Hivatal Városgazdálkodási Irodán keresztül. Tevékenységük keretében közterület-használati engedélyeket adnak ki, rendelkeznek a közterület felügyeletről, jogsértés esetén közigazgatási bírság kiszabásáról, hirdetések kihelyezéséről, eltávolításáról, a közterületeken elhelyezett kézi papír- és hulladékgyűjtő tartályok beszerzéséről, kihelyezéséről, kiürítéséről, tisztán- és karbantartásáról, burkolatbontással kapcsolatos munkálatokról.

A helyi közutak fenntartása, közterület fenntartás, parkosítási feladatok vonatkozásában: a város a Balmazújvárosi Vagyonkezelő Kft-vel feladat ellátási feladatátvállalási szerződést kötött az önkormányzati közutak, közterületek kezelésére. Jelenleg probléma a hiányzó szilárd burkolatú utak felületi lezárásának biztosítása, a mezőgazdasági feltáró utak fejlesztése, valamint a település turisztikai kapcsolatait fejlesztését szolgáló úthálózat kiépítése. Szintén fontos igény a városlakók részéről a meglévő parkok, zöldterületek fenntartása mellett újabb parkok, zöldfelületek kiépítése.

Gépjárművek parkolásának biztosítása

Parkolás

A fizetőparkolók működésének és igénybevételének rendjét az önkormányzat a 17/2013 (V.29.) Önkormányzati rendeletben határozta meg, mely módosította a 5/2013. (II. 08.) önkormányzati rendeletet.

A parkolási rendeletet az Önkormányzat hatályon kívül helyezte.

A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtése

Szennyvízbegyűjtés

A Balmazújváros Város Önkormányzat Képviselő-testülete a 11/2014. (IV.28.) Önkormányzati rendeletében meghatározta „**a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó helyi közszolgáltatásról**” szóló rendeletét. A Képviselő-testület a közszolgáltatás ellátására Oláh Mihály egyéni vállalkozót bízta meg (4220 Hajdúböszörmény Fűrdő u. 13.). A közszolgáltatási feladatot a szolgáltató maradéktalanul ellátja. A szerződés időtartama alatt panasz, bejelentés nem érkezett. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz átadási, ürítési helye a Balmazújváros 5447 hrsz. alatt elhelyezkedő szennyvíztisztító telep.

Hulladékgazdálkodás

Hulladékgazdálkodás

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások mentek végbe az utóbbi időben, a közszolgáltatások központosítása miatt a **Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság** (HHG Kft.) (4220 Hajdúböszörmény Radnóti u. 1.) kapott engedély 2013. szeptember 27-én 2018. szeptember 13-ig hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésére a következő városok területén: **Balmazújváros**, Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúsámson, Polgár, Téglás, Bocskai kert, Folyás, Görbeháza, Hortobágy, Tiszagyulaháza, Újszentmargita és Újtikos közigazgatási területén.

A HHG Kft.-t 14 város önkormányzata, a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Társulást alkotó önkormányzatok, és a Hajdúböszörményi Városgazdálkodási Kft. alapította. 2012. évben.

A Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft. elkészítette a 2013-2016 időszakra szóló közszolgáltatói hulladékgazdálkodási tervét. A közszolgáltatást a HHG Kft. az Önkormányzatokkal megkötött Hulladékkezelési Közszolgáltatási Szerződések alapján folytatja az alábbiak szerint:

40. táblázat: A HHG Kft. által végzett közszolgáltatási tevékenység településeinek, háztartások számának, lakosság számának és begyűjtött hulladék mennyiségének listája

Település	Háztartások száma	Lakosságszám	Közszolgáltatás keretében a településen a lakosságtól begyűjtött hulladék mennyisége (t)	Közszolgáltatás keretében az intézményektől begyűjtött hulladék mennyisége (t)*	Szelektíven gyűjtött hulladék mennyisége (t)	Fajlagos éves hulladék mennyiség (kg/fő/év)
Balmazújváros	6697	17202	3602	541	138,5	240,9
Hajdúböszörmény	12393	30724	6786	967	265	252,3
Hajdúdorog	3580	8670	1617	273	78,3	218
Hajdúhadház	4221	12420	2691	391	84,3	248,2
Hajdúnánás	7078	16903	4195	532	138,5	279,7
Hajdúsámson	4280	13105	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Polgár	3376	7946	2316	250	48,2	323,0
Téglás	2342	6553	1627	206	48,2	279,8
Bocskai kert	1061	2558	621	80	12	274,2
Folyás	154	324	59	10	0	212,4
Görbeháza	1071	2345	438	74	24,1	218,1
Hortobágy	654	1505	364	47	24,1	273,2
Tiszagyulaháza	372	726	179	23	12	278
Újszentmargita	653	1262	227	40	24,1	211
Újtikos	386	912	224	29	12	277,3
ÖSSZESEN	48318	123155	24946	3463	90,3	258,1

*becsült érték a teljes mennyiség 12,5%-a

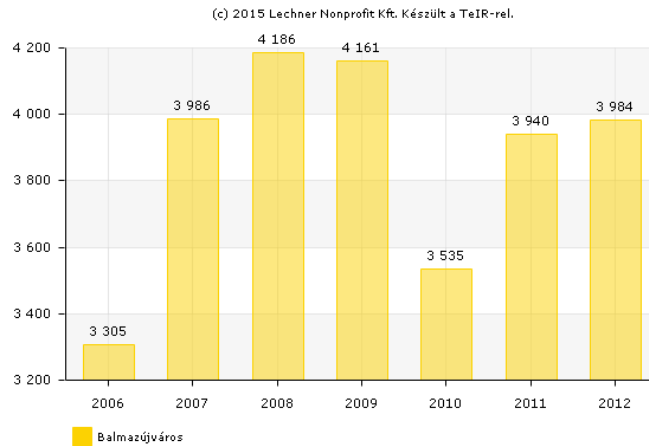
Forrás: A Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft. hulladékgazdálkodási terve 2013-2016

A településeken a közszolgáltatás keretében a lakóingatlanokról a Kft. saját tulajdonú tehergépjárműveivel szállítja el a településeken keletkező települési szilárd hulladékot, valamint a településeken kihelyezett szelektív gyűjtőszigetekről a szelektíven gyűjtött főleg csomagolási hulladékokat (összesen a HHG Kft. működési területén 142 db gyűjtősziget 2013-ban). A szigetes gyűjtésen kívül négy település esetében, a kertés lakóingatlanokon bevezetésre került a **házhozmenő szelektív gyűjtés**. A házhozmenő szelektív gyűjtés (csomagolóanyagok kivéve üveg) nyáron havonta, télen 6 hetente az alábbi települések kertés ingatlanjaitól kerülnek elszállításra: Hajdúböszörmény, **Balmazújváros**, Hajdúdorog, Téglás, Bocskai kert. A közszolgáltatásba bevont 15 település közül 8 db városi ranggal bír. A hulladéktermelési szokások, illetve a hulladékkezelés szempontjából említést érdemel, hogy a 8 város közül 4 belterületén található lakótelep vagy tömbházas/sorházas beépítési forma. A közszolgáltatás tárgyi feltételei szerint 12 db öntömörítéses hulladékszállító jármű, 2 db láncos konténerszállító, 2 db görgős konténerszállító, 2 db dózer áll rendelkezésükre.

Az országban nyilvántartott 2013-as adatok alapján 100 legnagyobb hulladékkezelő rangsorában a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft. a 10. helyet foglalja el 301 489 585 kg hulladék mennyiséggel (forrás: www.okir.kvvm.hu).

34. ábra: Összes elszállított települési szilárd hulladék mennyisége (tonna) 2006-2012

Forrás: www.teir.hu, 2015

A térség hulladékmérlege alapján 100%-ban lerakásra kerül az évente képződő települési szilárd hulladék, építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladékok.

A háztartásokban keletkező biológiailag lebontható hulladékok zöme komposztálható úgymint a konyhai hulladékok jelentős része vagy a kertben keletkező kisebb mennyiségű fű, lomb nyesedék is. Ahol a jószágartás még jelen van, ott ezen hulladékok kezelése nem okoz gondot, hiszen vagy feletetik, vagy trágyadombra kerül ahol a „komposztálás” beavatkozás nélkül végbemegy. A falusias, kisvárosias kertés lakóházak övezetek –amelyek a szolgáltatási terület 95%-át teszik ki- alkalmasak a házi komposztálás elterjedéséhez is. sőt a Regionális Hulladéklerakótól mért nagyobb szállítási távolság miatt, egyes településeken az elkülönített biohulladék begyűjtés értelmetlen és pazarló lenne. A HHG Kft. a biohulladék gyűjtésére 5640 db gyűjtőt helyez ki Balmazújváros településen.

1.12 Táj és természeti adottságok vizsgálata

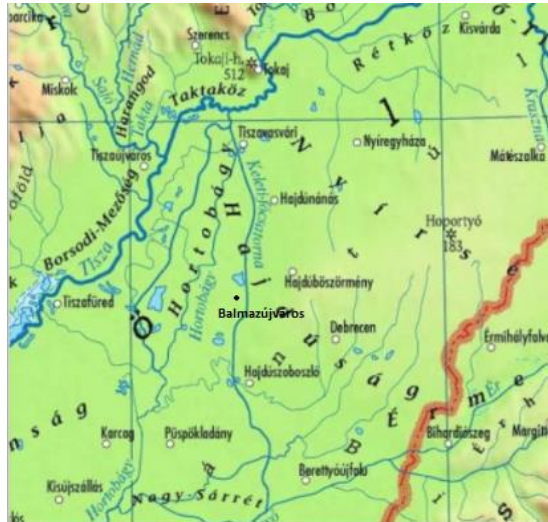
1.12.1 Természeti adottságok

Balmazújváros közigazgatási területe természet földrajzilag a Közép-Tisza vidéken, nagyrészt a Hortobágy kistájon található. A település természetföldrajzi jelentőségét a világörökségként nemzetközileg védett Hortobágyi puszták kultúrtáj Balmazújváros közigazgatási területén belül található egységei jelentik. A Hortobágy puszták keleti pereme, az egykori ártér és az árvízmentes térszín találkozásánál fekszik Balmazújváros. Közigazgatási területének nyugati nagyobbik része a Hortobágy területére esik. Balmazújváros mellett észak-déli irányban a Keleti-főcsatoma halad, az ettől keletre eső része pedig a Hajdúság területéhez tartozik. A település nyugati külterületei a Hajdúhát kistájba nyúlnak, természeti adottságai leginkább szántóföldi növénytermesztést tesznek lehetővé.

A térség geológiai keletkezése megegyezik az Alföld kialakulásának harmadkori jellegzetességeivel. A medence jelleget vette, majd a tenger kiszáradása és feltöltődése nyomán keletkeztek itt is azok a vízszintes tengeri üledékek, illetve a folyók által ideszállított kavics- és homokrétegek, amelyekre később vastag löszréteg rakódott.

22. térkép: Részlet a Kárpát-térség hegy- és vízrajza térképéből

Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>, 2015

1.12.1.1 Domborzat és talajviszonyok

Balmazújváros
domborzat
és
talajviszonyok

és

A város a Hortobágy kistáj részeként tökéletes síkság, felszínalaktani szempontból az ország egyik legegységesebb területe. A közigazgatási terület nyugati határa felé a terepszint lágyan emelkedik, 88-93 m közötti tengerszint feletti magasság jellemző. Magassági eltérések az elhagyott Tisza medrek, morotvák, és az egykori folyóhátak jelentenek.

Pleisztocén kori, 100-200 m vastag, akkumulálódott löszös és homokos, finomszemcsés üledékek jelentik a talajképző kőzetet. A holocén idején a Tisza a Hortobágy legnagyobb részét bejárta, ezzel az üledékeket és a domborzatot homogenizálta. A terület sajátos földtani sajátossága, hogy a mély fekvés és a magas talajvízszint miatt futóhomok képződésre nem került sor, a lösziszapos felszínek a város keleti külterületein elszikesedtek.

Talajtani adottságok szempontjából Balmazújváros közigazgatási területe sokszínű képet mutat. A keleti, hajdúhádi területek szántóföldi művelésre kitűnően alkalmasak, alföldi mészlepedékes csernozjom borítja őket. A belterület határán északon réti csernozjom, keleten szolonyeces réti talajok, délen pedig mélyben sós réti csernozjom található. A város külterületének nyugati részén találhatóak a Hortobágyi Nemzeti park puffertületei és átmeneti zónák, amelyeket réti szolonyecsek és sztyeppesedő réti szolonyecsek borítanak.

A település két jellegzetes táj, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik, ahol az egykori ártér és az árvízmentes térszín találkozik. Morfológiáját vizsgálva nem sok változatosságot talál rajta a tagoltabb felszíni formákhoz szokott szemlélő. A táj kialakításában egykor a Tisza játszott fontos szerepet. Több ezer éve még a térség középső részén észak-dél irányban folyt az Ős-Tisza. A Tisza kb. 5000 éve vette fel mai folyásirányát, de tavaszi áradásai szinte tengerré változtatták a síkságot. Egészen Balmazújvárosig ért ilyenkor a Tisza vize. A területet a tengernyi áradások alakították tökéletes síksággá. Felszíne dél felé lejt. A sík területből magányosan emelkednek ki a vízerek kanyarulatai.

A *Hajdúság* lapos löszhát; a Nyírség homokvidéke, a Hortobágy ártéri síksága és a Berettyó közötti nehezen elhatárolható keskeny sáv.

1.12.1.2 Éghajlat

Balmazújváros
éghajlat

Balmazújváros és a Hortobágy kistáj éghajlata mérsékelt meleg, száraz. A napsütéses órák száma éves szinten 1900 körül alakul, a hőmérséklet sokévi átlaga pedig 10,0 °C. Az uralkodó szélirány az északkeleti, de hasonló gyakoriságúak a délnyugati légmozgások is. Az átlagos szélesség 2,5 és 3 m/s közötti. A csapadék éves összege 530 mm körüli, a vegetációs időszakban ebből 310-340 mm hullik. Kimondottan száraz vidék, a gazdaságosan termesztendő növények körét a kevés csapadék határozza meg. A tagolatlan felszínből fakadóan a mikroklímadottságok is szegényesek.

A település éghajlata alapjellegetében szárazföldi (kontinentális), melyre a szélsőséges meleg nyár és a hideg tél jellemző. A hőmérséklet járásában vagy a csapadék eloszlásában bizonyos időszakokban az atlanti-óceáni, illetve a mediterrán klímaterület éghajlati sajátosságai is jelentkeznek.

Éves napfénytartam

Az éves napfénytartam 1900-2000 óra között változik. Az évi középhőmérséklet 9,8-9,9 °C között jellemző, amitől eltérés az ápr. 4. és okt. 18. közötti időszakban mérhető, amikor 194-195 napon át a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. A területen a középhőmérséklet nem csökken fagypontra általában 187-190 napon keresztül. A településen és környezetében a legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek átlaga 34,0 °C körüli, míg a leghidegebb téli napok minimumainak átlaga -18,5 és -17,5 °C közötti.

Csapadék

A csapadék évi összege átlagosan 500-525 mm közötti, melyből a vegetációs időszakban 330-340 mm eső valószínű. A településen és környezetében a hótakarós napok száma 20-25 nap körüli és az átlagos hóvastagság 5 cm. A csapadék térbeli eloszlása határozza meg, hogy a vízigényes, a kevésbé vízigényes vagy a szárazságtűrő kultúrnövények termesztése gazdaságos-e

Szél

Az uralkodó szélirány kiemelkedően az É-i, de jelentős a DNy-i és a DK-i aránya is. Az átlagos szélesség 2,5-3 m/s közötti.

1.12.1.3 Vízrajz

Balmazújváros
vízrajza

A település felszíni vizekben meglehetősen gazdag, ezek nagy része azonban időszakos, kiterjedésük kora tavasszal, hóolvadás után a legnagyobb. Állandó vízfolyásként a belterületet keletről elkerülő keleti-főcsatorna a legjelentősebb, a tiszalöki duzzasztó vizéből kap állandó vízutánpótlást. A külterület nyugati részén, valamint nyugati határa mentén folyó Hortobágy részben természetes állandó vízfolyás, amely nagyrészt védett területeken folyik keresztül. A belterület határától nyugatra található a Kadarcs-Karácsonyfoki-főcsatorna, amely a Virágoskúti halastavakból a Hortobágy-főcsatornába vezeti a vizet. Az állóvizek közül a közigazgatási határon belül a legjelentősebb a Virágoskúti halastavak Keleti-V2-vízározója. Az állandó felszíni vizek mellett a külterület keleti felében hóolvadás után számos időszakos szikes tó képez kiterjedt vízfelszínt. A területen a talajvíz mélysége 2-4 m körüli, a csatornák környékén magasabb. A rétegvíz mennyisége nem jelentős. Az artézi kutak mélysége meghaladja a 100 m-t, bővizűek, nátrium-kloridos típusúak, hőmérsékletük 60 °C körüli.

A város közigazgatási területén két természetes élővíz található, a Hortobágy folyó és a belterületi főgyűjtő vizét befogadó Kadarcs-Karácsonyfok-csatorna. A várostól 3 kilométerre folyik az 1953-ban épített Keleti főcsatorna.

A város legjelentősebb felszíni vízadója a Keleti-főcsatorna. Víztiszta I. osztályú. A Hajdúhát nyugati peremén halad végig. A Tisza vizének megfelelően kalcium-hidrogénkarbonátot tartalmaz. Szennyeződéstől mentes vize alkalmas a szántóföldek és a legelők öntözésére. Debrecen ivóvíz-ellátásának egy részét is a Keleti-főcsatornából nyerik.

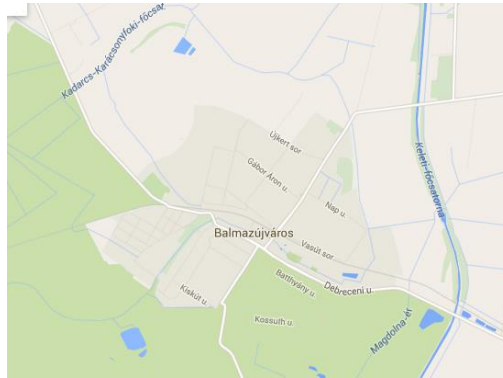
Balmazújváros térségében gátakkal duzzasztott halastavak vizét a Keleti-főcsatornából nyerik.

A Hajdúhát vízrajzának figyelmet érdemlő csoportját a felszín alatti vizek képviselik.

Nagyobb esőzések vagy hirtelen hóolvadás alkalmával belvizek keletkezhetnek. Ha huzamosabb időn át lepi el a térszint, a kultúrnövényeket „befulladásztja”, lakóépületeket rongálhat meg. A térségben, különösen a hortobágyi részeken nagy károkat okoz. A belvizek levezetésére csatornahálózatot kellett kialakítani.

23. térkép: Település és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevil/>, 2015

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek bemutatását az 1.17.2 fejezet tartalmazza.

1.12.1.4 Növényzet

Balmazújváros növényzete

Balmazújváros közigazgatási területének növényzete két jól elkülöníthető egységre osztható. A nyugati, a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartozó, valamint az azt övező átmeneti területek a kontinens legnagyobb összefüggő szikesének részei. A terület növényzete közel áll a potenciális vegetációhoz, a közel 30-40.000 éve változatlan szolonyeces, szikes sztyeppéhez. Balmazújváros területe teljes egészében az Alföldi flóratartomány (*Eupannonicum*) tiszántúli flórajáráshoz (*Crisicum*) tartozik. A flórajárás a kontinentális éghajlat és az erős civilizációs hatások miatt meglehetősen fajszegény. A mozaikos társulás-szerkezetet a város területén mozaikosan előforduló talajtípusok és a talajvíz szintet befolyásoló vízfelületek okozzák. Növényfajok szempontjából a diverzitás meglehetősen alacsony, a szolonyec talajokon viszont a Kárpát-medence közösség-diverzitás szempontjából egyik legsokszínűbb élőhely-komplexumai alakultak ki. Legjelentősebb társulások az ürmös és cickafarkos szikes puszták, valamint helyenként megmaradtak értékes sziki erdősztyepp-maradványok.

A város külterületének keleti részén szántóföldi növénytermesztés folyik, a termékeny alföldi csernozjom talaj erre lehetőséget ad. Az eredeti társulások ezen a területen csak a vízfelületek mentén, szórványosan maradtak fenn.

A Hajdúsági löszhát egy része Balmazújváros területére esik, azonban eredeti állapotában megmaradt löszhát-vonulatokat ma már nem találunk.

A löszpusztai gyepek legértékesebb reliktum növényei, a tátorján, bókóló zsálya és erdélyi hérics azonban már nincsenek meg a területen. A védett fajok közül a macskahere több nagyobb állománya méltó említésre. További jelentősebb löszpusztai fajok: a kunhalmok (kurgánok) reliktumgyepét alkotó taréjos búzafű és seprűfű, a törpe borkóró, magyar szegfű és osztrák zsálya. A löszpuszták kis kiterjedése miatt, egyéb jelentősége a mai időkben már korlátozott. Annak ellenére, hogy a fenti területek alkalmasak a mezőgazdasági művelésre, ma már

egyértelmű, hogy a meglévő löszszigetek eredeti állapotban való megőrzése kell, hogy prioritást képezzen.

A település peremterületein található szántókat, adottságaiknak köszönhetően főleg extenzív művelésben használják, amely alkalmas a változatos életközösségek kialakulására. Az egykori kártevő növények, mint a pipacs, keleti szarkaláb, nyári hérics és konkoly mára már természeti értéket képviselnek.

A halastavak többségét természetes mocsarak, folyók medrében alakították ki, kihasználva a természetes terepi adottságokat. A gátak mentén széles, nád és gyékényszegély található, amely néha több száz méteres. A tavak nyílt vízfelületét változatos összetételű növényi szigetek (nád, gyékény, fűzfa) tarkítják. A gátakon kisebb facsoportok vannak (főleg nyár és fűz). Az úszó és lebegő hínárnövényzet a tavakban jelentős. A tavak mesterséges voltuk miatt védett növényekben szegények, de helyenként jellemző védett fajaik a tiszaparti margitvirág.

1.12.1.5 Állatvilág

A növényvilághoz igazodva, a fauna is a település külterületének keleti részén gazdagabb. A mozaikos pusztai növényzet számos gerinctelen fajnak ad helyet, némelyik közülük csak a Tiszántúl ezen szegletén fordul elő. A gerinctelen fauna legjellegzetesebb képviselői a szöcske és sáskafélék. A szikes legelőkön az egyenesszárnyúak tömegei számos madárfajnak nyújtanak táplálékot. A madárállományra jellemző az alacsony fajsúly, de a magas egyedszám. Ritka, értékes madarak az ugartyúk és a székicsér. Az időszakos szikes tavak a vonulás idején menedéket nyújtanak a vízimadarak tömegének. A mezőgazdaságilag művelt területek szigorúan védett madárfaja a tűzok, a futómadarak közül a fogolynak és a fürjnek is élnek itt állományai. Az ürge fontos tápláléka a ragadozó madaraknak, leginkább az egyre sűrűbben előforduló parlagi sasnak. A Hortobágy további két ritka ragadozó madara a réti sas és a kerecsensólyom. Említést érdemel a télen Balmazújváros belterületén néha több száz as állományban telelő erdei fülesbagoly populáció.

Madarak közül a terület legértékesebb képviselője a tűzok. Azonban az utóbbi évtizedben ez a faj a mezőgazdasági területekre húzódott át.

Ugyancsak említésre méltó a nagy hörcsögpopuláció, amelynek természetvédelmi megítélése vitára adhat okot, hiszen a hörcsög már Európa jelentős részéről kipusztult (Berni Egyezmény fokozottan veszélyeztetett fajnak minősíti), ennek ellenére hazánkban gazdasági kártétele is bizonyítható.

A tavak elsődleges funkciója a haltermelés, amely során a ponty, busa, amur, harcsa, süllő és csuka tenyésztése folyik. Gazdaságilag másodlagos jelentősége van a kárász, törpeharcsa, keszegféléknek. Ezek mellett védett fajok is előfordulhatnak (pl. réti és vágó csík). A térségben történő haltermelés a jelenlegi hazai fogyasztás 50%-át is képes kielégíteni. A halastavak, az újabb időkben más szempontból is kiemelkedő jelentőségűek (amely szerep a jövőben egyre fokozódni fog). A természetszerű állapot miatt, az élővilág számára rezervátumként szolgálnak a tavak. Kételtűek milliárdos nagyságrendben élnek itt, domináns fajaik a tavi és kecskebéka. A hüllők közül a vízi sikló és a mocsári teknős bír nagy jelentőséggel.

A halastavak egyben az Európában veszélyeztetett ritkaságként számon tartott madárfajok fészkelőhelye is, mint a kis kárókatona, gémekek, szerkők, kis vízicsibe, fülemülesitke, függő és barkóscinege. A tavak téli élővilága szegényesebb, de jelentősége ekkor is nagy, hiszen közel 100, fokozottan védett réti sas telel itt át. Emlősök közül a vidra és a vadmacska populációt említhetjük, amelyek száma itt még jelentős. A nádszegélyek jellemző fajai a vaddisznó, hermelin és a róka.

Balmazújváros
állatvilága

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1 Tájtörténeti vizsgálat

A terület az őskor óta lakott. Régészeti leletek bizonyítják, hogy a későbbi korokban szkíták, kimerek, kelták, avarok telepedtek itt meg, majd egyes hun-bolgár népek, szlávok, végül a honfoglaló magyarokkal együtt a kabarok és más csatlakozott népek. A település az első Árpád-házi királyok idején már lakott volt. Uralkodásuk alatt több kisebb helység alakult ki a mai település határában, nevüket egy-egy határrész vagy dűlőnév még ma is őrzi (pl. Bakóc, Cucca, Balmaz, Hímes, Darassa, Hort). Balmaz eredeti helyét egyes források a mai Nagyhát környékére teszik, mások a hortobágyi Bivalyhalom területét jelölik meg, mint a korabeli Balmaz helyét.

Balmaz Darahy Lengyel magánföldesúr kezén volt, amikor az 1241. évi tatárjáráskor elpusztult. A többi környékbeli falu is ekkor, majd a későbbi feudális harcok s a török pusztítás idején néptelenedett el, illetve olvadt be a későbbi Balmazújvárosba.

Károly Róbert a területet a debreceni Dózsa családnak adományozta. Miután 1405-ben a család kihalt, a birtok visszaállt a kincstárra, majd 1411-ben Lazarevics István szerb vajdának adományozta Zsigmond király. 1445 után Brankovics György lett Balmaz praedium (pusztabirtok) földesura. A falu birtokosa 1450-től Szilágyi Erzsébet, Mátyás király édesanyja.

1508-ban Szakmáry György pécsi püspök birtoka lett a település, majd 1526-ban Zápolya János kapta meg. Ezután az Ártándiak, majd 1536-tól enyingi Török Bálint voltak a földesurak. A korszakra békés gazdasági fejlődés volt jellemző. A debreceni uradalom bevételeinek 1/6-át Újváros szolgáltatta, és a királynak Debrecen után Újvárosról volt a legnagyobb jövedelme.

XVII. században Nyári István és az erdélyi fejedelem voltak Újváros földesurai. 1706-ban az akkori előjáróság kérésére a községet a Hajdú kerülethez csatolták, de 1708-ban visszakerült Szabolcs megyéhez. 1876-ban lett véglegesen Hajdú vármegye része.

A Rákóczi-szabadságharcban Rákóczi rendeletei ellenére a földesurak követelték az újvárosi jobbágyoktól a szolgáltatásokat. A jobbágyság helyzete romlott, és elégedetlensége nőtt. Az 1720-as évektől Debrecennel folytatott határper élesebbé vált, a vitatott terület egy része Debrecenre lett, s így az földesúri igényekkel léphetett fel, ami súlyosbította a jobbágyok helyzetét.

A Haller földesúri család 1706-ban sikertelen kísérletet tett arra, hogy bevezesse a majorsági gazdálkodást Újvárosban. A település addigi története során még egyetlen földesúr sem rendelkezett majorsággal, a Halierék most a határból szakítottak ki egy részt erre a célra.

1739-ben pestis járvány következtében a lakosság fele elpusztult, 549 ember halt meg a községben a betegség miatt. 1753-ban Mária Terézia az egész újvárosi határt egy császárhű főnemes özvegyének, siklósi Andrássy Zsigmondnének adományozta. A következő négy évtized, mely során az Andrássyak voltak Újváros földesurai, új korszakot jelentett a község történetében.

Az Andrássy család teremtette meg itt a majorsági gazdálkodást. A kezdetleges gazdálkodást megpróbálták fellendíteni, és a taxás, szabadalmas mezővárost robotra kötelezett jobbágy községgé tették. Ezen időszak tájhasználatát jól szemlélteti az 1763-1787 között elkészített I. katonai felmérés térképszelvénye. A lakóterület első sorban a jelenlegi főútvonal köré szerveződött. A külterületet szántóföldek és mezőségek, legelőterületek uralták, erdősségek csak a lakóházak közvetlen környezetében, azokkal egy egységben jelentek meg. A település életét végigkísérő nád- és szőlőgazdálkodás nyomai már ekkor tetten érhetőek, hiszen a jelenlegi Magdolna-ér folyásvonala mentén helyezkedett el a mocsaras-nádas Nagy Szék nevű terület, amelytől kissé dél-keletre pedig szőlőművelést folytattak. A Hortobágyi Nemzeti Park területén a Nagy és Kis Magdolna (jelenlegi nevén: Magdolna) nevű mocsaras-nádas területek helyezkedtek

el, amelyeket körben szántóterületek határoltak. Ezek vízzel történő megtáplálását a jelenlegi (belső) Magdolna-ér (akkor nevén: Kis Kadarz) látta el.

24. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1763-1787 között készített I. katonai felmérésen

Forrás: www.mapire.eu - A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei (2015. február)

A falu 1798-ban a Semsey család birtoka lett. A Semseyek telepítették a faluba Kassa környékéről félszlovák katolikusokat uradalmi cselédnek. Az akkor tájhasználatot jól szemlélteti az 1806-1869 között készített II. katonai felmérés. A majorságok és birtokok egyre nagyobb szerepet tölthettek be a település életében. Az akkori Kadaracs (jelenlegi nevén: Kadarcs-Karácsonyi-főcsatorna) által körbeölelt Rácsok szigete (jelenlegi nevén: Rácok-szigetje) adott otthont a Semsey család tanyájának. A Nagy és Kis Magdolna nevű mocsaras területeket (tréképen Magdolna névvel szerepeltetve) rendezték és kisebb vízfelületeket alakítottak ki. Jelentős tájhasználati változást a jelenlegi Bánom-kert létrejötte, az északi területek csatornahálózatának bővítése, valamint új birtokok, majorságok (pl. Andránháza, Jenőháza, Somosy tanya, Dalmy tanya) kialakulása jelentett. A település belterülete alkalmazkodva a táji adottságokhoz, lassan növekedésnek indult mind déli, mind pedig északi irányba, amelyhez a betelepítések is jelentősen hozzájárulhattak. Az időszak tájképén egyre inkább tetten érhetőek az emberi beavatkozások nyomai. A lakosság mindinkább elkezdte kihasználni a különböző táji és természeti adottságokban rejlő lehetőségeket, ezáltal megteremtve az alapot a változatos, több lábon álló tájhasználatnak.

25. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1806-1869 között készített II. katonai felmérésen

Forrás: www.mapire.eu - A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei (2015. február)

A XIX. század második felében megindult itt is a kapitalizálódás. A már korábban is differenciált lakosság rétegződése felgyorsult. Újvároson a zsellérek száma mindig az országos átlag felett volt. Emiatt is a magyarországi agrárszocialista szervezkedések és mozgalmak egyik legerősebb bázisa és színhelye lett. 1877-ben megváltozott a település közigazgatási beosztása, Újváros Szabolcs vármegyétől Hajdú vármegyéhez került és járási székhely lett. A III. katonai felmérés (1869-1887) tanúságai szerint a település központi zöldfelülete (II. kat. felmérésen: Nagy Szék) ez időszakban beépült, valamint a lakóterület keleti oldalán lévő mocsaras-nádas terület is már egybefüggő vízfelületként került felvételezésre.

26. térkép: Balmazújváros ábrázolása az 1869-1887 között készített III. katonai felmérésen

Forrás: www.mapire.eu - A Habsburg Birodalom Történelmi Térképei (2015. február)

A két világháború közötti időszakban, társadalmi-gazdasági értelemben a mozdulatlanság nehéz negyedszázada következett. A település életét meghatározó legsúlyosabb probléma a krónikus földínség volt. Az időszak alatt tulajdonképpen csak egyetlen jelentékeny beruházás történt.

1925-ben épült fel a nagymalom, amely a megtermelt gabonafélék feldolgozását végezte. A megrekedés a kereső és eltartott népesség megoszlásában is jól tükröződött. Az 1930. évi népszámlálás adatai szerint különösen kedvezőtlen volt a népesség gazdasági aktivitása, miután 100 keresőre 136 eltartott jutott.

1944. október 22-én ért véget a II. világháború. Ezt követően a legjelentősebb esemény a földreform volt a földnélküliséggel sújtott Újvároson. A községben - elsőként az országban - 1945. március 20-án jelentették be a földosztás megkezdését. Az 50-es évek kényszerű kollektivizálását követően 10 termelő szövetkezet alakult, amiből végül kettő maradt. A Lenin és a Vörös Csillag Termelő Szövetkezetek egészen az 1980-as évek végéig jól működtek, és a település legnagyobb foglalkoztatói voltak.

1.12.2.2 Tájhasználat értékelése

Balmazújváros
tájhasználat

A Hajdúhát és a Hortobágy közötti tájhatáron való fekvés a talajadottságokban is megmutatkozik. A hajdúhátú iszapos löszön főleg mezősi talaj alakult ki, amely a település határának a keleti részére jellemző. A határ nyugati részén pedig a Hortobágy szikes talajával lehet találkozni. Mindez eleve meghatározta a gazdálkodás mikéntjét, kedvező feltételeket teremtve a szántóföldi mezőgazdasági kultúrák, a növénytermesztés, illetőleg a legeltető állattenyésztés és a legelőgazdálkodás számára.

Balmazújváros jelenlegi tájhasználatát és tájszerkezeti adottságait másrésztől a Hortobágyi Nemzeti Park (mintegy 6 000 ha a település közigazgatási területéből), a várost kelet-nyugat irányultsággal átszelő vasútvonal, valamint a településtől kissé keletre lévő Keleti-főcsatorna határozzák meg. A település és táji környezetére, domborzatára a sík terepadottságok, a szikes pusztaságok jellemzők. A város közigazgatási területe annak domborzati viszonyaitól eltérően, tájhasználati szempontból erősen tagolt, változatos képet mutat. A településhez délről és nyugatról a Hortobágyi nemzeti Park, északról a Virágoskúti-halastavak csatlakoznak, valamint ezek és a települési belterület között különböző mezőgazdasági és ipari célú telepek, üzemek, raktárak helyezkednek el.

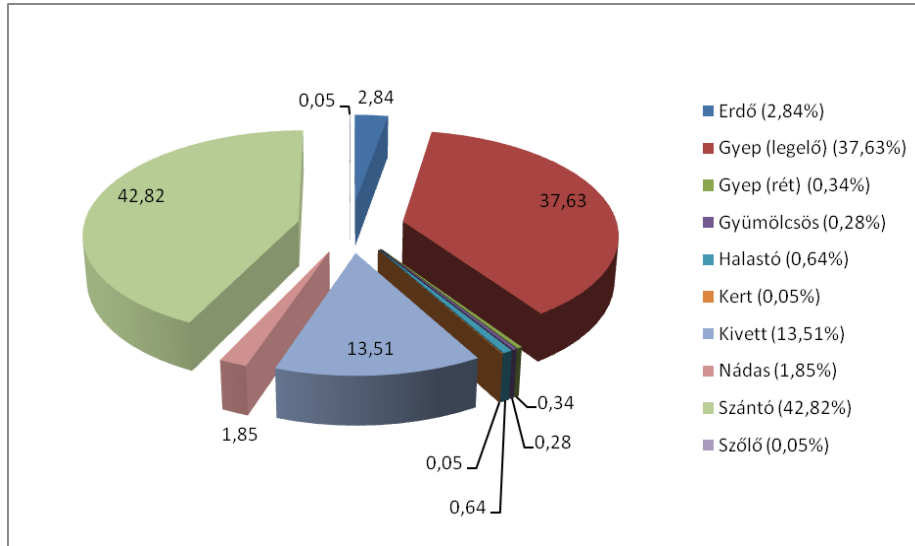
A települési külterület észak-alföldi elhelyezkedéséből adódóan szántó, gyep és legelő művelési ágakba tartozó mezőgazdasági területekkel telített. Ezen területegységek foltszerű egymásba ékelődése adja a tájkép változatosságát. Erdőterületek leginkább csak kisebb egységekben, valamint védelmi célt szolgáló sávokban jelennek meg. Ezen védelmi célú erdősávok a Nemzeti Park és a belterület határán, valamint a jelentősebb mezőgazdasági és ipari területek és üzemek szélén húzódnak. A vízgazdálkodási területeket alkotó halastavakon és főcsatornán kívül a város külterülete bővelkedik kisebb-nagyobb vízfolyásokban, vízvezető csatornában amelyek elsősorban a nádas és legelő területek vízellátását biztosítják.

A település külterületén szórta elhelyezkedő majorságok, mezőgazdasági telepek (pl. papréti szülőpártelep, andrásházi terményszárító és keverőüzem, Pusztá Konzerv Kft. telephelye, nagyháti tanya és szociális otthon, Kossuth Szövetkezet szarvasmarha tartó telepe) sokasága az intenzív mezőgazdasági jellegű tájhasználatról tanúskodik. Kiemelt jelentőséggel bírnak a közigazgatási terület 37,6%-át adó gyepvel borított földhasználati kategórián belül megjelenő legelők, amelyek aránya a megyei átlaghoz (17,8%) képest is kimagaslónak mondható. A Hortobágyi Nemzeti Park igen jelentős területrészt birtokol a település közigazgatási területéből, amely megmagyarázza ezen magas legelőterületi arányt. Erdőgazdálkodás csak elszórva jelenik meg a település életében, amelyről az erdőségek igen alacsony, 2,8%-os aránya is tanúskodik. Ez az érték még a megyei, 10,7 %-os arányhoz képest is nagyon alacsony. A város életében megjelenő egyéb tájhasználati kategóriák (rét, gyümölcsös, halastó, nádas, szőlő) helyel-közzel lekövetik a megyei átlagot, egyedül a szántóterületek 42,8%-os aránya marad el jelentősebben a megyei 53,1%-os átlagtól. Kiemelkedő gyümölcsstermelés a külterületen lévő, elkerített kertgazdálkodású Bánomkert és Virágoskert településrészekben zajlik. Fontos megemlíteni, hogy

mind a megye 0,90%-os, mind pedig a település 0,64%-os halastavas művelési ágba tartozó területeinek arány magasan az országos 0,39%-os átlagérték felett van.

35. ábra: Terület-felhasználási módok megoszlása Balmazújváros közigazgatási területein

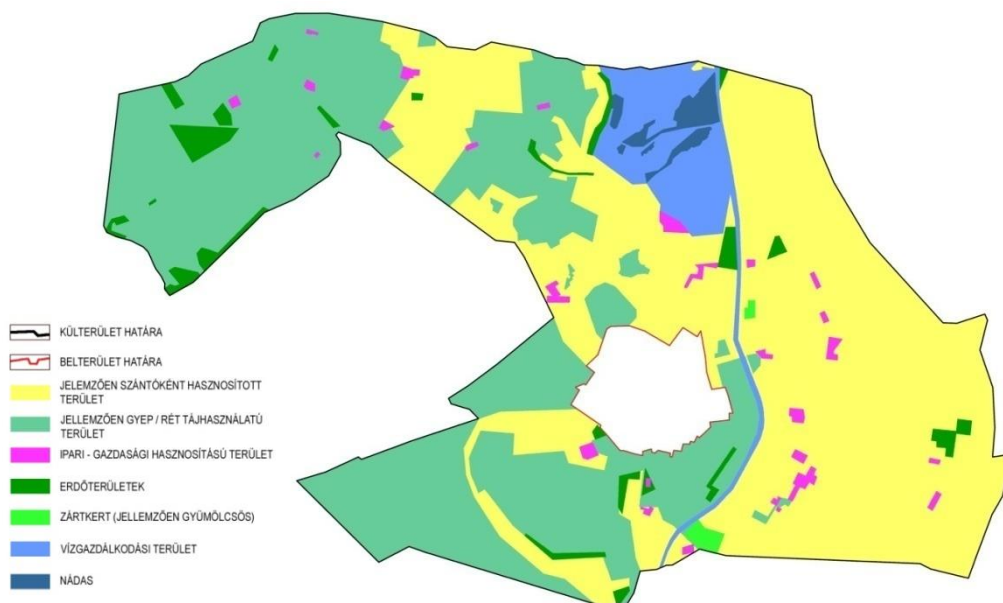

Forrás: TAKARNET adatbázis - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Földhivatala + Debreceni Járási Hivatal Járási Földhivatala (2015. február)

A városi és tájképet romboló, a kisvárosias, falusias lakóterületi beépítettség rendszerétől eltérő területhasználati egységek a vasútvonalra, valamint a jelentékenyebb gépkocsi forgalmat bonyolító útvonalakra szerveződve, többnyire a belterület szegélyén helyezkednek el. Ilyen ipari telephelyek többek között a belterület nyugati szélén, a Daru-Csegei út mellett elterülő Konecranes darugyártó üzege; valamint a belterület északi határában, a Böszörményi út mellett lévő König Trade logisztikai központ és az Acex acéltermékgyár telephelyei. Tájhasználati szempontból egyedi egységként jelenik meg még a városi temető is, amely a lakóterület nyugati határán fekszik. Halgazdálkodás tekintetében kiemelt szerepet töltenek be a külterület északi határában elhelyezkedő Virágoskúti víztározók és halastavak, valamint a hozzájuk kapcsolódó halgazdaság, melyek vízi-megtáplálása közvetlenül a Keleti-főcsatornából történik. A település egyéb kisebb tavai (pl. Sziki-tó) és csatornái (pl. Keleti-főcsatorna, Kékvizű, Kossuth öntözőcsatorna, Kadaracs-Karácsonyfoki-főcsatorna) egyaránt jó lehetőséget biztosítanak a horgászatra. Jelentősebb nádgazdálkodás a belterülettől nyugatra, a Debrecen-Tiszafüred vasútvonal nyugati oldalán, a Bob Nád Kft. neve alatt folyik.

27. térkép: Balmazújváros jelenlegi tájhasználatának tematikus térképe

Forrás: TAKARNET adatbázis alapján - Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Földhivatala + Debreceni Járási Hivatal Járási Földhivatala (2015. február)

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Balmazújváros tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei

Az Országos Területrendezési Terv (OTrT) 3/5. sz. melléklete alapján Balmazújváros teljes közigazgatási területe az országos jelentőségű tájképvédelmi területek övezetébe tartozik. A Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetébe a település közigazgatási területének Keleti-főcsatornától nyugatra eső része tartozik, kivéve a Híreshát mezőgazdasági területeit és a települési belterületet.

A település tájhasználatára változatos, tájképi, vizuális szempontból védendő értékekkel, természeti és környezeti elemekkel párosul. A Hortobágyi Nemzeti Park települési külterületbe történő markáns ékelődése, valamint az észak-alföldi régióra jellemző mezőgazdasági művelési ágak (pl. nádgazdálkodás, legeltetés, kaszáló területek) együttesen adják a terület vizuális esszenciáját, amelyek megőrzése tájképvédelmi szempontból kiemelt figyelmet érdemel. Tájképi szempontból nem csak a jól körülhatárolható területek, hanem az általuk képzett rendszerek, egymással szoros vizuális kapcsolatban álló egységek is kiemelt figyelmet érdemelnek.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendők az alábbi területrészek, kül- és belterületi egységek, vizuális struktúrák:

- A Hortobágyi nemzeti Park és annak területén kívül elhelyezkedő, mezőgazdasági területek (szántók, rétek, legelők, kaszálók, nádasok) mozaikos vizuális megjelenése. Az ezen mezőgazdasági területekhez kapcsolódó, azokat ellátó csatornahálózat rendszere.
- Az évszázadok során, az egyes uradalmi tanyákból, majorságokból fokozatosan megszülető, szórványos mezőgazdasági/ipari telepek vizuális rendszere, amely elsősorban a települési külterület szerkezetébe ékelődve fedezhető fel.
- A Keleti-főcsatorna, mint a térség egyik legjelentősebb ökológiai folyosójának tájképbe illeszkedő természeti megjelenése.

- A település közigazgatási területének északi határában lévő víztározók és halastavak környezeti megjelenése, annak természetszerű megtartása kiemelt figyelmet igényel.
- A város közigazgatási területén szórtan megjelenő vízfelületek, halastavak, csatornák környezetének vizuális megjelenése.
- A települési belterület képét jelentősen meghatározó természeti egységek (pl. fasorok, erdőségek, parkok) vizuális megjelenése.

Ezen területek közül tájképi szempontból kiemelten érzékenynek tekinthető a Hortobágyi Nemzeti Park teljes területe, valamint a mezőgazdasági/ipari telepek vizuális rendszere. Ezen egységekben végbemenő változások jelentős mértékben képesek befolyásolni a települési táj vizuális összképét.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

1.12.3.2.1 Országos jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló területek, értékek, emlékek

Hortobágyi Nemzeti Park Balmazújvárost érintő területei

Hortobágyi Nemzeti Park Balmazújvárost érintő területei

A HNP hazánk első és legnagyobb kiterjedésű nemzeti parkja. A védetté nyilvánító határozattal 1973-ban alakulhatott nemzeti parkká 52 ezer hektáros területen, amely a folyamatos bővítések és összevonások révén ma már több mint 82 ezer hektár védett területet foglal magába. A HNP Újszentmargita Tilos-erdő erdőrezervátumának magterülete (22,3 ha) fokozottan védett terület (15/2000 KÖM). A HNP létesítéséről szóló dokumentumok alapján a védetté nyilvánított terület rendeltetése az alábbiakban foglalható össze:

- Védje és fejlessze a puszta jellegzetes természeti értékeit, őrizze a Hortobágy sajátos pusztai tájképét, növény- és állatvilágát.
- Biztosítsa a Hortobágy különleges madárvilágának háborítatlan fészkelését és vonulását. Természetes körülmények között, hiteles formában őrizze és mutassa be a hagyományos pusztai életformát, a kiveszőfélben lévő ősi magyar állatfajtákat és a Hortobágy kulturális értékeit, történelmi emlékeit, tekintettel ezek kiemelkedő hazai és nemzetközi jelentőségére.

Balmazújváros közigazgatási területén belül a HNP alábbi zónaterületei helyezkednek el:

- I/A (nem látogatható) zóna: Az emberi beavatkozás általában tilos. Kivéve tudományos anyagok gyűjtése, és egyes speciális esetekben a kezelési célzatú legeltetés vagy vízutánpótlás. Néhány ilyen terület több száz, de akár ezer hektár kiterjedésben a déli pusztákon, a hortobágyi halastavaktól keletre, valamint természetes folyószakaszok a Hortobágy folyó mentén, természetes mocsarak Nagyivántól délkeletre, és a Tisza-tó zavartalan részein található. Ebbe a zónába tartozik a település külterületének a Kishortobágy csárdától északra elhelyezkedő Hortobágy folyó keleti oldala.
- II/B (engedéllyel, vezetővel látogatható) zóna: Természetes vagy féltermészetes, általában az I. zónát körülvevő biotópok, szigorúan ellenőrzött és korlátozott mező- és erdőgazdasági tevékenységgel, a különleges fontosságú és/vagy életföldrajzilag jellegzetes fajok és biotópok védelmének prioritásával. Kisebb, szórtan elhelyezkedő területegységek tartoznak ebbe a zónába. Ilyen a Magdolna-ér és a 33 számú főút közötti terület egy része, a Karinkó mezőgazdasági terület rész kisebb egysége.
- IV/B (engedéllyel, vezetővel látogatható) és IV/C (belépőkártyával szabadon megtekinthető) zónák: Emberi tevékenység következtében kialakult élőhelyek (halastavak, tározók, faültetvények) speciális, korlátozott földhasználati módokkal, melyek fő célja a különleges

jelentőségű fajok védelme. Extenzíven hasznosított szántóterületek, melyek néhány különleges madárfaj fészkelő- és/vagy táplálkozóhelyei (tűzok, daru), melyek kezelése és szabályozása ezen fajok létfeltételeinek biztosítását szolgálja. Tervezett egy részük gyepé alakítása. Épületek vagy egyéb települések és azok viszonylag szűk (10 ha-nál kisebb) környéke. A IV/B zónába tartozik a nemzeti park településen belül elhelyezkedő területének jelentős része. Az IV/C zónát pedig a Magdolna-ér és a 33 sz. főút közötti nemzeti parki terület egy része képviseli.

- V/C (belépőkártyával szabadon megtekinthető) zóna: A jelenleg is látogatott területek sorolhatók ide, amennyiben ez nem jelentett veszélyt a természetvédelmi célkitűzésekre. A látogatózónaként besorolt területeken található a főbb idegenforgalmi vonzerők többsége. Kijelölésükkor az Igazgatóságnak a legártalmasabb idegenforgalmi tevékenységek koncentrációja volt a célja (pl.Vókonya-pusztá). Ezek a területek intenzív őrzést illetve kezelést igényelnek, hiszen a legtöbbjük fő közlekedési utak mentén, lakott területek, vagy lovas-centrumok közelében van. Található még itt néhány intenzív szántóterület és erősen degradált gyep, amelyek helyreállítására a jövőben sor kerülhet. A természetvédelem érdekeivel összeegyeztethető idegenforgalmi fejlesztések lehetséges helyszíne (puszta- és lovasprogramok, kerékpárutak, bemutató-ösvények, madárlesek stb.). Teljes területe szabadon látogatható. Ebbe a zónába a Kadaracsi-halastótól északra, ívesen folyó Kadaracsi-csatorna települési belterületig tartó szakaszának környezete tartozik.

Ex lege védett természeti területek

Balmazújváros Ex lege védett természeti területei

Országos jelentőségű "ex lege" védett természeti területeknek a törvény által védetté nyilvánított természeti területeket nevezzük. "Ex lege" védett természeti területnek minősülnek a lápok, szikes tavak, kunhalmok, földvárak, források és víznyelők.

Feljegyzett kunhalmok Balmazújváros területén: Szőrös-halom a Brassó-ér mellett, Pápa-halom a Kadaracs-Karácsonyfoki-főcsatornától északra, Kettős-halom a Papréti-dűlőn, Kárhozati-halom a Bánomkertnél, Kettős-halom a Pallagrátn, Benedikó-halom a Nyári-járás területén, Gutsit-laponyag halom a Magdolna-ér mellett

1.12.3.2.2 Egyéb országos jelentőségű védettség alatt álló területek, értékek, emlékek

Érzékeny Természeti Területek (ÉTT)

Balmazújváros érzékeny természeti területei

Az érzékeny természeti területek (a továbbiakban: ÉTT) bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészletek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését.³

Balmazújváros közigazgatási területe a Szatmár-Bereg régió, Hortobágyi Nemzeti Park védőzónájába tartozik.

³ 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról, 1.§ (1)

Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT)

Balmazújváros magas természeti értékű területei

Magas Természeti Értékű Területeken támogatják a gazdákat a természetkímélő gazdálkodási módok kialakításában és fenntartásában, ahol a mezőgazdasági hasznosítás folytatása különösen fontos feltétele az élővilág, a tájkép, valamint az épített és történeti értékek hosszú távú megőrzésének. A MTÉT célja a Hortobágy egyedülálló madárvilágának megőrzése, különös tekintettel a mezőgazdasági területekhez szorosan kötődő tűzokra, valamint a természetvédelmi és gazdálkodási érdekek összehangolása az időszakosan tömegesen megjelenő védett madárfajok (daru és különböző vadlúdfajok) esetében.

Balmazújváros közigazgatási területén a MTÉT "B" és "C/2" zónája jelenik meg. A "B" zónát a település Paprét, Szeg, Kis-szeg és Darassa területei alkotják. A zónában igényelhető agrár-környezetgazdálkodási célprogramok a következők:

- szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- szántóföldi növénytermesztés vadlúd- és daruvédelmi előírásokkal célprogram
- szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- természetvédelmi célú gyepesítés célprogram

A "C/2" zónába a település Magdolna, Nyári-járás, valamint a Daru és Karinkó területrészei tartoznak. A zónában igényelhető agrár-környezetgazdálkodási célprogramok a következők:

- szántóföldi növénytermesztés vadlúd- és daruvédelmi előírásokkal célprogram
- szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- szántóföldi növénytermesztés kék vércse élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal célprogram
- természetvédelmi célú gyepesítés célprogram
-

1.12.3.2.3 Nemzetközi jelentőségű természetvédelmi oltalom alatt álló területek, értékek, emlékek**UNESCO világörökségi terület**

Balmazújváros tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területei

Magyarország 1985-ben csatlakozott a Világörökség Egyezményhez és törvényerejű rendelet formájában beépítette azt a magyar jogrendbe. 2002. nyara óta pedig hazánk már nyolc világörökségi helyszínnel büszkélkedhet. Az UNESCO Világörökség Bizottsága 1999-ben a Hortobágyi Nemzeti Parkot felvette a Világörökségi Listára. A Nemzeti Park teljes területe világörökségi helyszín, ezért Balmazújváros közigazgatási területének jelentős része (Nagy-szik, Magdolna, KV-2 víztározó, illetve a Darassa területek jelentős része), világörökségi területi kategóriába sorolható.

MAB pufferzóna (HNP)

UNESCO Ember és Bioszféra Program

A bioszféra-rezervátumok azon jellegzetes szárazföldi és tengerparti ökoszisztémák, amelyek az UNESCO Ember és Bioszféra Programja (MAB) keretében nemzetközileg elismertek. A bioszféra-rezervátumok olyan szárazföldi és tengerparti ökoszisztémákat felölelő területek, melyek fő funkciója, hogy a biológiai sokféleség és a természeti értékek megőrzése mellett az optimális összhang biztosításával egyben a fenntartható gazdasági fejlődés mintaterületei is legyenek. Tulajdonképpen "élő laboratóriumként" szolgálnak a természeti értékekkel és

természeti erőforrásokkal folytatott, hosszútávon fenntartható gazdálkodás módszereinek kidolgozására, megvalósítására és bemutatására. Nagy szerepe van e célok elérésében a helyi társadalmi körülmények között jellemző hagyományos földhasználati és gazdálkodási módok és kulturális értékek fenntartásának és támogatásának.

Annak érdekében, hogy a bioszféra-rezervátumok különböző funkciói megvalósulhassanak, a rezervátumok területén összefüggő, és egymással állandó kölcsönhatásban lévő területekből álló zónarendszert kell kialakítani, amelynek részei a magterület, a védőövezet és az átmeneti övezet.

A Hortobágyi Nemzeti park Balmazújváros közigazgatási területét érintő jelentős része a MAB védőövezeti (puffer zóna) kategóriába sorolható. Ide tartoznak a Magdolna és Darassa területek jelentős része. Csak korlátozottan és szabályozott mértékben folyhat rajtuk emberi tevékenység, amely nem lehet ellentétes a természetvédelmi célokkal. Folytathatók például tudományos kísérletek a természetes vegetáció kezelésére, a károsodott területek helyreállítására, és ezeken a területeken fontos az oktatás és az ökoturizmus elősegítése.

Natura 2000 területek

Balmazújváros Natura 2000 területei

Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek (Natura 2000 területek) kijelölésére az Európai Unió csatlakozás kötelezte az országot. A jelenleg hatályos 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet szerint Balmazújváros közigazgatási területét a Hortobágy (HUHN20002) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület érinti, amely a település teljes Nemzeti Parkkal érintett közigazgatási területét (Nagy-szik, Magdolna, a Darassa területek), valamint a Horti-fenek és a Keleti IV. csatorna által érintett területeket fedi le. A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek élőhelyei a következők:

- 1530 - pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 3150 - természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydracharition növényzettel
- 3130- „Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval
- 6250 - síkság pannon löszgyepek
- 9110 - euro-szibériai erdősztyepp tölgyes

A város közigazgatási területét egyúttal a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található különleges madárvédelmi területek is érinti, amely a település közigazgatási területének a Nemzeti Park által lefedett teljes területét (Nagy-szik, Magdolna, KV-2 víztározó, illetve a Darassa területek jelentős része) foglalja magába.

1.12.3.2.4 Helyi jelentőségű, védett természeti értékek

Növényzet helyi védelme

Balmazújváros helyi jelentőségű védett természeti értékek

Az önkormányzat helyi rendeletben szabályozza (10/2009. (IV.29. Önk. rendelet) az idős, szép megjelenésű, a városi és táji képet javító, egy-egy utca karakterét meghatározó fák helyi védelmét. Ezen fák, fasorok egyaránt előfordulnak a település bel- és külterületén. A rendelet elkülönítetten kezeli a helyi védettségű természeti területeket, beleértve azok fafajait, a védett fasorokat és a védett fafajokat.

- A Veres Péter Emlékpark közel 14 hektáros területe az egykor a városon keresztül folyó Kadarcs néhai medrében helyezkedik el. Több kaszálórétet és a Belső-Magdolna ért is magába foglaló mozaikos, a város tüdejeként és zöld folyosóként is funkcionáló terület igen nagy fajgazdagsággal rendelkezik mind fás- (pl. kocsányos tölgyek, nyírfák, különböző füzek, szilfák, kőrisek), mind pedig lágyszárú növények tekintetében.

- Kiemelt figyelmet érdemelnek a Semsey Kastély környezetében lévő közel 100 éves japánakác és a 3 középkorú magas kőris fajok is.
- A református templom kertjében 100 évnél is idősebb, terebélyes kocsányos tölgyfa, 3 közel 100 éves japánakác fa mellett a cserjekiültetések (levendula, rozsmaring) és rózsakertek is védett természeti értékek minősülnek, amelyek üde színfoltját képezik a településnek.
- Védett fasorok a református templom előtti Kossuth téren (lombkoronájukban összenövő ostorfák), a Debreceni utcában (japánakác fasor), a Kastélykert utcában (jegyenyetölgy fasor), a Bethlen utcában (nyugati ostorfa és japánakác fasor), a Veres Péter utca elején (japánakác fasor), a Vasútsoron (csörgőfa fasor), a Kulturális Központ előtt (gyertyán fasor) és a Böszörményi úton (fekete dió fasor) jelennek meg.
- Védett fák: páfrányfenyő az Északi sor 19. előtt; 2 ezüst hárs és 1 kínai boróka a Kossuth tér 6-7. előtt; 4 zöld juhar a Veres Péter Kulturális Központ mögött; japánakác a Posta közben; fehér fűz az Íjászpálya-Lödomb szélén; 6 közönséges platán a Kastélykert 10-11. udvarán; császárfa a Bethlen utca végén; 2 vénic szil a Semsey Andor Múzeum kertjében; kislevelű hárs a Kossuth tér 9-11. déli oldalán; 3 mézesfa az Árpád utca 49. előtt; zöld juhar a Kossuth utca 21. előtt; jegyenyetölgy a Veres Péter szobor mellett; szomorú fűz a Semsey Andor és a Sporttér utcák sarkán; 2 tiszafa, 1 csörgőfa, 1 ostorfa, 2 zöld juhar, 3 japánakác, 1 ezüst hársfa, 1 nyírfa és 2 vadgesztenye a Kossuth téri parkban; jegyenyetölgy a Veres Péter utca 15. előtt; vénic szil a Debreceni utca 3-5. udvarán; császárfa a Bocskai utca 1-7. sz. társasház északi oldalán; közönséges platán a Böszörményi út 31. sz. előtt; japánakác a Böszörményi út 40. előtt; császárfa a Szántó-Kovács és az Oncsa utcák találkozásánál; 2 japánakác a Veres Péter utcán; 3 japánakác a Hortobágyi út 5. sz. előtt; ezüst hársfa a Bethlen utca 1/a előtt; japánakác, fenyők és tuják a Batthyány utca 18. udvarán; japánakác a régi iskola kapunál, a Dózsa György utcán.

Történeti kert

Balmazújvárost területén térségi jelentőségű történeti kert a Semsey-kúria és kertje (Nagyháti park), melyet 1975-ben nyilvánítottak helyi jelentőségű védett természetvédelmi területté. A kastélyparkot a balmazújvárosi Semsey család vadászkastélya köré telepítették az 1800-as évek közepétől. Az arborétum jellegű parkban magas kőrisek, mezei- és korai juharok az állományalkotó fajok, de ezek mellett több örökzöld is képviselteti magát. Kiemelkedő értéket képviselnek a kocsányos tölgy és platán faóriások, egy égbenyúló tulipánfa, négy narancseper, egy gigantikus méretű vadkörtefa, vörös tölgy és mezei szilek. Az aljnövényzetet sűrűn átszőtt borostyánszőnyeg borítja. A ritkásabb helyeken számos salamonpecsét, többféle zanót, magyal és tiszafák találhatóak.

1.12.3.2.5 Helyi jelentőségű természeti értékek

Természeti területek

Balmazújváros helyi jelentőségű természeti értékek

Táji-, településképi és -szerkezeti szempontból fontos értéket képviselnek azon természeti, természetközeli területek; amelyek fejlődéstörténetileg szoros kapcsolatot ápolnak a település évszázadok során folyamatosan változó és fejlődő komplex rendszerével; részt vesznek a település zöldfelületi ellátottságában, ezáltal elemét képezik a helyi zöldfelület-rendszernek; valamint helyi értéket képviselnek kulturális és/vagy szociális vonatkozásokban.

A települési belterületen ezen területek, területegységek közé tartozik a város nyugati határában elhelyezkedő köztemető, a belterületet nyugat-kelet irányban átszelő zöldfelületi folyosó elemeként megjelenő strandfürdő területe és a városi sportpályák keleti oldalán lévő lápos-vízenyős természeti felület.

A külterület jelentős természeti területei közé tartozik a Semsey-kúria és a hozzá tartozó parkterület, a Virágoskúti-csatornához csatlakozó halas és horgásztavak, valamint a Bánomkert és Virágoskút zártkerti telekcsoportok.

Egyedi tájértékek

A tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van. Mindezek az UNESCO által is elismerten, a világ kulturális örökségének részét képezik.

Balmazújvároson összesen 129 db egyedi tájérték (TÉKA program alapján) található. Ezek közül 2 csárda, 9 emlékmű, 4 erődítés, 91 gémeskút, 8 halom, 1 kúria (Semsey-kúria és parkja), 2 múzeum (Semsey Andor múzeum), 2 népi lakóház (Veres Péter emlékháza és lakóháza), 1 pince, 5 emlékmű (szobor) és 4 templom kategóriába sorolható. (4.1. sz. melléklet)

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

A település közigazgatási területének jelentős része tagja a nemzeti ökológiai hálózatnak. Balmazújváros hálózatot érintő területrészei a három elkülönített területi kategória szerint a következők:

- **magterület⁴:** A város közigazgatási területének azon részei, amelyek a Hortobágyi Nemzeti Parkhoz tartoznak (Nagy-szik, Magdolna, KV-2 víztározó, illetve a Darassa területek jelentős része), kiegészítve a Virágoskúti halastavak (KV-1 és KV-3 víztározók) területeivel.
- **ökológiai folyosó⁵:** A Keleti-főcsatorna teljes települési közigazgatási területen belüli szakasza, valamint a Keleti IV. csatorna környezete, a Paprét és a Kis-dűlő területrésze.
- **puffer övezet⁶:** A település közigazgatási területének minden olyan része, ami a Keleti-főcsatornától nyugatra helyezkedik el és nem képezi sem magterület, sem pedig az ökológiai folyosó részét.

1.12.4 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

A település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos.

- **ipari területek vizuális megjelenése:** A közigazgatási terület egészére jellemző, általános tájhasználati konfliktusként lehet említeni a mezőgazdasági és ipari telepek, üzemek vizuális problematikáját. A települési belterület és külterület határában elhelyezkedő, új ipari létesítmények vizuális tájba illesztése még megoldásra vár. Ezek kezelésére létezik szakmai eszközrendszer. Ennek alkalmazási lehetőségeit mindenképpen célszerű megvizsgálni.

⁴ Magterületbe az olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életközösségeit hosszú távon biztosítani képesek és számos védett, vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.

⁵ Az ökológiai folyosó olyan többnyire lineáris kiterjedésű folyamatos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok), amelyek döntő részben természetes eredetűek és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására.

⁶ A pufferterület olyan rendeltetésű területek, melyek megakadályozzák vagy mérséklék azoknak a tevékenységeknek a negatív hatásait, amelyek a magterületek, illetve az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.

Balmazújváros
ökológiai hálózata

Balmazújváros
tájhasználati
konfliktusok

Különösen nagy figyelmet igényelnek a belterület déli határában elhelyezkedő szennyvíztisztító telep, valamint a városi temetőtől kissé nyugatra és attól északra fekvő ipari telephelyek. A külterület mezőgazdasági területeibe ékelődött majorságok, telepek (pl. Balmazújvárosi Szülőpár telep) vizuális kezelésével egyaránt foglalkozni kell.

- **elektromos légvezetékek problematikája:** Általános települési vizuális képet érintő konfliktusként még az elektromos légvezetékek problematikáját lehet említeni. A települési belterületen kívül elsősorban a Keleti-főcsatornától nyugatra elhelyezkedő transzformátor állomás környezete, illetve a 3316 sz. út bizonyos szakaszai érintettek.
- **illegális hulladéklerakás:** Mind külterületet, mind pedig belterületet érintő konfliktus az illegális hulladéklerakások kérdésköre. Kiemelten elsősorban a 3316 sz. út bizonyos szakaszai, valamint a Veres Péter emlékpark érintett. Ezen hulladéklerakatok felszámolását nem csak vizuális, hanem közjóléti szempontból is kiemelt jelentőséggel kell kezelni.
- **kúria történeti környezetének problémája:** A nagyháti Semsey kúria megközelítése sajnos méltatlanul alul van kezelve. A műemléki épület, valamint a hozzá kapcsolódó történeti kert településtörténeti jelentőségét tekintve mindenképpen megérdemelné a 3316 sz. útról történő, méltó megközelíthetőségét, feltárását. A kúriával szemben elhelyezkedő szociális központ és rehabilitációs központ sem funkciójában, sem pedig környezeti terhelésében sincs különösebb hatással a történeti terület egészére. Ellenben a területen elhelyezkedő baromfitelep mind vizuális megjelenését, mind pedig funkcióját tekintve csökkenti a terület környezeti értékét. A telep áthelyezése/megszüntetése mindenképpen megvizsgálandó szempont.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerét annak külterületén és belterületén elhelyezkedő, növényzettel borított területek adják. A rendszer elemzése szempontjából célszerű elkülönítetten kezelni a települési külterületi és belterületi zöldfelületeket.

Külterületi zöldfelületek rendszere

Balmazújváros
külterületi
zöldfelületek

Balmazújváros külterületi zöldfelületi rendszerének kiemelkedő elemeiként lehet említeni a táj jellegzetes megjelenését adó mezőgazdasági területeket (szántókat, réteket, legelőket), a kisebb-nagyobb vízfolyásokat és vizenyős területeket. Erdők, erdőségek csak szórtan, leginkább egyéb zöldfelületi vagy épített elemhez kapcsolódóan vannak jelen. A külterület zöldfelületi rendszerét erősen determinálják a táji adottságok.

Belterületi zöldfelületek rendszere

Balmazújváros
belterületi
zöldfelületek

A város belterületének zöldfelületi rendszerének jelenlegi szerkezetét az évszázadok során lezajlott építkezési folyamatok alakították ki. Ugyan a város zöldfelületi rendszerére nem igazán lehet egyik rendszer-típust sem ráhúzni, mégis felfedezhetőek benne bizonyos szerkezeti, azonosulási irányvonalak. A rendszer két alapvető, lineáris szerkezeti elemre épül.

- a **3316 sz. főút és a vasúti pálya közé beékelődő zöldfelületi elemek lineáris rendszerére,**
- valamint a **Kadaracs-árok településbe ékelődött környezetére.**

A két lineáris rendszerelem felfűzhető a Kadaracs-árok és a Virágoskúti-csatorna települési belterületen futó folyására.

Ezen két rendszerelemen kívül jelentős szereppel rendelkezik még a belvárosban elhelyezkedő Északi sor - Illyés Gyula utca - Debreceni utca - Bocskai út által határolt tömbnégyes, melynek egyik elemében helyezkedik el a Kossuth tér is.

A települési belterületbe ékelődő egyéb, kisebb-nagyobb zöldfelületi elemek a rendszer szigetes elemegyütteseit képezik. Kegyeleti parkként használják a Böszörményi út nyugati oldalán lévő régi temetőt. Ugyanezen út keleti oldalán lévő régi felhagyott temető is kegyeleti parkként került megtartásra. Ugyancsak felhagyott temető található a Debreceni út bevezető szakaszának északi és déli oldalán.

Ezeken felül jelennek meg még a lakóterületek falusias és kisvárosias beépítéseinek következtében, a telkeken belül kialakult zöldfelületek, amelyek szintén hozzájárulnak a település zöldfelületi rendszer felépítéséhez.

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Külterületi elemek

A külterület zöldfelületi elemei közül kiemelkedő szereppel az alábbi területek rendelkeznek:

- A külterület északi határában lévő halastavak, víztározók és környezetük mind vizuális, mind pedig természeti érték szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Környezeti kondicionáló funkciójuk mellett, gazdag vízi és vízparti állat- és növényvilágnak adnak helyet.
- Hasonlóan kiemelt szereppel bír a Keleti-főcsatorna és közvetlen környezete, amely a vízparti élővilágával kiemelt ökológiai folyosóként ékelődik a település életébe.
- Különösen fontos hálózatot képeznek a terület egyéb vízfolyásai, csatornái is (pl. Magdolna-ér, Kadaracs-Karácsonyfoki-főcsatorna, Hortobágy folyó, Keleti IV. csatorna) amelyek közvetlen környezete mind ökológiai, mind pedig vizuális értelemben is kiemelkedik a pusztai táj sivárságából.

Belterületi elemek

A nyugat-kelet irányú, lineáris zöldfelületi rendszerelemre felfűződő, kiemelt jelentőséggel bíró egységek a következők:

- A városi köztemető a 3316 sz. út mellett, a települési belterület nyugati határában, amely idős fáival kiemelt kondicionáló szereppel rendelkezik.
- A kiemelt turisztikai és rekreációs szereppel rendelkező Kamilla Gyógy- Termál- és Strandfürdő területe és annak zöldfelületi elemei.
- A városi sporttelep, annak sportpályái és a hozzá tartozó zöldfelületi elemek, amelyek kiemelt rekreációs szereppel rendelkeznek.
- A rendszer szerves elemét képezi az egykor csónakázó tóként funkcionáló Vasút sor és Újvilág utca között elhelyezkedő vízfelület és természetszerű környezete.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

Balmazújváros lakosainak száma 18 149 fő. A település közigazgatási területe 20 545 ha. Zöldfelületi ellátottság elemzése szempontjából érdemes külön kezelni a település teljes területére vonatkoztatott zöldfelületi ellátottságot, valamint a lakóterületre vonatkoztatott ellátottsági adatokat. Az így vizsgált elemeket lehet még közcélt, vagy magáncélt szolgáló zöldfelületi egységekre bontani.

A Takarnet földhivatali adatbázis adatai szerint a település művelés alól kivett terület 2 775 ha, míg a valamilyen művelési ágba tartozó területe 17 770 ha. Ezen adatot alapul véve az egy főre jutó zöldfelület nagysága 9 791 m². A művelés alól kivett területek nem feleltethetők meg teljes egészében a zöldfelülettel nem rendelkező területeknek, így ez az adat csak hozzávetőleges, irányadó információként kezelendő.

A belterületi zöldfelületi ellátottság egyik legfontosabb eleme a közterületeken, valamint az intézmények telkein megjelenő zöldfelületek összessége. Ugyanakkor a lakosság zöldfelületi ellátottságában fontos szerepet kapnak a lakóházak telkein belül megjelenő zöldfelületek is. Ezen felületek elsősorban magáncélú rendszerelemek, amelyek lokálisan, elsősorban csak az őket használni tudók (tulajdonosok) számára képesek jótékony hatást gyakorolni.

A közcélt szolgáló zöldfelületi egységek a település magasabb szintű, az előző fejezetrészekben már részletesen tagolt zöldfelületi rendszerébe illeszkednek. Ezen területek elsősorban a település központja, valamint széle köré illeszkedően helyezkednek el, amelyek ezáltal nem tudnak közvetlenül részt venni az egyes városrészek lokális, közcélú zöldfelületi ellátottságában.

A település központjában elhelyezkedő közpark, az attól kissé távolabb lévő zöldfelületi egységek (pl. sportpályák, strandfürdő), valamint a lakóterületen lévő játszótérek méreteiket és mennyiségüket tekintve jelentősen mértékben járulnak hozzá a lakosság közcélú zöldfelületi igényinek kielégítéséhez.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

Balmazújváros belterülete - úgy, mint az ország településeinek jelentős része - nem rendelkezik egységesen kialakított, koherens zöldfelületi rendszerrel. Bizonyos rendszerelemek között ugyan megjelenik a térbeli kapcsolat, viszont az elemek jelentős része között még vizuális kötelék sem jön létre.

Jellemző problémaként jelenik meg, hogy a rendszer elemeit alkotó zöldfelületi egységekben rejlő potenciál nincs, vagy csak részben van kihasználva. Ilyen területekként a Veres Péter emlékpark, a tőle északra lévő és vele fizikai kapcsolatot is létesíteni tudó, a vasúti pálya és a Veres Péter utca között elhelyezhető zöldfelületi egység, valamint a vasúti pálya és az Újvilág utca között lévő vízfelület említhető. Általános érvényű igazság, hogy a közösségi, közjóléti, rekreációs célt szolgáló funkciók átgondolt elhelyezésével jelentősen javíthatóak a zöldfelületek kihasználtságai, használhatóságai.

Egyes területegységek növényállománya igen szegényes (pl. városi sporttelep és környezete), elöregedett, vagy nem megfelelően átgondoltan került kiültetésre. Ezek felmérést és vizsgálatát célszerű elvégezni.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

A település kialakulása

A mai Balmazújváros környéke már ősidők óta lakott terület, az Árpád-házi királyok idejében több kisebb helység alakult ki a határában. A mai település belterületén keresendő Hímes birtokot először 1332-ben említik. Balmaz nevével – pusztabirtokként - írott forrásokban csak a XV. század elején találkozunk. A település neve 1465-től bizonyosan Újváros, mezővárosi jogokkal is felruházott. Idővel virágzó mezővárossá fejlődött. De a település 1591 és 1610 között lakatlan volt, majd csak az 1720-as évekre érte el ismét korábbi lélekszámát. Mária Terézia 1753-ban az

Andrássy családnak adományozta az egész újvárosi határt. Ők alakították ki a majorsági gazdálkodást.

A XIX. század második felében megindult itt is a kapitalizálódás. A már korábban is differenciált lakosság rétegződése felgyorsult. Újvároson a zsellérek száma mindig az országos átlag felett volt. Emiatt is a magyarországi agrárszocialista szervezkedések és mozgalmak egyik legerősebb bázisa és színhelye lett. A községben, elsőként az országban, 1945. március 20-án jelentették

Balmazújváros az Alföld sajátos, mezővárosi jellegű települése Hajdú-Bihar megyében. A nagy kiterjedésű város két jellegzetes alföldi táj, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik. A város közigazgatási területén két természetes élővíz található, a Hortobágy folyó és a belterületi főgyűjtő vizét befogadó Kadarcs-Karácsonyok-csatorna. A várostól 3 kilométerre folyik az 1953-ban épített Keleti-főcsatorna. Megközelíthető a 33-as számú főúton, Hortobágytól 20 km-re, Debrecentől 23 km-re, a 4-es főúton Hajdúszoboszlótól 19 km-re, a 35-ös úton Hajdúböszörménytől 14 km-re, az M3-as autópályán Budapesttől 220 km-re. Az egykori mezőváros főleg az utóbbi évtizedekben sokat fejlődött. A város idegenforgalmi vonzerejét a településközpont jellegzetes és hangulatos mezővárosi megjelenése adja. Kedvező, hogy csendes, Európában egyedülálló pusztai természeti környezetben - Hortobágyi Nemzeti Park - terül el.

Balmazújváros városszerkezeti jellemzői

A városszerkezetben 6 fejlesztési akcióterület került kijelölésre 2010-ben, hogy az önkormányzat által 2010 és 2014 között tervezett fejlesztések és az egyéb magánberuházások fogadására:

A város középtávon meghatározott céljainak elérését elsősorban e területek fejlesztése szolgálta.

A funkcióbővítő városrehabilitációs fejlesztések illeszkednek a város, rendezési tervében meghatározott feltételekhez.

28. térkép: Balmazújváros fejlesztési akcióterületei

Forrás: Balmazújváros IVS 2010

1. Városközpont a település közösségi-társadalmi és gazdasági súlyponti területe. Lehatárolása szerint a Csegei u. – Veres Péter u. – Bethlen u. – Bocskai u. – Árpád u. – Szoboszlói u. – Debreceni u. – Vasút vonal – Semsey A.. u. – Szabadság sor – Vasút vonal területe.

29. térkép: Városközpont akcióterület

Forrás: Balmazújváros IVS 2010

Balmazújváros városközpontként meghatározott településrésze egységes, funkcionálisan egyveretű terület, mely a település közigazgatási, kereskedelmi, oktatási, szociális, turisztikai, sporttal kapcsolatos funkcióinak ad helyet. Balmazújváros szempontjából ez a prioritást élvező akcióterület.

További fejlesztési akcióterületek:

- Északi városrész: Újtelep, Bánlak,
- Déli városrész: Daru, Felsővég, Németfalu.

Balmazújváros terület kimutatás:

41. táblázat: Földrészlet statisztika fekvésenként

	Földrészletek száma (db)	Összes terület m ²
Belterület	6619	9.367.561
Külterület	5621	195.315.764
Zártkert	749	763.563
Összesen:	12989	205.446.888

Forrás: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Földhivatala

42. táblázat: Földrészlet statisztika művelési áganként

Földrészlet	Alrészlet m ²	Összes alrészlet m ²
Erdő	235	5.842.657
Gyep / legelő	1077	77.303.608
Gyep / rét	109	696.590
Gyümölcsös	538	574.321
Halastó	7	1.324.295
Kert	115	1.014.681
Kivett	7609	27.746.702
Nádas	72	3.793.181
Szántó	9052	87.968.822
Szőlő	83	95.231

Forrás: 1990 évi Körzeti Földhivatal Debreceni Járási Földhivatala Megyei Földhivatal Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Földhivatala

1.14.1.1 Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata

A területi korlátok miatt, a jogszabályi tartalomjegyzék 1.14.6.1-es (településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag) fejezete ebben a fejezetben kerül kifejtésre.

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Balmazújváros közigazgatási területe az alábbi terület-felhasználási egységekre tagozódik a településszerkezeti tervnek megfelelően:

Beépítésre szánt területek: beépítésre szánt területek javarészt a település központi belterületén, valamint elszórtan a külterület több területén találhatók.

Változó besorolású (az előző szabályozás szerint beépítésre szánt) területek az

- 1. Lakóterület:
  - kisvárosias (belváros): KL-2A, KL-2B, KL-2C, KL-3,
  - falusias: FL-3, FL-4,
  - tartalék lakóterület (TL)
- 2. Vegyes terület:
  - településközpont vegyes (TV),
  - központi vegyes (KV),
- 3. Gazdasági terület:
  - kereskedelmi szolgáltató, gazdasági (KG, KG-2),
  - ipari gazdasági terület (IG-1, IG-2, IG-2 1, 2, 3),
  - tartalék ipari gazdasági terület,
- 4. Különleges terület: (K...)
  - rekreációs célú különleges terület/sport,- fürdő,- Kónyag,- templomkert (KÜ-1),
  - temető kegyeleti park (KÜ-2),
  - idegen hasznosítású terület hagyományozó gazdaság (KÜ –id-1),
  - idegen hasznosítású ökológiai terület (KÜ-id -2),
  - közpark (KP),

- általános közlekedési terület (K),
- vasútterület (VA),

Beépítésre nem szánt területek:

- M szántó hasznosítású mezőgazdasági terület
- M legelő, gyeperő hasznosítású mezőgazdasági terület
- M kertgazdálkodásra szánt területek (egykori zártkertek)
- M hortobágyi Nemzeti Park területe
- VT vízgazdálkodási terület (gazdasági)
- VT általános vízgazdálkodási terület
- E-1 erdőterületek
- TE-1 tartalék véderdő
- H hulladékkezelésre, elhelyezésre szolgáló terület

Terület felhasználás:

- Közlekedési területek:
  - K általános közlekedési terület.
  - VA vasútterület
  - Zöldterületek: KP központok, közkertek területe, melyen a pihenést és a testedzést szolgáló építmények helyezhetők el.
- Erdőterületek: erdő céljára szolgáló terület, melyet rendeltetése szerint a szerkezeti terv a következők szerint bont meg.
  - E-1 védelmi célú erdő
  - E-2 gazdasági erdő
  - E-3 egészségügyi–szociális, turisztikai rendeltetésű erdő
- Beépítésre szánt területek:
  - IG-3 mezőgazdasági üzemi, illetve hozzá kapcsolódó ipari felhasználású gazdasági terület
  - H szilárd, folyékony hulladék elhelyezésére, kezelésére szolgáló terület
  - B bányaterület (építési anyaglelőhely nyitására kijelölt terület)

Terület felhasználás:

■ Lakóterületek:

■ KL: Kisvárosias lakóterületek:

- A városközpont többszintes beépítésű belvárosi részének lakóterületei
- A városközpont földszintes, maximum földszint + 1 emeletes igazi kisvárosias, hézagosan zárt sorú vagy zárt sorú beépítési móddal épült, illetve ilyen módon átépítendő lakóterületei.
- A városközpontot övező viszonylag apró telkes családi házas beépítésű, a falusias és kisvárosias beépítés átmenetét képező lakóterületek.

■ FL: Falusias lakóterületek

- A város igazi falusias külső részein lévő viszonylag apró telkes lakóterületek.
- A település külső részein található nagytelkes falusias lakóterületek.

■ Vegyes területek:

- TV: Településközpont vegyes terület: a belváros legforgalmasabb részén kijelölt olyan területek, melyek több önálló rendeltetési egységet foglalhatnak magukba, és a lakó funkció mellett olyan helyi település szintű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, egyházi, oktatási, egészségügyi, szociális épületek, valamint sportépítmények, elhelyezésére szolgál, amelyek alapvetően nincsenek zavaró hatással a lakófunkcióra.

- KV: Központi vegyes terület: több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, elsősorban központi igazgatási, nevelési, kereskedelmi, szolgáltató–gazdasági épületek elhelyezésére. A településszerkezeti tervben a hagyományosan telekigényes, a lakókörnyezettel szemben az átlagosnál nagyobb vagy eltérő igényeket támogató intézmények elhelyezésére kijelölt területek. (ide tartoznak például az oktatási nevelési létesítmények, az egészségház, a polgármesteri hivatal is.)

■ Gazdasági területek: a gazdasági terület elsősorban gazdasági célú építmények elhelyezésére szolgál.

- IG: kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület: elsősorban nem jelentős zavaró hatású gazdasági tevékenységi célú épületek elhelyezésére szolgál. (A településszerkezeti terv ebbe a kategóriába sorolja például a tüzeép telepet, a benzinkutat, a gépjárműjavító telepet, a vízmű területet).

- IG: ipari gazdasági területek: olyan gazdasági célú ipari építmények elhelyezésére szolgál, amelyek más beépítésre szánt területen nem helyezhetők el.

- IG–1: a lakó és intézményterületek közé ékelődően elhelyezkedő iparterületek céljára szolgáló terület.

- IG–2: a különállóan kialakított ipari parkok területe.

- IG: külterületen elhelyezkedő, a mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó ipari – gazdasági területek.

- Különleges területek: azok a területek tartoznak ide, amelyek a rajtuk elhelyezendő építmények különlegessége miatt jelentős hatást gyakorolnak a környezetükre vagy a környezetük megengedett külső hatásaitól is védelmet igényelnek.
- Funkciójában megváltoztatásra tervezett területek:
  - 1. Belterületi mezőgazdasági (szántó területi) hasznosításból ipari gazdasági területté változik az északi iparterület fejlesztésére kijelölt terület.
  - 2. Belterületi, illetve kapcsolódó külterületi gyepes területből ipari gazdasági területté válnak a nyugati ipari park fejlesztésére jelölt területek.
  - 3. Gyepes területből ipari gazdasági területté, illetve védő zöldterületté és közlekedési területté válik a város keleti szélén lévő (korábban városliget számára fenntartott) terület.
  - 4. A Böszörményi utca keleti oldalán lévő iparterület továbbfejlesztése érdekében a belterületen található a meglévő ipari területekhez szervesen kapcsolódó gyepes területek, és az egykori mára már felhagyott temető terület, ipari gazdasági területté változik.
  - 5. Az előző pontban említett iparterület keleti szomszédságában lévő, belterületként nyilvántartott kertgazdálkodásra használt terület, funkcióját átmeneti hasznosításként továbbra is megtartja, de távlati tartalék lehetőségként, a kialakuló ipari park fejlesztésére kerül kijelölésre.
  - 6. Belterületi szántóterületből, illetve roncsolt hasznosítatlan területből falusias lakóterületté, illetve általuk közrefogott közparkká változik, a város északnyugati részén található Mátyás király- Gábor Áron- Bólyai utcák közötti T-3 terven jelölt terület.
  - 7. Gyepes területből lakóterületté válik a Gábor Áron utca déli oldalán lévő terület, mely új telkek osztását teszi lehetővé. A déli irányban hozzá kapcsolódó, a Pokrócz Ferenc utcáig lenyúló vizenyős, gyepes terület közparkként kerül kiépítésre.
  - 8. A város délnyugati szélén lévő belterületi mezőgazdasági, döntően gyepes illetve roncsolt területek (Hortobágyi-Hajnal utcák által határolt terület) falusias beépítésű lakóterületté változik.
  - 9. A Kiskútújsor utcától nyugati irányban lévő roncsolt terület, távlati hasznosításként tartalék lakóterületnek lesz fenntartva. Az utcától keleti irányban lévő szintén roncsolt terület, rekultiválásra kerül, közpark hasznosítást kap.
  - 10. A Lesi alja utca és vasút közötti belterületi mezőgazdasági hasznosítású terület és a mellette lévő felhagyott temető hozzá szervesen kapcsolódó része falusias beépítésű lakóterületté változik. A régi temető fennmaradó másik része Központi Vegyes terület lesz.
  - 11. A Keleti utca melletti 188/18 hrsz-ú belterületi gyepes terület lakóterületként hasznosítható.
  - 12. A Budai Nagy Antal és Nap utcák keleti vége közötti 4412/2 hrsz-ú gyepes terület lakóterületté válik.
  - 13. A vasúti pályatest és a Veres Péter utca közötti 4289/1 hrsz-ú jelenleg hasznosítatlan terület mellett, a Belső-Magdolna ér partján nyitandó új utca

mentén, a vasút tengelyétől számított 50 méteres védőtávolságig, kisvárosias lakóterületté válik. A terület többi része közparkként hasznosítható.

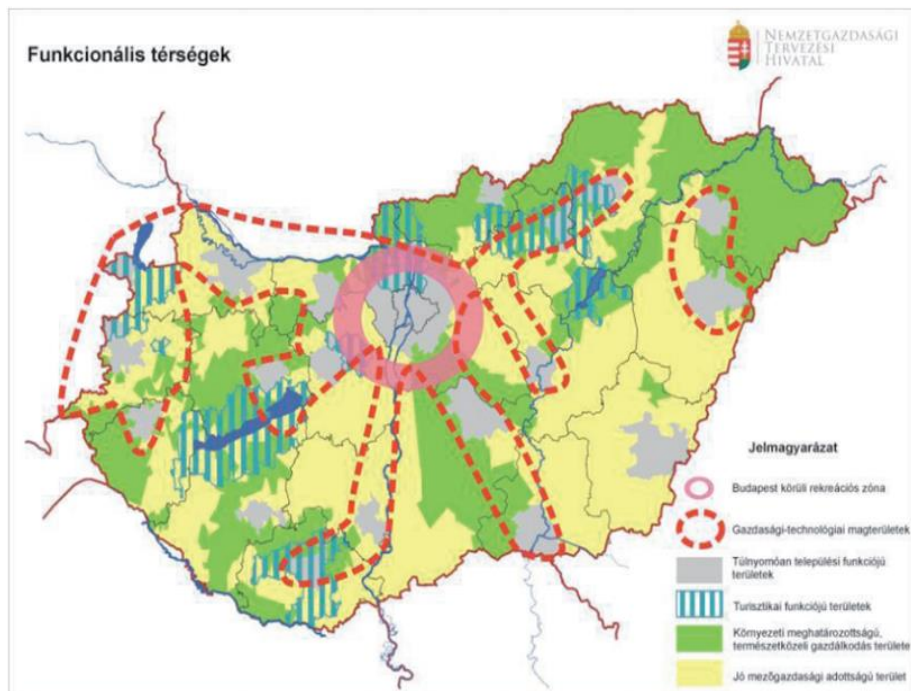
- 14. A Debreceni út 4- 26/a számok közötti telkek 60 méter mélységen felüli része IZ-1 besorolású, különleges területté (intézményjellegű zöldterületté) válik. A terület a strandfürdő és a városi szintű sport és pihenőterületek fejlesztésére lesz felhasználva.
- 15. A strandfürdő víztározója melletti jelenleg gondozatlan területen közpark kerül kialakításra.
- 16. A Debreceni utca Keleti utca találkozásánál lévő (benzinkút mögötti) 188/20 Hrsz-ú gyepes területrészen IZ-1 (intézményjellegű zöldterület) alakítható ki.
- 17. A Zrínyi Miklós utca 17 sz. alatti lakóingatlan általános iskola telkének bővítése miatt, KV (központi vegyes) területté válik.
- 18. A Hortobágy utca 10. sz. alatti lakóingatlan iskolaterület bővítése miatt KV (központi vegyes) területté válik.
- 19. Az Árpád utca 4,6,8 és Zene utca 19 sz. alatti ingatlanok 30 méter mélységen felüli része központi vegyes területként, a kapcsolódó oktatási tömb fejlesztéseként hasznosítható.
- 20. A Vörösmarty utca 2-14 sz. közötti lakótelkek a csatlakozó piactér bővítése, korszerűsítése érdekében, KV (központi vegyes) területté válik.
- 21. A Bólyai és Gábor Áron utcák találkozásánál lévő jelenlegi gyepes területből a csatlakozó óvoda bővítéséhez 40 méter szélességű terület kerül felhasználásra, KV-jelű területként.
- 22. A városi köztemető és a tervezett új iparvágány közötti területen lévő gyepes területet felhasználva E-1 védőerdő alakítható ki.
- 23. A nyugati iparterület és a meglévő lakóterületek között a Wesselényi utcai lakótelkek mögött a terven ábrázoltak szerint 60-80m mélység között váltakozó szélességű védőerdő létesítendő.
- Védett és védelemre tervezett, és védő területek:
  - 1. Műemléki jelentőségű terület kijelölése: a főtéren található műemlékek (Semsey kastély, Római Katolikus templom, Református templom) környezetében – figyelembe véve azt is, hogy a Városháza és a Semsey Andor múzeum épületét is műemléki védettségre irányozza elő a terv – a terven kijelölt területen, műemléki környezet megállapítását kezdeményezi a szerkezeti terv.
  - 2. Utcaképi védelem kerül bevezetésre a Kadarcs utca 19-43 sz. és a Dely Mátyás. utca 1-3 sz. közötti szakaszán.
  - 3. Hagyományőrző építészeti karaktervédelem bevezetése: a beépítés hagyományos jellegzetességeit viszonylag egységesen megőrző településrészek, utcák hangulatának, építészeti értékeinek megőrzése, valamint a folyamatos átépítések során megvalósítható még egységesebb, összefüggő utcaképi megjelenés, illetve a Nemzeti Park részét képező „Nagyszik” felőli, látványvédelem megvalósulása érdekében Hagyományőrző Építészeti karaktervédelem alá kerül:
- a "Postaföld" nevű városrész (Karikás., Mikszáth K.,Túzok utcák, és a Kölcsey utca eleje.

- a Veres Péter emlékház tágabb környezete (Kadarcs utca eleje)
- Széchenyi utca mindkét oldal teljes hosszában
- Sima utca teljes hosszában
- Kossuth utca 79-105 szám alatti ingatlanok.
  - 4. Építészeti karaktervédelem bevezetése: Annak érdekében, hogy az értékes épületek, utcarészek és városrészek lehetőség szerint egy folyamatban is „átélhető”, megismerhető egységet alkossanak, a helyi védettségű épületeket is tartalmazó de építészeti értékét tekintve kevésbé értékes néhány utcában építészeti karaktervédelem kerül bevezetésre.
- Batthyány út teljes hosszában
- Keleti utca 3-29 sz. 2-30 sz. közötti szakaszai
- Kossuth utca 39-105 sz. 44-94 sz. közötti szakaszai
- Szoboszlói út 51-59 sz. 36-48 sz. közötti szakaszai

1.14.1.3 Funkció vizsgálata

30. térkép: Magyarország funkcionális térségei

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal

A település intézményi ellátottságának bemutatása a fejezet célja. A település sajátos fejlettségéhez mérten érdemes csoportokba rendezni az intézményeket és röviden bemutatni azokat.

funkció	alfunkció (ha kell)	intézmények megnevezése	darabszám
Humán funkciók	bölcsőde, óvoda		8
	alapfokú közép fokú iskola és szakoktatás		
	egészségügyi ellátás		
	szociális szakosított ellátás		
	szociális és gyermekjóléti szolgáltatások		
Közösségi funkciók	könyvtár		
	színház, mozi		
	múzeum		
	szabadidőpark		
	közösségi ház		
	uszoda, strand		
Igazgatási funkciók	rendőrség		
	tűzoltóság		
	okmányiroda		
	önkormányzati hivatal		
	kormányablak		
Közlekedési funkciók	autóbusz állomás		
	vasútállomás		
	benzinkút		
	repülőtér		
Gazdasági funkciók	lpartelep		
	piac		
	pénzügyi szolgáltatók és bankok		
	irodaház		
	szálláshely		
	vendéglátó egységek		

Középtávon tervezett funkció (bővítő) és város-rehabilitációs program:

43. táblázat: Balmazújvároson megvalósult fejlesztések

Helye	Fejlesztés célja	Jellege	Érintettek	Költsége	Önerő	Tematikus célokhoz kapcsolódás
Városközpont	Sportcsarnok, sportpálya fejlesztése	közösségi	ifjúság, város lakosai, kistérségi lakosok	900 millió Ft	50%	1,2,4
Városközpont (2009-ben beadott támogatással)	Ifjúsági ház	kulturális	ifjúság, város lakosai	150 millió Ft	25%	1,3,4
Városközpont	Szolgáltató ház létesítése	turisztikai	turisták, kistérségi lakosok	95,4125 millió Ft	50%	1,2,4
Városközpont (2009-ben beadott támogatással)	Termál és Strandfürdő teljes bővítése	turisztikai	városi lakosok, kistérségi lakosok, turisták	1092 millió Ft	50%	1,2,3,4
Városközpont (2009-ben beadott támogatással)	Egészségügyi szakellátó központ	egészségügyi	városi lakosok, kistérségi lakosok	630 millió Ft	8%	1,4
Városközpont	Egészségügyi alapellátó központ	egészségügyi	városi lakosok, kistérségi lakosok	350 millió Ft	100%	1,4
Városközpont	Közüntézmények megújuló energiafejlesztése	oktatási	ifjúság	500 millió Ft	30%	1,3,4
Városközpont	Kastély felújítása	turisztikai, kulturális örökségvédelem	városi lakosok, kistérségi lakosok, turisták	460 millió Ft	15%	1,4
Városközpont (2009-ben beadott támogatással)	Kerékpárút hálózat fejlesztése	közlekedési	városi lakosok, kistérségi lakosok, turisták	230 millió Ft	5%	1,4
Északi városrész / Újtelep	Iparfejlesztési lehetőségek bővítése, vállalkozások betelepülését elősegíteni ipari park létrehozásával	gazdasági (ipari park)	vállalkozások, helyi munkavállalók	500 millió Ft	50%	1,2,4
Északi városrész / Újtelep	megindult szegregációs folyamatok megállítása, hosszabb távon megfordítása a közutak megújításával, közszolgáltatások fejlesztésével	közösségi, városi, lakó és közszféra	2. szegregátum lakói	130 millió Ft	15%	1,2,3,4
Északi városrész / Újtelep	Lakásépítés és szociális bérlakásépítés	lakó	város fiatal lakossága	500 millió Ft	20%	1,4

Helye	Fejlesztés célja	Jellege	Érintettek	Költsége	Önerő	Tematikus célokhoz kapcsolódás
Északi városrész / Bánlak	iparfejlesztési lehetőségek bővítése, új vállalkozások betelepülésének elősegítése vállalkozói övezet fejlesztésével	gazdasági (vállalkozói övezet)	vállalkozások, helyi munkavállalók	150 millió Ft	30%	1,2,4
Északi városrész / Bánlak	Konzervgyárépítés és további iparfejlesztés	gazdasági	város lakossága, betelepülni vágyók, kistérségi lakosok	500 millió Ft	0%	1,2,4
Északi városrész / Bánlak	Lakásállomány növelése	lakó	város lakossága, betelepülni vágyók,	100 millió Ft	0%	1,4
Déli városrész / Daru	Lakásállomány növelése	lakó	város lakossága, betelepülni vágyók,	800 millió Ft	0%	1,4
Déli városrész / Daru	Iskola átalakítása (diákszállás)	Oktatás	Ifjúság	90 millió Ft	35 %	1, 3, 4
Déli városrész / Daru	Óvoda felújítása, megújuló energia	Oktatás	Gyermekek	200 millió Ft	15%	1, 3, 4
Déli városrész / Felsővég	Új lakás építése kb. 80 db	lakó	Kistérségi lakosság	600 millió Ft	0%	1, 4
Déli városrész / Felsővég	Útépítés, új utcák kialakítása	közlekedési	Város és a kistérség lakossága	300 millió Ft	15%	1, 2, 4
Déli városrész / Felsővég	Kalandpark kialakítása	Turizmus	Turisták, város lakói, kistérségi lakosok	90 millió Ft	50%	1, 2, 3, 4
Déli városrész / Felsővég	Meglévő tájház berendezése	Turizmus, hagyományörzés	Turisták, város lakói, kistérségi lakosok	10 millió Ft	15%	1, 4
Déli városrész / Németfalu	Játszóter, park kialakítás	Közösségi	Város gyerekei	40 millió Ft	15%	1, 3, 4
Minden városrészre kiterjedő	Humán erőforrás fejlesztés	Gazdasági, közösségi	Város vállalkozni kívánó lakossági rétege, illetve lemaradással fenyegetett rétege	50 millió Ft	25%	1, 3, 4

Helye	Fejlesztés célja	Jellege	Érintettek	Költsége	Önerő	Tematikus célokhoz kapcsolódás
Minden városrészre kiterjedő	Belterületi csapadékvíz elvezetése, 1-2. ütem összesen	közösségi	város lakói, kistérségi lakosok	1000 millió Ft	15%	1,2,4
Minden városrészre kiterjedő	Gyűjtőút kiépítése	közlekedés	város lakói, kistérségi lakosok	400 millió Ft	10%	1,2,4
Tematikus célok						
1.	Városi környezet és infrastruktúra fejlesztése		4.	Város kistérségi kapcsolatainak erősítése		
2.	A helyi gazdasági és természeti erőforrások dinamizálása					
3.	Humán erőforrások dinamizálása					

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

A városszerkezet funkcióváltásra javasolt alulhasznosított területegységei:

- működő szeméttelp bezárása, rekultiválása tervezett,
- külterületen lévő mezőgazdasági majorok és állattartó telepek beépítésre szánt területekké kerülnek kijelölésre,
- a város dél - nyugati részének közelében lévő felhagyott temető újbóli hasznosításra, mint távlatban bevonható temetőterületként kerül kijelölésre,
- ipari területek:
  - Böszörményi úti ipari övezet: mintegy 1,8 hektáros, teljes közművesítésű terület áll rendelkezésre (az új benzinkút melletti terület),
  - a Böszörményi úti ipari övezetben további 4-5 beépítetlen vállalkozói terület hasznosítására van mód,
  - Nap utcai vállalkozó terület: mintegy 4,7 hektáros ipari terület vár hasznosításra,
  - Bólyai úti ipari terület: két tömbben mintegy összesen 12 hektáros terület áll rendelkezésre, melyből az északi terület a napelemes erőmű létesítésére van tervezve.

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott területek)

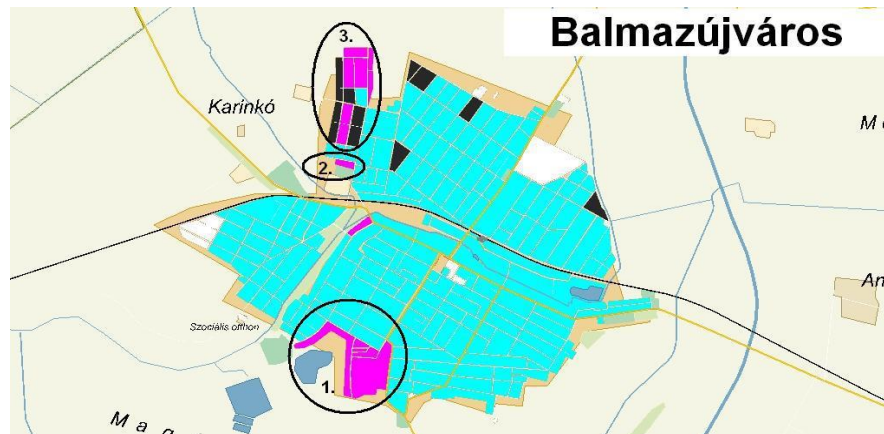
Általánosságban elmondható mindhárom megyében található olyan kistérségek, amelyek társadalmi-gazdasági mutatóik alapján belső perifériának nevezhetők. E térségek lakóinak munkaerő-piaci helyzete meglehetősen problematikus. A rendszerváltást követően a magyar agrártermelés válságba került, ennek eredményeként a termelőszövetkezetek legnagyobb hányada tönkrement. Mivel ezek voltak a legnagyobb foglalkoztatók, a belső periférián élők tízezrei váltak egyik napról a másikra munkanélkülivé. (Esély K. R. F. 2005) Hajdú-Bihar megyében található az ország 33 leghátrányosabb helyzetű kistérségének egyike, a Berettyóújfalui.

Összességében kimondható, hogy szegregátumokban – elsősorban roma telepeken – él a kistérség lakóinak több mint 10 százaléka, ami szokatlanul magas arány. Azonban olyan településeken is vannak „cigány utcák”, „cigánysorok” és egyéb alacsony státuszúakat

koncentráció részek. A magasabb státuszú, iskolázott és rendszeres munkajövedelemmel rendelkező lakosság fokozatos elkülönülése figyelhető meg. A kistérségben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya nagyon magas (53 %). A lakosság 5,2 százaléka részesül rendszeres szociális juttatásban. A lakások több mint 10 százaléka közutakból jut ivóvízhez, és közel 50 % a hagyományos, szilárd tüzelésű háztartások aránya.

31. térkép: Balmazújváros szegregátumok

Forrás: www.teir.hu, 2015

Szegregátumnak nevezzük azokat a területeket, ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató tekintetében magasabb, mint 50%.

Az általános tapasztalatok alapján elmondható, hogy ezeken a területeken az alacsony státuszú mélyszegénységben élő és roma népesség koncentrációja igen magas, éppen ezért a városi szegregátumok meghatározásának egyik elsődleges célja az ilyen jellegű területek lehatárolása. Városszerkezeti szinten a szegregátumoknak alapvetően kétféle típusa jelentkezik:

- a városszövetbe ágyazódott szegregált, szegregálódó területek (általában ezek jelentik a teletszerű környezetet),
- a városszövettől elkülönült, alapvetően nem lakó-funkciójú területekbe ékelődött szegregátumok (általában ezek jelentik a telepeket).

Balmazújvároson két szegregátum fedezhető fel.

- 1. szegregátum: Magdolna utca, Malom utca, Hársfa utca és Kiskútújsor által határolt településrész. Itt 109 lakásban 548 fő él. Míg 2001-ben a KSH adatai szerint 899 fő volt a lakónépesség száma, 2008-ban az önkormányzat Szociális Osztály munkatársainak kérdőíves felmérése alapján ez a számadat 39,1 %-kal csökkent.
- 2. szegregátum: Bólyai utca, Kodály utca, Wesselényi utca, Lengyel Menyhért utca, Révész utca (Újtelep). Itt 150 lakásban 689 fő él. 2001-ben a KSH adatainak tükrében 1069 fő volt a lakónépesség száma, míg a 2008-as felmérés alapján a létszám 35,5 %-kal csökkent.

A fő cél, hogy az alacsony státuszú, már szegregálódott vagy szegregációs veszélynek kitett, a szegregátumokban, illetve az erősen leromlott területeken élő lakosok magasabb koncentrációja csökkenjen, lehetőleg közelítsen a városi átlaghoz.

Fontos továbbá, hogy a város más területein vagy a város környezetében elhelyezkedő falvakban ezzel párhuzamosan ne nőjön a számuk.

Telekstruktúra
vizsgálata

Az Anti-szegregációs beavatkozási terv lehetőséget kínál arra, hogy a helyzetelemzésben leírt problématerületekre települési szintű megoldások szülessenek.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

Balmazújváros korábban rendszertelen "balmazfalu" volt, sokáig őrizte halmaztelepülés jellegét, a későbbi városrendezéssel vált szabályos szerkezetűvé.

Utcahálózatát a többségében észak-kelet, dél-délnyugat irányú és erre merőleges, szabályos utcák alkotják. A kelet-nyugat irányú 3316. számú Debrecen-Tiszacsege főút, illetve a belterületen vele viszonylag párhuzamosan futó Debrecen-Tiszafüred vasút a belterület két közel azonos területű részre osztja. Az észak-kelet – dél-nyugat irányú Hajdúböszörménybe, illetve Hajdúszoboszlóra vezető utak további szabályos részekre bontják a belterületet. A természetes terepalakulatokhoz igazodóan kanyargó Virágoskúti-csatorna és az őt kísérő zöldterületek (erdő-közpark-sportterület-strand) a város jellegzetes és meghatározó eleme.

Amiben a település nagyban megőrizte alföldi mezőváros jellegét, az egyközpontúság.

A város észak-nyugati, északi és észak-keleti szélén jelentős beépítetlen területek állnak rendelkezésre olyan fejlesztésekhez, mint ipari parkok, lakóterületek. A település déli-délkeleti határán vályoggyödrök, szegregált lakóterületek, és szennyvíztisztító bontják meg a monoton településképet.

Részletes tulajdonjogi vizsgálat jelen munka keretében nem készült.

1.14.3. Önkormányzati tulajdonkataszter

Balmazújváros önkormányzata rendelkezik tulajdonkataszterrel. .

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az önkormányzatnak névjegyzékbe vett tulajdonából 576.495.900 m² szántó, gyeplő, rét, erdő, gyümölcsös művelési ágú ingatlan (külterületi ingatlanok nagy részét haszonbérbe adás útján hasznosítja az Önkormányzat), valamint halastó, nádas, kert és kivett egyéb ingatlan.

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet tartalmazó részletes térkép az ITS készítését megalapozó vizsgálati munkarészben nem kerül kidolgozásra. Annak elkészítése településrendezési eszközök megalapozása során történik.

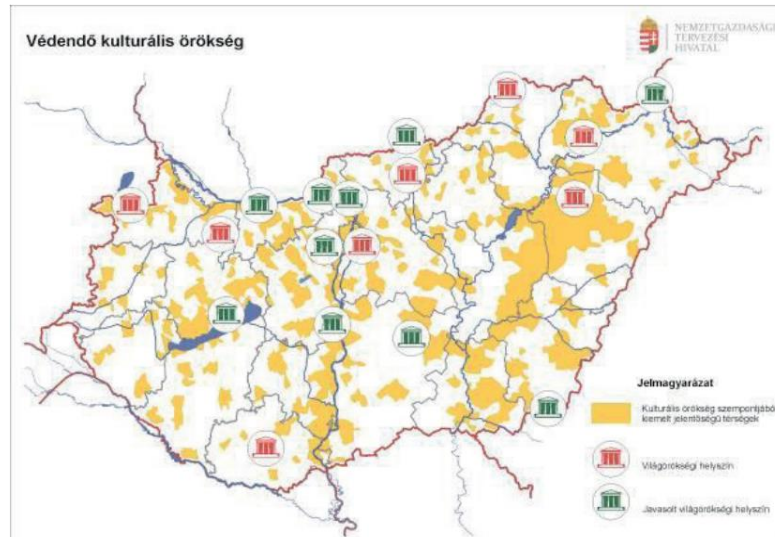

Épített
értékei

környezet

1.14.5 Az épített környezet értékei

32. térkép: Magyarország védendő kulturális öröksége

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal

Régészeti terület

1.14.5.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Kunhalmok Balmazújvárosban:

A kunhalmok eredetileg az Alföld nyílt területeinek különböző rendeltetésű kiemelkedései voltak, melyek az alapfunkcióik mellett kiváló tájékozódási és kilátó pontok lehettek, azaz az adott táj képéhez szerves hozzátartoztak. Az utóbbi évszázadok jelentős környezet átalakítása miatt azonban a kunhalmok nagy részének tájképi értéke, a tájban való markáns megjelenése sérült, egyrészt a forma lealacsonyodása, szétszántása és elhordása miatt, másrészt zavaró objektumai (erdőtelepítés, gazonos területek, épületek, távvezeték, szeméttelép stb.) megakadályozzák a szabad rálátást.

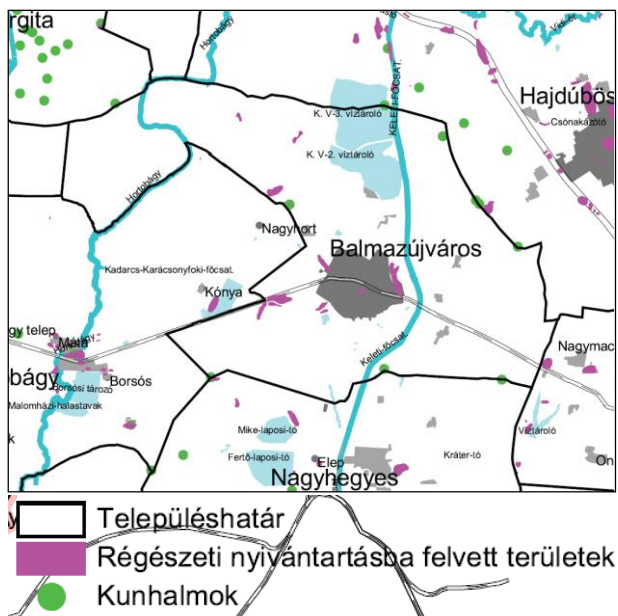
A kunhalmok száma jelenleg 328, két évszázad alatt a halmok közel 62%-a tűnt el nyomtalanul.

Ezek a halmok sok esetben nevükben őrzik a hozzájuk kötődő monda, legenda, vagy történelmi esemény jellegzetességeit.

33. térkép: Kunhalmok Balmazújváros területén

Forrás: www.teir.hu, 2015

1.14.5.2 Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A műemlékek védelme, valamint az épített környezet védelme a város arculatmegővésének fontos eleme. Ezt szabályozza Az épített és a természeti környezet értékeinek helyi védelméről szóló önkormányzati rendelet, melyben szereplő helyi védettség alá vont épületek sorát időről időre felül kell vizsgálni.

Fokozott figyelmet kell fordítani az épületek állagának megővására, és a lehetőségekhez képesti felújítására. Gondot kell fordítani a köztéri parkok, szobrok állapotának - lehetőség szerint pályázati pénzeszközből történő - javítására, az általuk képviselt értékek megőrzése érdekében.

A település kulturális örökségének, hagyományainak védelme, a vonzó településkép kialakítása nemcsak a lakosság komfortérzetét javítja, hanem egyben a település turisztikai vonzerejét is növeli. Ennek érdekében fontos:

- az épített örökség védelme, ápolása, a településkép megújítása.
- a város történetéhez szorosan hozzátartozik a Hortobágyi Nemzeti Park, amely a jövőbeni fejlesztési lehetőségek kitűnő alapját képezi. A terület rendeltetése átalakult, egyedülálló természeti értéket képvisel.

Legérdekesebb városképi adottsága a sajátos alaprajzzal rendelkező, a XVIII. században mérnökök által párhuzamokból és derékszögekből álló szabályos településszerkezet.

Műemlék jellegű értékek a Semsey-Kastély, a római katolikus és a magyar református templom, a német református templom, a Városháza, a Veres Péter emlékház, a Kishortobágyi Csárda, a Batthyány u. 26. sz. alatt lévő lakóház, a Semsey Andor Múzeum.

A város hangulatos mezővárosi megjelenését műemlék jellegű épületeinek és hangulatos központi díszparkjának köszönheti. Az 1786-ban épült barokk római katolikus és a késő barokk

stílusú református templom (1804-37), a klasszicista stílusú Semsey-kastély és az 1911-ben emeletesre átépített, eklektikus stílusú városháza, valamint a németfalusi templom kiemelkedő értékek. A népi barokk jegyeit magán viselő Semsey Andor Múzeum helytörténeti gyűjteménye és a város híres szülöttének, Veres Péter író-politikusnak a szülőháza is említést érdemel, amelyet 1981-ben állítottak helyre.

Világörökségi terület

Világörökség és világörökségi várományos terület

A Hortobágyi Nemzeti Park 1999 óta a világörökség része.

Műemlék, műemléki
együttes

1.14.5.3 Műemlék, műemléki együttes

44. táblázat: Műemlékek Balmazújvárosban

Ssz.	Megnevezés	Cím	Hrsz.
MŰEMLÉKI VÉDETTSGŰ ÉPÜLETEK			
1.	Semsey-kastély (műemlék) Épült a XVIII.-XIX. Század fordulón, klasszicista stílusú	Debreceni út 2.	5515
2.	Római katolikus templom (műemlék) Épült 1786-ban, barokk stílusú	Kossuth tér	25
3.	Református templom (műemlék) Épült 1804-1837 között, késő barokk stílusban	Kossuth tér	886
4.	Veres Péter emlékház (népi műemlék) A XIX. Század elején épült, ma múzeum	Kadarcs u. 6.	2139/1
5.	Kishortobágyi csárda (népi műemlék)	Barossa puszta	
MŰEMLÉKI VÉDELEMRE ÉRDEMES ÉPÜLET			
6.	Semsey Andor Múzeum	Debreceni u. 1.	791
7.	Városháza épülete	Kossuth tér 5.	3/2
8.	Németfalvi Református templom	Kossuth u. 45-47.	473/2
9.	"Módos Géza" lakóépület	Nádudvari u. 6.	948
10.	Nagyháti kastély (Szoc. Otthon) épülete	Nagyhát	
VÉDELEMRE ÉRDEMES ÉPÜLET			
11.	Lakóépület	Debreceni u. 47.	722
12.	Bútorbolt (volt lakóépület)	Debreceni u. 63.	63
13.	Lakóépület	Keleti u. 17.	186
14.	Lakóépület	Batthyány u. 32.	762/1
15.	Lakóépület	Petőfi u. 37.	1830
16.	Lakóépület	Széchenyi u. 6	1355
17.	Lakóépület	Jókai u. 10.	1511/2
18.	Lakóépület	Hunyadi u. 43.	3706
19.	"Emlék" kerítés az 1880-as évekből	Dózsa György út	
20.	Lakóépület	Bethlen u. 23.	2166/1
21.	Lakóépület	Bocskai u. 35.	1778
22.	Lakóépület	Rákóczi u. 43.	2112

Ssz.	Megnevezés	Cím	Hrsz.
23.	Lakóépület	Kadarcs u. 61.	2241/3
24.	Lakóépület	Batthyány u. 85.	125
25.	Lakóépület	Batthyány u. 79.	132/2
26.	Lakóépület	Batthyány u. 63.	663
27.	Lakóépület	Batthyány u. 59.	668
28.	Lakóépület	Kossuth u. 77.	349
29.	Lakóépület	Széchenyi u. 84.	321
30.	Lakóépület	Széchenyi u. 83.	371
31.	Lakóépület	Széchenyi u. 57.	384
32.	Lakóépület	Széchenyi u. 26.	1339
33.	Lakóépület	Széchenyi u. 19.	1373
34.	Lakóépület	Széchenyi u. 13.	1369
35.	Lakóépület	Kossuth u. 14.	1257
36.	Lakóépület	Kossuth u. 17.	1258
37.	Lakóépület	Semsey Andor. u. 45.	5209
38.	Lakóépület	Hunyadi u. 26.	4151
39.	Lakóépület	Móricz Zs. u. 26.	3958
40.	Lakóépület	Dely Mátyás. u.9.	3336
41.	Lakóépület	Dely Mátyás. u.11.	3341
42.	Lakóépület	Batthyány u.26.	759

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

BALMAZÚJVÁROS műemlékjegyzéke (2007.év):

- M 14/2005 (IV.5.). 1. NKÖM rendelet, Debreceni u. 1, hrsz.: 791. Semsey Andor Múzeum, egykori iskola. Épült: 1889-1890. között
- M 1850 50051/1962. Debreceni u. 2. hrsz.: 5155. Bútorbolt és raktár, volt Semsey-kúria. Klasszicista, 1840 körül.

Az egyemeletes Semsey kastély klasszicista stílusban épült. A négy kőoszlopos álló kocsiáthajtó díszes vasrácsos mellvéd korláttal körülvett, sütői rózsaszín márványpadlós, lapos födémje az emeletről kijáró, nagyméretű terasz. Ma a Debreceni utca felől van a főbejárat. Ezen a homlokzaton négy íon oszlop fölött, hangsúlyos rizaliton timpanon nyugszik, melynek közepén kőkoszorúban üres címerpajzs áll. A kúria az elmúlt években rangjához és értékéhez méltatlan funkciókat töltött be. A kastély alatt hatalmas, boltíves pincerendszer van. A közel öt méter magasságú belső helyiségek a földszinten kolostor vagy zárda boltozat lezárásúak, az emeleti helyiségek sík mennyezetűek. A termek között a nyílászárók többségét kibontották.

36. ábra: Semsey kastély

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

37. ábra: Veres Péter emlékház

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

M 9242 4662/1981. Kadarcs u. 6.; hrsz.: 2193. Veres Péter emlékház. Múzeum, népi. A Kadarcs utcában található a város híres szülöttének, Veres Péter író-politikusnak a szülőháza, amely ma irodalmi emlékhely és múzeum. A XIX. században épített házban az író életét és munkásságát bemutató használati tárgyak, levelek, művek láthatók, eredeti környezetükben.

38. ábra: Római katolikus templom

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

M 1853 50041/1958. Kossuth tér, hrsz.: 24.

R.k. templom, barokk, 1786. Berendezése barokk, 18. sz.

A város központjában, a Kossuth tér keleti oldalán álló műemlék templom 1781-1786 között épült barokk stílusban

39. ábra: Református templom

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

M 1854 50041/1958. Kossuth tér, hrsz.: 886

Ref. templom, késő barokk, 1804., tornya 1835.

Berendezés: szószék 1813., orgona 1820.

A késő barokk stílusú református templom alapkövét 1804-ben rakták le. 1816-ra készült el a jelenlegi műemlék templom késő barokk stílusban, a tornya 1835-re lett kész, s csak 1844-ben szentelték fel. Monumentális belső tere a reformátusok puritán egyszerűségét tükrözi.

Műemlékvédelem
sajátos tárgyai

Műemlékvédelem sajátos tárgyai

Történeti kertek

2001.évi LXIV. t. 36. § (1) szerint a történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemlékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park.

Temetők és temetkezési emlékhelyek

2001.évi LXIV.évi t.37. § (1) Védelemben kell részesíteni azokat a temetőket és temetkezési emlékhelyeket vagy a temetőknek azokat a részeit, sírjeleket, síremlékeket, sír építményeket, amelyek műemléki értékei a magyar történelem, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

- Műemléki védelemben részesíthető:
  - a temető egész területe;
  - a temető körülhatárolt területrésze;
  - a sírjel, síremlék, sír építmény;
  - síremlékcsoportok, sírjel, sír építmény együttesek, vagy azok megjelenése, látványa;
  - a temető egyéb építménye, tartozéka, illetve eleme;
  - temetkezési emlékhely.
- Műemléki védelem alatt álló temető, temetkezési emlékhely, illetve azok részei nem szüntethetők meg, valamint e törvény alapján védett sírjel, síremlék, sír építmény nem bontható el.

2001.évi LXIV.t. 40/A. §^a szerint a műemlékvédelem sajátos tárgyai körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

Műemléki terület

Műemléki terület

Védett természeti értékek: az egész Hortobágy közel ötöde a Hortobágyi Nemzeti Park része. A nemzeti park fontos feladata a puszták egyedülállóan értékes növényzetének és állatvilágának megőrzése. Nem önkormányzati kezelésben lévő országos jelentőségű védett területek a Hortobágyi Nemzeti Park határain belüli területek: Nagyszik, Daru-Karinkó, Magdolna, Kisszeg,

Darassa, Nyárijárás-Nyírólapos; ex lege védett területek: Kistacsilló-halom, Háti-halom, Szálka-halom. Egyéb nem önkormányzati kezelésben lévő, jelentős természeti értékeket képviselő területek: Virágoskúti-halastó, Virágoskúti telepített tölgyes, Rollaházi-erdő, Keleti-főcsatorna. Önkormányzati kezelésben lévő, helyi jelentőségű természeti emlék: Nagyháti Semsey-kúria parkja. Balmazújváros belterületén a statisztikai adatok tanúbizonysága szerint 22,5 ha zöldfelület terül el, ez a teljes belterület 2%-át teszi ki.

1.14.5.4 Nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely

2001.évi LXIV.t. 61/B.§ (1) hatálya kiterjed a történelmi emlékhelyekre, a nemzeti emlékhelyekre és a kiemelt nemzeti emlékhelyekre, az ezekkel kapcsolatos tevékenységekre, a feladatellátásban közreműködő szervezetekre, személyekre, valamint az emlékhellyé nyilvánítással érintett ingatlanok tulajdonosaira, vagyonkezelőire, használóira.

A település területén nemzeti emlékhely nincs.

1.14.5.5 Helyi védelem

Helyi védelem

Balmazújváros Önkormányzata helyi értékvédelmi vizsgálatot készített. A város arculatának megóvása érdekében a város önkormányzata „Az épített és a természeti környezet értékeinek helyi védelméről szóló rendeletében” (..... sz. Önk. rendelet) határozott arról, hogy mely épületek tartoznak helyi védettség alá. Helyi művi értékvédelem alatt több épített érték van, valamint több épített érték helyi védelemre tervezett.

A városban sok oszlopos, tornácos, népi klasszicista építészet több épületével is találkozhatunk. Az egyik ilyen épített örökség az un. *Klasszicista Ház*.

Műemléki védelemre érdemes épületek:

- Kossuth u. 45-47. Hrsz.:473/2. "Németfalusi" református templom

40. ábra: "Németfalusi" templom Balmazújvárosban

Balmazújvárosban a németek az 1760-as években telepedtek le. 1793-ban felépítették saját imaházukat, 1801-től lett önálló a gyülekezet. Az imaház helyére 1799-ben templomot építettek, két évvel később a harangláb is elkészült. 1892-ben épült a mai "németfalusi" templom későbarokk stílusban.

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

- Semsey Andor Múzeum: Debreceni u. 1. Hrsz. 791.
- "Módos Géza" lakóépület: Nádudvari u.6. Hrsz. 946.
- Városháza épülete: Kossuth tér 5. Hrsz.3/2.

41. ábra: Városháza épülete

Forrás: www.balmazujvaros.hu, 2015

A városképi jelentőségű épület a Paulovics Pál – 1909-ben készített – tervei szerint épült, és 1911-ben átadott eklektikus stílusú városháza. Homlokzatán egy állítólagos tatár-járás-korabeli pecsétnyomó ábrájáról készített színes városcímer ékeskedik.

- Nagyháti kastély (Szoc. Otthon) épülete - Nagyhat

1.14.6 Az épített környezet konfliktusai, problémái

Épített környezet konfliktusai

E fejezet részben külön kerül leírásra a városközpont, az északi városrész és a déli városrész konfliktusai, problémái.

Városközpont:

A város image-t döntően meghatározó városközpontban jelenleg olyan építmények – Semsey kastély, Kulturális Központ-találhatók, amelyek mai formájukban is erősítik a városképet. A Semsey kastély felújítva, új funkciókkal megtöltve.. A Kulturális Központ külső megjelenése tovább emeli a műemléki környezetet, amelyet a Semsey kastély, a két templom, valamint a Városháza képvisel. A Kossuth téren található park .

A város központi magja ma már elsősorban közigazgatási funkciókat lát el, a gazdasági szerep visszaszorulóban van.

A városközpontban, amely 15-20 évvel ezelőtt étellel teli volt, jelenleg alig akad olyan vendéglátóipari hely, amely este is nyitva tart. A városban kulturált szórakozási lehetőségek közül kevés van a lakosság számára, kivételt ez alól a belsőleg felújított Kulturális Központ jelent, mely színházként funkcionál. A városközpontban található kereskedelmi üzletek kirakatai is jellegtelenek, nem vevőcsalogatók. A városközpontban lévő épületek, üzletek homlokzata, külső megjelenése eléggé eklektikus, nem harmonikus városképet sugall.

A városközponton keresztül jelentős forgalom halad át az autópálya megépülése óta, amelyre a jelenlegi forgalomszabályozási rendszer már alkalmas.

További szükségletek a városfejlődés szempontjából: kemping létesítés, szálláshelybővítés, szálloda fejlesztés, kerékpárhálózat bővítése, fizetővendég szolgáltatás bővítése, illetve a természetföldrajzi adottságokból adódóan kiemelten szükséges a bel- és csapadékvíz elvezetésének megoldása.

Az északi és déli városrészben található a szegregációval veszélyeztetett területek ahol a szegregációs folyamat megakadályozása és visszafordítása érdekében elsősorban szükséges a terület infrastruktúrájának fejlesztése.

Északi városrész:

A városrész egyik fő problémája, hogy Újtelepen kialakult egy szegregált terület, ahol a lakosság többsége segélyekből él, alacsony az iskolázottság szintje és magas a munkanélküliség aránya. Az érintett területen nincs kiépített út, esős időben az utcák megközelítése igen nehéz.

Az északi városrészben kevés a zöldterület, gyakorlatilag összefüggő nagyobb zöldterület nem található. Hiányoznak az olyan parkok, játszóterek, ahol a lakosság az otthonához közel kapcsolódhat ki.

Bár rendelkezik a városrész a nyugati és az északi peremén vállalozási övezettel, ezek egyikén sem alakult még ki ipari park, így a vállalkozásfejlesztés lassabban halad előre, a terület nem elég vonzó a befektetők számára.

További probléma, hogy a szegregált településrészt a jobb szociális helyzetű térségektől egy elhanyagolt, még beépítetlen terület választja el.

Déli városrész:

A városrész egyik fő problémája, hogy a Felsővég településrészen szintén kialakult egy szegregátum, ahol a lakosság többsége segélyekből él, alacsony az iskolázottság szintje és magas a munkanélküliség aránya. Az érintett területen nincs kiépített út, esős időben az utcák megközelítése igen nehéz.

A déli városrészben összefüggő nagyobb zöldterület a Virágoskúti csatorna mentén, található. Problémát jelent, hogy csak részben gondozott, funkcióval ellátott, és nagyobb része hasznosítatlan.

A nemzeti park közelsége miatt a déli városrészben kialakult ipari területen nem lehet fejleszteni. A városrésznek azonban a Nemzeti Park közelsége egyben előnyt is jelent, hiszen az ökoturizmusba aktívan tudnak bekapcsolódni a városrész turisztikai attrakciók bővítésével, vállalkozói szálláshelyek, kiskereskedelmi egységek, vendéglátóipari egységek létesítésével, bővítésével – eddig ezek a fejlesztések elmaradtak.

A belterületi utak állapota sem mindenhol megfelelő, és ebben a városrészben is problémát jelent a csapadékvíz elvezetés problémájának megoldatlansága.

A Hortobágyi Nemzeti Park szomszédságában a városrész nyugati határában, a lakóterületek közvetlen közelében több vályogödör is található, melyek rekultiválása nem megoldott, ez pedig környezeti veszélyeket rejt magában.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település
közlekedési szerepe

Balmazújváros a – Hajdú-Bihar megyén belül a második legnagyobb területűnek és kisebb népességűnek számító – Balmazújvárosi járás központja. Fekvése a megyében központhoz közeli, a megyeszékhelytől, Debrecentől mintegy 25 km-re északnyugatra található.

A város az európai gazdasági-közlekedési térszerkezet léptékéből nézve fontos tranzitfolyosók közelében van. Az M35 és M3 autópálya közelsége kedvező adottság. Előbbi az EU keleti határvonalához legközelebbi Balti - Balkán útvonal egyik eleme, az M3 autópálya pedig az európai gazdasági magzóna és Ukrajna/Észak-Erdély közötti közúti tranzitfolyosó térségi szakaszának számít. Hajdú-Bihar megye megye léptékében Debrecen közelsége jelent fontos helyzeti előnyt, egyúttal azonban a megyeszékhely viszonylag alacsony színvonalú közúti megközelíthetősége kedvezőtlen adottság. Balmazújváros vasúti kapcsolattal rendelkezik, de nem tranzitfolyosóban. Az M35 autópálya révén az elérési lehetőség Budapest és az ország nyugati területei felé, felől is jó.

A várost a környező településekhez kapcsoló közúti összeköttetés mind mellékút kategóriájú, a (Budapest-) Füzesabony - Debrecen vonalon kívül vasúti kapcsolat nincs. A város nem számít térségi jelentőségű közlekedési csomópontnak, de környező mellékút szintű sugaras úthálózat a város sokirányú kapcsolatrendszerének leképeződése.

Ingázás

Balmazújváros kicsi járási központnak számít, amit az is mutat, hogy lényegesen több (4-5-ször annyi) a napi eljárom, mint a bejárom. Az alábbi táblázat mutatja a 2001-es és 2011-es népszámlálások eredményei alapján, hogy melyek a település főbb ingázási cél és induló kapcsolatai. Érdekes, hogy még a bejárók között sem a járás közeli településeiből, hanem a Debrecenből érkezők vannak legtöbben. A napi eljáromokat tekintve pedig a döntő többség, az emberek 82%-a közlekedik a megyeszékhelyre. Érzékelhető tehát, hogy a járás területén Debrecen szolgáltatási funkciói és munkahelyi kínálata erősen dominálnak, így tehát meghatározóak a kelet-nyugati közlekedési igények.

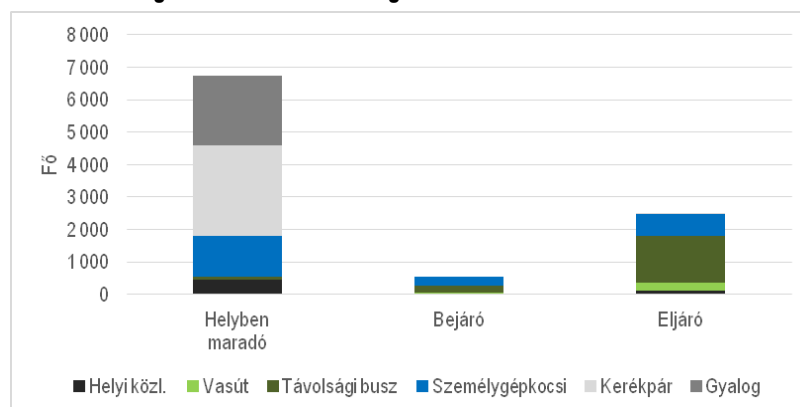
45. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap)

Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (gyalog)
	2001*	2011			
Helyi közlekedő	4 242	6 865	1 256	651	2 795 (2 163)
Bejáró	238	572	282	290	0
Debrecen	..	229	135	94	0
Tiszacsege	..	76	21	55	0
Nagyhegyes	..	62	36	26	0
Hajdúböszörmény	..	39	30	9	0
Újszentmargita	..	33	0	33	0
Eljáró	1 668	2 609	676	1 909	24
Debrecen	..	1 881	397	1 468	16
Hajdúböszörmény	..	173	85	88	0
Tiszaújváros	..	117	4	113	0
Hajdúszoboszló	..	99	54	45	0
Nagyhegyes	..	91	55	36	0

*Forrás: Népszámlálás 2001, 2011, KSH.

A következő diagramon jól látható, hogy a helyi forgalomban igen jelentős szerepe van az aktív közlekedési módoknak, a helyben közlekedők közül például csaknem 40% kerékpározik. Kiténik, hogy a helyközi közlekedésben a vasút szerepe nem jelentős, az autóbusz-közlekedés aránya lényegesen nagyobb.

42. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása

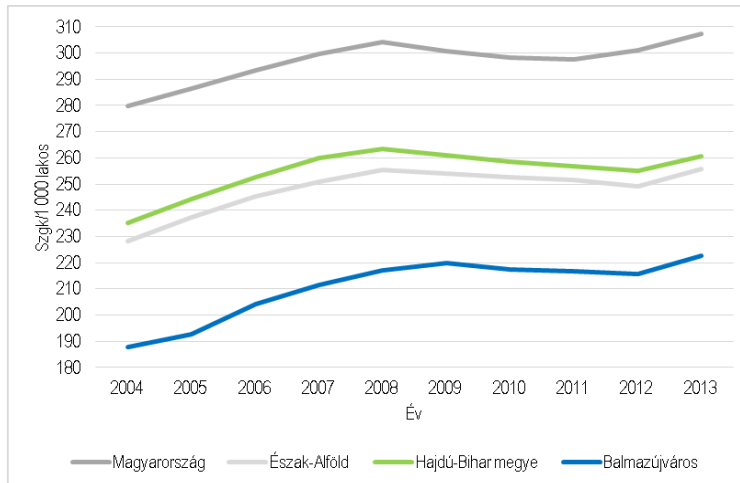

Forrás: Népszámlálás 2011, KSH.

Az alábbi diagram a KSH adatai alapján mutatja a település motorizációjának alakulását. Látható, hogy Balmazújvárosban az 1 000 főre eső személygépjárművek száma egy évtizeddel ezelőtt és jelenleg is lényegesen alacsonyabb az országos és a térségi átlagnál. Eközben nagyon lassú felzárkózó tendencia érzékelhető.

43. ábra: Motorizáció alakulása

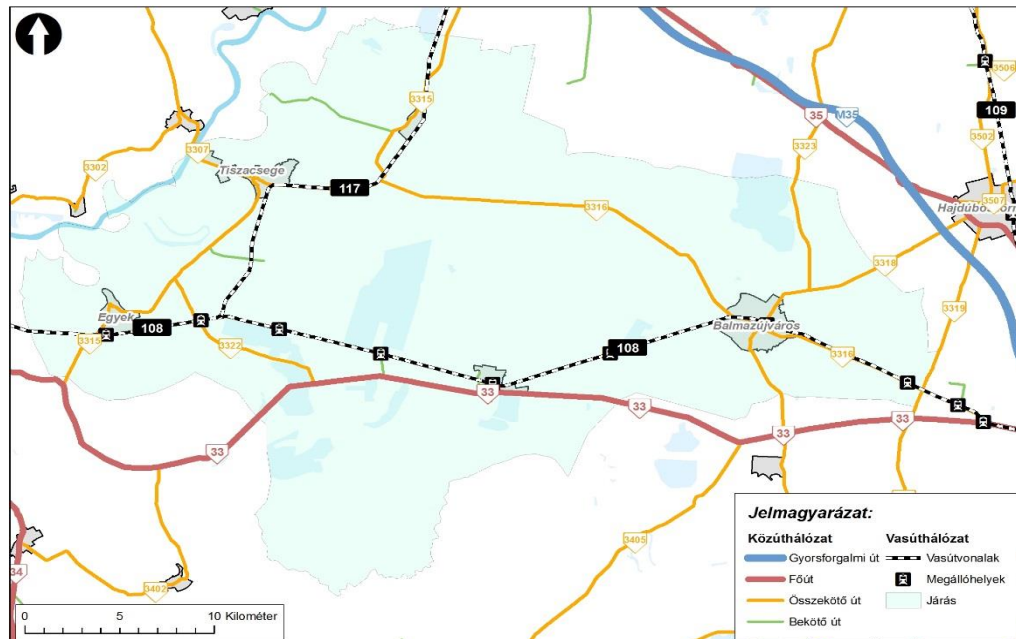

Forrás: KSH, 2015

Külső kapcsolatok,
országos hálózat

A városnak országos főúthálózati kapcsolata nincsen. A várostól délre fut a 33. sz. másodrendű főút, amely a 3321. j. összekötő úton 7 km-re érhető el. A várostól keletre fut az M35 autópálya, amelyre az oda vezető 3318. j. összekötő út csomóponttal csatlakozik.

34. térkép: Balmazújváros környezetének országos jelentőségű főútjai

Forrás: www.teir.hu, 2015

Közúti kapcsolatok tekintetében az M35 autópálya csomópontja északkeleti irányban 12 km-re érhető el. A főváros közúton 215 km autózással érhető el. A Romániába vezető nyírábrányi közúti határátkelő főúton 55 km, míg az Ukrajnába vezető záhonyi közúti határátkelő – útvonalválasztástól függően – 120-140 km távolságban található.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Az innen induló utasok Debrecen irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A vasútállomás autóbusszal elérhető. A város közigazgatási területén belül 19 helyközi megálló található.

Balmazújvárost a 108-as számú, Debrecen – Füzesabony vasútvonal érinti, amely az országos törzshálózat részét képezi, egyvágányú, dízel vontatással kiszolgált. A vasútvonal menetrendi szerkezete ütemes jellegű.

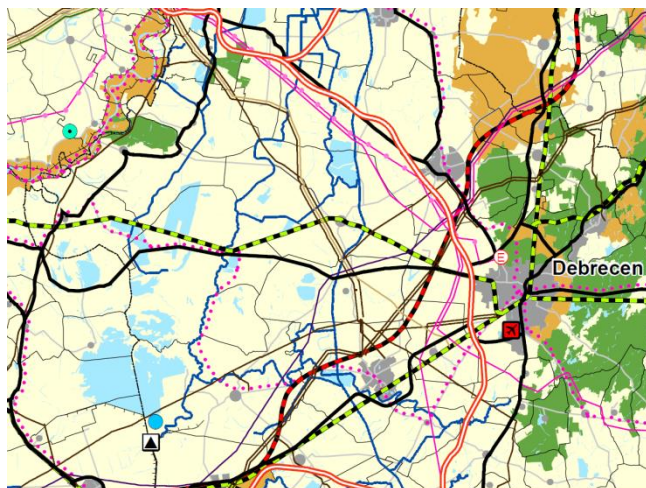
Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér – útvonalválasztástól függően – 210 km, míg az Airport Debrecen 30 km távolságban érhető el.

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki
közúthálózat

A már ismertetett hálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északnyugati (Daru-Csegei út) és délkeleti (Debreceni út) irányban a 3316. j. Tiszacsege – 33. sz. főút, északkeleti (Böszörményi út) irányban a 3323. j. Balmazújváros – Hajdúnánás (melyből a városon kívül ágazik ki a 3318. j. Balmazújváros – Hajdúböszörmény összekötő út), déli (Nádudvari utca) irányban pedig a 3321. j. Balmazújváros - Hajdúszoboszló összekötő utakon áll még kapcsolatban.

35. térkép: Balmazújváros városkörnyéki közúthálózata

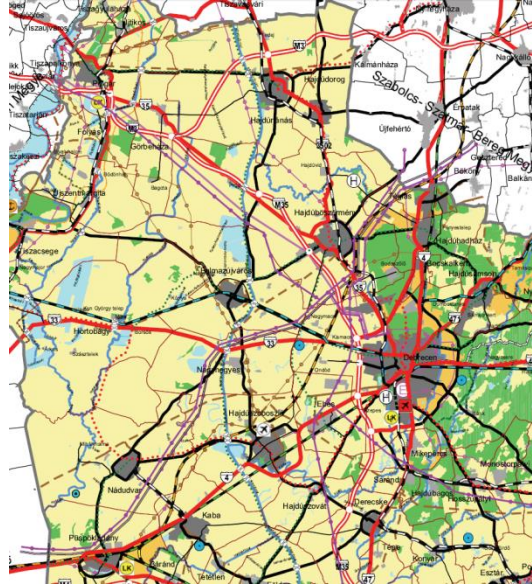

Forrás: OTrT, 2015

36. térkép: Balmazújváros városkörnyéki közúthálózata

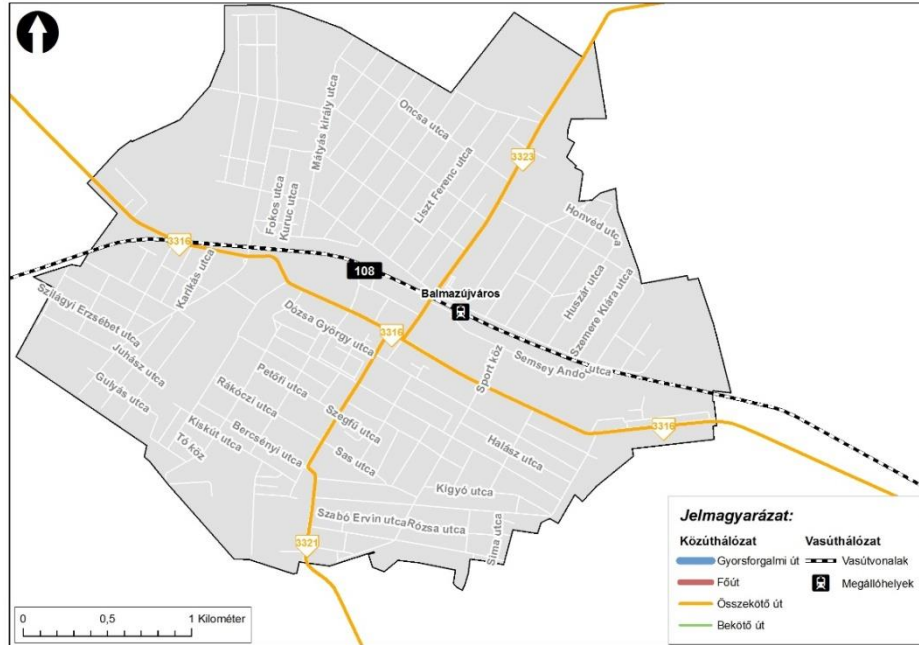
Forrás: megyei t.r.terv , 2015

Városi közúthálózat

A város úthálózata meglehetősen szabályos. Az utak hierarchikusan három szintre oszthatók: a városi főutak, a gyűjtőutak és a lakóutak szintje is még viszonylag jól elkülöníthető egymástól. A települést keresztező országos mellékutak, mint a város főútjai a vasúttal körülbelül párhuzamosan és merőlegesen, kereszt alakzatban négy részre osztják a várost. Az önkormányzati kezelésben lévő gyűjtőutak már szabálytalanabb, történetileg kialakuló struktúrában alkotnak hálózatot, ezek csak néhány jellemzőjükkel (pl. két sávban járható úttest, szélesebb közterület) mutatkoznak városiasabbnak a település lakóútjainál. Az utcahálózat egésze alapvetően szabályos, „tervezett” jelleget ölt. A vasút a város északi és déli felét erősen kettéválasztja, ami főleg a keleti oldalon probléma, ugyanis itt nincsen közúti-vasúti átjáró. Az egyes utcák keresztmetszeti kialakítása változatos képet mutat, a viszonylag szűk beépítés ugyanúgy előfordul, mint az igen széles utcaalakítás. A lakóterületek megoszlása a várostest különböző részeiben egyenletes.

37. térkép: Balmazújváros városi közúthálózata

Forrás: www.teir.hu, 2015

A városközpontot nem terheli jelentős teherforgalom és a közösségi közlekedés sem zavaróan sűrű, de az átmenő személyforgalom csúcsidőszakban érzékelhető és zavaró. Nagyobb ipari üzemek híján a tehergépkocsi-forgalom és a zajterhelés nem jelentős a városban. A városhoz tartozó üzemek legnagyobb csoportja északnyugaton, a 3323 j. összekötő út mentén helyezkedik el.

Balmazújvárosban a belterületi önkormányzati utak közül 68,3 km kiépített és 9,4 km kiépítetlen. A településen 7,1 km kerékpárút van. A nyilvántartás szerint a kiépített járdák hossza 116,3 km. A város 2013-ban az utak és járdák fejlesztésre 265,4 MFt-ot, fenntartására 3,6 MFt-ot, üzemeltetésére 1,3 MFt-ot fordított.

A város közlekedése szempontjából előnyös, hogy viszonylag közel van a megyeszékhely, azonban az oda vezető út mellékúti besorolásán túli probléma, hogy állapota sem kielégítő. Felújításra szorul a város belső úthálózata is. A város útjai, úthálózata az elmúlt évtizedben keveset változtak. A közelmúltban nagyobb közlekedési fejlesztési projekt nem történt, jelentősebb útfelújításra került sor a 3321 j. összekötő út Hajdúszoboszló felé vezető szakaszán.

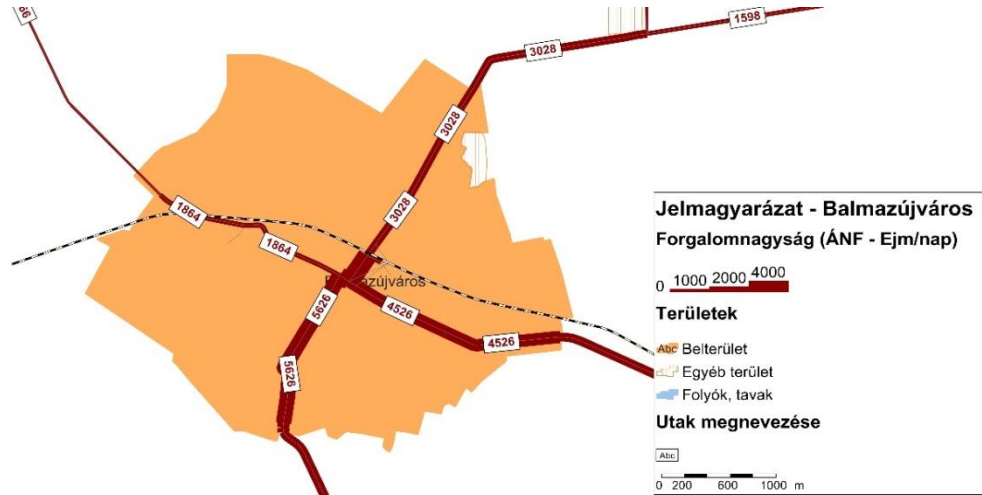
Forgalmi jellemzők

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja. A város belső forgalma inkább meghatározó, mint az onnan kiinduló és beérkező járművek száma. Az átmenő forgalom aránya a legkisebb, a térség fő forgalmi áramlatai (elsősorban az M35, 4. sz. főút vonalában, ezen kívül a 33. sz. főúton) elkerülik a települést. Az országos közúthálózaton a városból kiinduló négy irány közül nyugati irányban – épp a járás településeinek többsége felé – a legkisebb a forgalom. A város az egymással átlapolódó, illetve rövidebb központi belterületi főúti szakaszokon rendelkezik 3 és 4 sávossal kialakítású útpályával, azonban további kapacitásbővítési igény nem mutatkozik. A forgalom zavartalanabb lefolyása érdekében a csomóponti megoldások felülvizsgálata tűnik elsődlegesnek.

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja.

38. térkép: Balmazújváros főbb útjainak forgalmi terhelése

Forrás: „Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” c. kiadvány adataiból szerkesztve (2014.07. MK NZrt.)

39. térkép: Balmazújváros főbb útjainak forgalmi terhelése

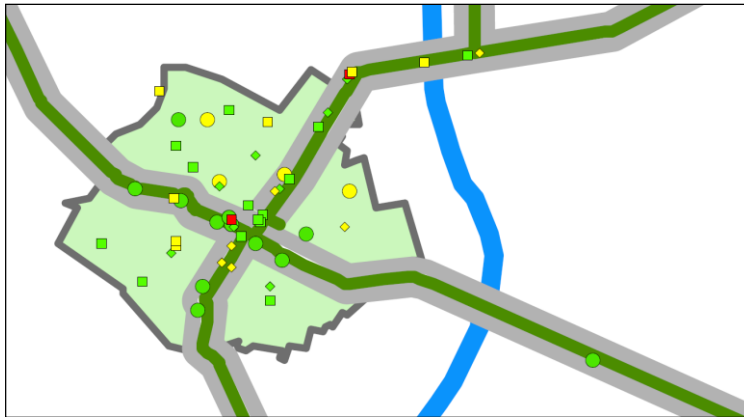
Forrás: OTrT, 2007-es főúti, mellékúti forgalom

Közlekedésbiztonság

Az alábbi ábra Balmazújváros közúti közlekedésbiztonsági helyzetét szemlélteti az utóbbi évek személyi sérüléses balesetei alapján. A 2011-2013. évi baleseti statisztikai adatok alapján a városi úthálózat több pontján baleseti sűrűsödési zónákat találunk. Közlekedésbiztonsági szempontból vizsgálatba vonás indokolt az országos közutak átkelési és városközei szakaszainak több pontját illetően, legfőképp a Veres P. u. Dózsa Gy. utcától befelé eső szakaszánál, a Böszörményi út külterületi, városhatár után következő ívében, de több belterületi pontján is.

40. térkép: Személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek

Forrás: KKK, 2015

A közúti csomópontok forgalmát a csomópontokban közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel szabályozzák. Jelzőlámpás forgalomirányítás van, de körforgalom nincsen. A közúti-vasúti keresztezések szintbeliek. Csillapított zóna kialakítására is sor került helyenként, „tempó 30-as” övezet van a Kossuth L. tér környezetében.

1.15.3 Parkolás

Parkolás

A város parkolóhelyekkel jól ellátott. A főbb úti célok közelében (üzletek, intézmények) megfelelő számú parkoló áll rendelkezésre, kevés kivételtől eltekintve rövid keresés után található szabad parkoló. Az új építésű szolgáltató létesítmények környezetében megépültek a parkolók. Fizetős parkoló nincsen. A központtól távolabb a parkolásra alkalmas sávot (több kivételtől eltekintve) többnyire a zúzottköves, illetve földpadka jelenti. A város központjában megoldott a parkolási lehetőség, többnyire burkolt sáv formájában, azonban az üzletek előtt több helyen nincs biztosítva a megfelelő parkolás.

1.15.4 Áruszállítás

Áruszállítás

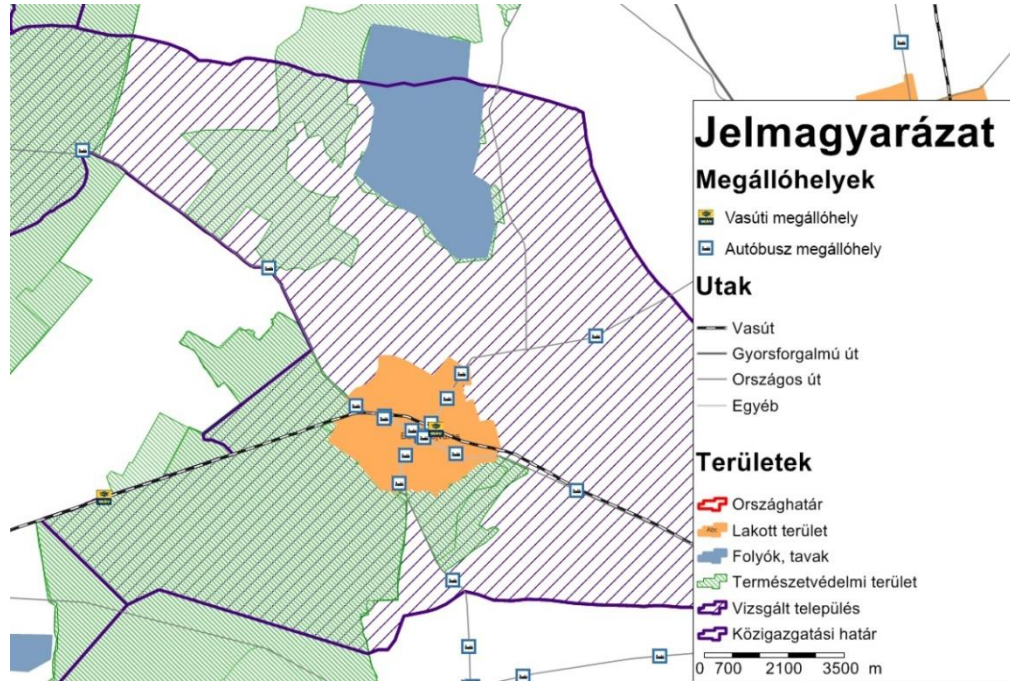
A város és térsége teherszállítási jellemzőiről kevés számszerű információ áll rendelkezésre. Így például a helyi vasútállomást érintő tehervonatok mennyiségéről sincs számszerű adat. A vasúti áruszállítási tevékenység részben a város gazdasági életétől független. A helyi áruforgalom kezelésére, átrakására a vasútállomás felkészült: az állomáson egy rakodóvágány áll rendelkezésre, mellette burkolt rakterülettel és oldalrakodóval. A Böszörményi úti üzemi területeknek vasúti kapcsolatuk nincsen. A helyi teherszállítást indukáló üzemek és kereskedelmi egységek túlnyomórészt közúti teherszállítással oldják meg beszerzési és árutovábbítási feladataikat, azonban ebből fakadóan nem mutatkozik kiugróan nagy, koncentrált teherfoglalom a város érintett területein.

1.15.5 Községi közlekedés

41. térkép: A helyközi közösségi közlekedési megállóhelyek

Forrás: NKS országos modell, bemenő adatok: 2011/2012. évi autóbusz és vasúti menetrendek

1.15.5.1 Autóbuszos községi közlekedés

Autóbuszos
infrastruktúra

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Hajdú Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Hajdú Volán Zrt. az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (ÉMKK Zrt.) egyik alapítója.

Helyközi és távolsági
autóbusz közlekedés

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhely és regionális központ Debrecen (napi 34 induló járat, menetidő 00:32 – 00:38 között) felé. Budapestre nem közlekednek közvetlen járatok.

Balmazújváros és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Balmazújvárosban a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 3316. j., 3321. j. és 3323. j. összekötő utak belterületi szakaszain helyezkedik el. Balmazújváros közigazgatási területén 19 helyközi megálló található. A városközpont, a vasútállomás is közvetlenül elérhető a környező településekről.

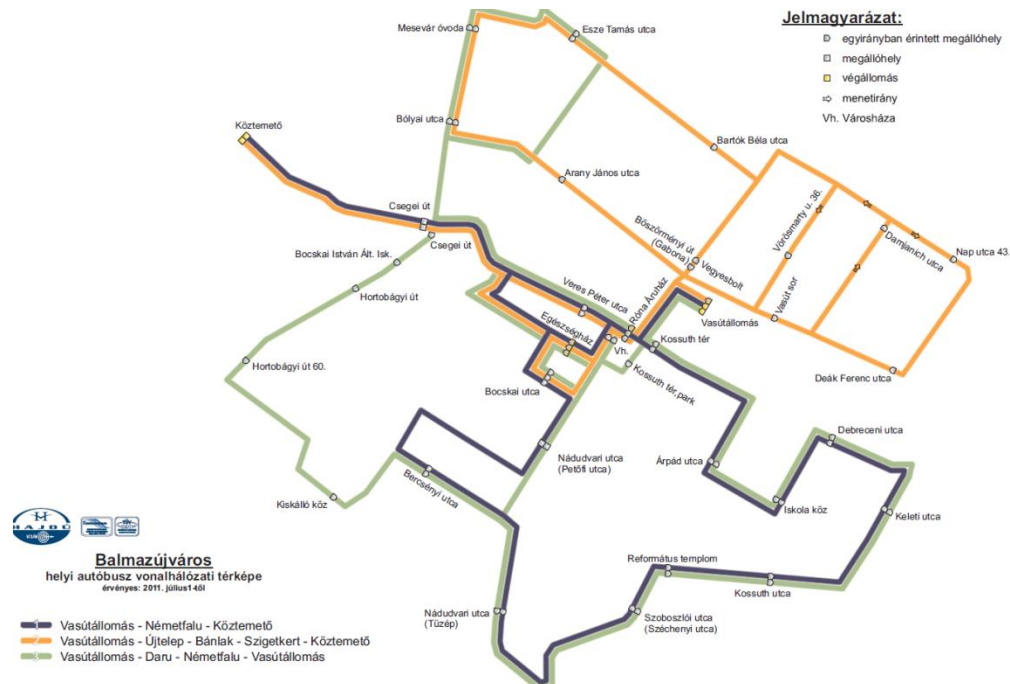
A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a legforgalmasabb helyeken (Vasútállomás, Debreceni út) 60-80 járat áll meg egy munkanapon, a kisebb megállóban is 10-20 db. Balmazújvárosban nincsen külön autóbusz állomás, a legforgalmasabb megállóhely a Róna áruháza, amelyet egy átlagos munkanapon kb. 87 járat érint.

Helyi autóbusz közlekedés

A helyi közösségi közlekedési szolgáltatást a Hajdú Volán Zrt. látja el, hálózata érinti az összes városrészt, az egyes területek kiszolgálási szintje kisebb különbségeket mutat. A menetrendben összesen 3 helyi viszonylat szerepel, ezek közül az 1-es jelű csak munkanapokon közlekedik. A napi indított járatok száma 24.

42. térkép: Balmazújváros helyi autóbusz hálózata

Forrás: Észak-Alföldi Közlekedési Konzorcium, 2015

Mindegyik viszonylat érinti a vasútállomást. A városközpontnak jó kapcsolatai vannak az egyes városrészekkel, a járatok összeköttetést biztosítanak a fontosabb közintézményekkel is.

1.15.5.2 Vasúti közösségi közlekedés

A települést érintő vasútvonalak, hálózati kapcsolatok

Balmazújvárost összesen három vasúti szolgálati hely érinti, melyek mindegyike a 108-as számú, Debrecen – Füzesabony vasútvonalon található. Ezek közül a legfontosabb a város belterületén található, azonos nevű vasútállomás. A többi, Nagyhat megálló-rakodóhely és egy Kónya megállóhely a város külterületi részén fekszik.

A MÁV Zrt. 108-as számú, Debrecen – Füzesabony vasútvonala az ország északkeleti, keleti részén található, hozzávetőleg kelet-nyugati irányban teremt kapcsolatot 80-as számú, Budapest – Miskolc – Sátoraljaújhely országhatár és a 100-as számú, Budapest – Szolnok – Debrecen – Nyíregyháza – Záhony országhatár vasútvonalak között, feltárva az általa érintett Heves, Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar megyei településeket. Az országos törzshálózat részét képező vasútvonal 102,5 km hosszú, egyvágányú, dízel vontatású, 210 kN tengelyterhelésre és 80 km/h sebességre engedélyezett. A vonal regionális, interregionális szereppel bír, Debrecen és térsége felől észak-Magyarország megközelítését segíti elő.

Vasúti szolgáltatás

Balmazújváros állomást a 2014/2015. évi menetrend szerint egy átlagos hétköznapi nap összesen 26 személyszállító vonat érinti. A vonalon Debrecen és Füzesabony között kétórás ütemben közlekednek személyvonatok, melyek Két útköz megállóhely kivételével minden állomáson és megállóhelyen megállnak. Ezen kívül a csúcsidőszakokban néhány további személyvonat közlekedik Füzesabony és Tiszafüred, valamint Debrecen és Tiszafüred/Hortobágy/Balmazújváros között.

A menetidő Debrecen és Balmazújváros között 28 perc, míg Füzesabony és Balmazújváros között 93 perc. A Balmazújváros – Nagyhát közötti menetidő 8 perc, míg a Balmazújváros – Kónya közötti 9 perc.

Balmazújváros állomás

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

A három fővágánnyal és egy rakodóvágánnyal rendelkező vasútállomás központi elhelyezkedésű, a városközponttól kb. 400-500 méterre található. Megközelíteni a Kastélykert utcán (a 33331 j. állomáshoz vezető úton) keresztül lehet.

A szolgálati hely Debrecentől 26,6 km-re, Füzesabonytól 75,9 km-re található.

Kereskedelmi létesítmények

A helyi áruforgalom részére egy rakodóvágány szolgál, mellette burkolt rakterülettel és oldalrakodóval.

Utastforgalmi létesítmények

A személyvonati vágányok között összesen 2 db, változó hosszúságú (200/300 m), sk+15 cm magas, alacsony- és keskenyperonok található. A peronokat a felvételi épület felől szintben lehet megközelíteni, sem az akadálymentesítés sem az alapvető utaskomfort nem biztosított.

A közepes állapotú felvételi épület az állomás déli szélén található.

Az felvételi épület város felé történő kapcsolata közepes állapotú, rossz minőségű kijelölt parkolókkal, kerékpártárolókkal. A vasútállomás szomszédságában autóbusszmegálló található.

Problémák

Az állomás korszerűsítése szükséges, széles peronok létesítésével, az állomási előtér rendezésével.

Nagyhát megálló-rakodóhely

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

A szolgálati hely Balmazújváros állomástól 8,2 km-re keletre, Debrecen felé fekszik, az azonos nevű tanyarész közelében. A szolgálati hely a 3316. j. összekötőút mellett található, gépjárművel való megközelítése ennek ellenére nem lehetséges.

Kereskedelmi létesítmények

A vonali vágány mellett egy rakodóvágány, valamint burkolt rakterület szolgál az árfuvarozások lebonyolítására.

Utastforgalmi létesítmények

A vonali vágány külső oldalán egy 200 m hosszú, sk+15 cm-es, burkolatlan, alacsony- és keskeny peron található, az esélyegyenlőség biztosítása nélkül.

A megállóhelyhez sem parkoló, sem kerékpártároló nem tartozik.

Problémák

A megállóhely létének felülvizsgálata szükséges.

Kónya megállóhely

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

Az utastforgalmi hely Balmazújvárostól 8,6 km-re nyugatra, lakatlan külterületen, a Kónyai-halastavak mellett található. Közúton megközelíteni nem lehet.

Utastforgalmi létesítmények

Az utasperon 173 m hosszú, sínkoronaszintű, burkolatlan, mely sem az alapvető utasigényeket, sem az esélyegyenlőséget nem biztosítja. A szolgálati helyen semmilyen más létesítmény nincs.

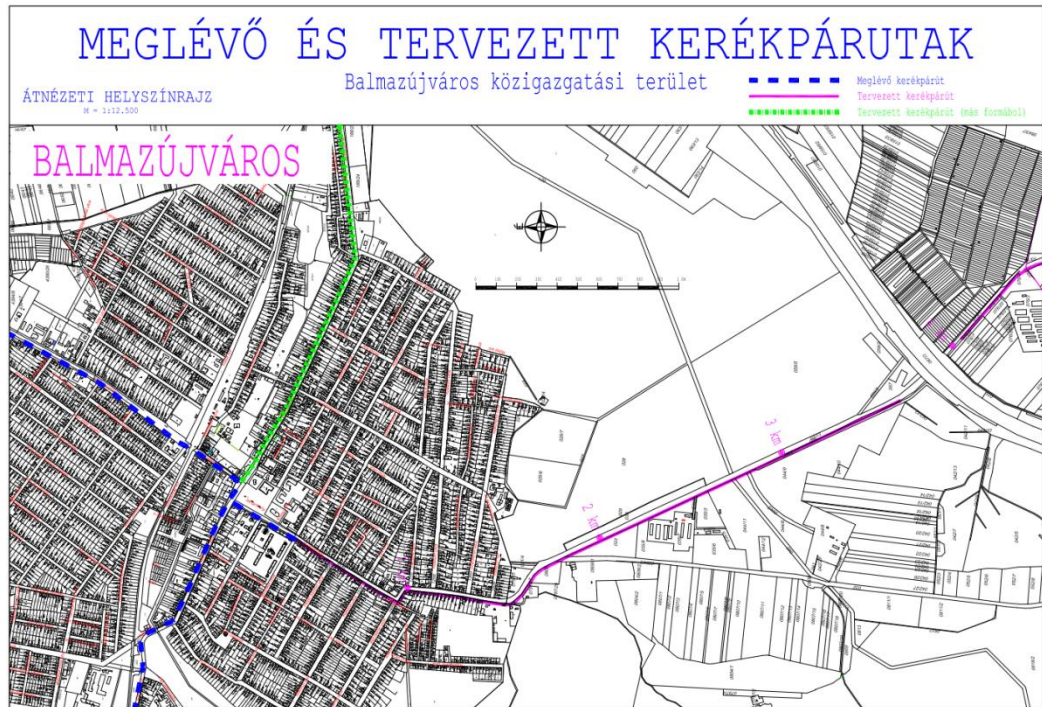
Problémák

A megállóhely megszüntetését javasoljuk.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

43. térkép: Balmazújváros meglévő és tervezett kerékpárutak

Forrás: www.teir.hu, 2015

Jelenlegi helyzet

A kerékpárosok aránya, jelenléte meghatározó a város közlekedésében, ezt többek között az mutatja, hogy a helyben közlekedők csaknem 40%-a kerékpározik. A településen igen jól kiépített kerékpáros úthálózat van, ez a kereszt alakzatú országos közutak mentén 7,1 km kiépített kerékpárútból, illetve kerékpársávból tevődik össze. A Debreceni út mentén belterületen elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút vezet, külterületen a Sziki-tóig önálló kerékpárút van kiépítve. A Böszörményi út belterületi vonalában szakaszonként elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút vezet, illetve önálló kerékpárút van. A Veres P. és a Daru-Csegei utcában önálló kerékpárút van (kijelzése azonban több szakaszon hiányzik). A Nádudvari út vonalában (a Kossuth téren) a Bocskai útig vegyesen elválasztott és elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút van.

A párhuzamos kisforgalmú gyűjtő- és lakóutak jól használhatók a helyi kerékpározáshoz. A nagytávú országos kerékpáros törzsúthálózat Debrecen és Hortobágy közötti szakasza el fogja kerülni a várost. A belvárosban a kerékpárosok számára nincs elegendő kerékpártámasz és tároló, a vasútállomásnál kerékpártároló sincsen.

Infrastruktúra

1.15.7 Gyalogos közlekedés

A településen minden járda kiépített, ezek hossza 116,3 km. A nyilvántartás szerint kiépítetlen járda nincsen, de az utcák egy részében helyenként csak egyoldali járda van. A járdák helyenként elhanyagoltak. A központban a gyalogosok biztonságát sebességcsökkentő eszközök nem segítik. Nincs igazán jelentős sétáló-pihenő övezet, kikapcsolódást biztosító elkülönített, autómentes gyalogos zóna (pl. a Semsey kastély környezete erre alkalmas lenne). A gyalogosok tájékozódását segítő jelzések elhelyezésére (pl. fontos utcák, intézmények turisztikai célú táblázása) van példa, de a tájékoztatás hiányosnak tekinthető. Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

Közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

A fentiekben tapasztaltak összefoglalásaként a következőkben összegezzük a városban tapasztalható, közlekedési vonatkozású fejlesztési igényeket. A város közlekedési rendszerének előzetesen megmutatkozó fejlesztési igényei:

- a központban kisebb fejlesztésekkel (hiányzó kerékpárútszakasz, több/igényesebb/fedett tároló) a kerékpáros közlekedés preferálása
- kerékpárút kiépítése Debrecenig
- kerékpáros híd építése a Keleti-főcsatormán a két települést összekötő kerékpárút nyomvonalán.
- gyalogos zóna kialakítása
- vasútállomás és környezetének revitalizációja (benne pl. kerékpártároló fejlesztése)
- út- és forgalomtechnikai korrekciók, balesetveszélyes csomópontok átépítése, kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás építése, pl. a Debreceni út – Kastélykert utca – Veres Péter út – Kossuth tér (Nádudvari u. folytatásában) kettős kereszteződés a folyamatos és biztonságos forgalom biztosítása érdekében kettős, lámpás-terelősávós kereszteződéssé épülhet át
- újabb burkolt parkolófelületek létrehozása
- 4-5 számjegyű mellékutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés), különösen Debrecen felé
- belterületi gyűjtőutak és lakóutak felújítása
- földút szilárd burkolattal történő kiépítése
- munkahely teremtést szolgáló belterületi ipari területek közmű és közlekedési infrastruktúra kiszolgálása
- biztonságos közlekedés érdekében járda átépítése
- TEMPO 30 övezet kialakítása
- közúti-vasúti átjáró a város keleti oldalán

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

Balmazújváros területén a Hajdú-Bihari Önkormányzati Vízmű Zrt. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. A Zrt. 1994-ben alakult. Alapítója 71db települési önkormányzat. A tulajdonosok száma jelenleg 78db, de a további bővülés feltételei adottak. A víziközmű szolgáltató 68 db település közigazgatási területén végez szolgáltatást.

Az elektromos energia ellátást az E-ON Tiszántúli Áramszolgáltató biztosítja, a gázellátást a TIGÁZ biztosítja.

1.16.1 Víziközművek

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai:

- az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése,
- az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése,
- a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázisvédelem szempontjaira is figyelemmel és a
- megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakítása.

A Hajdú-Bihari Önkormányzatok Vízmű Zrt. Balmazújvárosi Üzemegysége működteti az ivóvíz és szennyvízelvezetési szolgáltatást. A Vízműtelep Balmazújvárosban a Nádudvari u. 10. sz. alatt található. A vízműtelepről történik a település víziközműveinek (vízellátó és csatornahálózatának) karbantartása, üzemeltetése.

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)

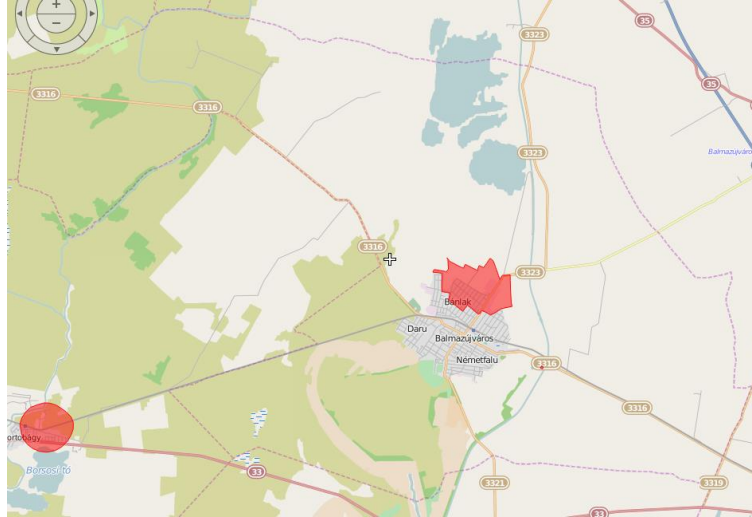
Ivóvíz, vízbázis

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvízminőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Minden más esetben a védőidom, védőterület kijelölhető.

Balmazújváros É-i területén található a területi vízbázis védőterületének felszíni vetülete. A vízbázis Bánlak városrészt is magába foglalja.

44. térkép: Vízbázis védőterületének felszíni vetülete

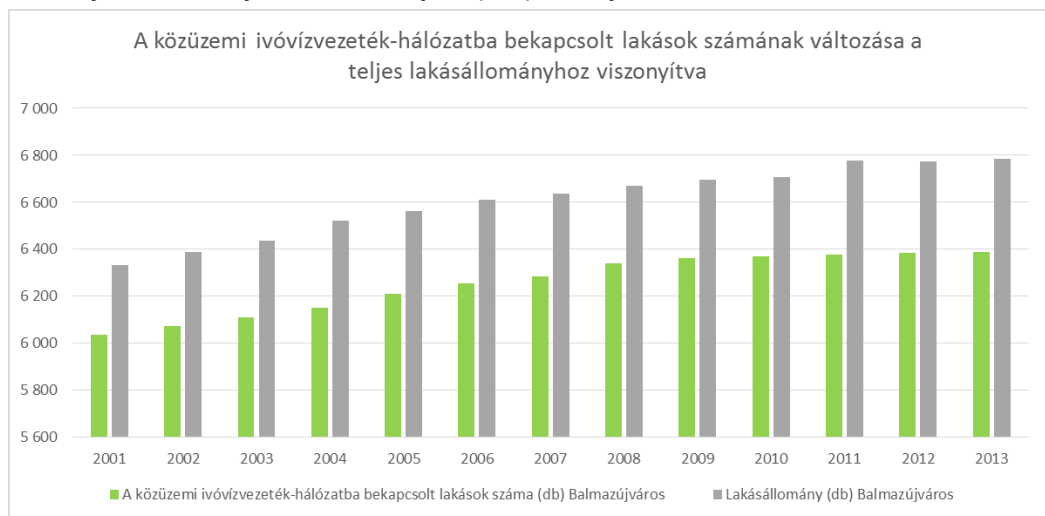

Forrás: www.teir.hu, 2015

Ivóvízellátás

A vezetékes ivóvízellátás a városban a település északi belterületi határa mentén lévő mélyfúrású kutakból biztosított, mely mennyiségi szempontból a rendelkezésre álló adatok és vizsgálatok alapján hosszabb távon kielégíti a lakosság, a szolgáltatások és ipari fogyasztók kommunális ivóvízigényét. A vezetékes ivóvízhálózat kiépült, ugyanakkor az 1970-es években kiépített vízellátó rendszer rekonstrukciója több szakaszon indokolt. A vízmű kapacitása az Újkert sori vízmű telepen és a 7 mélyfúrású kúttal együttesen 3.709 m³/nap. A vízfogyasztás átlagosan 1.500-1.600 m³/nap. A TIVIZIG elkészítette és jóváhagyta Balmazújváros ivóvízbázis védelmét szolgáló diagnosztikai vizsgálatot, melynek figyelembevételével történhetnek a vízmű védőövezetében az iparterületi fejlesztések.

44. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (szürke) számának (db) változása Balmazújvárosban a teljes lakásállományhoz (zöld) viszonyítva

Forrás: KSH, 2015

Termálvízhasználat

Az elmúlt időszakban 2013-ig, a településen évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma. A bekötött lakások száma 2001-ben 6034 db, 2005-ben 6211 db, 2013-ban 6787 db volt. Az ivóvízhálózatba 2001-ben a lakások 95,3%-át, 2005-ben 94,7%-át, 2013-ban pedig 94,1%-át bekapcsolták az ivóvízvezeték-hálózatba.

Az 1951 óta üzemelő és a 2000-es évektől folyamatosan fejlődő Kamilla gyógy-, wellness- és szabadidő komplexum és ökofürdő, a családok ideális kikapcsolódási helyszíne. Számos gyógyászati kezelés, wellness szolgáltatás és program várja a fürdőzőket. Az egész évben nyitva tartó fürdő, és a szezonálisan üzemelő strand-, gyermek és wellness medencék, illetve egész éven át nyitva tartó fedett élmény-, gyermek- és gyógymedencék biztosítják akár a többgenerációs családok számára is az egyidejű kikapcsolódás élményét.

A fürdőt két melegvízes és egy hidegvízes kút táplálja. A termálvíz 1180 méteres mélységből tör a felszínre. Hőfoka 61°C fok. Gyógyvízzé 1994-ben nyilvánították. A víz hidrogén-karbonátos, jódos-brómos gyógyvíz, mely elsősorban izületi- és gerincbántalmak kezelésére alkalmas.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

Szennyvízgyűjtő hálózat

Balmazújváros 2006. évben megvalósította a város teljes körű csatornahálózatát. Kiépült továbbá az új 2000 m³/nap kapacitású szennyvíztisztító-telep. A hálózatbővítéssel és fejlesztéssel a város belterületén jelenleg valamennyi ingatlan előtt biztosított a szennyvízcsatlakozás lehetősége, további fejlesztések lakótelekek tömbfeltárásánál, új utcanyitásoknál, illetve ipari övezetben.

A csatornahálózat síkvidéki jellegű, elválasztott rendszerű szennyvízcsatornákkal létesült 10db közbenső átemelő kiépítésével és a csatlakozó nyomóvezetékekkel. A létesült hálózat KGPVC anyagú, nyomócsövei KPE anyagúak.

A szennyvízgyűjtő hálózatba kapcsolt lakások száma folyamatosan emelkedik. A bekötött lakások száma 2000-ben 1558 db, 2005-ben 1795 db, 2013-ban 5759 db volt. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2001-ben a lakások 23 %-át, 2005-ben 27%-át, 2013-ban pedig 85%-át bekapcsolták.

45. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának (kék) változása Balmazújváros a teljes lakásállományhoz (piros) viszonyítva

Forrás: KSH, 2015

Szennyvíztelep

A város szennyvizét feldolgozó tisztítótelep kapacitása 2000m³/nap, 17500 LE, a tisztított szennyvíz mennyisége 443 ezer m³/év. Az alkalmazott tisztítási technológia biológiai, amely nitrogén és foszfor eltávolítási fokozatot is tartalmaz.

Szennyvízkibocsátás

A csatornahálózaton összegyűjtött szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiailag bontható szervesanyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sókat, fémeket, esetenként toxikus vagy hormonháztartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak. A szerves- és tápanyagok vonatkozásában a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbevezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a terhelés nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A kommunális szennyvizek kibocsátása a Balmazújvárosi Szennyvíztisztító Telepen történt tisztítást követően a Kadarcs-Karácsonyfoki csatornába torkolló Magdolna ér befogadóba történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása „nem jelentős”-ként lett jelölve a Vízyűjtőgazdálkodási Tervben.

Csapadékelvezetés

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízvezető árkok kialakítása javasolt.

A betelepített vízyűjtő területeken keletkező csapadékvizek befogadására, elvezetésére szolgáló nagy kapacitású elfajult földmedrű befogadó csatornák (Belső Magdolna ér, Virágoskúti csatorna, 2-0-0 jelű csatorna) mederprofilozása, iszaptalanítása, valamint a városközpontban meglévő csatorna hálózat fejlesztését, nyílt csatornák zárt csatornává építését (Szoboszlói u, Batthyány u, Veres Péter u, Dózsa György u, Csokonai u, Semsey A. u.), valamint a Nádudvari u, Sas u, Zene utcák környezetében meglévő rossz műszaki állapotú 1-1-0 jelű zárt csatorna rekonstrukcióját valósították meg 2013-ban.

A tervezett munkálatok során burkolt mederszakaszok kerültek kialakításra a városközpontban (Árpád u, Északi sor, Bethlen u, Veres Péter u.), a vasúton túli területeken (Böszörményi u, Nap u, Vasút sor, Mátyás király u, Arany J. u.), valamint a város DK-i (Kossuth u.) és DNy-i részén (Gulyás u.) a legrosszabb állapotú elfajult földmedrű csatornaszakaszokon.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

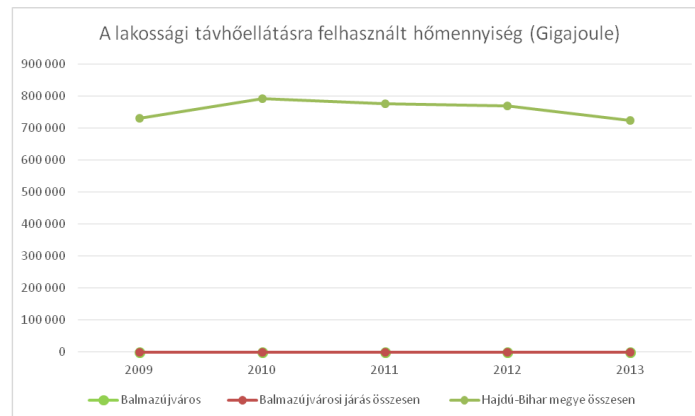
Energiaellátás két módon történik:

- Földgáz: a város vezetékes földgázellátása a Hajdúszoboszló-Hajdúböszörmény gázvezetékre kapcsolódó külterületen lévő 20000 m³/h kapacitású gázátadó állomásról történik, mely Hortobágy község gázszolgáltatását is biztosítja. A 80%-osan kiépített hálózat hosszútávon kielégíti a település igényeit.
- Elektromos energia: a városi elektromos légvezeték hálózatról történik a lecsatlakozás.

Balmazújváros elektromos energia ellátását 20 kV-os körgyűrűs hálózat biztosítja, mely a szakszerűen elhelyezett szakaszolási pontoknak köszönhetően többirányú energiaellátást tesz lehetővé. A lakó utak közvilágítással el vannak látva, de számos helyen az útkategóriának nem megfelelő a világítási szint.

Balmazújvárosban és a Balmazújvárosi járásban távhőellátás a 2009 – 2013-as időszakot vizsgálva nincsen.

46. ábra: Lakossági távhőellátásra felhasznált hőmennyiség (Gigajoule)

Forrás: KSH, 2015

A településen levő energiaszolgáltató és adatai általában a város honlapján megtalálhatók, valamint a szolgáltató honlapja tartalmazhat további adatokat és információt.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szélenergia

Balmazújvárosban a szélesebbség eléri a 4-5 m/s időszakosan, de tartóssága elégtelen. A szélenergia hasznosítására az első széllel hajtott szennyvízrotort itt működtették.

Szoláris energia

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszeres különbséget jelent.

46. táblázat: Éves napsütéses órák száma

Megfigyelőállomások havi mérései	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi napos órák össz.
Nyíregyháza	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960
Debrecen	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960

Forrás: OMSZ, 2015

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Balmazújváros tagja az Energiahatékony Önkormányzatok Szövetségének (<http://ehosz.hu/>), annak iránymutatásai alapján Balmazújváros a jövőben kezdeményezi a tervszerű energiagazdálkodást a településen. Az önkormányzati létesítményekre önálló elektromos energia és gázszolgáltatási szerződésekkel optimalizálták a költségeket (GDF-SUEZ). A településen forráshiány miatt korlátozottan van lehetőség az energiahatékonyságot növelő beruházások megvalósítására.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

A szolgáltatás felügyelője a Nemzeti Hírközlési Hatóság (NHH), melynek területi igazgatóságai:

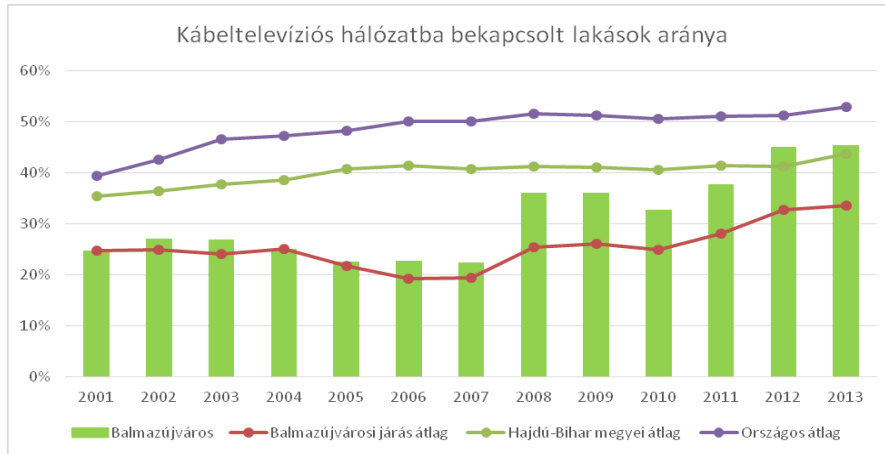
- Budapesti Igazgatóság
- Debreceni Igazgatóság
- Miskolci Igazgatóság
- Pécsi Igazgatóság
- Soproni Igazgatóság
- Szegedi Igazgatóság

Kábeltelevíziós
hálózat

Balmazújváros a Debreceni Igazgatóság területéhez tartozik. A városban a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű tendencia nem figyelhető meg, de jellemzően a bekötött lakások száma 3068 db környékén mozog, ami a teljes lakásállományhoz viszonyítva a 45 %-os arány.

47. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások (zöld) arányának változása Balmazújvárosban összehasonlításban járási, megyei és országos adatokkal

Forrás: KSH, 2015

48. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva Balmazújvárosban (2001-2013)

Forrás: KSH, 2015

Internet-előfizetés

A városban az internet-előfizetések száma folyamatosan növekszik, 2013-ban 1240 db élő szerződés volt. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma 2013-ban 1310 db.

Telefonhasználat

A város területén a nyilvános távbeszélő állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökkent, ez a csökkenése a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével fordítottan arányos. Hasonlóképpen az egyéni analóg távbeszélő fővonalak számának változásával.

A város területén a nyilvános távbeszélő állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökken. A készülékek számának csökkenése a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével fordítottan arányos. Hasonlóképpen az egyéni analóg távbeszélő fővonalak számának változásával, amiből 2000-ben még 4594 db volt, 2013-ban pedig több, mint felére esett vissza és már csak 2717 db volt a településen.

1.17 Térségi és települési környezetvédelem

1.17.1 Talaj

Talajtípusok

A Hajdúháton rendkívül kedvező termőképességgel rendelkező talajok vannak

A Hajdúhát talajadottsága nagyon egységes. A löszsel takart hordalékkúp-síksági részen a feketeföld (csernozjom) alakult ki. valamint a nyugati részen a hortobágyi kistájon (Rét, Pród) kisebb foltokban szikes és réti talajok (réti szolonyec, sztyeppesedő réti szolonyec, szolonyeces réti talajok) találhatóak.

A Hortobágy részére eső terület teljesen elveszítette élővíz utánpótlását, és csak árvizek esetén borította el a folyó. Ez okozta a $\text{Ca}(\text{OH})_2$ képződést, valamint a talajvíz lúgos pH értékének kialakulását. A lúgossá vált talajvízben immár könnyen tároltak fel a szilikátok, a talajvíz alkáliákban dús lett. Ez, valamint a ciklikusan ismétlődő tiszai áradások együttesen okozták a sók felfelé áramlását a talajban. A területen a szikesekre jellemző mikromélyedések, a ma is látható szikerek és szikpadkák maradtak meg.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

Vízfolyások, tavak

Balmazújváros és környékének területe a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik.

Hortobágy a táj fő természetes folyója, a táj vízrajzi mélytengelye, mely csak tavasszal szállít nagyobb mennyiségű vizet; nyáron gyakorlatilag állóvízzé alakul. A Hortobágy puszta nyugati részén folyó Árkus csatornául szolgál. A régió természetes vízfolyása még a Kösely és a Pece-ér, melyek a Kadarccsal egyesülve a Hortobágy folyóba ömlenek. A Kadarccshoz csatlakozik Balmazújvárostól délre folyó Magdolna-ér is.

A terület legjelentősebb felszíni vízadója a Keleti-főcsatorna. vízminősége I. osztályú. A Hajdúhát nyugati peremén halad végig. A Tisza vízének megfelelően kalcium-hidrogénkarbonátot tartalmaz. Szennyeződéstől mentes vize alkalmas a szántóföldek és a legelők öntözésére.

Az egykori vízvilágnak csak emlékei maradtak meg. Az állóvizek minden átmenete képviselve volt főként a Hortobágyon. Létüknek a lecsapolások, az ármentesítések vetettek véget, ezáltal csökkentették a terület egykori nedvességbőségét. Balmazújváros és a Hortobágy térségében gáttakkal duzzasztott halastavak vizét a Nyugati- és a Keleti-főcsatornából nyerik.

Balmazújváros legjelentősebb vízfolyása a Keleti-főcsatorna, mely elsősorban öntözőcsatornaként funkcionál. Vízellátását a Tisza biztosítja. vízhozama évszakonként periodikusan változó. A balmazújvárosi bukónál mért vízhozamokból megállapítható, hogy a főcsatorna átlagos vízhozama növekvő tendenciát mutat, továbbá, hogy nyári időszakban rendszeresen jelentősen nő a vízhozam, aminek a mezőgazdasági vízigény (öntözés) szezonális növekedése az oka.

Azonban a mezőgazdasági felhasználáson túl, a Keleti-főcsatorna ivóvízszükséglet kielégítésére is szolgál. **A balmazújvárosi felszíni vízkivételi mű Nagyhegyes teljes, Debrecen egy részének vízellátását biztosítja.** A balmazújvárosi vízkivételi műnél 1999. márciusában mért vízminőségi jellemzők alapján a főcsatorna vizét az egyes vízminőségi jellemzők tekintetében a „kiváló víz” és a „jó víz” kategóriákba sorolhatjuk, azonban ezek az adatok csak egy viszonylag rövid állapotot reprezentálnak, értéküket pillanatnyi befolyásoló tényezők módosíthatják.

A főcsatorna vizének szerves anyag tartalmára is utaló KOI értékek elemzéséből megállapítható, hogy e tekintetben – az átlagértékeket figyelembe véve – a főcsatorna vize a „jó víz” kategóriába tartozik.

Belvív

Magyarország közel 45000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyeztetési számottevő mértékben a belvív. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá. A belvízzel közepesen veszélyeztetett térség az erősen veszélyeztetett területek környékére terjed ki, összesen 11 800 km²-t érint, ami a teljes síkvidéki területnek a 26%-a. Az ide sorolható térségek az Alföldön mindenekelőtt a

- Felső-Tisza környéki tájak (Bereg, Tisza-Szamos köz, Szamos-Kraszna köz, Rétköz, Bodrogköz, Taktaköz), továbbá a
- Hortobágy melléke,
- Jászság és a Nagykunság tekintélyes része,
- Körösök vidéke,
- Alsó-Tisza völgye, valamint a
- Duna-völgyi főcsatorna menti sáv.

A Kisalföldön a Fertő-Hansági táj tartozik ide, míg a Dunántúl többi részén csak egészen kis területek, pl. a Sárvíz mentén.

Érintett
belvízrendszer

Balmazújváros területe része a Kadarcs-Karácsonyfoki belvízvédelmi rendszernek. Balmazújváros veszélyeztetettségi besorolása 3, azaz belvízzel közepesen veszélyeztetett.

09.04. sz. Kadarcs-Karácsonyfoki belvízvédelmi szakasz általános ismertetése

1. Fekvése, határai:

A 09.04. sz. védelmi szakasz a Keleti Védelmi Körzet északi részén helyezkedik el.

Határai: Északon Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék határa, keleten a megye határ, Téglás község határ, délen természetes vízválasztó és Józsa, Balmazújváros község határ, nyugaton a Hortobágy főcsatorna jobboldali kisajátítási vonala.

2. Domborzata:

A védelmi szakasz jellegzetes síkvidéki terület, a terep magassága 90,0 - 150,0 mBf. között változik.

3. Mélyártéri, fennsíki területek:

A védelmi szakasz területének egy része a Tisza balparti árterületén fekszik. A mélyártéri terület nagysága 280 km², míg a fennmaradó 655 km² fennsíki terület

4. Belvízrendszerek, belvízöblözetek ismertetése: a 09.04.sz. védelmi szakasz az alábbi vízgyűjtőkből áll:

- 48. sz. Keleti főcsatorna menti belvízrendszerből
  - 48 a. Kadarcs- karácsonyfoki öblözetből: 612,4 km²
  - 48.d. Fűrjéri öblözetből: 146,9 km²
- 49. sz. Hortobágy belvízrendszerből
  - 49 a. Hortobágy közvetlen öblözettrész: 175,7 km²
- 4. sz. védelmi szakasz összesen: 935,0 km²

Külső vízgyűjtő a védelmi szakaszhoz nem tartozik. Balmazújvárosban 2013-ban felújították és fejlesztették a belvízelvezető hálózatot.

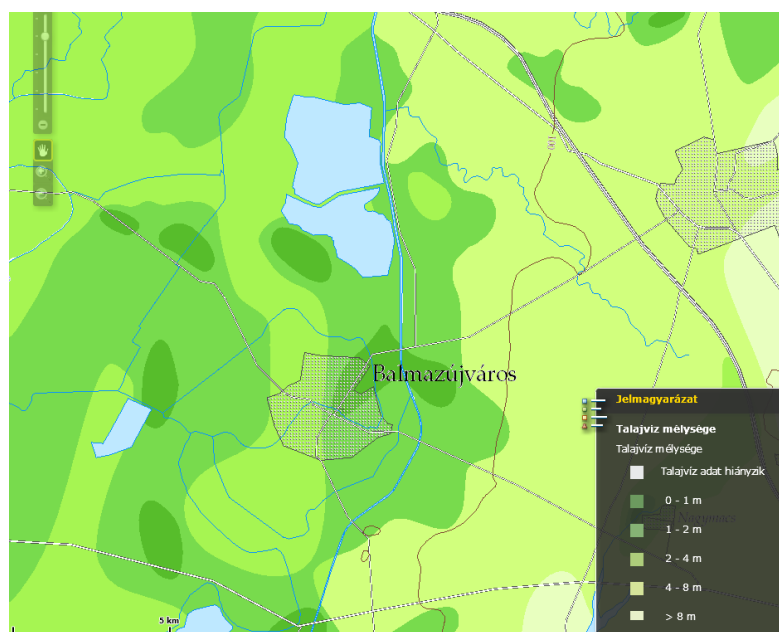
Felszín alatti vizek érzékenysége

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján **Balmazújváros** az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

Talajvíz

A felszín alatti vizek mennyisége a város környezetében változó. A nyugati területrészekben a magas talajvízszint a jellemző. A talajvíz mélysége ezeken a területeken 2 m, vagy annál magasabb is lehet, míg kelet felé haladva a talajvíz szintje egyre mélyebbre kerül és a településsel határos területeken a 6 m-es mélységet is eléri. Kémiai jellege főleg kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos.

45. térkép: Település és környékének felszín alatti vízszint térképe

Forrás: Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-8m), 2015

VGT

A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Balmazújváros területe a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Felszín alatti vízbázis

Balmazújváros területén található vízbázisokat az 1.16.1. fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997, (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

A felszín alatti vizek vonatkozásában a legnagyobb problémát a talajvíz szennyezése, szennyezettsége jelenti. Ennek oka elsősorban a „közműólló” tágra nyílása: azaz a települési vízellátás gyakorlatilag teljeskörű, míg a csatornázottság meg sem közelíti még a vízellátásba bekapcsolt lakások számának felét sem.

A házi szennyvízgyűjtő aknák (derítők) ma már elvileg vízzáró kivitelben készülnek, azonban a számos régen épült, téglával kirakott akna nem biztosítja a vízzáróság követelményét. További problémát jelent, hogy a lakosság egy része nem szívesen csatlakozik a már esetleg meglévő

csatornahálózatra sem, hiszen a fogyasztott víz mennyisége alapján kell fizetniük a szennyvízdíjat, a szennyvíz keletkezésével nem járó tevékenységek után is. A legsúlyosabb helyzet Balmazújvároson alakult ki, ahol a város medence jellegű fekvése következtében a magas talajvízszint fokozza a problémát.

A szennyezett talajvíz mélyebb rétegekbe való lejutását, az esetleges ivóvízellátás céljára használatos rétegvizekkel való keveredését segíti a fúrt kutak létesítése. Ezen fúrások során megsértik a vízzáró rétegeket, ami lehetőséget teremt a szennyezés további terjedésére. Különösen hangsúlyos probléma ez az egyébként sérülékeny vízbázisú- és a települési vízművek kijelölt vízbázisai védőidomának területén, illetve környezetében.

1.17.3 Levegőtisztaság és védelme

Levegőtisztaság

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Balmazújváros a kiemelten védett és védett légszennyezettségi zónába tartozik.

A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a környék alacsony forgalmú közúti tevékenységek. Ezen kívül a vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezhet.

Az állattenyésztés során keletkező állati eredetű vizeletről és trágyából keletkező gázok (elsősorban ammónia) és az ezek okozta szaghatások befolyásolják a levegő minőségét. A kisüzemi állattartó tevékenységből származó vizelet és szerves trágya szakszerűtlen tárolása és kezelése gyakran okoz bűzproblémákat, amely a nyári hónapokban a települések belterületein fokozottan jelentkeznek. Külterületen – szintén elsősorban a nyári hónapokban – a sertés- és liba telepek a kibocsátás helyétől gyakran több kilométerre is éreztetik hatásukat.

Megállapítható, hogy a növénytermesztés, mint gazdálkodási folyamat csökkenti az üvegházhatást, mivel leköti azt a CO₂-t, amely az üvegházhatás előidézésében nagymértékben vesz részt. A növénytermesztésben felhasznált nitrogén alapú műtrágyák növelik a légkör NO_x tartalmát, ami a savas esős és savas ülepedés formájában visszakerül a talajra, élővizekre, növényekre. A növénytermesztés kapcsán további problémát jelent a talajok időszakos fedetlensége, amely hozzájárul a levegő porszennyezettségéhez.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. Legközelebbi automata mérőállomás Debrecenben található (3 db).

A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a környék alacsony forgalmú közúti tevékenységek. Ezen kívül a vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezhet.

Zaj-
rezgésterhelés

és

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

47. táblázat: Zajtól védendő terület

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		NAPPAL 06-22 ÓRA	ÉJJEL 22-06 ÓRA
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás, 2015

A település mezőgazdasági jellege miatt szükséges a mezőgazdasági termeléssel összefüggő zaj és rezgés okozta hatásokat külön tárgyalni. A közlekedési zajt tovább bonthatjuk a közúti közlekedés és a vasúti közlekedés, valamint a légi forgalom (repülés) okozta zajhatásokra.

A közúti közlekedés során a közúti járművek rész-zajforrásai (motor, karosszéria, kipufogó, stb.) együttesen fejtik ki hatásukat. A járműveket az elhaladási zajuk jellemzi, amit elsősorban a motorfordulatszám és az azzal arányos menetsebesség határozza meg. Az egyes gépjárműtípusok elhaladási zaja között nagy a különbség (65-80 dBA), de az észlelt hangerőben az autó állapota (életkora), és a vezetési stílus is lényeges eltéréseket okozhat, ezeken kívül befolyásoló tényező az útburkolat minősége is. Fentieket figyelembe véve település szinten problémát – a közlekedési eredetű levegőszennyezéshez hasonlóan – a területen áthaladó fő közlekedési utak forgalma okoz.

A vasúti zaj időbeli lefolyása eltérő: a vonatok elhaladása rövid lefolyású, a háttérzajból jobban kiemelkedő egyedi zajeseményként észlelhető. a Debrecen-Füzesabony (108. sz.) vasútvonal sebes- és személyvonat közlekedéssel Balmazújvárost érinti, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park területén halad a nyomvonala. Ez utóbbi vonal nem villamosított, a szerelvényeket dízelmozdonyok húzzák. A vasút okozta zajhatásokat a lakosság kevésbé zavarónak ítéli meg, ellentétben a közúti zajjal.

A mezőgazdasági termelés sajátossága, hogy a tevékenységek zöme a településektől távol eső területeken folyik, így az innen származó zaj által érintettek köre lényegesen kisebb, mint pl. a belterületi üzemi zaj esetében. A zajforrásokat helyhez kötött és mozgó kategóriákba sorolhatjuk. A helyhez kötött források az állattartó telepek, a takarmány- és egyéb tároló telepek, gépudvarok, műhelyek. Ezek általában zajvédelmi szempontból kedvező - a településektől viszonylag távoli – elhelyezkedésük miatt nem okoznak káros hatásokat.

1.17.5 Sugárzás védelem

Sugárzás védelem

Településen nagyfeszültségű távvezeték lakott területtől távol található.

Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási terv rögzíti.

Balmazújváros Paks, Mochovce, atomerőművek 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabad téren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás: az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Balmazújváros területén sugárzásmérő pont nem található (legközelebb Debrecenben található 3 db).

1.17.6 Hulladékkezelés

Hulladékgazdálkodási Társulás

Balmazújváros a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Társulás tagja.

A Társulás feladata:

- a területen keletkező hulladékok begyűjtése, szelektálása,
- szelektív hulladék gyűjtő szigetek kialakítása,
- a hulladékok kezelése,
- ártalmatlanítása.

Közszolgáltató

A településen hulladékkezelési engedéllyel és telephellyel rendelkező szakcég végzi a hulladék gyűjtését és szállítását.

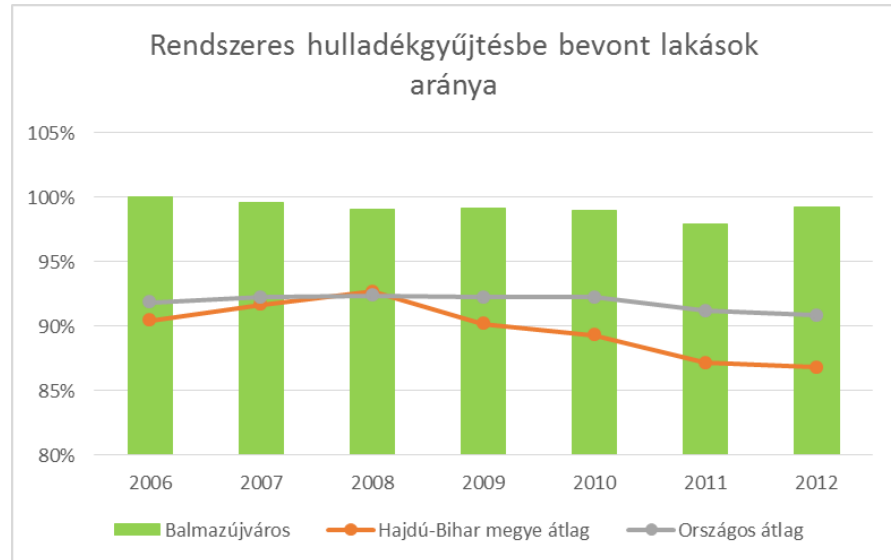
Balmazújváros-Lászlóházán található veszélyes hulladék tároló telep

Balmazújváros-Lászlóházán található veszélyes hulladék tároló telep

A telep az 1980-as években épült azzal a céllal, hogy nagy hulladéktermelő cégek hasznosításra, ártalmatlanításra váró hulladékaik biztonságos átmeneti tárolásáról gondoskodjon addig, amíg az elegendő hulladékkezelési kapacitás ki nem épül az országban és a hulladékok hasznosítása, ártalmatlanítása meg nem történhet. A telep építése során természetesen figyelembe vették, hogy veszélyes hulladékok tárolására szolgál, ezért annak az aljzata megfelelő műszaki védelemmel készült, a tároló mellett kármentesítésre szolgáló árok húzódik, valamint monitoring hálózattal (6 db kút) rendelkezik. Azok a cégek, amelyek itt tárolták a hulladékaikat a rendszerváltás után felszámolás alá kerültek

49. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya

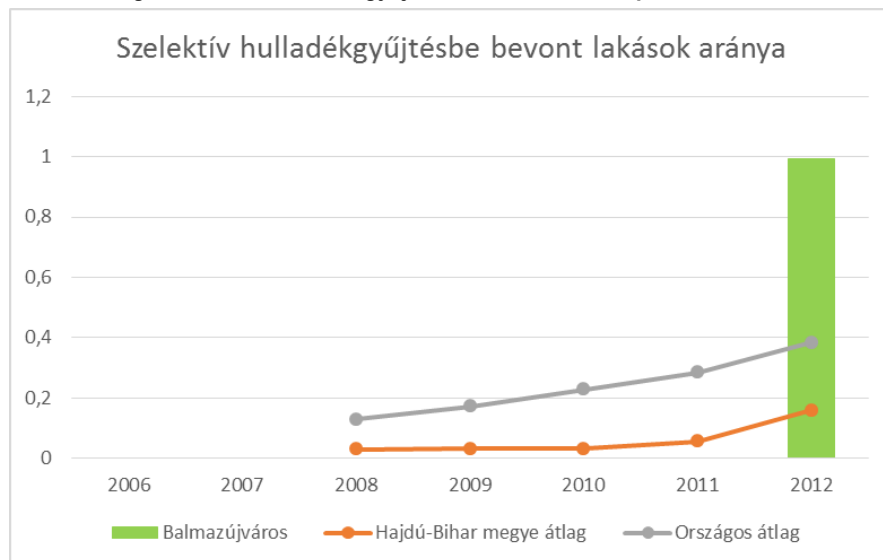
Forrás: TEIR ITS adatbázis, 2015

A közszolgáltató még 14 településen végzi a hulladékszállítást, hulladékkezelést. Az elhelyezési (ártalmatlanítási) tevékenység a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft. kezelésében lévő Hajdúböszörmény területén található hulladéklerakóban történik.

Szelektív
hulladékgyűjtés

A városban a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (HHG Kft.), mint közszolgáltató működtet szelektív hulladékgyűjtést.

50. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya

Forrás: TEIR ITS adatbázis, 2015

Balmazújvárosban 21 db gyűjtősziget üzemel. A gyűjtőszigeteken jellemzően papírt, műanyagot, fémet és üveget gyűjtenek arra alkalmas és megfelelő edényzetben. Kialakításra került a háztartásoktól közvetlen begyűjtéssel történő szelektív hulladékszállítás.

Állati hulladékok	eredetű	<p>A településen állati eredetű hulladékok gyűjtését és átmeneti tárolását biztosító létesítmény nem működik.</p> <p>Az állati eredetű hulladékgyűjtő-, átmeneti tároló és átrakó regionális jellegű, a szolgáltatásait jelenleg 4 település veszi igénybe.</p> <p>A településről az állati eredetű hulladékot a Szikszón üzemelő SZATEV ZRT. telephelyén lévő állati eredetű hulladékgyűjtő-, átmeneti tárolóba és átrakóba szállítják.</p>
Folyékony hulladék		A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetterhelés

Iparterület a város belterületén annak Északi részén a 33-as főközlekedési út mentén található. A Böszörményi úti Északi ipari övezet 10,9 ha kiterjedésű.

Egy külszíni bánya működik a város közigazgatási területén belül. A Balmazújváros I.-agyagbánya a település külterületén került megnyitásra.

A város néhány peremterületén folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak. Az illegális hulladék felszámolását folyamatosan végzik.

Elhanyagolt, romos állapotú épületekből a külső városrészekben több is található, melyek megszüntetése, felújítása a városkép javításához elengedhetetlen.

1.17.8 Árvízvédelem

Árvízvédelem

Balmazújváros a Keleti főcsatorna mellett fekszik és a Hortobágyi ártéri öblözethez tartozik: Az öblözet területe 1 578 négyzetkilométer. Nyugati és északi határát a Tisza bal parti védtöltése, keleti határát a Keleti-főcsatorna jobb oldali töltése és a tiszántúli löszhát nyugati széle képezi. Az öblözetnek délről természetes vízrajzi határa nincs, a Hortobágy-Berettyó Ágotai hídjától nyugati irányban a Németéri főcsatorna baloldali depóniája adja a határt, keletre pedig a Holt-Kösely-főcsatorna baloldali depóniája zárja le az öblözetet a nádudvari magaspartig. Az öblözet a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén található.

Balmazújváros árvízi szempontból nem veszélyeztetett a TIVIZIG települési listája nem tartalmazza.

1.17.9 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezetvédelmi problémák

Balmazújvárosban a belvízzel kapcsolatos feladatokat 2013-ban elvégezték. A hulladékgyűjtés feladatai szintén megoldást nyertek.

A megújuló energia hasznosítása lehet a következő feladat.

Építésföldtani
korlátok

1.18 Katasztrófavédelem

1.18.1 Építésföldtani korlátok

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Balmazújváros területén alábányászott területek, barlangok nincsenek.

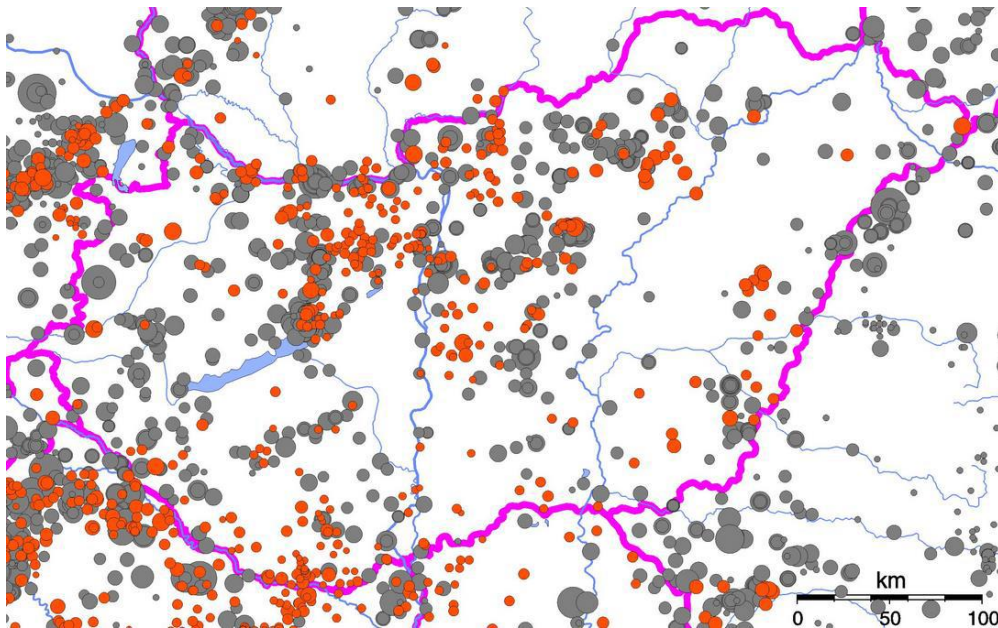
Csúszás, süllyedésveszélyes területek

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

51. ábra: A földrengések területi eloszlása Magyarországon. A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják

Forrás: www.foldrenges.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=94:magyarorszag-foeldrenges-veszelyeztetettsege&catid=5:geofizika&Itemid=7, 2015

A nyilvántartások Balmazújvárosra vonatkozó földrengésadatot nem tartalmaznak. A legközelebbi földrengésmérő állomás Létavértesen található (51,17 km), ahol szélessávú állomás valós idejű adatátvitellel működik.

1.18.2 Vízirajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Balmazújváros B-közepesen veszélyeztetett település.

Az 1.17.8 fejezetben foglaltaknak megfelelően a településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

1.18.2.2 Belvívveszélyes területek

A település belvízrendszerének bemutatását az 1.17.2.1 fejezet tartalmazza.

2013-ban a belvízelevezető rendszer felújításra, fejlesztésre került.

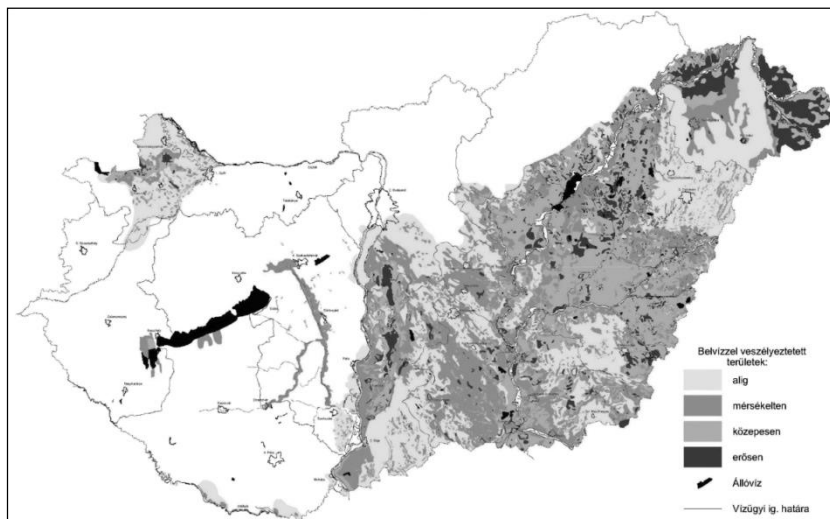
A betérülteti vízgyűjtő területeken keletkező csapadékvizek befogadására, elvezetésére szolgáló nagy kapacitású elfajult földmedrű befogadó csatornák (Belső Magdolna ér, Virágoskúti csatorna, 2-0-0 jelű csatorna) mederprofilozása, iszaptalanítása, valamint a városközpontban meglévő csatornahálózat fejlesztését, nyílt csatornák zárt csatornává építését (Szoboszlói u, Batthyány u, Veres Péter u, Dózsa György u, Csokonai u, Semsey A. u.), valamint a Nádudvari u, Sas u, Zene utcák környezetében meglévő rossz műszaki állapotú 1-1-0 jelű zárt csatorna rekonstrukcióját végezték el.

Az elvégzett munkálatok során burkolt mederszakaszok kerültek kialakításra a városközpontban (Árpád u, Északi sor, Bethlen u, Veres Péter u.), a vasúton túli területeken (Böszörményi u, Nap u, Vasút sor, Matyás király u, Arany J. u.), valamint a város DK-i (Kossuth u,) és DNY-i részén (Gulyás u.) a legrosszabb állapotú elfajult földmedrű csatornaszakaszokon.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Balmazújváros B-közepesen veszélyeztetett település.

48. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe (1. belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület, 2. belvízzel mérsékelten veszélyeztetett terület, 3. belvízzel közepesen veszélyeztetett terület, 4. belvízzel erősen veszélyeztetett terület)

Forrás: A magyarországi belvíz-veszélyeztetettségi térkép elkészítésének szakmai, kutatási megalapozása, BELVÍZ-INFO Projekt (GOP-1.1.1-2008), www.belvizinfo.hu, 2015

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Balmazújvárosban lévő mély fekvésű területek:

- Újváros
- Belváros

A 2013-as évben bekövetkezett vis maior helyzetek kezelését követően az érintett területek további önkormányzati és állami beavatkozásokat igényeltek.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Kiemelt fontosságú a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója, a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, a hálózat rekonstrukciója, bővítése. Ennek érdekében a települést érintően, az alábbi projektek kerültek megvalósításra, illetve vannak folyamatban:

- önkormányzati projektek:
  - Balmazújváros vízvezető rendszer rekonstrukciója

A 2013-s évben bekövetkezett vis maior helyzetek kezelését követően az érintett területek további önkormányzati és állami beavatkozásokat igényeltek.

Bem József utcán (hrsz: 4453) szivattyúzás, a Belső-Magdolna ér (hrsz: 0779/1) külterületi szakaszán kotrás, míg a városi sportpálya területén (hrsz: 5179) szivattyúzás vált szükségessé.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Balmazújváros területén nincs.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

Balmazújvárosban mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások nincsenek.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

A városban 1 olyan üzem működik, melyek az általuk folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek minősülnek.

Veszélyes ipari üzemek:

- Felső küszöbértékű üzem nincsen
- Alsó küszöbértékű üzem:
  - E.ON Energiatermelő Kft.
- Küszöbérték alatti üzem nincsen.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Balmazújvárosban az alábbi érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek, és Műszaki üzemi terv határozattal rendelkező bányák találhatóak:

- Balmazújváros I. agyagbánya

1.20 Városi klíma

Az általános éghajlati viszonyok leírását az 1.12.1.2 fejezet tartalmazza.

A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.).

2 Helyzetelemző munkarész

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Társadalom

Balmazújváros lakosság száma az elmúlt időszakban folyamatos csökkenést mutat. Demográfiai szempontból hasonlóan rossz helyzetre utal a vándorlási egyenleg, mely szerint rendre többen költöznek ki Balmazújvárosból, mint ahányan be. Így az elvándorlást tekintve, a város mutatója vizsgált időszak kezdetétől folyamatos negatív értéket vesz fel szinte minden esetben. Ennek ellenére igazi tendencia nem figyelhető meg, értékei fluktuálnak. Az elvándorlás tekintetében a Balmazújvárosra vonatkozó átlag értékek összességében nem maradnak alul a járási, megyei és régiós értékeknél. Balmazújváros állandó népességszámának alakulása tekintetében elmondhatjuk, hogy követi az országos tendenciát, a település esetében is népességfogyás figyelhető meg. Ennek oka egyrészt az élve születések számát meghaladó halálozások számával, valamint a negatív vándorlási egyenleggel magyarázható. A helyzetelemzés adatai szerint a település lakossága fokozatosan előregszik.

A település etnikai összetétele alapján elmondható, hogy a kisebbséghez tartozó népesség aránya Balmazújvároson meghaladja az országos átlagot.

A településen a képzettség tekintetében kedvezőtlen a tendencia. A lakosság 30,1%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, amely munkaerő piaci szempontból kedvezőtlen. A diplomával rendelkezők aránya a járási átlaghoz képest átlagosnak mondható. A nem megfelelő képzettség a gazdaság szerkezetét és dinamikáját rontja.

A településen elmondható, hogy jelentős munkanélküliség alakult ki. A legtöbb munkaerőt foglalkoztató intézmény a Városi Önkormányzat. A település társadalmi helyzete elmaradott és országos érték fölötti a munkanélküliségi rátája. A munkanélküliek aránya az országos átlaghoz képest esetenként annak duplája. A magas munkanélküliség negatív hatást gyakorol a gazdaságra, növeli az elvándorlások számát, ezzel a demográfiai viszonyokat is rontva.

Megállapítható, hogy a település társadalmi különbségeit, valamint az esélyegyenlőséget érintő problémák egy részét a demográfiai változásoknak köszönheti, tekintettel a már a helyzetelemzésben bemutatásra került tényezőkre, miszerint mind az öregedési index, mind a belföldi vándorlások adatai, mind a természetes szaporodás eredményei negatív elmozdulást mutatnak.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermek száma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg mégis a leginkább. Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő alacsony iskolai végzettségűek, megváltozott munkaképességűek és romák. Általánosságban elmondható, hogy a munkaerő-piacra jutás fő akadályai az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, valamint a társadalmi előítélet jelenléte. Balmazújváros esetében e folyamatokhoz kapcsolódóan negatív tendenciák figyelhetőek meg, ennek eredményeképpen a városban megfigyelhető problémák okai, valamint megoldási lehetőségei is ezekben a folyamatokban keresendők.

Az alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya Balmazújváros esetén a 2009. évtől kezdődően meghaladja a 30%-ot, végig túlmutatva az országos és megyei járásközpontok értékein, azonban 2011-et követően a település esetében jelentős csökkenés következett arányukat tekintve.

Balmazújvárosban jelentős a civil szerveződési kedv, kiemelkedő számú civil szervezet működik, önkormányzati adatok alapján jelenleg 50 civil szervezet tevékenykedik aktívan a városban, amely társadalmi szempontból fontosnak tekinthető, és pozitív hatással van a társadalmi közösségekre.

Balmazújváros általános iskolai tanulóinak számát vizsgálva megállapítható, hogy számuk folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, mely az elmúlt tizenkét évben 600 fős csökkenést jelent. Balmazújváros esetében az általános iskolások számát tekintve a más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya elhanyagolható, hiszen 0,3% az arányuk mely messze alul marad mind az országos átlagtól mind a megyei járásközpontok átlagától. A tendencia annak köszönhető, hogy a Balmazújvárosi járásban az általános iskolai ellátás minden településen megoldott.

A járásban csak Balmazújvárosban működik azonban középiskola (Balmazújvárosi Veres Péter Gimnázium és Szakképző Iskola), mely 1999-ben egyesült két intézmény összevonásával került kialakításra. Az épületek az elmúlt években folyamatosan felújításra kerültek (épületbővítés, nyílászáró cserék, belső burkolat megújítása), mely felújítások a közelmúltban kiegészültek az intézmények teljes körű világításkorszerűsítésével. A kialakított szaktantermek, a gyarapodó könyvtári állomány, a jól felszerelt tornatermek mind a színvonalas nevelő-oktató munka megvalósítását segítik elő.

Gazdaság

A város gazdaságának ágazati szerkezetében ugyan eltérő részesedéssel, de jelen van mindhárom jelentős gazdasági ágazat: ipar, mezőgazdaság és szolgáltatás, bár mindezek közül a mezőgazdaság mondható jelentősnek.

A regisztrált vállalkozások főbb gazdasági ágak szerinti megoszlása alapján, Balmazújvárosban az országos átlaghoz viszonyítva kiemelkedő és folyamatosan emelkedő a mezőgazdaságban regisztrált vállalkozások aránya, az ipar-, építőiparban regisztrált vállalkozások aránya fokozatosan csökkenő tendenciát mutat, a szolgáltatásokban regisztrált vállalkozások aránya is elmarad az országos átlagtól és a Hajdú-Bihar megyei járásközpontok átlagától is.

A településen számos ipari cég található meg a település ipari parkjaiban. A településen a gazdasági élet élénkítése és fenntartása szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bírnak az ipari parkok, területek, övezetek. Balmazújvárosban az alábbi ipari övezetek találhatóak:

- **Böszörményi úti ipari övezet:** mintegy 1,8 hektáros önálló munkahelyteremtő beruházásra alkalmas teljes közművesítéssel rendelkező terület, önkormányzati tulajdonban áll, további 4-5 nem önkormányzati tulajdonú beépítetlen vállalkozói terület hasznosítására van mód a területén.
- **Nap utcai vállalkozó terület:** mintegy 4,7 hektáros ipari terület, mely tömbfeltárást és közművesítést igényel.
- **Bólyai úti ipari terület:** két tömbben mintegy összesen 12 hektáros területen áll rendelkezésre, melyből az északi terület napelemes erőmű létesítésére van tervezve.
- Az ipari parkok létesítése kiépített infrastruktúrával összhangban áll a KKV-k versenyképességének fokozása Európai Unió tematikus célkitűzéssel.

A napjainkban jellemző szolgáltató szektor térnyerése a településen is megjelenik. A város összes aktív keresőjének közel egyharmada már a kereskedelmi és a szolgáltatás különböző területein dolgozik. A kiskereskedelem zömét az elmúlt évtizedekben a Balmazújváros és Vidéke ÁFÉSZ bonyolította le. A város szakboltokkal jól ellátott, több kereskedelmi és szolgáltató egység (zöldség-, gyümölcs-, virág- és divatáru üzlet, fodrászat) létesült, főként magánvállalkozásban.

Ennek ellenére Balmazújváros kiskereskedelmi hálózata elmarad a környező, hasonló népességű városokban kialakult színvonaltól.

A mezőgazdasági támogatások megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a Balmazújvárosi székelyi gazdálkodói kör, különböző jogcímenen több mint 2 milliárd Ft támogatásban részesült a 2014. évben. Állattartással foglalkozó vállalkozások közül kiemelendő a Balmazújvárosi "Kossuth" Mezőgazdasági Szövetkezet, a Szálkahalmi Állattenyésztő és Értékesítő Kft., a Virágoskút Kertészeti Kft., SZ-T-AGRO Mezőgazdasági Termelő Kereskedő és Szolgáltató Bt., az Ónodi-Szűcs Mezőgazdasági Termelő Szolgáltató és Értékesítő Kft., a Balmaz-juh Állattenyésztő Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., és a Villongó Mezőgazdasági Termelő Bt.. Megállapítható, hogy az egyéni gazdaságok számát tekintve a településen a 2000. év adataihoz képest jelentős csökkenést figyelhetünk meg. A korábbiakban is említett jellemző tendencia figyelhető meg az egyéni gazdaságok irányítását főfoglalkozásban végzők számának alakulásában, miszerint 2010-re jelentősen lecsökkent a gazdaságok vezetését elsődleges tevékenységüként végzők száma.

Összességében megállapítható, hogy a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakban, valamint a szolgáltatások területén figyelhető meg a regisztrált vállalkozások jelentősebb száma.

Táji és természeti adottságok

Balmazújváros az Alföld sajátos, mezővárosi jellegű települése Hajdú-Bihar megyében. A nagy kiterjedésű város két jellegzetes alföldi táj, a Hortobágy és a Hajdúság határán fekszik. Megközelíthető a 33. számú főúton, Hortobágytól 20 km-re, Debrecentől 23 km-re, a 4. sz. főúton Hajdúszoboszlótól 19 km-re, a 35. sz. úton Hajdúböszörménytől 14 km-re, és az M3-as autópályán Budapesttől 220 km-re. A város kedvező fekvése lehetőséget biztosít a környék nevezetességeinek, turisztikai célállomásainak felkeresésére is. A város közigazgatási területén két természetes élővíz található, a Hortobágy folyó és a belterületi fögyűjtő vizét befogadó Kadarcs-Karácsonyfoki-főcsatorna. A várostól 3 kilométerre folyik az 1953-ban épített Keleti-főcsatorna. Turisztikai szempontból kedvező adottsága, hogy a város egy csendes, Európában egyedülálló pusztai természeti környezetben, a Hortobágyi Nemzeti Park mellett, részben beleékelődve kerül el. Mindemellett a város idegenforgalmi vonzerejét a településközpont jellegzetes és hangulatos mezővárosi megjelenése adja. A település külterületén megjelenő vízfelületek (különböző méretű horgásztavak, csatornák, mocsaras területsztruktúrák) kedvező feltételeket biztosítanak a nád- és halgazdálkodásához, horgászathoz, míg a város mezőgazdasági területei ezen vízfelületeknek jótékony hatásának köszönhetően térségi szinten is szerencsés helyzetben vannak.

- A táji és természeti adottságai mellett a település egyedi épített kulturális és turisztikai értékekkel is rendelkezik. A Gyógy-, Termál- és Strandfürdő több éve szolgálja a város lakosságát. 2012-ben több mint 3500 m² nettó alapterületű fedett fürdő került megépítésre. A fejlesztés során az épületben az alábbi funkcionális egységek kerültek megvalósításra:
  - 1.) Medencetér, ahol 4 medence (élmény, gyógy, gyermek medence és jacuzzi) 38 új élményelemmel várja a látogatókat.
  - 2.) Szaunablokk, amelyben infra-, bio-, finnszauna, gőzkabin és tepidárium helyezkedik el, a medencetérhez kapcsolódóan. A szaunablokkhoz kapcsolódik, de különálló építmény a rönkszauna.
  - 3.) Gyógyászati részleg, amely az épület előcsarnokából, önállóan is megközelíthető. A gyógyászati részlegben orvosi vizsgáló, elektroterápia, gyógytorna terem és medence, iszapkezelő, masszázs, tangenter és súlyfürdő kezelés biztosít lehetőségeket a turisták és a gyógyulni vágyók számára. A város területén térségi jelentőségű történelmi kert a Semsey-kúria és kertje melyet 1975-ben nyilvánították helyi jelentőségű védett természetvédelmi területté.

A Balmazújváros városközpontjában elhelyezkedő Semsey Kastély infrastrukturális fejlesztése eredményeként egy többfunkciós látogatóbarát építmény jött létre. A Semsey Kastély felújítása, építészeti örökségének védelme, turisztikai attrakcióként való magasabb szinten történő kihasználása valósult meg, a térségi marketing tevékenység erősödése céljából.

A település helyi építészeti és természeti adottságainak sokszor nem megfelelően, vagy kedvezőtlenül történő kiaknázása miatt a település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos. A város zöldfelületi rendszerének jelenlegi szerkezetét az évszázadok során lezajlott földművelési, építkezési, védetté nyilvánítási folyamatok alakították ki.

A település belterületén megjelenő zöldfelületi elemekben városfejlesztési szempontból a jelenleg kihasználtnál több potenciál rejlik. Több zöldfelületi elem átgondolt, bizonyos fokú funkcióbővítésével, a növényzet megfelelő ápolásával és fenntartásával vonzóbb környezetet teremtene mind a településen élők, mind pedig az ide látogató turisták számára. A turizmust potenciális gazdasági húzóágazatként kezelő település számára a helyi értékek megőrzése, illetve a bennük rejlő lehetőségek magas szintű kiaknázása kiemelkedően fontos feladat kell hogy legyen.

A település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos.

- **ipari területek vizuális megjelenése:** A közigazgatási terület egészére jellemző, általános tájhasználati konfliktusként lehet említeni a mezőgazdasági és ipari telepek, üzemek vizuális problematikáját. A települési belterület és külterület határában elhelyezkedő, új ipari létesítmények vizuális tájba illesztése még megoldásra vár. Ezek kezelésére létezik szakmai eszközrendszer. Ennek alkalmazási lehetőségeit mindenképpen célszerű megvizsgálni. Különösen nagy figyelmet igényelnek a belterület déli határában elhelyezkedő szennyvíztisztító telep, valamint a városi temetőtől kissé nyugatra és attól északra fekvő ipari telephelyek. A külterület mezőgazdasági területeibe ékelődött majorságok, telepek (pl. Balmazújvárosi Szülőpár telep) vizuális kezelésével egyaránt foglalkozni kell.
- **elektromos légvezetékek problematikája:** Általános települési vizuális képet érintő konfliktusként még az elektromos légvezetékek problematikáját lehet említeni. A települési belterületen kívül elsősorban a Keleti-főcsatornától nyugatra elhelyezkedő transzformátor állomás környezete, illetve a 3316 sz. út bizonyos szakaszai érintettek.
- **illegális hulladéklerakás:** Mind külterületet, mind pedig belterületet érintő konfliktus az illegális hulladéklerakások kérdésköre. Kiemelten elsősorban a 3316 sz. út bizonyos szakaszai, valamint a Veres Péter emlékpark érintett. Ezen hulladéklerakatok felszámolását nem csak vizuális, hanem közjóléti szempontból is kiemelt jelentőséggel kell kezelni.
- **kúria történeti környezetének problémája:** A nagyháti Semsey kúria megközelítése sajnos méltatlanul alul van kezelve. A műemléki épület, valamint a hozzá kapcsolódó történeti kert településtörténeti jelentőségét tekintve mindenképpen megérdemelné a 3316 sz. útról történő, méltó megközelíthetőségét, feltárását. A kúriával szemben elhelyezkedő szociális központ és rehabilitációs központ sem funkciójában, sem pedig környezeti terhelésében sincs különösebb hatással a történeti terület egészére. Ellenben a területen elhelyezkedő baromfitelep mind vizuális megjelenését, mind pedig funkcióját tekintve csökkenti a terület környezeti értékét. A telep áthelyezése/megszüntetése mindenképpen megvizsgálandó szempont.

Zöld felületek

Balmazújváros külterületi zöldfelületi rendszerének kiemelkedő elemeiként lehet említeni a táj jellegzetes megjelenését adó mezőgazdasági területeket (szántókat, réteket, legelőket), a kisebb-nagyobb vízfolyásokat és vizenyős területeket. Erdők, erdőségek csak szórtan, leginkább egyéb zöldfelületi vagy épített elemhez kapcsolódóan vannak jelen. A külterület zöldfelületi rendszerét erősen determinálják a táji adottságok.

A város belterületének zöldfelületi rendszerének jelenlegi szerkezetét az évszázadok során lezajlott építkezési folyamatok alakították ki. Ugyan a város zöldfelületi rendszerére nem igazán lehet egyik rendszer-típust sem ráhúzni, mégis felfedezhetőek benne bizonyos szerkezeti, azonosulási irányvonalak. A rendszer két alapvető, lineáris szerkezeti elemre épül.

- a 3316 sz. főút és a vasúti pálya közé beékelődő zöldfelületi elemek lineáris rendszerére,
- valamint a Kadaracs-árok településbe ékelődött környezetére.
- A két lineáris rendszerelem felfűzhető a Kadaracs-árok és a Virágoskúti-csatorna települési belterületen futó folyására.
- Ezen két rendszerelemen kívül jelentős szereppel rendelkezik még a belvárosban elhelyezkedő Északi sor - Illyés Gyula utca - Debreceni utca - Bocskai utca által határolt tömbnégyes, melynek egyik elemében helyezkedik el a Kossuth tér is.
- A települési belterületbe ékelődő egyéb, kisebb-nagyobb zöldfelületi elemek a rendszer szigetes elemgyűjtéseit képezik. Kegyeleti parkként használják a Böszörményi út nyugati oldalán lévő régi temetőt. Ugyancsak felhagyott temető található a Debreceni út bevezető szakaszának északi és déli oldalán.
- Ezekon felül jelennek meg még a lakóterületek falusias és kisvárosias beépítéseinek következtében, a telkeken belül kialakult zöldfelületek, amelyek szintén hozzájárulnak a település zöldfelületi rendszer felépítéséhez.

A Takarnet földhivatali adatbázis adatai szerint a település művelés alól kivett terület 2 775 ha, míg a valamilyen művelési ágba tartozó területe 17 770 ha. Ezen adatot alapul véve az egy főre jutó zöldfelület nagysága 9 791 m².

Balmazújváros belterülete - úgy, mint az ország településeinek jelentős része - nem rendelkezik egységesen kialakított, koherens zöldfelületi rendszerrel. Bizonyos rendszerlemek között ugyan megjelenik a térbeli kapcsolat, viszont az elemek jelentős része között még vizuális kötelék sem jön létre.

Jellemző problémaként jelenik meg, hogy a rendszer elemeit alkotó zöldfelületi egységekben rejlő potenciál nincs, vagy csak részben van kihasználva. Ilyen területekként a Veres Péter emlékpark, a tőle északra lévő a Veres Péter utca között elhelyezhető zöldfelületi egység, valamint a vasúti pálya és az Újvilág utca között lévő vízfelület emlithető. Általános érvényű igazság, hogy a közösségi, közjóléti, rekreációs célt szolgáló funkciók átgondolt elhelyezésével jelentősen javíthatóak a zöldfelületek kihasználtsági, használhatósági.

Épített környezet

A mai Balmazújváros környéke már ősidők óta lakott terület, az Árpád-házi királyok idejében több kisebb helység alakult ki a határában. A városszerkezetben 6 fejlesztési akcióterület került kijelölésre az önkormányzat által tervezett fejlesztések és az egyéb magánberuházások fogadására:

Utcahálózatát a többségében észak-kelet, dél-délnyugat irányú és erre merőleges, szabályos utcák alkotják. A kelet-nyugat irányú 3316. számú Debrecen-Tiszacsege főútvonal, illetve a belterületen vele viszonylag párhuzamosan futó Debrecen-Tiszafüred vasútvonal a belterület két közel azonos területű részre osztja. Az észak-kelet – dél-nyugat irányú Hajdúböszörménybe, illetve Hajdúszoboszlóra vezető utak további szabályos részekre bontják a belterületet. A

természetes terepalakulatokhoz igazodóan kanyargó Virágoskúti-csatorna és az öt kísérő zöldterületek (erdő-közpark-sportterület-strand) a város jellegzetes és meghatározó eleme.

Amiben a település nagyban megőrizte alföldi mezőváros jellegét, az egyközpontúság.

A város észak-nyugati, északi és észak-keleti szélén jelentős beépítetlen területek állnak rendelkezésre olyan fejlesztésekhez, mint ipari parkok, lakóterületek. A település déli-délkeleti határán vályoggödörök, szegregált lakóterületek, és szennyvíztisztító bontják meg a monoton településképet.

A műemlékek védelme, valamint az épített környezet védelme a város arculatmegóvásának fontos eleme. Ezt szabályozza az épített és a természeti környezet értékeinek helyi védelméről szóló önkormányzati rendelet, melyben szereplő helyi védettség alá vont épületek sorát időről időre felül kell vizsgálni.

Gondot kell fordítani a köztéri parkok, szobrok állapotának - lehetőség szerint pályázati pénzeszközből történő - javítására, az általuk képviselt értékek megőrzése érdekében.

A település kulturális örökségének, hagyományainak védelme, a vonzó településkép kialakítása nemcsak a lakosság komfortérzetét javítja, hanem egyben a település turisztikai vonzerejét is növeli.

Szegregátumok

Balmazújvároson három szegregátum fedezhető fel.

1. szegregátum: Az itt élők száma összesen 708 fő..A szegregátumok közül itt a legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya, 31,9 A 60 év felettek aránya 6,8 %. A házak többsége tipikus falusi kockaház, vagy régi parasztház, de vannak itt kimondottan jó minőségű, és viszonylag új építésű házak is A közművek ki vannak építve, de hiányzik a pormentes út az alábbi utcákban: Lengyel M., Wesselényi u., Déli sor, Kodály Z. u., Révész I. u.,

2. szegregátum A területen élők száma 90 fő. A 0-14 évesek aránya, 40%. A 60 év felettek aránya viszont 4,4 %.. A házak többsége tipikus falusi kockaház. A vezetékes vízhálózat, a szennyvízhálóza, a közvilágítás minden utcában ki van építve. Nincs pormentes út az alábbi utcákban: Szilágyi Erzsébet u., Vasvirág u., Hajnal u., Karinkó u.,

3. szegregátum Az itt élők száma 745 fő, ez a legnépesebb szegregátuma a városnak. A szegregációs index is itt a legmagasabb, 57,7%. A 0-14 évesek aránya 34,5%, a 60 évnél idősebbek aránya 7,1%. Van három utca Malom, Magdolna, és Hársfa utca, amelyek erősen leromlott állapotban vannak. Ez az a három utca, ahol kimondottan romák élnek, és nincs pormentes út, hiányzik a szennyvíz, a vezetékes gáz. A házak állaga is ebben a három utcában a legrosszabb. A többi utcában a közművek elérhetőek, a házak minősége átlagos, illetve kimondottan jónak mondható.

A fő cél, hogy az alacsony státuszú, már szegregálódott vagy szegregációs veszélynek kitett, a szegregátumokban, illetve az erősen leromlott területeken élő lakosok magasabb koncentrációja csökkenjen, lehetőleg közelítsen a városi átlaghoz.

Fontos továbbá, hogy a város más területein vagy a város környezetében elhelyezkedő falvakban ezzel párhuzamosan ne nőjön a számuk.

Össességében kimondható, hogy szegregátumokban – elsősorban roma telepeken – él a kistérség lakóinak több mint 10 százaléka, ami szokatlanul magas arány. A magasabb státuszú, iskolázott és rendszeres munkajövedelemmel rendelkező lakosság fokozatos elkülönülése figyelhető meg. A kistérségben a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya nagyon magas (53 %). A lakosság 5,2 százaléka részesül rendszeres szociális juttatásban. A lakások több mint 10 százaléka közutakból jut ivóvízhez, és közel 50 % a hagyományos, szilárd tüzelésű háztartások aránya.

Városrészek

Városközpont:

A város image-t döntően meghatározó városközpontban jelenleg olyan építmények – Semsey kastély, Kulturális Központ - is található, amelyek mai korszerű formájukban erősítik a városképet. A kisvárosias városközpontban a Semsey kastély, a Kulturális Központ külső megjelenése a műemléki környezetbe illő, amelyhez illeszkedik a két templom, valamint a Városháza műemléki környezetéhez.

A Veres Péter parkban a felújítási munkálatokkal egy olyan környezet került kialakításra, ahol a helyi lakosok, és a városba érkező turisták is igényes környezetben tölthetik a szabadidejüket.

A Polgármesteri Hivatal közszolgálati funkciói gyarapodtak az akadálymentesítési, és ügyfélszolgálati megoldásokkal. Racionalizáltabbá vált a hivatali rendszer, és a homlokzat felújítással még esztétikusabb lett az egész városközpont.

A régióban méltán híres Semsey Kastély park esztétikai és kulturális funkciói is bővültek a felújítással. Az itt megrendezendő Nyári Kastélykerti Esték, bemutatók, iskolai programok mindenképpen a város kulturális értékeit emelik.

A szolgáltatóház és helyi termékpiac kialakításával a régióban tevékenykedő vállalkozók vitalitását kívánja erősíteni a város vezetése. Ezzel a beruházással a helyi gazdaságban tátongó úrt tölt be és a város gazdaságát lendíti fel a nagyvállalatokat háttérbe szorítva. Az épület egyéb kulturális és közszolgálati funkciókat is betölthet, mert a kihelyezett standokon más rendezvények is megvalósíthatóak a későbbiekben.

A város közvetlen központjában elhelyezkedő Kossuth téri díszpark mind kulturális, mind közösségi, és esztétikai funkciókkal bővült a fejlesztés során. Az újonnan kialakított tér így a város egyik közösségi központjává válhat, ahol mindenki igényes körülmények között töltheti el szabadidejét.

A hulladékszigetek kialakításával a város környezettudatosságra nevelő, és közszolgáltatási funkciói bővültek, így a mai trendeknek megfelelően a város élhetőbbé válik, és lehetőség nyílt az eddig hiányzó, környezetvédelmi törekvések előtérbe helyezésére.

A korábbi közlekedési helyzet már megkívánta a beavatkozást, hiszen a nagy forgalom egészségkárosító hatása, illetve akadályozó problémája egyre nagyobb gondot jelentett a helyi lakosság, és a városba érkező vendégek számára is. A fejlesztés keretében megvalósított jelzőlámpás csomópontok tehermentesítése és átalakítása leveszi a terhet a jelenleg túlterhelt útszakaszokról.

A Kulturális Központ akadálymentesítésével a kulturális funkciók gyarapodtak, hiszen ezután lehetőség nyílik olyan előadók meghívására, illetve mozgáskorlátozott vendégek fogadására, akik eddig még nem élvezhették az itt megrendezett műsorokat, bemutatókat. A külső felújítás esztétikai funkciónövekedéssel jár, mert ezáltal a városkép még egységesebbé válik.

A parkolás fejlesztésével a városi közszolgálati, és közlekedési funkciók gyarapodtak, hiszen eddig a város, és legfőképp a Városi Egészségügyi Szolgálat hiányt szenvedett mozgáskorlátozott parkolókból, amiknek megépítése megkönnyíti a rászoruló lakosok helyzetét, és a helyi közlekedést is javítottuk.

A városközponton keresztül jelentős forgalom halad át az autópálya megépülése óta, amelyre a jelenlegi forgalomszabályozási rendszer már alkalmas.

További szükségletek a városfejlődés szempontjából: kemping létesítés, szálláshelybővítés, szálloda fejlesztés, kerékpárhálózat bővítése, fizetővendég szolgáltatás bővítése, illetve a természetföldrajzi adottságokból adódóan kiemelten szükséges a bel- és csapadékvíz elvezetésének megoldása.

Az északi és déli városrészben található a szegregációval veszélyeztetett területek ahol a szegregációs folyamat megakadályozása és visszafordítása érdekében elsősorban szükséges a terület infrastruktúrájának fejlesztése.

Északi városrész:

A városrész egyik fő problémája, hogy az Újtelepen kialakult egy szegregált terület, ahol a lakosság többsége segélyekből él, alacsony az iskolázottság szintje és magas a munkanélküliség aránya. Az érintett területen nincs kiépített út, esős időben az utcák megközelítése igen nehéz.

Az északi városrészben kevés a zöldterület, gyakorlatilag összefüggő nagyobb zöldterület nem található. Hiányoznak az olyan parkok, játszóterek, ahol a lakosság az otthonához közel kapcsolódhat ki.

Bár rendelkezik a városrész a nyugati és az északi peremén vállalkozási övezettel, ezek egyikén sem alakult még ki ipari park, így a vállalkozásfejlesztés lassabban halad előre, a terület nem elég vonzó a befektetők számára.

További probléma, hogy a szegregált településrészt a jobb szociális helyzetű térségektől egy elhanyagolt, még beépítetlen terület választja el.

Déli városrész:

A városrész egyik fő problémája, hogy a Felsővég településrészen szintén kialakult egy szegregátum, ahol a lakosság többsége segélyekből él, alacsony az iskolázottság szintje és magas a munkanélküliség aránya. Az érintett területen nincs kiépített út, esős időben az utcák megközelítése igen nehéz.

A déli városrészben összefüggő nagyobb zöldterület a Virágoskúti csatorna mentén, található. Problémát jelent, hogy csak részben gondozott, funkcióval ellátott, és nagyobb része hasznosítatlan.

A nemzeti park közelsége miatt a déli városrészben kialakult ipari területen nem lehet fejleszteni. A városrésznek azonban a Nemzeti Park közelsége egyben előnyt is jelent, hiszen az ökoturizmusba aktívan tudnak bekapcsolódni a városrész turisztikai attrakciók bővítésével, vállalkozói szálláshelyek, kiskereskedelmi egységek, vendéglátóipari egységek létesítésével, bővítésével – eddig ezek a fejlesztések elmaradtak.

A belterületi utak állapota sem mindenhol megfelelő, és ebben a városrészben is problémát jelent a csapadékvíz elvezetés problémájának megoldatlansága.

A Hortobágyi Nemzeti Park szomszédságában a városrész nyugati határában, a lakóterületek közvetlen közelében több vályogödör is található, melyek rekultiválása nem megoldott, ez pedig környezeti veszélyeket rejt magában.

Közlekedés

A város az európai gazdasági-közlekedési térszerkezet léptékéből nézve fontos tranzitfolyosók közelében van, amely gazdasági szempontból pozitív hatással bír. Az M35 és M3 autópálya közelsége kedvező adottság. Debrecen közelsége is fontos helyzeti előnyt jelent, egyúttal azonban a megyeszékhely viszonylag alacsony színvonalú közúti megközelíthetősége kedvezőtlen. Balmazújváros vasúti kapcsolattal is rendelkezik, de nem tranzitfolyosóban. A várost a környező településekhez kapcsoló közúti összeköttetés mind mellékút kategóriájú. Balmazújváros kicsi járási központnak számít, lényegesen több (4-5-ször annyi) a napi eljáró, mint a bejáró. A napi eljárókat tekintve a döntő többség, az emberek 82%-a közlekedik a megyeszékhelyre, Debrecen szolgáltatási funkciói és munkahelyi kínálata a térségben erősen dominálnak. A helyben közlekedők közül csaknem 40% kerékpározik, a helyközi közlekedésben a vasút szerepe nem jelentős, az autóbusz-közlekedés aránya lényegesen nagyobb. A kerékpárút hálózat kiépítése a településen összhangban áll az EU 11 tematikus célkitűzés közül

a fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása pontjával.

Balmazújváros és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Mindegyik viszonylat érinti a vasútállomást. A külső kapcsolatokat tekintve a debreceni közúti eljutást nehezítő rossz műszaki állapot tekinthető fő problémának. A rossz műszaki állapotú utak negatív hatással vannak a település gazdaságára, mert a városban megjelenni próbáló nagyobb vállalatok logisztikai problémába ütköznek.

Balmazújvárosban az 1 000 főre eső személygépjárművek száma egy évtizeddel ezelőtt és jelenleg is lényegesen alacsonyabb az országos és a térségi átlagnál. Eközben nagyon lassú felzárkózó tendencia érzékelhető. Balmazújvárosban a belterületi önkormányzati utak közül 68,3 km kiépített és 9,4 km kiépítetlen. A településen 7,1 km kerékpárút van. A nyilvántartás szerint a kiépített járdák hossza 116,3 km. A város 2013-ban az utak és járdák fejlesztésre 265,4 MFt-ot, fenntartására 3,6 MFt-ot, üzemeltetésére 1,3 MFt-ot fordított.

A városközpontot nem terheli jelentős teherforgalom, az átmenő személyforgalom csúcsidőszakban érzékelhető és zavaró. Nagyobb ipari üzemek híján a tehergépkocsi-forgalom és a zajterhelés nem jelentős a városban. A város belső forgalma inkább meghatározó, mint az onnan kiinduló és beérkező járművek száma. Az átmenő forgalom aránya a legkisebb, a térség fő forgalmi áramlatai (elsősorban az M35, 4. sz. főút vonalában, ezen kívül a 33. sz. főúton) elkerülik a települést. A vasút a város északi és déli felét erősen kettéválasztja.

A város parkolóhelyekkel jól ellátott. Közlekedésbiztonsági szempontból vizsgálatba vonás indokolt az országos közutak átkelési és városközeli szakaszainak több pontját illetően, legfőképp a Veres P. u. Dózsa Gy. utcától befelé eső szakaszánál, a Böszörményi út külterületi, városhatár után következő ívében, de több belterületi pontján is.

A járdák helyenként elhanyagoltak. A központban a gyalogosok biztonságát sebességcsökkentő eszközök nem segítik. Nincs igazán jelentős sétáló-pihenő övezet. A településen jól kiépített kerékpáros úthálózat van. A párhuzamos kisforgalmú gyűjtő- és lakóutak is jól használhatók a helyi kerékpározáshoz. A belvárosban a kerékpárosok számára nincs elegendő kerékpártámasz és tároló, a vasútállomáson sincsen kerékpártároló. A felmért adatok szerint a külterületi szakaszok közül leginkább a debreceni és a tiszacsegei kerékpáros kapcsolat befejezése hiányzik.

Közművek és elektronikus hírközlés

Közművek

Balmazújváros területén a Hajdú-Bihari Önkormányzati Vízmű Zrt. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. A vezetékes ivóvízellátás a városban a település északi belterületi határa mentén lévő mélyfúrású kutakból biztosított, mely mennyiségi szempontból a rendelkezésre álló adatok és vizsgálatok alapján hosszabb távon kielégíti a lakosság, a szolgáltatások és ipari fogyasztók kommunális ivóvízigényét. A vezetékes ivóvízhálózat kiépült, ugyanakkor az 1970-es években kiépített vízellátó rendszer rekonstrukciója több szakaszon indokolt. Az elmúlt években növekedett a közműhálózatba becsatlakozott lakások száma. A településen termálfürdő is található.

Balmazújváros 2006. évben megvalósította a város teljes körű csatornahálózatát. Kiépült továbbá az új 2000 m³/nap kapacitású szennyvíztisztító-telep. A hálózatbővítéssel és fejlesztéssel a város belterületén jelenleg valamennyi ingatlan előtt biztosított a szennyvízcsatlakozás lehetősége, további fejlesztések lakótelek tömbfeltárásánál, új utcanyitásoknál, illetve ipari övezetben. A szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan emelkedik.

Elektronikus
hírközlés

Az EU egyik tematikus célkitűzése az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása. A városban a települési közösség erősítésében, és a gazdaság szerkezet és dinamika terén játszhat szerepet az IKT eszközök használata.

Az IKT eszközök használati formái közül, a városban a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű tendencia nem figyelhető meg, de jellemzően a bekötött lakások száma 3068 db környékén mozog, ami a teljes lakásállományhoz viszonyítva a 45 %-os arány. A városban az internet-előfizetések száma szintén folyamatosan növekszik.

Balmazújváros területén a nyilvános távbeszélő állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökkent. A készülékek számának csökkenése a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével fordítottan arányos. Hasonlóképpen az egyéni analóg távbeszélő fővonalak számának változásával.

Környezetvédelem

Felszín alatti vizek

A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Balmazújváros az érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

A felszín alatti vizek vonatkozásában a legnagyobb problémát a talajvíz szennyezése, szennyezettsége jelenti. Ennek oka elsősorban abban keresendő, hogy szennyvíz hálózat adta lehetőséget nem minden háztartás használja, ezt a problémát tovább erősíti a város medence jellegű fekvése, melynek következtében a magas talajvízszint tovább rontja a helyzetet

A szennyezett talajvíz mélyebb rétegekbe való lejutását, az esetleges ivóvízellátás céljára használatos rétegvizekkel való keveredését segíti a fúrt kutak létesítése. Ezen fúrások során megsértik a vízzáró rétegeket, ami lehetőséget teremt a szennyezés további terjedésére. Különösen hangsúlyos probléma ez az egyébként sérülékeny vízbázisú- és a települési vízművek kijelölt vízbázisai védőidomának területén, illetve környezetében.

Légszennyezettség

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát.

A település környezetében elhanyagolható légszennyező forrásként a környék alacsony forgalmú közúti tekinthetők. Ezen kívül a vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezik.

Az állattenyésztés során keletkező állati eredetű vizeletről és trágyából keletkező gázok (elsősorban ammónia) és az ezek okozta szaghatások befolyásolják a levegő minőségét. A kisüzemi állattartó tevékenységből származó vizelet és szerves trágya szakszerűtlen tárolása és kezelése gyakran okoz bűzproblémákat, amely a nyári hónapokban a települések belterületein fokozottan jelentkeznek. Külterületen – szintén elsősorban a nyári hónapokban – a sertés- és liba telepek a kibocsátás helyétől gyakran több kilométerre is éreztetik hatásukat.

Megállapítható, hogy a növénytermesztés, mint gazdálkodási folyamat csökkenti az üvegházhatást, mivel leköti azt a CO₂-t, amely az üvegházhatás előidézésében nagymértékben vesz részt. A növénytermesztésben felhasznált nitrogén alapú műtrágyák növelik a légkör NO_x tartalmát, ami a savas esős és savas ülepedés formájában visszakerül a talajra, élővizekre, növényekre. A növénytermesztés kapcsán további problémát jelent a talajok időszakos fedetlensége, amely hozzájárul a levegő porszennyezettségéhez.

Hulladékkezelés

A településen hulladékkezelési engedéllyel és telephellyel rendelkező szakcég végzi a hulladék gyűjtését és szállítását. A szelektív hulladékgyűjtésre is van lehetőség, amely a Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése tematikus célkitűzéssel összhangban van. Balmazújvárosban 21 db gyűjtősziget üzemel. A gyűjtőszigeteken jellemzően papírt, műanyagot, fémet és üveget gyűjtenek arra alkalmas és megfelelő edényzetben. Kialakításra került a háztartásoktól közvetlen begyűjtéssel történő szelektív hulladékszállítás.

A város néhány peremterületén folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak. Az illegális hulladék felszámolását folyamatosan végzik.

Elhanyagolt, romos állapotú épületekből a külső városrészekben több is található, melyek megszüntetése, felújítása a városkép javításához elengedhetetlen.

Balmazújvárosban a belvízzel kapcsolatos feladatokat 2013-ban elvégezték. A hulladékgazdálkodás feladatai szintén megoldást nyertek.

A megújuló energia hasznosítása lehet a következő feladat.

Katasztrófavédelem

Balmazújváros területén alábányászott területek, barlangok nincsenek. A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs. A nyilvántartások Balmazújvárosra vonatkozó földrengésadatokat nem tartalmaznak.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Balmazújváros B-közepesen veszélyeztetett település. A településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

Balmazújvárosban lévő mély fekvésű területek:

- Újváros
- Belváros

Az elmúlt évek rendkívül csapadékos időjárása miatt - fenti területeken - keletkező belvíz folyamatos gondot okoz a lakosság és az Önkormányzat számára. A mélyen fekvő területek ár és belvízvédelmének rekonstrukciója megtörtént a közelmúltban.

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Balmazújváros területén nincs.

A városban egy olyan üzem működik, mely az általuk folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek minősül.

Vizsgált tényezők ("hatott")												
	demográfiai viszonyok és tendenciák	települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	intézményrendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	gazdaság szerkezet és dinamika	önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	táji és természeti adottságok	zöldfelületek	épített környezet (épített örökség is)	közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	közművek és elektronikus hírközlés	környezetvédelem – klímatudatosság/energiahatékonyság	
Ható tényezők	demográfiai viszonyok és tendenciák		+	-	--	0	0	0	-	0	-	-
	települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek)	0		+	0	0	+	+	0	+	0	
	intézményrendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés	0	+		+	-	0	+	+	+	+	
	gazdaság szerkezet és dinamika	--	0	+		+	0	+	+	+	-	
	önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	0	+	++	0		0	0	++	+	+	
	tágabb táji és természeti adottságok	0	0	0	0	0		+	+	0	0	
	zöldfelületek	0	+	-	0	+	+		+	0	0	
	épített környezet (épített örökség is)	+	+	+	+	0	-	-		+	+	0
	közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	0	0	-	--	+	0	0	-		0	0
	közművek és elektronikus hírközlés	0	+	-	+	+	0	0	0	0		--
	környezetvédelem klímatudatosság/energiahatékonyság	0	+	+	+	+	0	++	0	0	+	

3 Helyzetértékelő munkarész

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

Gazdasági
folyamatok

A magasabb hozzáadott értéket termelő vállalkozások betelepülésének egyik akadályozó tényezője, hogy a jobban képzett szakemberek – és demográfiai szempontból aggályos folyamatként jellemzően a képzettebb fiatalok – elvándorolnak a településről, így a kvalifikált munkaerő hiánya miatt nem kielégítő volumenű az iparüzési adó a fenntartási és fejlesztési feladatokra. Az alacsony képzettségűek magas aránya a strukturális munkanélküliség arányát növeli, amely a szegregációs folyamatokat erősíti. A szegregációs folyamat leginkább a város roma lakosságát érinti. A szegregációs folyamat az önkormányzat számára jelentős költséget jelent a kiosztott segélyek formájában, amelyet beruházásokra is fordíthatnának. A város elöregedése a jövőben is folytatódni fog, amely miatt az egészségügyi szolgáltatások egyre fontosabbak lesznek, amelyhez az egészségügyi ellátó helyeket bővíteni kell. A település közúthálózat leromlása a szegregációs folyamatokat és az alacsony vállalkozói beruházási kedvet is erősíti, amely miatt a még erősebbé válnak a szegregációs folyamatok.

A település gazdaságára mezőgazdasági túlsúly a jellemző, amely összhangban van az alacsony képzettségűek számával. Megállapítható, hogy az egyéni gazdaságok számát tekintve a településen a 2000. év adataihoz képest jelentős csökkenést figyelhetünk meg.

A csökkenő ipar aránya a szakképzett emberek hiányából is adódik, amelynek oka, hogy a fiatalság tanulmányaik után nem a településen találnak számukra megfelelő munkát, így csökken az ipari vállalkozások alapításának hajlandósága, a meglévő ipari park ellenére. A városban a szolgáltató szektor egyre nagyobb területet követel magának, amelyet jól jelez, hogy szakboltokkal jól ellátott. Az ellátottság azonban elmarad a hasonló népességű településektől, így a lakosság kénytelen ingázni egy komolyabb bevásárlás alkalmával, amely azt eredményezi, hogy a helyi vállalkozások forgalma alacsony marad.

Turisztikai szempontból kedvező adottsága, hogy a város egy csendes, Európában egyedülálló pusztai természeti környezetben, a Hortobágyi Nemzeti Park mellett, részben beleékelődve terül el. Mindemellett a város idegenforgalmi vonzerejét a településközpont jellegzetes és hangulatos mezővárosi megjelenése adja. A turisztikai vonzerők, növelik az ide látogatók számát, amely növekvő idegenforgalmi bevételeket eredményez. A bevételek növekedése a szálláshelyek és a településen található gyógyfürdő fejlesztését is indokoltá tehetik, hogy még több vendéget tudjanak fogadni.

Épített környezetet
érintő folyamatok

A település helyi építészeti és természeti adottságainak sokszor nem megfelelően, vagy kedvezőtlenül történő kiaknázása miatt a település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos. A város zöldfelületi rendszerének jelenlegi szerkezetét az évszázadok során lezajlott földművelési, építkezési, védetté nyilvánítási folyamatok alakították ki.

A település belterületén megjelenő zöldfelületi elemekben városfejlesztési szempontból a jelenleg kihasználnál több potenciál rejlik. Több zöldfelületi elem átgondolt, bizonyos fokú funkcióbővítésével, a növényzet megfelelő ápolásával és fenntartásával vonzóbb környezetet teremtene mind a településen élők, mind pedig az ide látogató turisták számára. A jelenlegi zöld felület további fejlesztése nélkül, romolhat a lakosság komfort érzete, növelheti az elvándorlások

számát. A megfelelően kialakított zöld környezet egy élhető várost jelenít meg, amely turisztikai szempontból, mivel kiemelt jelentőséget kell fordítani rá, nem elhanyagolható.

Az épített környezet kezdődő leromlása – amely kiemelten a szegregált területeken érződik a legerőteljesebben - a jövőben további szegregációs területek kialakulását eredményezheti, illetve csökkentheti a város turisztikai vonzerejét, amely bevétel kiesést okoz. Az úthálózat romlása a város megközelítését rontja, amely az idelátogatók számát illetve a betelepülni vágyó vállalkozások számát csökkenti. A közmű - infrastruktúra leromlása, gondolva itt a csapadékvíz, belvív elvezető rendszerek megromlott állapotára, eredményezheti a jövőben a növekvő belvív károsultak számát.

Közlekedést
folyamatok

érintő

A település közlekedési szempontból fontos tranzitfolyosók közelében van, amely gazdasági szempontból pozitív hatással bír. Az M35 és M3 autópálya közelsége kedvező adottság. Debrecen közelsége is fontos helyzeti előnyt jelent, egyúttal azonban a megyeszékhely viszonylag alacsony színvonalú közúti megközelíthetősége kedvezőtlen. A járdák helyenként elhanyagoltak. A központban a gyalogosok biztonságát sebességcsökkentő eszközök nem segítik. Nincs igazán jelentős sétáló-pihenő övezet, amely miatt sok a baleset. A városban sokan kerékpároznak, amely a jövőben még több kiépített kerékpárút kiépítésének igényét veti fel. A kerékpárral járók környezetvédelmi szempontból csökkentik a városi levegő szennyezettségét, csökkentik a rendszeres mozgással a hazánkra jellemző túlsúly okozta betegségek számát.

Környezetet
folyamatok

érintő

A város környezeti szempontból veszélyeztetett medence jellegű területen fekszik, ahol a talajvíz szennyezése jelentős veszélyforrás. A talajvíz szennyezés okai elsősorban a nem megfelelő közműhálózat, és a kiépített csatornahálózathoz való alacsony csatlakozási hajlandóság. A szennyezett talajvíz a fúrt kutak létesítésével az ivóvíz bázist is fenyegeti, amely hosszú távon egészségügyi terheket ró a település társadalmára. A településen a mezőgazdasági szektor túlsúlya komoly porterhelést okoz, továbbá az állattenyésztésben a nem megfelelő szerves trágyakezelés kellemetlen szagokat eredményez, rontva a lakosság komfortérzetét. Az állattenyésztés komoly ammónia szennyező forrás. A mezőgazdaság ugyanakkor komoly széndioxid megkötő ágazat is, amely a település környezeti terhelését javítja. A településen biztosított a szelektív hulladékgyűjtés. A szelektív hulladékgyűjtéssel a környezeti terhelés csökkenthető, az egyes összegyűjtött hulladékok újrahasznosításával. A város számára fontos prioritás a megújuló energiák használata, amelynek használata, nem csak a környezetszennyezést csökkenti, hanem komoly költségcsökkentő tényező, így az önkormányzatnak több forrása marad a város számára fontos fejlesztési célok megvalósulásához.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés

Tényezők értékelése

Balmazújváros természetföldrajzi helyzetéből adódóan kiváló adottságokkal rendelkezik ahhoz, hogy a következő évtizedben gyors fejlődésnek induljon, elsősorban a turizmusban rejlő lehetőségek kihasználásával.

Az Észak-Alföldi Régióban, így Balmazújváros alatt is jelentős termálföldrajzi kincs található, valamint a Hortobágy közvetlen szomszédsága jó lehetőségeket biztosít a turisztikai termékek – egészség- és gyógyturizmus, ökoturizmus – fejlesztése terén.

A város emellett rendelkezik olyan építészeti műemlékekkel, amelyek turisztikai szempontból is vonzóak lehetnek.

A város infrastruktúrája (víz, szennyvíz, villany, gáz, úthálózat, telekommunikáció) kellően kiépített, az M35-ös autópálya megépítésével megközelíthetősége sokat javult, így az infrastrukturális háttér megfelelő háttérrel biztosít a turisztikai fejlesztésekhez.

A város jó adottságokkal rendelkezik a sportoláshoz is. A debreceni sportrendezvények alkalmával számos csapat a balmazújvárosi sportlétesítményeket használja a verseny előtti edzéshez. Emellett több csapat a város szállodájában száll meg.

A fejlődéséhez szükséges kitorési pontok megtalálására és kiaknázására nagy szüksége van a városnak, hiszen a város gazdasága stagnál, a foglalkoztatás visszaesett, és ennek következményeként magas a munkanélküliség szintje. A mezőgazdaság, bár az uniós csatlakozással a lehetőségek javultak, de még sem jelent kitorési pontot, mivel hiányzik a mezőgazdasági vállalkozók számára a fejlesztéshez szükséges tőke. A termelési ismeretekkel általában nincs is probléma (a fiatalabb korosztály számára az agro-tudástőke átadására országos programok indulnak majd, biztos, hogy nincs ismeret-hiány??), de nagy az elmaradás a piaci, pénzügyi, kereskedelmi, üzletszervezési és számítástechnikai ismeretek terén.

A munkahelyek megszűnésének eredményeként számos munkaképes korú, és vélhetően képzettebb munkavállaló hagyta el a várost, amelynek népességszáma az elmúlt 10 évben folyamatosan csökken.

Másrészt kialakultak a városban szegregált területek, ahol külső beavatkozás nélkül konzerválódik az elmaradott állapot.

A helyzetelemzés alapján javasolható **középtávú stratégia**: A város **erősségeit** (termálföldrajzi adottságok, jó infrastruktúra, építészeti műemlékek, sportlétesítmények) és **lehetőségeit** - Hortobágyi Nemzeti Park (HNP) közelsége, ökoturizmus feltételeinek megélénkítésével kihasználva az erőfeszítéseket a jövedelemtermelő turisztikai fejlesztésekre kell összpontosítani a köz- és a magánszféra együttműködésében. Továbbá hangsúlyt kell fektetni a meglévő sportolást biztosító infrastruktúra jövedelemtermelő céllal történő felhasználására. Mindkét terület fejlesztése tovagyűrűző hatással lesz a városi vendéglátás, szálláskiadás, kiskereskedelmi tevékenység fejlődésére is, és ezáltal, a foglalkoztatás növekedésére. A **gyengeségek** felszámolásában, és a **veszélyek** okozta kockázatok csökkentésében jelentős szerep hárul a közszférára.

A közszféra fő feladata továbbá a szegregációval érintett településrészekben a kedvezőtlen folyamatok megállítását, és megfordítását infrastrukturális fejlesztésekkel, valamint humán téren célorientált oktatási programok indításával. Mind a közszféra, mind a magánszféra közös programját kell, hogy képezze a vállalkozásösztönzés, és ezzel összefüggésben a vállalkozási ismeretek oktatása, az alternatív jövedelemszerzéshez szakmai tapasztalatok átadása. A vállalkozásösztönzésben fontos szerepet fog betölteni a köz- és a magánszféra által közösen kialakítandó ipari park.

48. táblázat: Település SWOT analízise

1. társadalom: demográfiai viszonyok és tendenciák, foglalkoztatottság, munkaerő-piaci helyzet	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ jó közbiztonság 	<ul style="list-style-type: none"> ■ népesség csökkenés (természetes fogyás és elvándorlás) ■ öregedő lakosság ■ kedvezőtlen, és romló tendenciájú munkanélküliségi mutatók ■ az országos átlagtól elmaradó jövedelmi helyzet ■ szegregált területek a város szélén ■ jövedelmek kisebb mértékű növekedése ■ növekvő számú hátrányos helyzetű gyermekek a köznevelési intézményben
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ a gazdaságfejlesztés területén várható beruházások a demográfiai tendenciák javulásához is hozzájárulhatnak ■ együttműködések a járáson belül ■ munkaerő-piaci esélyek javítása ■ visszatérést és letelepedést ösztönző programok ■ közösségi és társadalmi események ösztönzése ■ kisgyermekesek, gyermeküket egyedül nevelők és nagycsaládosokat segítő programok megvalósítása ■ közoktatási szegregáció elkerülését szolgáló intézkedések megvalósítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a népesség további öregedése ■ a természetes fogyás és az elvándorlás felerősödése ■ a helyi gazdaság erősödésének hiányában a munkanélküliség problémája fennmarad ■ szegregációs folyamatok felerősödése ■ a pályázatokhoz szükséges önrész hiánya ■ fiatalok és értelmiségi réteg további elvándorlása ■ relatív elszegényedés ■ szolgáltatások minőségének romlása
2. települési közösség (kohézió, kultúra, hagyományok, civilek) – a közösség, mint településfejlesztési erő	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ az önkormányzattal együttműködő civil szervezetekben rejlő potenciál ■ aktív sportélet ■ színvonalas kulturális programok ■ erős kötődés a művelődési intézményekhez ■ erős civil kapcsolatrendszer, civil élet sokszínűsége ■ település saját arculattal való rendelkezése ■ testvérvárosi kapcsolatok lehetőségei 	<ul style="list-style-type: none"> ■ az önkormányzat anyagi lehetőségei szűkösek a közösségi és civil kezdeményezések támogatására
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ a települési identitás erősödése hozzájárul a város népességmegtartó 	<ul style="list-style-type: none"> ■ az önkormányzat forráshiánya a fejlesztések önerős finanszírozását

<p>képességének javulásához</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a sport kulturális és turisztikai rendezvények közösségépítő erejének kihasználása ■ közterületek város saját arculatával való fejlesztése 	<p>veszélyezteteti</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a civil szervezetek működését ellehetetleníti forráshiányuk ■ a pályázatokhoz szükséges önrész korlátozottan áll rendelkezésre
---	--

3. intézmény-rendszer (közszolgáltatások) és városüzemeltetés

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ az önkormányzat hatáskörébe tartozó közszolgáltatások megfelelően működnek ■ fürdőüzemeltetésre önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságot hozott létre ■ emelt szintű kistérségi járóbeteg szakellátás ■ korszerű intézmények biztosítják a kiskorúak fejlődését 	<ul style="list-style-type: none"> ■ az intézmények egy része energetikai felújítást igényel ■ oktatási intézmények kihasználtsága csökkenő tendenciát mutat, összhangban a demográfiai folyamatokkal ■ önkormányzati tulajdonú épületek kedvezőtlen energetikai tulajdonságai ■ megfelelő üzemi konyha hiánya ■ bérlakások rossz műszaki állapota
Lehetőség	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ intézmények energetikai korszerűsítése ■ új feladatok és funkciók megjelenése ■ Művelődési Ház funkcionális bővítése, fejlesztése ■ idősek nappali ellátását biztosító épület fejlesztése ■ gazdaság- és vállalkozásfejlesztési funkciók erősítése ■ belterületi vízrendezés ■ sportturizmus infrastrukturális hátterének fejlesztése ■ - idősek otthona kapacitásbővítése ■ - óvodai épületek rekonstrukciója, bővítése ■ - városüzemeltetési épületek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ további feladatelvonás az intézményrendszer egyes elemeinek elsorvadását eredményezheti ■ a jelenleg térségi szinten működő feladatellátás beszűkülése ■ a kedvezőtlen demográfiai folyamatok az oktatási intézményekben fölösleges, az egészségügyi és szociális intézményekben hiányzó kapacitásokat generálhatnak

4. gazdaság szerkezet és dinamika	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ kedvező földrajzi elhelyezkedés, ■ megfelelő üzleti infrastruktúra, ■ ipari területek nagysága megfelelő és fogadóképes ■ kimagaslóan kedvező turisztikai adottságok (természeti és épített értékek stb.) ■ balneológiai vonzerő: termálvízkezelés a város alatt ■ a Hortobágyi Nemzeti Park területei jelentős rekreációs és turisztikai potenciállal rendelkeznek ■ magas színvonalú szálloda ■ országos szinten is kiemelkedő vízkészlettel, vízutánpótlással rendelkező mezőgazdasági területek ■ a hagyományos tájhasználat, a majorsági és kiskertés művelés több helyen fennmaradt, fejleszthető 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a működő vállalkozások száma megyei összehasonlításban is igen alacsony, és csökken ■ közép- és nagyvállalkozások alacsony száma és aránya ■ az ipari területek fejlesztése dinamizálendő ■ a turisztikai adottságok alacsony határfokú hasznosítása ■ kevés saját tőke a fejlesztésre ■ nem elegendő szálláshely ■ idegen nyelvismeret hiánya ■ a közlekedési infrastruktúra fejlesztésétől való függés
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> ■ helyi üzleti infrastruktúra további fejlesztése (ipari park és iparterületek továbbfejlesztése stb.) ■ helyi kis- és középvállalkozások hálózatos együttműködésének támogatása (klaszterek) ■ a megújuló energiaforrások széleskörű hasznosítása a gazdaságban ■ aktív turizmus fejlesztése a térségben (vízi- horgászturizmus és ökoturizmus) ■ gazdaságfejlesztési célú EU-s források addicionális finanszírozást jelenthetnek ■ magas hozzáadott értéket képviselő vállalkozások megtelepülésének támogatása ■ HNP közelsége- ökoturizmus lehetősége ■ előnyös éghajlati és talajtani adottságok az állattartáshoz és szántóföldi növénytermesztéshez ■ sokrétű turisztikai fejlesztési lehetőség ■ üvegházak építése ■ mezőgazdasági feldolgozó üzem létesítése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ az elvándorló munkaerő tovább szűkíti a betelepülni szándékozó vállalkozások mozgásterét ■ Gazdaságfejlesztési EU-s támogatások fejlettebb térségben koncentrálnak ■ kedvezőtlen pénzügyi-gazdasági folyamatok csökkentik a turisztikai keresletet ■ környező nagytelepülések turista elszívó hatása ■ Hortobágyi Nemzeti Park előírásainak szigorodása ■ tőkebeáramlás hiánya ■ pályázatokhoz szükséges önrész hiánya ■ az elvándorló munkaerő tovább szűkíti a betelepülni szándékozó vállalkozások mozgásterét

5. önkormányzat vagyoni helyzete és gazdálkodási egyensúlya	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ a város gazdálkodása kiegyensúlyozottá vált az adósság konszolidáció segítségével 	<ul style="list-style-type: none"> ■ egyes önkormányzati intézmények működtetése nem költséghatékony
Lehetőség	Veszély
	<ul style="list-style-type: none"> ■ csökkenő helyi adóbevételek ■ növekvő nyomás a szociális finanszírozási rendszeren ■ csökkenő likviditás, szűkülő fejlesztési források ■ a pályázatokhoz szükséges önrész hiánya

6. táji és természeti adottságok	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ országos jogszabállyal védett területek találhatóak Balmazújváros területén (HNP, Keleti főcsatorna) ■ táji, természeti, turisztikai adottságok gazdagsága, védelem alatt álló természeti környezet (Virágos-kúti halastó, Virágos-kúti telepített tölgyes, Rollaházi erdő) ■ számos kunhalom ■ helyi jelentőségű természetvédelmi területek: régészeti lelőhelyek, erdők, gyepek, nádasok, néhány fa, facsoport, növénytársulás ■ természeti környezet elemei ■ ivóvíz mennyisége és minősége ■ felszín alatti vizek, ivóvízbázisok, felszíni vizek, védett tavak vízfolyások, csatornák, öntözési lehetőség ■ a településnek jelenleg 5 országos védelem alatt álló épülete van (műemlék) ■ műemlékvédelemre érdemes épületek (5 db) ■ kiemelt helyi védelemre érdemes épületek (32 db) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ fák elöregedése és őshonos fák hiánya ■ zöldfelületek, összekötő elemek hiánya
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> ■ a kultúrtájak különleges vonzerőt jelenthetnek a hazai és külföldi turisták számára ■ rendkívül sokoldalú idegenforgalmi fejlesztési lehetőség: egészségturizmus, tanyasi turizmus, természetjárás, kerékpáros turizmus, sportolási lehetőségek ■ városi zöldterületek további 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a kunhalmok megrongálása ■ a pályázatokhoz szükséges önrész hiánya ■ az időjárási viszonyok egyre szélsőségesebbé válnak ■ helytelen földhasználat ■ védelem alatt álló természeti értékek pusztulása, a nem megfelelő

rekonstrukciója	<p>természetvédelmi kezelés hiánya</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ az átlagos talajvízszint általában viszonylag magasan helyezkedik el. ■ a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny ■ a mezőgazdasági tevékenység (mérgek), tisztítatlan szennyvizek az élővizek minőségét veszélyeztetik ■ a szikkasztott szennyvizek talajvíz-szennyezők
-----------------	---

7. zöldfelületek	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ felújított közparkok ■ az EU szabványnak megfelelőek a játszótérek a központi területeken. ■ helyi rekreáció lehetősége biztosított (HNP, Keleti Főcsatorna, horgászhelyek,). ■ jelentős, értékes külterületi zöldfelületi elem ■ országos szinten is kiemelkedő vízkészlettel, vízutánpótlással rendelkező mezőgazdasági területek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ közepes zöldfelületi ellátottság ■ út menti zöldsávok hiánya a belterületen. ■ út menti fásítás ritka, hiányos vagy nem megfelelő fajokból áll a külterületi utak mentén ■ hiányoznak a zöldterületi rendszer összekötő elemei ■ tájidegen fajok megjelenése a partokon, holtágaknál. ■ iparterületek, intézménykertek gyér lombos fa és cserje állománya. ■ erdőszűrség alacsony aránya. ■ a település központ zöldfelületi fejlesztései kivitelezési minőségükből adódóan nem kellően reprezentatívak
Lehetőség	Veszély
<ul style="list-style-type: none"> ■ strand területének fejlesztése, minőségi hasznosítása, ■ gyógyfürdő területének zöldfelületi fejlesztése ■ sporttelep zöldfelületként is történő fejlesztése- kedvező táji feltételek hasznosítása ■ zöldfelületek komplex fejlesztése ■ - kiváló szántóterületek megfelelő hasznosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ zöldfelületek állapota romolhat a fenntartó munkások képzetlensége miatt. ■ szükséges erdőszítések, fásítások elmaradása. ■ közcélú zöldfelületi fejlesztések elmaradása forráshiány, vagy egyéb célra történő igénybevétel miatt.

8. épített környezet (épített örökség is)	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ változatos épített környezet (pl. műemléki épületek) ■ a városrészek megőrizték kisvárosias jellegüket ■ értékes épületek ■ megújult, forgalomcsillapított városközpont és főtér ■ régészeti lelőhelyek és tárgyak ■ - kisvárosias lakóterületek ■ - korszerű turisztikai létesítmények ■ - felújított oktatási, szociális intézményrendszer ■ - korszerű sportlétesítmények 	<ul style="list-style-type: none"> ■ hasznosítatlan bel- és külterületi barnamezős területek ■ a település építészeti/funkcionális szempontból egyközpontú (városközpont)
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ épített örökség megőrzésében, közösségi és turisztikai célú hasznosításában rejlő potenciál ■ a város egyközpontúságának oldásával kiegyensúlyozottabb lesz a települési funkciók térbeli eloszlása ■ szálláshely kapacitás bővítése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ forrás hiány miatt a rossz állapotú épületek állaga tovább romlik ■ városi terjeszkedés, újabb beépítésre szánt területek kijelölésének kedvezőtlen tájképi hatása

9. közlekedési hálózat és minősége (belső és külső)	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ autóbusz állomás ■ felújított vasútállomás ■ megépült jelzőlámpás csomópontok ■ előny a közúti tranzitfolyosó közelsége ■ a legnagyobb átmenő forgalmú irányok elkerülnek ■ magas a kerékpárosok részaránya a helyi forgalomban ■ a belterületen magas a kiépített utak aránya ■ megfelelő autóbuszos és vasúti ellátottság ■ - közúti-vasúti hálózat megfelelő hálózati ellátottság ■ rendezett közúthálózat ■ tömegközlekedés biztosított 	<ul style="list-style-type: none"> ■ fontosabb utak elkerülő szakaszának hiánya ■ a belső úthálózat minősége változó, fejleszteni szükséges ■ a kerékpáros útvonalak fejlesztésre szorulnak ■ parkolási problémák a városközpontban ■ kerékpárparkolók kialakítása és állapota ■ a vasútállomás utasforgalmi szolgáltatási szintje fejlesztésre szorul ■ repülőtér távolsága ■ gyorsforgalmi utaktól való távolság
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Meglévő kerékpárutak bővítése, bekötése az országos hálózatba ■ Az országos közúthálózat lokális 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a növekvő közúti forgalom miatt csökken a kerékpározási kedv és növekvő parkolási problémák

<p>fejlesztése / felújítása javítja a város külső kapcsolatait</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A kerékpárutak és kerékpártárolók bővítése ■ az önkormányzat közösségi közlekedési létesítményeinek rekonstrukciója 	<p>jelentkeznek</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ kerékpáros közlekedés veszélyeinek növekedése ■ a fenntartási tevékenységek és a fejlesztések csúszása (pl. település – település útkategória cél)
---	---

10. közművek és elektronikus hírközlés

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ energia infrastruktúra jelenléte ■ helyi kiépített rendszerek ■ a vezetékes gáz majdnem teljes lefedettsége ■ az elektromos energia lefedettség 100%-os ■ a már kiépített közműhálózati rendszereinek rendelkezésre állása ■ közmű gerinchálózatokban és a bázisoknál rendelkezésre álló kapacitás bővítése ■ új szennyvíztisztító telep üzemeltetése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ közmű-és közüzemi ellátásban meglévő hiányok (mennyiségi- és minőségi problémák) ■ a belvív, a felszíni csapadékvíz hatalmas tömege gyakran megoldhatatlan feladatokat jelent a térségben élőknek. A város jelenlegi vízkormányzási eszközei és csatornái további fejlesztéseket igényelnek.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ regionális (kistérségi) vízközmű rendszerek ■ Uniós pályázatok nyújtotta lehetőségek ■ a megújuló energia növekvő versenyképessége ■ - belterületi vízrendezés- csapadékvíz elvezető hálózati rendszer fejlesztése ■ - megújuló energiák önkormányzati épületeken történő hasznosítása ■ - megújuló energia növekvő versenyképességének kiaknázása ■ - egyéb épületek tematikus energiaellátása, fenntarthatóságának javítása 	

11. környezetvédelem - klímatudatosság/ energiahatékonyság	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ ipari eredetű szennyező források nincsenek ■ a közszolgáltató havonta egy alkalommal házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést végez, melyre fogékony a lakosság. ■ Önkormányzati szinten megkezdődtek a megújuló energiák felhasználásának kutatásai ■ a zöldterület-fenntartás a sportpályákon és az intézményi zöldterületeken is felfedezhetőek ■ nincs jelentős környezetszennyező ipari-, üzemi létesítmények 	<ul style="list-style-type: none"> ■ a hőtermelő berendezések korábban minden esetben kialakításra kerültek a közintézményekben, az akkori kor színvonalának megfelelő kazánok, illetve hőtechnikai szabályozók telepítésével, a tényleges optimális hőfogyasztási nagyságrendek figyelembe vétele nélkül, melynek eredményeként minden egység túlméretezett ■ Balmazújváros környezetében jelenleg szélenergia hasznosítás nincsen. ■ a térségben a talajvíz alapvetően szennyezett, a termelt ivóvizet kezelni szükséges ■ a külterületeken az illegális fakivágás és személtlerakás jelentősen környezetromboló hatású ■ a mesterséges csatornák csatornák és környezetük sokszor elhanyagolt kezelésük mind vizuális mind pedig ökológiai értelemben is kedvezőtlenül hat a települési tájra ■ tájidegen, az alföldi tájba nem illeszkedő fajok zöldfelületi alkalmazása, a túlevelű örökzöldek túlsúlya a magán- és közterületeken is. ■ a településközpont zöldfelületi fejlesztései kivitelezési minőségükből fakadóan nem kellően reprezentatívak ■ a történeti örökséghez nem illeszkedő környezeti kezelése
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ megújuló energiaforrások felhasználásának támogatása ■ közösségi közlekedés fejlesztése, kerékpáros közlekedés elősegítése ■ környezettudatos, környezetvédő gondolkodás elterjedése, népszerűsítése ■ környezetterhelő anyagok újrahasznosítása ■ vállalkozások számára környezet irányítási rendszerek kidolgozása, aktualizálása ■ környezetvédő technológiák, módszerek rendelkezésre állása, a megújuló energia a helyi gazdaság motorja lehet ■ kedvező jogszabályi környezet a hulladékgazdálkodásra vonatkozóan ■ szélenergia hasznosítása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Uniós pályázati források felhasználása lassú, nehézkes ■ elmarad az innováció igényes technológiák elterjedése saját forrás hiánya miatt ■ nem alakul ki megfelelő együttműködés az érintett partnerek között ■ hulladékgazdálkodási szolgáltatási díjak jelentősen emelkednek ■ klímaváltozás, talajszáradás, termőhelyek átalakulása ■ vízfolyamok vízhozamának csökkenése, egybefüggő vízfelületek csökkenése ■ szennyezett, illetve problémás felszíni és talajvizek

<ul style="list-style-type: none"> ■ jelentős vízhozamú folyók, csatornák, termálvízkészletek hasznosítása ■ település zöldfelület megőrzése, növelése 	<ul style="list-style-type: none"> ■ biodiverzitás csökkenése a nagyarányú, tájidegen növényfajok térnyerésével ■ túlszabályozás bekorlátozhatja a földhasználatot ■ meglévő közúti közlekedési infrastruktúrán a forgalom, ezáltal a baleseti veszélyeztetettség és a környezetszennyezés növekedése
--	--

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A Településszerkezeti tervet legalább tízévente át kell tekinteni, ha szükséges módosítani kell. A helyi építési szabályzatot és annak mellékletét, a szabályozási tervet négy évente kell ellenőrizni, és az önkormányzatnak dönteni kell arról, hogy változatlan tartalommal továbbra is alkalmazza, vagy módosítja azokat.

A most hatályos településrendezési eszközök 2018 év végéig alkalmazhatók. A településrendezési eszközöknek a megváltozott jogszabályok szerinti átdolgozásáról a közeljövőben gondoskodni kell.

Általános tapasztalatként rögzíthető, hogy rendszerint nem a településrendezési terv az akadálya a fejlesztéseknek, az önkormányzatok, testületek gyorsan reagálnak, az egyes területek hasznosítását legtöbbször a magasabb szintű jogszabályok, a védettségek, és a területrendezési tervi előírások befolyásolják, vagy akadályozzák meg. Ezek tisztázása, valamint az államigazgatási és egyéb egyeztetések sok időt vesznek igénybe. Gyakran az egyes területek tulajdonosaival való megegyezés is hosszadalmas.

A város településrendezési eszközei a teljes településre készültek, rendezik a belterület és a külterület minden részét. A terv mindegyik terület-felhasználási egység bővítésének, fejlesztésének területeit kijelölte. Gondoskodott lakóterületi bővítésről, kijelölt új ipari, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeket. Javaslatot tett az intézményellátás és a zöldterületi funkció bővítésére.

Balmazújváros Képviselő-testülete az 1990. évi LXV. tv. 8.§ (1) szerinti feladatkörben, az 1990. évi LXV. tv. 16.§ (1) szerinti jogkörben, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv. 7.§ (3) szerinti hatáskörben, továbbá „az országos településrendezési és építési követelményekről” szóló többször módosított 253/1997.(XII.20.) sz. Kormányrendelet előírásainak helyi végrehajtása érdekében alkotta meg rendeletét.

A HÉSZ a Településszerkezeti Terv terület-felhasználási egységeit külterületen és belterületen egyedi sajátosságuknak megfelelő övezetekre és építési övezetekre bontja, a telekalakításra és építésre vonatkozó szabályozók előírásával. Meghatározza az épületek, építmények, járművek elhelyezésének kialakításának rendjét, a helyi védelem, területi védelem, környezetvédelem, természet, tájvédelem, művi értékvédelem, település-karaktervédelem általános szabályait, előírja az infrastruktúra elhelyezésének szabályait. Jelenleg a szabályozás és a fejlesztési dokumentumok összhangban vannak, de szükséges a Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv módosítása 2018. év végéig, részben a törvényi és jogszabályi változások miatt, részben az ITS döntéseinek befogadása céljából.

49. táblázat Balmazújváros módosító rendeletei

változás	célzott változás
Módosító rendeletek száma:	A következő változások tervezettek Balmazújváros településrendezési eszközeiben:
Balmazújváros HÉSZ 46/2000.(XII.15) TSZT,TRT, SZT melléklet	1. Belterületi mezőgazdasági (szántó területi) hasznosításból ipari gazdasági területté változik az északi iparterület fejlesztésére kijelölt terület.
módosítása 9/2001.(II.22)	2. Belterületi, illetve kapcsolódó külterületi gyepes területből ipari gazdasági területté válnak a nyugati ipari park fejlesztésére jelölt területek.
módosítása 21/2001 (IV.27)	3. Gyepes területből ipari gazdasági területté illetve védő zöldterületté és közlekedési területté válik a város keleti szélén lévő (korábban városliget számára fenntartott) terület.
módosítása 2/2002.(II.01)	4. A Böszörményi utca keleti oldalán lévő iparterület továbbfejlesztése érdekében a belterületen található a meglévő ipari területekhez szervesen kapcsolódó gyepes területek, és az egykori mára már felhagyott temető terület, ipari gazdasági területté változik.
módosítása 16/2002.(XII.03)	5. Az előző pontban említett iparterület keleti szomszédságában lévő, belterületként nyilvántartott kertgazdálkodásra használt terület, funkcióját átmeneti hasznosításként továbbra is megtartja, de távlati tartalék lehetőségként, a kialakuló ipari park fejlesztésére kerül kijelölésre.
módosítása 24/2005.(X.27)	6. Belterületi szántóterületből, illetve roncsolt hasznosítatlan területből falusias lakóterületté, illetve általuk közrefogott közparkká változik, a város északnyugati részén található Hámán Kató- Gábor Áron- Bólyai utcák közötti T-3 terven jelölt terület.
módosítása 26/2006.(IX.22)	7. Gyepes területből lakóterületté válik a Gábor Áron utca déli oldalán lévő terület, mely új telkek osztását teszi lehetővé. A déli irányban hozzá kapcsolódó, a Pokrócz Ferenc utcáig lenyúló vízenyős, gyepes terület közparkként kerül kiépítésre.
módosítása 15/2008.(V.28)	8. A város délnyugati szélén lévő belterületi mezőgazdasági, döntően gyepes illetve roncsolt területek (Hortobágyi-Hajnal utcák által határolt terület) falusias beépítésű lakóterületté változik.
módosítása 17/2011.(VIII.03)	9. A Kikútsor utcától nyugati irányban lévő roncsolt terület, távlati hasznosításként tartalék lakóterületnek lesz fenntartva. Az utcától keleti irányban lévő szintén roncsolt terület, rekultiválásra kerül, közpark hasznosítást kap.
módosítása 28/2012.(XII.21)	10. A Lesi alja utca és vasút közötti belterületi mezőgazdasági hasznosítású terület és a mellette lévő felhagyott temető hozzá szervesen kapcsolódó része falusias beépítésű lakóterületté változik. A régi temető fennmaradó másik része Központi Vegyes terület lesz.
módosítása 3/2014.(II.13)	11. A Keleti utca melletti 188/18 hrsz-ú belterületi gyepes terület lakóterületként hasznosítható.
módosítása 12/2014(IV.28)	12. A Budai Nagy Antal és Nap utcák keleti vége közötti 4412/2 hrsz-ú gyepes terület lakóterületté válik.
módosítása 21/2014 (XI.19)	13. A vasúti pályatest és a Veres Péter utca közötti

változás	célzott változás
	<p>4289/1 hrsz-ú jelenleg hasznosítatlan terület mellett, a Belső-Magdolna ér partján nyitandó új utca mentén, a vasút tengelyétől számított 50 méteres védőtávolságig, kisvárosias lakóterületté válik. A terület többi része közparkként hasznosítható.</p> <p>14. A Debreceni út 4- 26/a számok közötti telkek 60 méter mélységen felüli része IZ-1 besorolású, különleges területté (intézményjellegű zöldterületté) válik. A terület a strandfürdő és a városi szintű sport és pihenőterületek fejlesztésére lesz felhasználva.</p> <p>15. A strandfürdő víztározója melletti jelenleg gondozatlan területen közpark kerül kialakításra.</p> <p>16. A Debreceni utca Keleti utca találkozásánál lévő (benzinkút mögötti) 188/20 Hrsz-ú gyepes területrészen IZ-1 (intézményjellegű zöldterület) alakítható ki.</p> <p>17. A Zrínyi Miklós utca 17 sz.alatti lakóingatlan általános iskola telkének bővítése miatt, KV (központi vegyes) területté válik.</p> <p>18. A Hortobágy utca 10. sz. alatti lakóingatlan iskolaterület bővítése miatt KV (központi vegyes) területté válik.</p> <p>19. Az Árpád utca 4,6,8 és Zene utca 19 sz. alatti ingatlanok 30 méter mélységen felüli része központi vegyes területként, a kapcsolódó oktatási tömb fejlesztéseként hasznosítható.</p> <p>20. A Vörösmarthy utca 2-14 sz közötti lakótelkek a csatlakozó piactér bővítése korszerűsítése érdekében, KV (központi vegyes) területté válik.</p> <p>21. A Bólyai és Gábor Áron utcák találkozásánál lévő jelenlegi gyepes területből a csatlakozó óvoda bővítéséhez 40 méter szélességű terület kerül felhasználásra, KV-jelű területként.</p> <p>22. A városi köztemető és a tervezett új iparvágány közötti területen lévő gyepes területet felhasználva E-1 védőerdő alakítható ki.</p> <p>23. A nyugati iparterület és a meglévő lakóterületek között a Wesselényi utcai lakótelkek mögött a terven ábrázolta szerint 60-80m mélység között váltakozó szélességű védőerdő létesítendő.</p>
<p>A hatályban lévő településrendezési eszközök (hat db):</p> <p>1.Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) Önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről</p> <p>2.Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 171/2010.(IX.17.) Mök határozata Hajdú-Bihar megye területrendezési szabályzatához, térségi szerkezeti tervéhez és</p>	

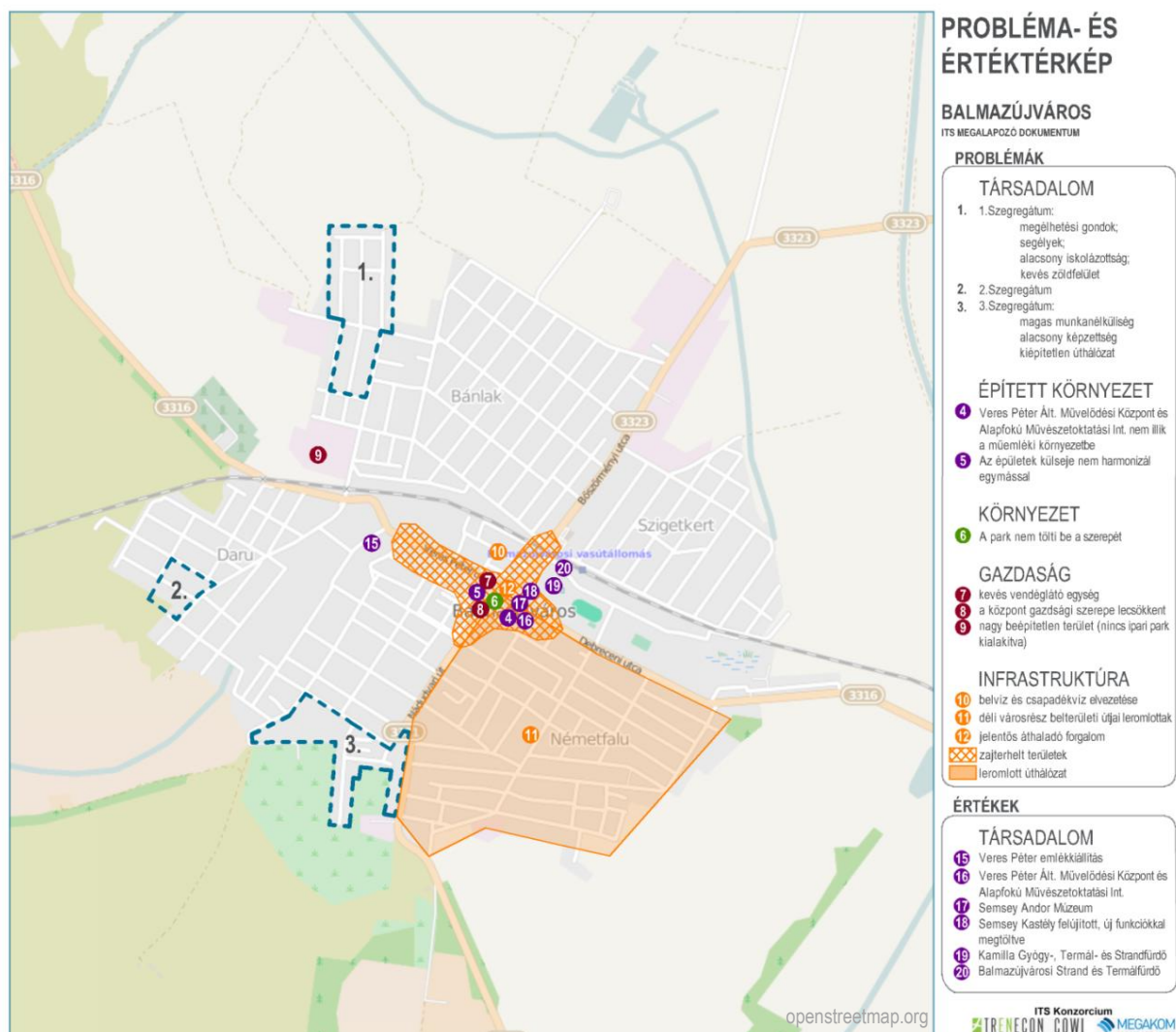

változás	célzott változás
<p>övezeteihez kapcsolódó Irányelvekről, (ajánlásokról) és intézkedésekről</p> <p>3.Módosított TRT hatályos 2014.04.28.</p> <p>4.Módosított HÉSZ egységes szerkezetbe foglalva (2002.-2014.) hatályos 2014. XII.19.</p> <p>5. Szabályozási Terv</p> <p>6.Településfejlesztési Konceptió</p>	

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

49. térkép: Balmazújváros probléma- és értéktérképe

50. táblázat: Problémák és értékek lehatárolása

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
MI ?	HOL ?	MI ?	HOL ?
A város egészségét érintő megállapítások			
Kulturális sokszínűség, kulturális örökség az épített környezetben, Régészeti értékek A város épített értékeinek megőrzése biztosított	Elsősorban Belváros, Külterületi helyek	Csökkenő népesség	Város egésze
Hortobágy csatorna, a Keleti Főcsatorna Balmazújváros és környékén lehetőségei vannak a vízi turizmusnak: strand és gyógyfürdő, kemping, csónakázó tó, horgászturizmus Termálvíz hasznosítása Hortobágyi Nemzeti Park közelsége Idegenforgalom fejlesztése a térségi szerep felértékelődésének potenciális eleme	Város egészségét érinti	Munkanélküliség Kihasztnátlan turisztikai lehetőségek, pedig a jelenleg kihasztnátlan turizmus kitérési lehetőséget nyújthat a célirányos fejlesztéssel, jól irányzott marketinggel. A város nem képes kifejleszteni a saját háttér turizmus-attrakcióit a HNP –hoz kapcsolódva.	Város egésze
K+F+I szektor Balmazújvárosban is jelentős	Város egészségét érinti	Természetes fogyás és elvándorlás	Város egésze
Magas kerékpáros arány a városban	Város egészségét érinti	Az oktatási intézmények csökkenő kapacitás kihasználtsága	Város egésze
A vasúti kapcsolatok kedvezőek Emelt sebességű vasút közel Transzeurópai vasúti hálózat része lesz 108-as számú vasútvonal Bp-Füzesabony- Tiszafüred-Debrece	Város egészségét érinti	Alacsony a hozzájárulás a működő vállalkozások létszámához	Város egészségét érinti
Jó külső közúti megközelíthetőség egyelőre átmenő forgalom (33. sz. főút), fontosabb országos mellékút Az európai úthálózathoz kapcsolódó M4 és M3 autópályához közvetve csatlakozik Országhatár közelsége	Város egészségét érinti	Nagyobb beszállítói hálózatok, klaszterek nem alakultak ki Az előnyök kihasználásának még akadályai vannak	Város egészségét érinti
Balmazújváros vezetékes ivóvízzel és vezetékes gázzal szinte teljesen ellátott	Város egészségét érinti	Hiányzó regionális kerékpárút hálózat, még nem jól működő térségi turisztikai kapcsolatok és összefogás	Város egészségét érinti

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
MI ?	HOL ?	MI ?	HOL ?
Balmazújváros szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása nagy százalékban megoldott	Város egészét érinti	Utak, járdák állapota fejlesztésre szorul	Város egészét érinti
Orvosi szakellátás magas színvonala biztosított	Város egészét érinti		Város egészét érinti
Balmazújvárosi vasútállomás állapota megfelelő		A város megközelíthetőséget könnyítené vasúti közlekedés Az elkészített tervek megvalósítását kell szorgalmazni, valamint figyelemmel kísérni, és a kapcsolatot tartani a tervekkel rendelkező MÁV Zrt. Pályavasúti Területi Központjával, a biztonságos és kulturált vasúti közlekedés érdekében.	Város egészét érinti
		A főutak nyomvonalvezetése városon belül a városrészek elválasztódnak egymástól	Város egészét érinti
HNP értékeinek őrzése , A fejlesztések a táj és településszerkezet szerves részei		Védett természeti területek nem megfelelő kezelése, környezettudatos szemlélet hiánya	
A külterület szerkezeti változása beindult		Kevés az erdőterület, Mezőgazdasági területek felhasználásában EU-s elvárásoknak kell érvényesülni A területek nem tudnak alkalmazkodni a változó igényekhez	
A Belváros, városközpont			
Sok és nagyterjedésű zöldterület		A környezet állapotát a Körösön érkező szennyezések veszélyeztethetik.	Város
Művelődési Ház	belváros	Kihasználtsága sokrétűbb lehetne, közösségi és társadalmi események jobb ösztönzése	
Széleskörű intézményi ellátottság (oktatási, - művelődési-szakláris intézmények, objektumok Funkcióbővítési fejlesztések területe Termál és Strandfürdő, Sportcsarnok	belváros	Minőségi szálláshelyek hiánya, A kistérségi funkciók kifejejtetlensége Zaj,- és levegőszennyezés az átmenő főutak miatt, ami még erősödni fog. Két településrésznek nincs kapcsolata a központtal	A város egészét érinti

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
MI ?	HOL ?	MI ?	HOL ?
Civil élet sokszínűsége			
Északi városrész – Újtelep, Bánlak			
Vasúti elérhetőség, pályaudvar Sportpálya Lakásfeltételek javítása: Kertes házas lakóövezet, új lakásépítésre alkalmas területek, (fiatalok számára vonzó) Vállalkozói területek, új vállalkozások betelepítése, Ipari park, vállalkozási övezet kialakítása Két szegregált településrész itt található, amiknek az integrálása nélkül nincs felzárkóztatási program .		Az elkerülő gyűjtőút megépítésével a belső utak tehermentesültek lesznek Az utak kiépítettsége, állapota javításra szorul Alacsony funkcióellátottság Tömegközlekedés hiánya. Befektető partner nincs a tervezett fejlesztések megvalósításához, Szegregált terület szociális és infrastrukturális problémái Antiszegregációs folyamatok beindítása Romló életkörülmények, romló foglalkoztatási statisztikák, elszegényedés hosszabb távon Nem sikerül a beilleszkedés Nem történnek meg az infrastrukturális fejlesztések Romló életkörülmények	Egyéb területek egészét érinti
Déli városrész			
Három településrészben tartozik ide HNP közelsége, odavezető utak mentén különböző alternatív vállalkozási tevékenységek indíthatók be. Ökoturizmus,		Nincs minőségi szálláshely Alacsony minőségűek a strand szolgáltatásai Elhanyagolt zöldfelületek Magas a 60 éven felüliek aránya Terület elérhetősége gyenge az utak és a járdák rossz minősége miatt	
Felsővég			
A város egyik szegregált területrésze van itt, aminek az integrálása szükséges, Lakásépítés szükséges, Intézményfejlesztések tervezettek, Falusias jelleg		Rendkívül alacsony a felsőfokú végzettség aránya A városi átlag felett van a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya Magas a szociálisan hátrányban lévő lakosok aránya	A város egészét érinti

ÉRTÉK		PROBLÉMA	
MI ?	HOL ?	MI ?	HOL ?
Iparterület közlekedési kapcsolatai jók		Alapellátások elérhetősége gyenge Előregedő lakosság Szegregált terület szociális és infrastrukturális problémái Romló életkörülmények, romló foglalkoztatási statisztikák, elszegényedés hosszabb távon Nem sikerül a beilleszkedés Nem történnek meg az infrastrukturális fejlesztések Romló életkörülmények	
Daru			
A városközpontot kivéve átlaghoz képest több intézmény található, azok felújítása programban van folyamatosan, Lakásépítés lehetősége biztosított, Beépíthető területek vannak Csendes, kertvárosias környék Kertéségek használhatósága		A városban a legmagasabb a lakónépességen belül a 60 éven felüliek aránya Nagyon alacsony a 14 éven aluliak aránya A közlekedési, távközlési funkciók hiánya kiemelkedő Alapellátások elérhetősége gyenge Kármentesítetlen szennyező terület is van, Talajvíz szennyezettsége a kármentesítés teljes lezárásáig fennáll A teljes kármentesítést nem sikerül teljes mértékben megoldani Belvíz szintjének hektikusága (magas vízállásnál veszélyes lehet)	
Németfalu			
Történelmi településrész, Nyugodt falusias közeg, Lakásépítésre alkalmas területek vannak Jó elérhetőség a 33.sz főút közelsége Intézményi felújítások, Zöldterületi játszótér, közösségi területek építése		A városi átlagot meghaladja a legfeljebb ált. iskolai végzettséggel rendelkezők aránya Rendkívül alacsony a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Elvágja a városközponttól a főút és a vasút Nem sikerül újabb betelepülőket találni	

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása

A városrészek lehatárolása a KSH által készített módszertan alapján készült, mely fő szempontjai a területrendezési kapcsolódó fogalmak alapján a beépítettség és a városrész meghatározó funkciói voltak. Balmazújváros Önkormányzata három városrészt tart nyilván adatbázisában, a történelmi városrészek elsősorban a lakosság tudatában élnek.

A figyelembe vett városrészek:

- városközpont
- északi városrész (ezen belül történelmi városrészek: Újtelep, Bánlak, Szigetkert)
- déli városrész (ezen belül történelmi városrészek: Daru, Felsővég, Németfalu)

50. térkép Balmazújváros városrészei

Városközpont

A városközpontot a Csegei u. – Veres Péter u. – Bethlen u. – Bocskai u. – Árpád u. – Szoboszlói u. – Debreceni u. – Vasút vonal – Semsey Andor u. – Szabadság sor – Vasút vonal határolja.

Városközpont funkciói

Önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények	Egyéb szolgáltatások, és közszolgáltatások	Közműszolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Városháza – önkormányzati igazgatás, közigazgatás, okmányiroda ■ Kistérségi intézmények: szociális, gyermekjóléti szolgálat ■ Nevelési Tanácsadó ■ Gimnázium, szakközépiskola és szakképző intézménye ■ 2 db általános iskola intézményépülete (kistérségi) ■ 2 db óvoda intézményépülete ■ Bölcsőde épülete ■ Központi orvosi rendelő: alapellátások, járó betegellátások, szakorvosi ellátások ■ Gyermekorvosi rendelő ■ Ügyeleti rendelő ■ Mentőállomás ■ Városi gyógy- és strandfürdő ■ Városi Könyvtár ■ Debreceni utcai irodaház: pénzügyi, mezőgazdasági szolgáltatások, mg. Szakigazgatási hivatal, Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat, polgárőrség, kisebbségi önkormányzatok, szélessávú Internet önkormányzati szolgáltató telephelye ■ Városi tűzoltóság ■ Önkormányzati (kistérségi fenntartású) időkothona ■ Városi labdarúgópálya és sporttelep ■ Műfüves labdarúgópálya 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Pénzügyintézetek (OTP fiók, B.újv. és vidéke Takarékszövetkezet, K&H Bankfiók) ■ Kereskedelmi és iparcikk szakáruház, ■ Kiskereskedelmi üzletek, kiskereskedelmi élelmiszer boltok, iparcikk és ruházati üzletek ■ Élelmiszer áruházak: Balmaz COOP Rt ABC áruház, Penny Market ■ Lakossági személyi szolgáltatások: férfi- és női fodrászat, kozmetika, patyolat ■ Postai szolgáltatások (Debreceni utca) ■ Vasútállomás ■ Szállodai szolgáltatások és szálláshelyek: Balmaz Hotel, Kerekes Panzió, Falusi Turizmus vendégházai ■ Gyógyszertárak 3 db ■ Totó Lottó, szerencsejáték, hírlapárusítás ■ Irodaház (Veres P. u. 1.): pénzügyi szolgáltatások, mg szolgáltatások, autósiskola ■ Műemléki és múzeumi intézmények: Semsey Kastély, Veres Péter emlékház (Kadarcsvégy utca), Semsey Andor helytörténeti múzeum, Református templom, Római-katolikus templom ■ Egyházi intézmények: református parókia, római katolikus plébánia ■ Ügyvédi irodák 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A városközpont teljes közművesítésű, így 100 %-ban kiépített a településközpontban az ivóvízhálózat, a szennyvízcsatornázás, a gázellátás, az elektromos hálózat és közvilágítás, az Internet és kábeltelevíziós szolgáltatás hálózatai ■ A közműszolgáltató közül irodával rendelkezik az E ON Títász Zrt., a HB Önkormányzati Vízmű (külön telephelyen rendelkezik)

Társadalmi-gazdasági helyzet

A belvárosban él a város népességének 21,34%-a, lakónépessége 4076, állandó népességszáma 3927 fő. A belvárosi lakónépességen belül a 0-14 éves korosztály aránya 13,7%, a 15-59 éves korosztályé 63,4%, a 60 éve feletti pedig 22,9%. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 11,1%, az felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb korosztályban 15,3%.

A **foglalkoztatottak aránya** az aktív népességen belül 61,3%. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 34 %. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 6,6 %. A belvárosban található a **lakásállomány** 27 %-a. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 3,5 %, ami a városi átlagnál lényegesen kedvezőbb. A városközpontban található a **kereskedelmi és vendéglátóipari egységek** döntő többsége, valamint az egyetlen kereskedelmi szálláshely (Balmaz-Hotel), illetve a panzió (Kerekes panzió).

Városközpont SWOT analízise

Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kiváló minőségű termálvíz-fürdő 63 °C-os gyógyhatású termálvizzel ■ Magas színvonalú szálloda Jól kiépített infrastruktúra ■ Alapfokú intézményekkel való jó ellátottság ■ Kiváló közbiztonság ■ Magas színvonalú, városközpontba koncentrált egészségügyi ellátás, orvosi ügyelet, mentőállomás 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Idegenforgalmi fogadókészség alacsony és nem kellően szervezett, kevés kereskedelmi szálláshely, kemping és turisztikai attrakciók hiánya ■ Kereskedelmi és vendéglátó-ipari egységek egységes arculatának hiánya ■ Többfunkciós kulturális létesítmények hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A turizmus erősödése a térségben, növekvő kereslet az egészség- és az ökoturizmus iránt 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A környező nagyobb települések „turista-elszívó” hatása, jobban kiépített turisztikai infrastruktúrája ■ Tartós szegregáció

Északi városrész

A Debrecen-Füzesabony vasútvonaltól északra eső településrészek – Újtelep, Bánlak, Szigetkert – tartoznak ide. Az északi városrészben lakóházak mellett néhány önkormányzati tulajdonú intézmény, kevés kiskereskedelmi, vendéglátóipari egység és két vállalkozói övezet található.

Északi városrész funkciói

Önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények	Egyéb szolgáltatások, és közszolgáltatások	Közműszolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Önkormányzati fenntartású általános iskola épületei 2 db ■ Önkormányzati fenntartású óvodai intézmény épületei 3 db 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kiskereskedelmi, vendéglátó üzletek ■ LIDL áruház épülete ■ Böszörményi úti ipari üzemi területek: fémpipari üzemek, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A északi településrész rendelkezik valamennyi közmű infrastruktúrával, az ivóvízhálózat, a szennyvízcsatornázás, az elektromos és közműhálózat

<ul style="list-style-type: none"> ■ Városüzemeltetés telephelye (Vasútsor) ■ Önkormányzati működtetésű piacterülete ■ Állatvásártér ■ Helyi autóbuszjárat megállóhelyei ■ Köztemető, temetkezési szolgáltatások 	<p>hűtőház telephelyei, benzinkút (kiépítése folyamatban) Autómosó szolgáltató épület</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Bólyai úti ipari üzemek: R-KO-N húszüzem, fémipari üzem, asztalosipari üzem 	<p>100 %-ban, a gázellátás mintegy 90 %-ban, a burkolt utak aránya 90 %-ban kiépített</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A szélessávú Internet szolgálat a közterületeken teljes mértékben kiépített ■ A helyi autóbusz-közlekedés megállóhelyei részben kiépítettek
---	---	--

Társadalmi-gazdasági helyzet

Az északi városrészben él a város népességének 37,5 %-a, lakónépessége 6591, állandó népessége 6423 fő. A lakónépességen belül a 0-14 éves korosztály aránya 16,8 %, a 15-59 éves korosztályé 61,5 %, a 60 éve feletti pedig 21,8 %. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 26,5 %, az felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb korosztályban 5,6 %. A foglalkoztatottak aránya az aktív népességen belül 53,8 %. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 42,2 %. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 14,6 %. Az északi városrészben található a lakásállomány 35,6 %-a. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 11,1 %, ami a városi átlagnál magasabb. Az északi városrészben kevés kereskedelmi és vendéglátóipari egység működik, kereskedelmi szálláshely pedig egy sem.

Északi városrész SWOT analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Vállalkozói övezetek (Bólyai és Böszörményi úton) fejlődése ■ Megfelelő terület ipari park kialakításához Lakásépítésre alkalmas területek ■ Többnyire kiépített közműhálózat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szegregátum kialakulása Turisztikai vonzerők hiánya ■ Alacsony tőkeerejű vállalkozások
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Újabb vállalkozások betelepülése ■ Pályázati források vállalkozás-fejlesztésre ■ Pályázati források a szociális városfejlesztésre 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Gazdasági növekedés stagnálása következtében a helyi vállalkozások termékei iránti kereslet csökken. ■ Tartós szegregáció

Déli városrész

Debrecen-Füzesabony vasútvonaltól délre eső történelmi településrészek – Daru, Felsővég, Németfalva – tartoznak ehhez a városrészhez. A déli városrészben lakóházak mellett néhány önkormányzati tulajdonú intézmény, kiskereskedelmi, vendéglátóipari egység, egy szociális otthon és egy kisebb vállalkozói övezet található.

Déli városrész funkciói

Önkormányzati tulajdonú és fenntartású intézmények	Egyéb szolgáltatások, és közszolgáltatások	Közműszolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Önkormányzati fenntartású iskola 1 db ■ Önkormányzati fenntartású óvoda 2 db, 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kiskereskedelmi és vendéglátó üzletek ■ Egyházi fenntartású idősok otthona ■ Autószervez (Debreceni utca) ■ Benzinkút ■ Herbária gyógynövényüzem ■ Személyi szolgáltatások: férfi-női fodrászat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A déli településrész rendelkezik valamennyi közmű infrastruktúrával, az ivóvízhálózat, a szennyvíz-csatornázás, az elektromoshálózat 100 %-ban, a gázellátás mintegy 90 %-ban, a burkolt utak aránya 90 %-ban kiépített ■ A szélessávú Internet a közterületeken teljes mértékben kiépített ■ A helyi autóbusz-közlekedés megállóhelyei részben kiépítettek

Társadalmi-gazdasági helyzet

A déli városrészben él a város népességének 37,3 %-a, lakónépessége 6566, állandó népessége 6405 fő. A lakónépességen belül a 0-14 éves korosztály aránya 17,2 %, a 15-59 éves korosztályé 60 %, a 60 éve feletti pedig 22,8 %. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 24 %, az felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évnél idősebb korosztályban 7,9 %. A foglalkoztatottak aránya az aktív népességen belül 42,2 %. A rendszeres

munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 42,6 %. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 15,2 %. A déli városrészben található a lakásállomány 37,3 %-a. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 14,1 %, ami a városi átlagnál magasabb. A déli városrészben kevés kereskedelmi és vendéglátóipari egység van, kereskedelmi szálláshely egy sem.

Déli városrész SWOT analízise

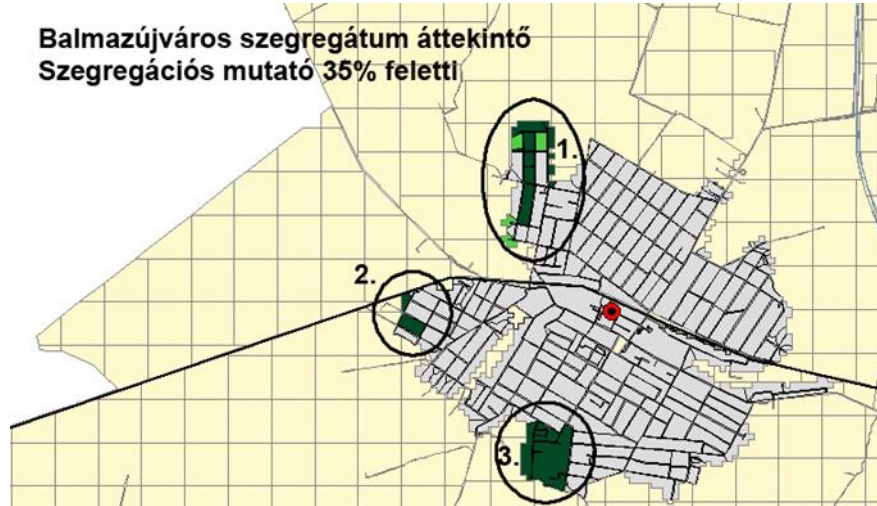
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nyugodt, kisvárosias környezet ■ Lakásépítésre alkalmas területek ■ Többnyire kiépített közműhálózat ■ Turisztikai attrakciók fejlesztésére alkalmas területek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szegregátum kialakulása ■ Turisztikai vonzerők hiánya ■ Alacsony tőkeerejű vállalkozások
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Pályázati források vállalkozás-fejlesztésre ■ Pályázati források a szociális városfejlesztésre ■ Hortobágyi Nemzeti Park közelsége következtében jó lehetőségek az ökoturisztikai vállalkozások indításához ■ Privát tőke bevonása 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A Hortobágyi Nemzeti Park közelsége miatt az ipari fejlesztési lehetőségek beszűkülése ■ Tartós szegregáció

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Balmazújvárosban a 2011. évi népszámlálási adatok alapján három szegregátum azonosítható.

51. térkép: Balmazújváros szegregátumokat bemutató térképe

Forrás: 2011. évi népszámlálás, KSH.

Mindhárom szegregátum a város szélén helyezkedik el, de mindhárom szegregátumból biztosított a városközpont és a szolgáltatások elérhetősége tömegközlekedéssel.

Legrosszabb állapotban a 3. sz. szegregátum romák által lakott utcái vannak (Malom, Magdolna, és Hársfa utca)

A 3. sz. szegregátumban a legmagasabb a szegregációs mutató, és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők, valamint a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya. Nemcsak a városi átlaghoz viszonyítva, hanem a szegregátumok között is itt kiugróan magas az alacsony komfortfokozatú lakások aránya.

2010. 01.01. óta egyik szegregátumban sem történtek jelentős infrastrukturális és humán fejlesztések, amelyek érintették volna a területet, vagy az itt lakókat.

51. táblázat Balmazújváros város KSH által kijelölt és Balmazújváros város által jóváhagyott szegregátumainak státusza –a legsúlyosabb helyzetben lévő területek kiemelésével (témakörönként)

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság/ Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
Szegregátum 1.	Az itt élők száma összesen 708 fő. A szegregátumok közül itt a legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya, 31,9 A 60 év felettiek aránya 6,8 %	Az aktív korúak 65,2%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, a háztartások több, mint 37,9 %-ban egyetlen foglalkoztatott sincs. Közfoglalkoztatásban résztvevők számáról nincsenek adataink. Lakásfenntartási támogatásban 149 család részesül, a rendszeres szociális segélyben részesülők száma 7 fő. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 278 gyermek jogosult.	A területen található lakások száma 168 ebből, 9 önkormányzati bérlakás. A lakások 17,9 %-a alacsony komfortfokozatú, és több mint 10%-a egyszobás.	A házak többsége tipikus falusi kockaház, vagy régi parasztház, de vannak itt kimondottan jó minőségű, és viszonylag új építésű házak is A közművek ki vannak építve, de hiányzik a pormentes út az alábbi utcákban: Lengyel M., Wesselényi u., Déli sor, Kodály Z. u., Révész I. u.,	Újtelep kissé elkülönül a városszövegtől, de tömegközlekedés érinti, így biztosított az itt lakók számára is a szolgáltatások igénybevétele.	A területen lakossága etnikailag vegyes, de vannak kimondottan romák által lakott utcák.	Nagyobb infrastrukturális és humán fejlesztés nem történtek a szegregátumban.

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság/ Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
Szegregátum 2.	A területen élők száma 90 fő. A 0-14 évesek aránya, 40%. A 60 év felettiek aránya viszont 4,4 %.	Az aktív korúak 70%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások 42,9%-ában egyetlen foglalkoztatott sincs. Közfoglalkoztatásban résztvevők számáról nincsenek adataink. Lakásfenntartási támogatásban 30 család részesül, a rendszeres szociális segélyben részesülők száma 2 fő, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 53 gyermek jogosult.	A területen található lakások száma 19, ennek 15,8 % alacsony komfort fokozatú. Az egyszobás lakások aránya.	A házak többsége tipikus falusi kockaház. A vezetékes vízhálózat, a szennyvízhálózat, a közvilágítás minden utcában ki van építve. Nincs pormentes út az alábbi utcákban: Szilágyi Erzsébet u., Vasvirág u., Hajnal u., Karinkó u.,	A szegregátum a város szélén helyezkedik el, de tömegközlekedési eszközzel (autóbussszal) elérhető a városközpont, és a jellemzően ott található hivatalok, szolgáltatók is.	A lakosság etnikailag vegyes, de egyre több romacsalád költözik a területre.	Nagyobb infrastrukturális és humán fejlesztés nem történtek a szegregátumban

	Társadalom 1. (Demográfia)	Társadalom 2. (Foglalkoztatottság/ Segélyezés)	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
Szegregátum 3.	Az itt élők száma 745 fő, ez a legnépesebb szegregátuma a városnak. A szegregációs index is itt a legmagasabb, 57,7%. A 0-14 évesek aránya 34,5%, a 60 évnél idősebbek aránya 7,1%.	Az aktív korúak 76,3%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A háztartások több, mint 56,4%-ban egyetlen foglalkoztatott sincs. Közfoglalkoztatásban résztvevők számáról nincsenek adataink. Lakásfenntartási támogatásban 30 család, rendszeres szociális segélyben 16 fő részesül. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 279 gyermek jogosult.	A területen található lakások száma 153, ezek 57,5% -a alacsony komfortfokozatú. A lakásoknak csak 5,5 %-a egyszobás. Ugyanakkor a szegregátumban van 25 nem olyan lakás, amelyeknek a komfortfokozata a félkomfortot sem éri el.	Van három utca Malom, Magdolna, és Hársfa utca, amelyek erősen leromlott állapotban vannak. Ez az a három utca, ahol kimondottan romák élnek, és nincs portmentes út, hiányzik a szennyvíz, a vezetékes gáz. A házak állaga is ebben a három utcában a legrosszabb. A többi utcában a közművek elérhetőek, a házak minősége átlagos, illetve kimondottan jónak mondható.	A szegregátumból a városközpont, a hivatalok, szolgáltatók autóbusszal elérhetőek.	Etnikailag vegyes terület, de van három utca, ahol kimondottan roma családok élnek.	Nagyobb infrastrukturális és humán fejlesztés nem történtek a szegregátumban

3.3.2.1 Statisztikai adatok elemzése a KSH 2011. évi népszámlálási adatai alapján

Demográfiai mutatók a szegregátumokban

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a déli településrészen megjelölt, 1. szegregátum területén a lakónépesség száma 708 fő, a 2. számú területen 90 fő, a 3. számú területen 745 fő. Mindhárom szegregátumra jellemző, hogy nagyon magas a 0-14 éves gyermekek aránya. A legmagasabb a 2. számú területen, ahol minden második lakos 15 év alatti, de a másik két területen is a lakosság több mint harmada ilyen korú gyermek. Az aktív korú és a 60 évesnél idősebb népesség aránya jóval a városi átlag (60,8%, illetve 18,9%) alatt marad, a legalacsonyabb a 2. számú területen, ahol az aktív korúak a népesség 46,3%-át, az időskorúak 4,4%-át alkotják.

Iskolai végzettség szerinti megoszlás

A megjelölt területek lakosai iskolázottságukat tekintve is jelentős hátrányban vannak a város többi részének lakosságához viszonyítva. A legkedvezőtlenebb helyzet a 2. számú területen tapasztalható, itt az aktív korú népesség 98,2%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. Az 1. számú tömbben 80,2%, a 3. számúban 77,1% ez az arány.

A déli településrészen található szegregátum területén a 25 éves és idősebb lakosság 1,5%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, a másik két szegregátum területén csak ennél alacsonyabb iskolázottságú lakosok élnek.

Foglalkoztatottság a szegregátumokban

Az 1. számú tömbben az aktív korú népesség 65,2%-a nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 37,9%. A szegregációs mutató értéke (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) 69,9%. A foglalkoztatottak 63,4%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban dolgozik. A lakónépesség több mint negyötöd része gazdaságilag nem aktív, a munkanélküliségi ráta értéke 52,1%, a tartós munkanélküliek aránya (számítás: legalább 360 napig munkanélküliek száma / munkanélküliek + foglalkoztatottak száma) 28,7%. 27,3% azon aktív korúak aránya, akiknek 2011-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a 2. számú területen a legmagasabb, 70%, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 42,9%. A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül igen csekély, 6,5%. A foglalkoztatottak kétharmada alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban dolgozik. A népesség 91,6%-a gazdaságilag nem aktív, a munkanélküliségi ráta értéke 62,5%, a tartós munkanélküliek aránya 50%. 13,6% azon aktív korúak aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

A 3. számú tömbben az aktív korúak majdnem kétharmada nem rendelkezik rendszeres munkajövedelemmel, a 15-64 éves népesség egyharmada foglalkoztatott. Itt a legmagasabb a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 56,4%. A szegregációs index is itt a legmagasabb, 57,7%. A 0-14 évesek aránya 34,5%, a 60 évnél idősebbek aránya 7,1%. A foglalkoztatottak 71,8%-a alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban dolgozik. A népesség közel kétharmada gazdaságilag nem aktív, a munkanélküliségi ráta 42,6%, a tartós munkanélküliek aránya 22,9%. 16,3% azon aktív korúak aránya, akiknek 2011-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt.

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Beavatkozási prioritást élvező területek:

- Működő szemételep (bezárása, rekultiválása),
- Külterületen lévő mezőgazdasági majorok és állattartó telepek (beépítésre szánt területekké való kijelölésre),
- A város dél-nyugati-i részének közelében lévő felhagyott temető (újbóli hasznosításra, mint távlatban bevonható temetőterületként való kijelölésre).
- Ipari területek:
  - Böszörményi úti ipari övezet: mintegy 1,8 hektáros, teljes közművesítésű terület (az új benzinkút melletti terület),
  - a Böszörményi úti ipari övezetben további 4-5 beépítetlen vállalkozói terület hasznosítására van mód,
  - Nap utcai vállalkozó terület: mintegy 4,7 hektáros ipari terület vár hasznosításra,
  - Bólyai úti ipari terület: két tömbben mintegy összesen 12 hektáros terület áll rendelkezésre, melyből az északi terület a napelemes erőmű létesítésére van kijelölve.

4 Mellékletek

4.1 melléklet: Egyedi tájértékek

52. táblázat: Egyedi tájértékek Balmazújvárosban

Sorszám	Megnevezés	Település	Típus
1	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
2	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
3	Külterületi pince	Balmazújváros	pince
4	Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Balmazújváros	szobor
5	Tömöri-tanya II.	Balmazújváros	erődítés
6	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
7	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
8	Darucsorda-kút	Balmazújváros	erődítés
9	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
10	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
11	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
12	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
13	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
14	Veres Péter	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
15	Pápa-halom	Balmazújváros	halom
16	Templom	Balmazújváros	templom
17	Kettős-halom a Papréten	Balmazújváros	halom
18	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
19	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
20	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
21	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
22	Nepomuki Szent János	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
23	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
24	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
25	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
26	Kossuth-szobor	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
27	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
28	Kárhozati-halom	Balmazújváros	halom
29	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
30	Ref. templom	Balmazújváros	templom
31	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
32	Kishortobágyi csárda	Balmazújváros	csárda
33	Gutsit-laponyag	Balmazújváros	halom
34	Kettős-halom a Pallagrátán	Balmazújváros	halom
35	1956-os kopjafa	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
36	Tömöri-tanya	Balmazújváros	erődítés
37	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút

Sorszám	Megnevezés	Település	Típus
38	Templom	Balmazújváros	templom
39	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
40	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
41	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
42	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
43	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
44	Szeghatár-halom	Balmazújváros	halom
45	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
46	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
47	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
48	Szőrös-halom	Balmazújváros	halom
49	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
50	Semsey Andor Múzeum	Balmazújváros	múzeum
51	Szovjet hősi emlékoszlop	Balmazújváros	szobor
52	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
53	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
54	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
55	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
56	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
57	Szovjet hősi emlékoszlop	Balmazújváros	szobor
58	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
59	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
60	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
61	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
62	Kossuth-szobor	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
63	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
64	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
65	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
66	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
67	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
68	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
69	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
70	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
71	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
72	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
73	I.világháborús emlékmű	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
74	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
75	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
76	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
77	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
78	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
79	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
80	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
81	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
82	Semsey-kúria és kertje (Nagyhádi park)	Balmazújváros	kúria
83	R.k. templom	Balmazújváros	templom
84	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
85	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
86	Agrárszocialisták	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor;

Sorszám	Megnevezés	Település	Típus
			emlékoszlop; emléktábla
87	Feszület a római katolikus templom előtt	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
88	Veres Péter emlékház	Balmazújváros	népi lakóház
89	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
90	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
91	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
92	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
93	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
94	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
95	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
96	Múzeumépület	Balmazújváros	múzeum
97	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
98	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
99	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
100	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
101	Benedikó-halom	Balmazújváros	halom
102	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
103	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
104	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
105	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
106	Veres Péter lakóháza, Balmazújváros	Balmazújváros	népi lakóház
107	Darucsorda-kút III.	Balmazújváros	erődítés
108	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
109	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
110	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
111	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
112	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
113	Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Balmazújváros	i.; ii.; világháborús emlékmű
114	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
115	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
116	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
117	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
118	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
119	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
120	Balmazújváros címere, és a városháza épülete	Balmazújváros	emlékmű; emlékszobor; emlékoszlop; emléktábla
121	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
122	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
123	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
124	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
125	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
126	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
127	Emlékmű, szobor, egyedülálló oszlop	Balmazújváros	híres szülöttek
128	Gémeskút	Balmazújváros	gémeskút
129	Kishortobágyi csárda, Balmazújváros	Balmazújváros	csárda

Forrás: Balmazújváros TÉKA program alapján felvételezett egyedi tájértékei

4.2 melléklet: Balmazújvárosban megvalósult jelentősebb beruházások

53. táblázat: A Balmazújvárosban megvalósult jelentősebb beruházások (2007-2015)

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
Közzolgáltatások fejlesztésére irányuló beruházások				
Egészségügyi szakellátó központ	8% önerő az önkormányzat részéről	630 millió Ft	2013	Városközpont
Egészségügyi alapellátó központ	100% önerő az önkormányzat részéről	350 millió Ft	2013	Városközpont
Közintézmények megújuló energiafejlesztése	30% önerő	500 millió Ft	2013	Városközpont
Rákóczi utcán lévő színház felújítása	EU-s pályázat	14 195 232 Ft	2007-2013	Rákóczi Olvasó Népkör Szervezet Rákóczi utca.
Gyermek fogászati rendelés beindítása	EU-s pályázat	3 233 993 Ft	2007-2013	Dent-Line Fogászati Szolg. Bt.
Gazdaságfejlesztésre irányuló beruházások				
Iparfejlesztési lehetőségek bővítése, új vállalkozások betelepülését elősegíteni ipari park létrehozásával	50% önerő az önkormányzat részéről	500 millió Ft	2010-folyamatosan	Északi városrész / Újtelep
Iparfejlesztési lehetőségek bővítése, új vállalkozások betelepülésének elősegítése vállalkozói övezet fejlesztésével	30% önerő az önkormányzat részéről	150 millió Ft	2010-2017	Északi városrész / Bánlak
Konzervgyárépítés és további iparfejlesztés	0% önerő az önkormányzat részéről	500 millió Ft	2010-2017	Északi városrész / Bánlak
Autómosó műhely létesítése	EU-s pályázat	19 005 557 Ft	2007-2013	V-ANDELIS Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.
Gumijavító műhely fejlesztése	EU-s pályázat	3 390 400 Ft	2007-2013	Remenyik János vállalkozó
Útépítés és gépbeszerzés	EU-s pályázat	31 488 800 Ft	2007-2013	Betonhal-Bau Kft.
Közlekedésfejlesztésre irányuló beruházások				
Kerékpárút hálózat fejlesztése	5% önerő az önkormányzat részéről	230 millió Ft	2013	Városközpont
Gyűjtőút kiépítése	10% önerő az önkormányzat részéről	400 millió Ft	2009-folyamatosan	Minden városrészt kiterjedő
Útépítés, új utcák	15% önerő az önkormányzat	300 millió Ft	2010-2017	Déli városrész / Felsővég

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
kialakítása	részéről			
Környezetvédelmi célú beruházások				
Óvoda felújítása, megújuló energia használata	15% önerő az önkormányzat részéről	200 millió Ft	2010-2012	Déli városrész / Daru
Városfejlesztési célú beruházások				
Semsey kastély felújítása	15% önerő az önkormányzat részéről	460 millió Ft	2013	Városközpont
megindult szegregációs folyamatok megállítása, hosszabb távon megfordítása a közutak megújításával,	15% önerő az önkormányzat részéről	130 millió Ft	2010-2012	Északi városrész / Újtelep
Lakásépítés és szociális bérlakásépítés	20% önerő az önkormányzat részéről	500 millió Ft	2014	Északi városrész / Újtelep
Lakásállomány növelése	0% önerő az önkormányzat részéről	100 millió Ft	2014	Északi városrész / Bánlak
Lakásállomány növelése	0% önerő az önkormányzat részéről	800 millió Ft	2010-2017	Déli városrész / Daru
Belterületi csapadékvíz elvezetése, 1-2. ütem összesen	15% önerő az önkormányzat részéről	1000 millió Ft	2009-2017	Minden városrészre kiterjedő
Új lakás építése kb. 80 db	0% önerő az önkormányzat részéről	600 millió Ft	2014	Déli városrész / Felsővég
Németfalu településrész közösségi színterének létrehozása	EU-s pályázat	10 877 753 Ft	2007-2013	Déli városrész / Németfalu
A balmazújvárosi Római Katolikus Templom felújítása	EU-s pályázat	13 865 103 Ft	2007-2013	Római Katolikus Templom
Turisztikai beruházások				
Szolgáltató ház létesítése	50% önerő az önkormányzat részéről	95,4125 millió Ft	2010-	Városközpont
Termál és Strandfürdő teljes bővítése	50% önerő az önkormányzat	1092 millió Ft	2012	Városközpont

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
	részéről			
Kalandpark kialakítása	50% önerő az önkormányzat részéről	90 millió Ft	2010-2014	Déli városrész / Felsővég
Meglévő tájház berendezése	15% önerő az önkormányzat részéről	10 millió Ft	2010-2012	Déli városrész / Felsővég
Ökoturisztikai magán szálláshely	EU-s pályázat	37 944 535 Ft	2007-2013	Dévényi Orsolya magán szállásadó
Autómosó, autóelektromos műhely bővítése	EU-s pályázat	28 510 900 Ft	2007-2013	Szikszai Sándor vállalkozó
Diákszálló építése	EU-s pályázat	43 463 750 Ft	2007-2013	Balmazújvárosi Városgazdálkodási Nonprofit Közhasznú Kft.
Egyéb, fenti kategóriákba nem besorolható beruházások				
Ifjúsági ház	25% önerő az önkormányzat részéről	150 millió Ft	2012	Városközpont
Sportcsarnok, sportpálya fejlesztése	50% önerő az önkormányzat részéről	900 millió Ft	2013	Városközpont
Játszótér, park kialakítás	15% önerő az önkormányzat részéről	40 millió Ft	2010-2012	Déli városrész / Németfalva
Sebészeti készülékek beszerzése	EU-s pályázat	5781279 Ft	2007-2013	FAM-ARZT Háziorvosi Bt.
A Koroknai autósiskola informatikai fejlesztése	EU-s pályázat	1 095 502 Ft	2007-2013	Koroknai Autósiskola
Korszerű fogászati készülékek beszerzése	EU-s pályázat	2 114 775 Ft	2007-2013	Dent-Line Bt.
Képzési programok támogatása a Hortobágyi LEADER HACs területén: Az egyik a kereskedelmi és vállalkozói ismeretek, míg a másik képzés a kulturális turizmus elmélete és gyakorlata elnevezésű képzés.	EU-s pályázat	1 926 400 Ft	2007-2013	Balmazújváros Város Önkormányzata
Képzési programok támogatása a Hortobágyi LEADER HACs területén: A Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató	EU-s pályázat	2 757 000 Ft	2007-2013	Balmazújvárosi Kistérség Humán Szolgáltató Központ

Beruházás megnevezése	Forrás	Beruházás költsége	Megvalósítás ideje	Megvalósítás helyszíne
Központ dolgozói részére angol nyelvi képzés indítása				
Hangszerbemutató rendezvénysorozat a térség településein	EU-s pályázat	2 942 429 Ft	2007-2013	Bekton Ifjúsági Fúvószenekear Egyesület
Állandó kiállítás létrehozása a Veres Péter Kulturális Központ - Semsey Andor Múzeumban	EU-s pályázat	14 995 404 Ft	2007-2013	Veres Péter Kulturális Központ - Semsey Andor Múzeum
Balmaz Tv eszközbeszerzése	EU-s pályázat	3 461 647 Ft	2007-2013	Balmaz Tv
A vállalkozás központjának technikai fejlesztése	EU-s pályázat	9 684 855 Ft	2007-2013	Balmaz InterCOM Távközlési és Szolgáltató Kft.
"A történelem országútján" című pályázat	EU-s pályázat	44 688 476 Ft	2007-2013	Nemzetközi pályázat
„A pásztorok földje” című pályázat	EU-s pályázat	41 655 156 Ft	2007-2013	Nemzetközi pályázat
Új informatikai és technikai eszközök beszerzése	EU-s pályázat	7.922.450	2012	Lengyel Menyhért Városi Könyvtár
„A balmazújvárosi Lengyel Menyhért Városi Könyvtár újgenerációs szolgáltatásainak kialakítása”	EU-s pályázat	48.521.102	2012-2014	Lengyel Menyhért Városi Könyvtár